

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису

УДК 005.336.6:[336.246:005.334](043.3)

Коржевський Ігор Іванович

ДИСЕРТАЦІЯ

**«ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗА
СТАНОМ ЇХ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ»**

Спеціальність 073 – Менеджмент

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання практичних матеріалів, ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ І. І. Коржевський

Науковий керівник: Лаптев Михайло Сергійович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління фінансово-економічною безпекою, Навчально-наукового інституту менеджменту безпеки ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

Київ-2025

АНОТАЦІЯ

Коржевський І.І. Оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент. – ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». – Київ, 2025.

В умовах глобалізації, цифровізації бізнесу та загострення конкурентної боротьби ділова репутація підприємства набуває критичного значення для забезпечення його економічної безпеки. Втрата довіри з боку клієнтів, партнерів та інвесторів може призвести до серйозних фінансових втрат, обмеження доступу до ресурсів та навіть банкрутства. Таким чином, виникає необхідність розробки комплексних підходів до оцінювання та управління репутаційними ризиками, що впливають на економічну безпеку підприємств.

Дисертація присвячена вирішенню наукої задачі, яка полягала в обґрунтуванні підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства за станом його ділової репутації з метою підвищення ефективності управління репутаційними ризиками, що базується на застосуванні опублікованих методів репутаційного та стратегічного аналізу

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних положень щодо удосконалення системи економічної безпеки підприємств шляхом інтеграції механізмів управління їх діловою репутацією.

Запропоновано концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації, який дозволить підприємствам своєчасно ідентифікувати, оцінювати та нейтралізувати загрози репутаційного характеру, підвищуючи стійкість до зовнішніх і внутрішніх ризиків та зміцнюючи конкурентні позиції на ринку. В основу цього підходу покладено інтеграцію репутаційного менеджменту в систему стратегічного управління безпекою, що дозволяє підприємствам

ефективно ідентифікувати та нівелювати загрози репутаційного характеру. Такий підхід передбачає розробку стратегій управління репутацією на основі аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів ризику, застосування автоматизованих систем моніторингу репутації та впровадження антикризових комунікацій. Запропонована модель репутаційного менеджменту охоплює не лише реактивні дії на кризові ситуації, а й проактивні заходи з формування позитивного іміджу компанії. Вона ґрунтується на багатофакторному аналізі даних з відкритих джерел, соціальних мереж, оцінки сприйняття компанії серед зацікавлених сторін. Це дозволяє підприємствам вибудовувати стратегію довгострокової репутаційної стійкості та уникати репутаційних загроз на ранніх етапах.

Розроблено комплексну методику оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації. Методика включає використання багатофакторного підходу, що дозволяє комплексно оцінювати рівень довіри до підприємства з боку його партнерів, клієнтів, інвесторів та регуляторних органів. У межах цієї методики запропоновано поетапний процес оцінки ділової репутації, який включає аналіз фінансових показників, вивчення корпоративного управління, оцінку судових ризиків, аудит прозорості ведення бізнесу та інтеграцію репутаційних даних із цифрових джерел. Використання цієї методики дозволяє не лише визначати рівень репутаційної стабільності підприємства, а й прогнозувати можливі репутаційні ризики на основі їхньої динаміки, а також сприятиме підвищенню точності й обґрунтованості діагностики рівня економічної безпеки підприємства та оперативному реагуванню на загрози репутаційного характеру. Дослідження доводить, що систематичний моніторинг та аналіз репутації значно знижує ймовірність економічних втрат від кризових ситуацій, пов'язаних із негативним сприйняттям компанії у суспільстві.

Удосконалено інформаційне забезпечення оцінювання ділової репутації підприємств для підвищення їхньої економічної безпеки. Запропоновано інтеграцію автоматизованих систем збору даних із соціальних мереж,

новинних порталів та бізнес-аналітики, що дозволяє своєчасно виявляти репутаційні ризики. Удосконалений підхід до інформаційного забезпечення включає багаторівневий моніторинг репутаційних факторів із використанням штучного інтелекту та алгоритмів аналізу великих даних. Це дозволяє компаніям отримувати актуальну інформацію про стан їхнього репутаційного середовища, виявляти потенційні загрози ще до їхнього переростання у кризу та оперативно розробляти стратегії реагування. Розроблено механізм видачі «Свідоцтва ділової репутації» як інструменту підвищення прозорості, довіри та безпеки в діловому середовищі. Інтеграція відкритих державних і недержавних реєстрів у систему оцінювання репутації підприємств сприяє підвищенню точності аналітики та прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень.

Дістало подальшого розвитку вивчення методичних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємств та їх ділової репутації, яке було здійснено шляхом інтеграції підходів стратегічного аналізу, фінансової діагностики та репутаційного моніторингу, що, на відміну від традиційних методик, орієнтованих на окремі аспекти діяльності підприємства, забезпечує комплексне охоплення чинників, що впливають на його безпековий потенціал, та дало змогу сформулювати методики оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації.

Удосконалено методи оцінювання репутаційних ризиків підприємств, що дозволяє точніше враховувати їхній вплив на економічну безпеку. У дослідженні удосконалено систему критеріїв оцінювання рівня ділової репутації підприємств, яке було здійснено шляхом розширення традиційного підходу за рахунок включення до аналізу показників прозорості ведення бізнесу, соціальної відповідальності, дотримання договірних зобов'язань і наявності судових процесів, що, на відміну від існуючих моделей, орієнтованих переважно на фінансові результати та клієнтські відгуки, забезпечує багатовимірну оцінку репутаційного стану підприємства, та дало змогу підвищити повноту, об'єктивність і прикладну цінність результатів

аналізу для прийняття управлінських рішень у сфері економічної безпеки. Запровадження системи рейтингового оцінювання репутаційних загроз на основі цифрових даних, дозволяє підприємствам більш ефективно планувати стратегію ризик-менеджменту та адаптувати бізнес-процеси до змін зовнішнього середовища.

Теоретична значущість дослідження полягає у розширенні понятійно-категоріального апарату економічної безпеки підприємств через уточнення таких понять як: «ділова репутація підприємства», «економічна безпека підприємства», «комунікативне (управлінське) рішення», «комунікативна зацікавленість», «комунікативне рішення» та «концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств під впливом ділової репутації», яке було здійснено шляхом уточнення змістовного наповнення зазначених понять у контексті стратегічного управління безпекою, що, на відміну від попередніх підходів, дозволило розглядати ділову репутацію як актив, що прямо впливає на рівень економічної безпеки підприємства, та дало змогу сформулювати комплексний підхід до оцінювання економічної безпеки з урахуванням репутаційних ризиків і інтегрувати механізми репутаційного менеджменту в загальну систему управління підприємством.

Продовжено обґрунтування взаємозв'язку між діловою репутацією підприємства та його економічною безпекою, яке було здійснено шляхом аналізу впливу репутаційних ризиків на фінансові показники, ринкову позицію та управлінську стійкість підприємств, що, на відміну від окремих фрагментарних досліджень, дозволило розглядати ділову репутацію як стратегічний фактор забезпечення економічної безпеки, та дало змогу включити оцінку репутаційних ризиків до розробленої методики оцінювання економічної безпеки підприємств.

Досліджено основні тенденції розвитку підприємств України та стану їх економічної безпеки, яке було здійснено шляхом аналізу статистичних даних і виокремлення ключових факторів впливу на стабільність бізнесу, що, на

відміну від попередніх досліджень, зосереджених переважно на фінансових показниках, дозволило врахувати також нематеріальні активи, зокрема, ділову репутацію, та дало змогу розробити обґрунтовані критерії оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації.

Здійснено систематизаційне опрацювання відкритих джерел інформації для дослідження ділової репутації підприємств, яке було здійснено шляхом аналізу структури, доступності та змістовного наповнення публічних інформаційних ресурсів, що, на відміну від попередніх підходів, не обмежувалося окремими реєстрами або оглядовими даними, а охоплювало широке коло цифрових, медійних і державних платформ, та дало змогу виявити ключові інформаційні бар'єри й сформувану науково обґрунтовану базу джерел для проведення комплексного оцінювання ділової репутації підприємств.

Теоретичне значення полягає в розширенні понятійно-категоріального апарату управління економічною безпекою, формалізації сутності ділової репутації як елемента стійкості бізнесу, уточненні концепту «репутаційного ризику». Практичне значення полягає у створенні інструментів для діагностики репутаційних загроз, методики комплексної оцінки репутації підприємства, алгоритмів антикризових комунікацій, що забезпечують своєчасне виявлення загроз та посилення конкурентних позицій підприємств. Використання отриманих наукових результатів сприятиме підвищенню рівня інформаційної прозорості, покращенню корпоративного управління та зміцненню конкурентних позицій українських підприємств на міжнародному ринку.

Ключові слова: економічна безпека; ділова репутація; репутаційні ризики; оцінювання репутації; інформаційно-аналітичне забезпечення; фінансова стійкість; стратегічне управління; Big Data; кризові комунікації; цифрові технології; автоматизовані системи аналізу; інформаційна прозорість.

ABSTRACT

Korzhevskiy I.I. Assessment of enterprises' economic security based on their business reputation. – Qualification scientific work as a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 073 – Management. – “KROK” University. – Kyiv, 2025.

In the context of globalization, digitalization of business, and intensified competition, a company's business reputation becomes critically important for ensuring its economic security. The loss of trust from clients, partners, and investors may lead to serious financial losses, limited access to resources, and even bankruptcy. Therefore, there is a need to develop comprehensive approaches to assessing and managing reputational risks that impact the economic security of enterprises.

The dissertation addresses a scientific problem concerning the substantiation of approaches to assessing a company's economic security based on the state of its business reputation, with the aim of improving the efficiency of reputational risk management using established methods of reputational and strategic analysis.

The scientific novelty of the obtained results lies in the deepening of theoretical and methodological principles for improving the system of economic security of enterprises through the integration of mechanisms for managing their business reputation.

A conceptual approach to improving economic security through enhancement of business reputation is proposed, which enables companies to timely identify, assess, and neutralize reputation-related threats, increasing resilience to external and internal risks and strengthening competitive market positions. This approach is based on the integration of reputational management into the strategic security management system, allowing enterprises to effectively identify and mitigate reputation-related threats. The approach involves developing reputation management strategies based on analysis of internal and external risk factors, applying automated systems for reputation monitoring, and implementing crisis

communications. The proposed reputation management model covers not only reactive responses to crisis situations but also proactive measures for building a positive company image. It is based on multifactor analysis of data from open sources, social networks, and stakeholder perception evaluations. This enables companies to build a strategy of long-term reputational resilience and avoid threats at early stages.

A comprehensive methodology for assessing economic security based on business reputation is developed. The methodology incorporates a multifactor approach that allows a holistic evaluation of trust in the company from partners, clients, investors, and regulators. It includes a step-by-step reputation assessment process, including financial analysis, corporate governance study, litigation risk evaluation, transparency audit, and integration of digital reputational data. Using this methodology enables not only to determine the level of reputational stability but also to forecast potential risks based on dynamics, increasing the precision and validity of diagnosing a company's economic security and responding to threats in a timely manner. The study proves that systematic reputation monitoring and analysis significantly reduce the likelihood of economic losses from crises associated with negative public perception.

The information support for reputation assessment has been improved to enhance economic security. The integration of automated data collection systems from social media, news portals, and business analytics enables timely identification of reputational risks. The improved approach includes multi-level monitoring of reputational factors using AI and big data analytics algorithms. This allows companies to receive up-to-date information about their reputational environment, detect threats before they escalate into crises, and develop response strategies promptly. A mechanism for issuing a Business Reputation Certificate is developed as a tool to increase transparency, trust, and security in the business environment. Integrating open public and private registers into the reputation evaluation system improves analytic accuracy and supports better-informed management decisions.

The study further develops methodological approaches to evaluating the

economic security and business reputation of enterprises through integration of strategic analysis, financial diagnostics, and reputational monitoring. Unlike traditional approaches focusing on isolated business aspects, this provides a comprehensive view of security factors and allows formation of methodologies for assessing economic security based on business reputation.

Methods for assessing reputational risks are refined to more precisely consider their impact on economic security. The study improves the system of reputation evaluation criteria by expanding the traditional framework to include business transparency, social responsibility, contract compliance, and litigation history. Unlike existing models focused primarily on financial results and customer feedback, this ensures a multidimensional evaluation of reputational condition, enhancing the completeness, objectivity, and practical value of analysis for security-related decision-making. A digital data-based reputation threat rating system is introduced, enabling better planning of risk management strategies and adaptation of business processes to changing external conditions.

The theoretical significance of the study lies in expanding the conceptual and categorical framework of economic security by clarifying terms such as "business reputation of an enterprise," "economic security," "communicative (management) decision," "communicative interest," and "conceptual approach to improving economic security under the influence of business reputation." This allows for viewing business reputation as an asset directly affecting economic security and for developing a comprehensive security assessment approach considering reputational risks.

The substantiation of the link between business reputation and economic security is continued through analysis of how reputational risks affect financial performance, market position, and managerial resilience. Unlike fragmented studies, this allows business reputation to be seen as a strategic factor of security and includes reputational risk assessment in the developed economic security methodology.

Key development trends of Ukrainian enterprises and the state of their economic security are studied via statistical analysis and identification of key factors

affecting business stability. This approach considers intangible assets, including business reputation, allowing formulation of well-grounded criteria for evaluating economic security based on reputational status.

Open information sources for studying business reputation are systematized through analysis of structure, accessibility, and content of public data resources. Unlike previous approaches limited to certain registers or survey data, this study covers a wide range of digital, media, and public platforms, revealing key information barriers and forming a scientifically grounded base for comprehensive reputation assessment.

The theoretical contribution lies in expanding the vocabulary of economic security management and formalizing the essence of business reputation as a component of business resilience. The practical significance includes tools for diagnosing reputational threats, comprehensive enterprise reputation assessment methodology, and crisis communication algorithms for timely threat detection and strengthening competitive positions. The application of the obtained scientific results will enhance information transparency, improve corporate governance, and strengthen the competitive positions of Ukrainian enterprises in international markets.

Keywords: economic security; business reputation; reputational risks; reputation assessment; information and analytical support; financial stability; strategic management; Big Data; crisis communications; digital technologies; automated analysis systems; information transparency.

Список публікацій здобувача, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Публікації, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Коржевський, І. (2022). Ділова репутація - виникнення, критерії оцінки, підстави вивчення, можливості та інструменти перевірки. *Вчені записки Університету «КРОК»*, (1(65)), 76–83. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-65-76-83> (Index Copernicus, Google Scholar, SIS, Academic Resource Index, ResearchBib, Ulrichsweb Global Serials Directory, PKP Index, Eurasian Scientific Journal Index, OUCI, Dimensions, OpenAire) (0,7 д.а.).

2. Korzhevskiy, I., & Mihus, I. (2022). Business reputation of enterprises: definitions, structure and reputation risk management. *Economics, Finance and Management Review*, (3), 89–99. <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2022-3-89> (Index Copernicus, Google Scholar, Academic Resource Index, ResearchBib, PKP Index, Eurasian Scientific Journal Index, OUCI, Dimensions, OpenAire) (0,8 д.а, в т.ч. особистий внесок автора – 0,5 д.а.).

3. Korzhevskiy I. (2023). Digital reputation analytics for business models. *Business model innovation in the digital economy* : monograph. P. 152-172. - ISBN 978-9916-9927-0-8. DOI: [10.36690/bm-id-eu-152-172](https://doi.org/10.36690/bm-id-eu-152-172) (Index Copernicus, Google Scholar, Dimensions, OpenAire) (1,8 д.а.).

4. Коржевський, І. (2023). Використання відкритих джерел інформації для вивчення ділової репутації суб'єктів господарювання: вітчизняний досвід. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 324(6), 340-349. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-55> (Google Scholar, Dimensions) (0,8 д.а.).

5. Korzhevskiy I.I. (2023) “Using open sources of information to study business reputation of business entities: foreign experience”. *Intellectualization of logistics and Supply Chain Management.*, vol.22, pp.25-31,

DOI: <https://doi.org/10.46783/smart-scm/2023-22-3> (Google Scholar, Dimensions) (0,6 д.а.).

6. Коржевський, І. (2025). Концептуальний підхід щодо удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств під впливом ділової репутації. *Економіка та суспільство*, (73). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-121> (Google Scholar, Dimensions) (0,8 д.а.).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Коржевський І.І. Перевірка ділової репутації в системі економічної безпеки підприємства. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей II Наукової конференції (20-21 листопада 2020)*. Київ: Університет "КРОК", 2020. <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE2020/paper/view/292/0> (Google Scholar, Dimensions) (0,02 д.а.).

2. Коржевський І.І. (2021). Історичні етапи становлення поняття «ділова репутація». *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей III Наукової конференції (2 грудня 2021)*. Київ: Університет "КРОК", 2021. <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2021/paper/view/905> (Google Scholar, Dimensions) (0,02 д.а.).

3. Korzhevskiy I. (2022). Concepts and indicators of assessing the business reputation of enterprises. *International Conference on Corporation Management: abstract*, (May 19, 2022). Slovakia, <https://conf.scnchub.com/index.php/ICCM/ICCM-2022/paper/view/403> (Google Scholar, Dimensions) (0,02 д.а.).

ЗМІСТ

ВСТУП	15
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ	26
1.1. Зарубіжний і вітчизняний підходи до трактування поняття ділової репутації підприємства	26
1.2. Сучасні підходи до забезпечення економічної безпеки підприємств	44
1.3. Методичні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємств та їх ділової репутації	63
Висновки до першого розділу	78
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ	81
2.1. Сучасний стан економічної безпеки підприємств в Україні	81
2.2. Дослідження відкритих джерел інформації для вивчення ділової репутації	110
2.3. Діагностика загроз діловій репутації підприємств в Україні	140
Висновки до другого розділу	151
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРЕЗ ПОКРАЩЕННЯ ЇХ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ	154
3.1. Концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації	154
3.2. Вдосконалення інформаційного забезпечення оцінювання ділової репутації підприємств для забезпечення економічної безпеки	168

3.3. Розробка методики оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації	184
Висновки до третього розділу	220
ВИСНОВКИ	222
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	230
ДОДАТКИ	248

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні умови господарювання характеризуються зростанням конкурентного тиску, глобалізацією ринків, посиленням нестабільності макроекономічного середовища та загостренням фінансових і репутаційних ризиків. У цих умовах питання забезпечення економічної безпеки підприємств набуває особливої актуальності, оскільки визначає їхню стійкість, конкурентоспроможність та здатність протистояти негативним впливам зовнішнього середовища.

Одним із ключових аспектів економічної безпеки є управління діловою репутацією підприємства, оскільки вона безпосередньо впливає на фінансову стабільність, залучення інвестицій, партнерські відносини та рівень довіри з боку споживачів і державних органів. Проте, незважаючи на значний вплив ділової репутації на загальну стійкість підприємства, в Україні спостерігається відсутність уніфікованих методичних підходів до її оцінювання з позицій економічної безпеки, а також недостатній рівень її інтеграції в систему корпоративного управління.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю розробки концептуального підходу до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств шляхом покращення їх ділової репутації, що передбачає формування науково обґрунтованої методики оцінювання репутаційних ризиків, розробку інструментів інформаційного забезпечення та систематизацію механізмів управління репутаційною безпекою.

Теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємств та управління їхньою діловою репутацією знайшли широке відображення у наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених.

Значний внесок у розвиток концептуальних засад ділової репутації підприємств зробили такі дослідники, як Нагребельний В., Шумінська О., Алькема В., Поклонська Л., Селезньова О., Мігус І., Стренковська А., Сумець О., Євдокимова О., Товма О., Михальчишин Н., Кравченко Т.,

Коваленко Є., Остапенко А., Головченко Т., Йонас Сіклер, Кравчук Н., Хортюк О., Савіна Г., Баличова В., Калугін Ю., Кравченко Т., Тарашевська О., Ендрю Гріффін, Живко З., Живко М., Шегинська А., Гончарова К., Завербний А., Ломага Ю., Гош О., Пушак Я., Ярешко О., Barnett M., Jermier J., Lafferty Fombrun, Charles J., Gotsi M., Wilson A.M., Wartick S.L, Eckert C., Schanz KU., Van D., Robert G. Eccles, Scott C., Наумова О., Наумова М., Lemke F., Petersen H.L., Nobanee H., Alhajjar M., Abushairah G., Harbi S., Power M., Scheytt T., Soin K., Sahlin K. У їхніх працях досліджено вплив ділової репутації на фінансову стійкість компаній, формування довіри серед споживачів, партнерів та інвесторів, а також розглянуто механізми запобігання репутаційним ризикам у конкурентному середовищі.

Окрему увагу у науковій літературі приділено дослідженню економічної безпеки підприємств, що є важливим фактором забезпечення їхньої стабільності та розвитку. Цій проблематиці присвячено роботи таких учених, як Шиманська В., Голіков І., Алькема В.Г., Мігус І., Дмитренко В., Ареф'єва О., Кузенко Т., Варналій З., Штангрет А., Геєць В., Пригунов П., Стадник В., Мартин О., Бойко Г., Черевко І., Тодаро М., Сміт С., Тищенко В., Стіглиць Дж., Сакс Д., Живко З., Пушак Я., Голіков І., Фомбрун і Ван Рієл, Фрімен, Барні, Tajfel і Turner, Спенс, Шайдоров О., Сосновська І.М., Лукін В.О., Калинюк В.Є., Зайченко В., Момот Т., Ткачук Г., Васильців Т., Білоусов І., Ніколаєва І., Гаркуша В., Петрашова О., Халіна О., Murdoch С., Knorr K., Trager F., Stachowiak Z., Зубко Т. та інші.

У працях зазначених авторів проаналізовано фактори впливу на економічну безпеку підприємств, зокрема фінансові, правові, інформаційні, репутаційні та кадрові аспекти, а також визначено основні загрози та механізми їхнього попередження. Однак, незважаючи на значний внесок у дослідження ділової репутації та економічної безпеки, питання їхньої взаємодії залишається недостатньо розкритим.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.
Дисертаційну роботу виконано у відповідності з планом науково-дослідних

робіт ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», а саме: «Науково-методичні засади реалізації сучасних концепцій та технологій управління підприємствами, установами та організаціями в умовах економічного відновлення і глобалізованого розвитку» (номер державної реєстрації 0122U201378), де автором здійснено обґрунтування взаємозв'язку між економічною безпекою підприємства та його діловою репутацією, а також у розробці практичних рекомендацій щодо мінімізації репутаційних ризиків у контексті забезпечення стійкості бізнесу.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є наукове обґрунтування теоретичних засад, розробка методичних підходів та практичних рекомендацій щодо зміцнення економічної безпеки підприємств шляхом удосконалення управління їхньою діловою репутацією.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені й вирішені наступні *задачі*:

- досліджено зарубіжні та вітчизняні підходи до трактування поняття ділової репутації підприємства;
- проаналізовано сучасні підходи до забезпечення економічної безпеки підприємства;
- ідентифіковано методичні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємств та їх ділової репутації;
- здійснено аналіз сучасного стану економічної безпеки підприємств в Україні та виявлено основні тенденції розвитку;
- систематизовано відкриті джерела інформації для дослідження ділової репутації підприємств та визначено ключові інформаційні бар'єри;
- проведено діагностику загроз діловій репутації підприємств в Україні та оцінено їхній вплив на економічну безпеку бізнесу;
- розроблено концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації;
- надано пропозиції щодо вдосконалення інформаційного забезпечення оцінювання ділової репутації підприємств для забезпечення економічної безпеки;

– запропоновано методику оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації.

Об'єктом дослідження є система економічної безпеки підприємств у контексті забезпечення їх стійкості до зовнішніх та внутрішніх загроз.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації.

Наукова задача полягає в обґрунтуванні підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства за станом його ділової репутації з метою підвищення ефективності управління репутаційними ризиками, що базується на застосуванні опублікованих методів репутаційного та стратегічного аналізу.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною базою дисертації стали основні положення управління економічною безпекою та діловою репутацією підприємств, а також кращі світові практики у цій сфері. У процесі виконання дослідження застосовано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, що дозволило забезпечити цілісність наукової роботи та досягти поставленої мети і завдань.

Основними методами, використаними у дослідженні, є: *метод індукції* – застосовувався при дослідженні теоретичних підходів до визначення понять «*економічна безпека підприємства*» та «*ділова репутація*», що дало змогу виявити ключові фактори впливу на їх взаємозв'язок (підрозділ 1.1); *метод дедукції* – використовувався для формулювання висновків щодо інтеграції управління діловою репутацією в систему економічної безпеки підприємств, зокрема у контексті мінімізації ризиків та підвищення конкурентоспроможності (підрозділ 1.3); *метод аналізу* – застосовувався для вивчення ключових елементів системи економічної безпеки підприємств, зокрема оцінки впливу фінансових, кадрових, технологічних, правових та інформаційних факторів на стійкість бізнесу (підрозділи 2.1, 2.2); *метод синтезу* – використовувався при розробці підходів до вдосконалення управління діловою репутацією як механізму забезпечення економічної

безпеки підприємств, що дозволило запропонувати комплексну модель репутаційного менеджменту (підрозділ 2.3); *метод порівняння* – застосовувався для аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду управління діловою репутацією та її впливу на економічну безпеку підприємств, що дозволило визначити ключові відмінності та перспективи адаптації міжнародних підходів в Україні (підрозділ 2.3); *метод статистичного аналізу* – використовувався при оцінці показників фінансової стійкості підприємств, рівня репутаційних ризиків, а також їхнього впливу на економічну безпеку організацій у динаміці (підрозділ 2.1); *метод експертних оцінок* – застосовувався для визначення основних чинників впливу ділової репутації на економічну безпеку підприємств та їхнього відображення у стратегічному управлінні компаніями (підрозділ 3.2); *метод моделювання* – використовувався при розробці концептуального підходу до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації, що дозволило сформувавши систему рекомендацій з покращення репутаційного менеджменту (підрозділ 3.1); *метод узагальнення* – застосовувався для формулювання висновків та рекомендацій щодо підвищення економічної безпеки підприємств через покращення їх репутації та розробки заходів мінімізації репутаційних ризиків (підрозділ 3.3).

Комплексне використання зазначених методів дало змогу сформувавши науково-обґрунтований підхід до управління діловою репутацією підприємств у системі їх економічної безпеки, оцінити вплив репутаційних факторів на фінансову стабільність компаній та розробити ефективні інструменти їх захисту від негативних інформаційних впливів.

Інформаційною базою дослідження є: наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, що стосуються проблем управління економічною безпекою та діловою репутацією; нормативно-правові акти України, включаючи законодавство у сфері корпоративного управління, економічної безпеки та захисту репутації; дані міжнародних аналітичних центрів та рейтингових агентств, що містять оцінки репутаційної безпеки підприємств;

офіційна звітність українських та міжнародних компаній, фінансові та нефінансові звіти; матеріали професійних конференцій, семінарів та публікацій у спеціалізованих виданнях; інтернет-ресурси, бази даних та статистична інформація, що дозволяє оцінити рівень довіри до підприємств, їхню репутаційну стабільність та економічні показники.

Застосування широкого спектра методів дослідження та всебічне використання інформаційної бази дозволило забезпечити комплексний підхід до оцінки ділової репутації підприємств як інструменту їх економічної безпеки та розробити практичні рекомендації щодо її зміцнення.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних положень щодо удосконалення системи економічної безпеки підприємств шляхом інтеграції механізмів управління їх діловою репутацією.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в такому:

вперше:

- запропоновано концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації, з метою інтеграції інструментів репутаційного менеджменту в систему стратегічного управління економічною безпекою, що дасть можливість підприємствам своєчасно ідентифікувати, оцінювати та нейтралізувати загрози репутаційного характеру, підвищуючи стійкість до зовнішніх і внутрішніх ризиків та зміцнюючи конкурентні позиції на ринку;

- розроблено комплексну методику оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації, з метою забезпечення системного підходу до вимірювання економічної безпеки на основі інтеграції багатофакторного аналізу фінансових показників, якості корпоративного управління, судових ризиків, прозорості бізнес-процесів та цифрових репутаційних даних, що дасть можливість підвищити точність і обґрунтованість діагностики рівня економічної безпеки підприємства та оперативно реагувати на загрози репутаційного характеру;

удосконалено:

- підхід до інформаційного забезпечення оцінювання ділової репутації підприємств, яке було здійснено шляхом поєднання даних із відкритих джерел, аналітики соціальних мереж, автоматизованого моніторингу ЗМІ та інтеграції з державними реєстрами, що, на відміну від традиційних підходів, обмежених внутрішніми або локальними показниками, дозволяє забезпечити вищу об'єктивність і оперативність аналізу репутаційного стану, та дало змогу розробити механізм видачі «Свідоцтва ділової репутації» як інструменту підвищення прозорості, довіри та безпеки в діловому середовищі;

- систему критеріїв оцінювання рівня ділової репутації підприємств, яке було здійснено шляхом розширення традиційного підходу за рахунок включення до аналізу показників прозорості ведення бізнесу, соціальної відповідальності, дотримання договірних зобов'язань і наявності судових процесів, що, на відміну від існуючих моделей, орієнтованих переважно на фінансові результати та клієнтські відгуки, забезпечує багатовимірну оцінку репутаційного стану підприємства, та дало змогу підвищити повноту, об'єктивність і прикладну цінність результатів аналізу для прийняття управлінських рішень у сфері економічної безпеки;

дістали подальшого розвитку:

теоретичні засади трактування понять «ділова репутація підприємства», «економічна безпека підприємства», «комунікативне (управлінське) рішення», «комунікативна зацікавленість», «комунікативне рішення» та «концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств під впливом ділової репутації», яке було здійснено шляхом уточнення змістовного наповнення зазначених понять у контексті стратегічного управління безпекою, що, на відміну від попередніх підходів, дозволило розглядати ділову репутацію як актив, що прямо впливає на рівень економічної безпеки підприємства, та дало змогу сформулювати комплексний підхід до оцінювання економічної безпеки з урахуванням репутаційних

ризиків і інтегрувати механізми репутаційного менеджменту в загальну систему управління підприємством;

- обґрунтування взаємозв'язку між діловою репутацією підприємства та його економічною безпекою, яке було здійснено шляхом аналізу впливу репутаційних ризиків на фінансові показники, ринкову позицію та управлінську стійкість підприємств, що, на відміну від окремих фрагментарних досліджень, дозволило розглядати ділову репутацію як стратегічний фактор забезпечення економічної безпеки, та дало змогу включити оцінку репутаційних ризиків до розробленої методики оцінювання економічної безпеки підприємств;

- вивчення методичних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємств та їх ділової репутації, яке було здійснено шляхом інтеграції підходів стратегічного аналізу, фінансової діагностики та репутаційного моніторингу, що, на відміну від традиційних методик, орієнтованих на окремі аспекти діяльності підприємства, забезпечує комплексне охоплення чинників, що впливають на його безпековий потенціал, та дало змогу сформувати методики оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації;

- виявлення основних тенденцій розвитку підприємств України та стану їх економічної безпеки, яке було здійснено шляхом аналізу статистичних даних і виокремлення ключових факторів впливу на стабільність бізнесу, що, на відміну від попередніх досліджень, зосереджених переважно на фінансових показниках, дозволило врахувати також нематеріальні активи, зокрема ділову репутацію, та дало змогу розробити обґрунтовані критерії оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації;

- систематизаційне опрацювання відкритих джерел інформації для дослідження ділової репутації підприємств, яке було здійснено шляхом аналізу структури, доступності та змістовного наповнення публічних інформаційних ресурсів, що, на відміну від попередніх підходів, не обмежувалося окремими реєстрами або оглядовими даними, а охоплювало

широке коло цифрових, медійних і державних платформ, та дало змогу виявити ключові інформаційні бар'єри й сформуванню науково обґрунтовану базу джерел для проведення комплексного оцінювання ділової репутації підприємств.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження мають вагоме практичне значення та можуть бути використані для формування ефективної системи управління економічною безпекою підприємств через покращення їхньої ділової репутації, що сприятиме підвищенню стійкості бізнесу, розвитку національної економіки та інтеграції українських підприємств у глобальний ринок.

Використання результатів дисертаційного дослідження в практичній діяльності, підтверджено відповідними довідками, а саме:

-NORDSAGE, SIA м. Рига (довідка № NA від 24.01.2023 р.), де практичні результати дослідження з систематизації відкритих державних і недержавних українських та міжнародних інформаційних реєстрів підвищують здатність співробітників компанії проводити високоякісне оцінювання ризиків, особливо в контексті оцінювання репутації контрагентів в українському та міжнародному секторах, тим самим підтримуючи потреби європейських підприємств.

- Міжнародної Асоціації ветеранів підрозділів антитерору «АЛЬФА» м. Київ (довідка № 29/5 від 14.05.2024 р.), де результати проведеної роботи по систематизації відкритих національних та іноземних державних і недержавних інформаційних ресурсів, будуть додані до освітнього (теоретичного) компоненту програми, яка активована задля отримання пенсіонерами - військовослужбовцями теоретичних та практичних знань щодо організації «Служби економічної безпеки суб'єкта господарювання». Також Рада Асоціації буде пропонувати своїм корпоративним членам використовувати результатів дослідження в роботі при проведенні ними заходів щодо виявлення і попередження ризиків пов'язаних з економічною безпекою підприємств.

-ТОВ «СТРАБІС ВЕБ» м. Київ (довідка №67 від 19.11.2024 р.), де підтверджується релевантність результатів дослідження національних та іноземних державних і недержавних інформаційних ресурсів, та їх необхідність для використання в процесі забезпечення економічної безпеки, а особливо при проведенні оцінки ділової репутації підприємств різних форм власності.

Результати дисертаційного дослідження мають значну практичну цінність для підприємств, державних установ, аналітичних центрів та інших організацій, що займаються питаннями економічної безпеки та управління діловою репутацією.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є одноосібною науковою працею, в якій основні наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором особисто. Внесок здобувача у працях, написаних у співавторстві, конкретизовано у переліку публікацій. Дисертація є самостійною науковою роботою, в якій здобувачем обґрунтовано теоретико-методичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо забезпечення економічної безпеки підприємств через удосконалення управління їх діловою репутацією.

Апробація матеріалів дисертації. Основні направлення та положення проведених досліджень були апробовані на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема міжнародних: Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку (2020; 2021), International Conference on Corporation Management (2022).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковані у 9 наукових працях загальним обсягом 5,56 др. арк., з яких особисто автору належить 4,96 друк. арк., у тому числі 5 статей, з яких 4 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 - у виданні іноземних держав, що індексуються у міжнародних наукометричних базах, а 1 - одноосібний розділ у колективній монографії, а також 3 – матеріали участі у науково-практичних конференціях різного рівня.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація викладена на 315 сторінках та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг основного тексту становить 231 сторінку, 10 додатків на 65 сторінках, список використаних джерел з 189 найменувань. Матеріали дисертації містять 36 таблиць та 39 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ

1.1. Зарубіжний та вітчизняний підходи до трактування поняття ділової репутації підприємства

Ділова репутація є складним, багатогранним явищем, яке формується під впливом різноманітних факторів, включаючи історичні, законодавчі, економічні, соціальні, політичні та етичні аспекти.

Протягом існування людства, ділова репутація була «універсальною грошовою одиницею» у взаємовідносинах між людиною та суспільством. Іноді її «курс» зазнавав значних коливань, але зараз їй притаманний статус «постійної актуальності» як головної «валюти» бізнесу [1].

В сучасних умовах ринкової економіки репутація стає стратегічним активом компаній і суттєво впливає на конкурентоспроможність підприємства, довіру з боку держави і влади, споживачів, інвесторів та партнерів.

Ділова репутація безпосередньо впливає на розвиток компаній, дозволяючи їм приймати участь у державних закупівлях, залучати значні інвестиції, кращих клієнтів, підвищувати свою ринкову вартість.

Історичний аспект підкреслює «постійну актуальність» ділової репутації. Ярешко О.В. констатує, що вперше дане поняття було використано у рішенні англійського суду в 1620 р. у справі «Брод проти Джоліфа». Предметом даного спору була саме ділова репутація [2].

При розгляді в історичному контексті процесу формування поняття ділової репутації та критеріїв, за якими вона оцінюється, знаходимо достатньо підстав стверджувати, що вони значно давніші і мають однаковий вік з організованим людським суспільством.

П'єр Кластр так описує основні компетенції (критерії) вождів первісного суспільства: - «Як плем'я визначає, що така людина гідна бути вождем? Зрештою, лише спираючись на його «технічні» компетенції – ораторський дар, навички мисливця, можливість координувати наступальну та оборонну військову діяльність» [3].

Зведення законів Ур-Намму 2100-2050 р.р. до н.е. [4], закон Хаммурапі (Кодекс Хаммурапі) 1750 р. до н.е. [5] є найдавнішими законодавчими кодексами, які визначили права та обов'язки людей у стародавньому суспільстві, сформувавши норми, за якими оцінювалась їх поведінка та законслухняність – один з критеріїв сучасного поняття ділової репутації.

В теологічному контексті, історію людства можна розглядати, як процес формування людиною репутації, відповідно до критеріїв, які були визначені Творцем.

Для іудеїв і християн, у Старому заповіті до найважливіших критеріїв, без сумніву відносяться Десять заповідей, які отримав Мойсей від Бога на горі Синай, близько 1400 р. до н. е. (Біблія. Вихід 20:1-17) [6].

Для християн у Новому заповіті - це Дев'ять заповідей Блаженства які Спаситель сам промовив перед людьми, близько 30 р. н. е. (Біблія. Новий заповіт. Від Матвія 5:2-12) [7].

У ісламі, в Корані 601-632 р. н.е., також представлені заповіді, які є критеріями праведного життя людини [8].

Розглянуті історично-теологічні приклади вказують, що початком формування суспільства і репутації людини, та їх взаємовідносин, стала поява формалізованих критеріїв поведінки, які до наших часів зазнали певної трансформації, але не втратили актуальності [9].

Синтезуючи репутацію індивіда з суспільством, наука відтворює новий феномен – корпоративну репутацію, яка об'єднує в собі соціальні об'єкти такі як - окрема людина, підприємство, місто, регіон, держава, тощо.

Незважаючи на те, що сучасний інтерес до концепції корпоративної репутації набрав обертів за останні кілька років, точного та загальновизнаного визначення зазначеного феномена досі немає.

У статті «Корпоративна репутація: визначений ландшафт» (Barnett, M., Jermier, J. & Lafferty, B. 2006) розглядається багато визначень корпоративної репутації, наявних у останній літературі і класифікуються ці визначення на основі їх подібності та відмінності. Аналіз привів їх до висновку, що група значень, яка виглядає найбільш багатообіцяючою для майбутньої дефініційної роботи, використовує мову оцінки та конкретні терміни, такі як судження, оцінка, оцінка або калібр [10].

У статті «Будівельні блоки корпоративної репутації: визначення, передумови, наслідки» (Fombrun, Charles J., 2012) досліджуються сім основних орієнтирів, які керувалися теоріями щодо корпоративної репутації [11].

Сім концептуальних рамок, а саме: інституційна теорія, теорія встановлення порядку денного, теорія зацікавлених сторін, теорія сигналізації / враження, теорія ідентичності, теорія ресурсів і теорія соціальної конструкції, мали непропорційний вплив на теоретизування про корпоративну репутацію. Ці теоретичні рамки вплинули на концептуальне мислення, яке мало місце в репутаційній літературі.

У статті «Корпоративна репутація: пошук визначення» (Gotsi, M. and Wilson, A.M., 2001) розглядаються різні точки зору в маркетинговій літературі з метою чіткого визначення поняття корпоративної репутації та визначення її зв'язку з корпоративним іміджем [12]. Таким чином, визначення терміну «корпоративна репутація», запропоновані вченими та практиками маркетингу, об'єднані у дві домінуючі школи думки. До них відноситься аналогічна школа думки, яка розглядає корпоративну репутацію як синонім корпоративного іміджу та диференційована школа думки, яка вважає терміни різними і, на думку більшості авторів, взаємопов'язаними. У цій статті стверджується, що в цілому вага літератури свідчить про те, що існує динамічний, двосторонній

зв'язок між корпоративною репутацією фірми та її прогнозованим корпоративним іміджем.

Вивчаючи існуючі визначення та набори даних, стаття «Вимірювання корпоративної репутації: визначення та дані» (Wartick, S.L., 2002) досліджує поточний стан зусиль, спрямованих на вимірювання корпоративної репутації [13].

Корпоративна репутація фірми та репутаційний ризик стають все більш важливими феноменами через розвиток соціальних медіа та їх глобалізацію. Хоча визначення та вимірювання корпоративної репутації та репутаційного ризику є першими кроками в управлінні корпоративною репутацією (ризиками), немає загальної згоди щодо визначення та вимірювання цих двох термінів. Ґрунтуючись на огляді літератури щодо визначень і методів вимірювання корпоративної репутації та репутаційного ризику, автори статті «Корпоративна репутація та репутаційний ризик: визначення та вимірювання з точки зору управління (ризиком)» представляють цілісний і послідовний підхід до визначення та вимірювання корпоративної репутації та репутаційного ризику (Eckert, C., 2017) [14].

У результаті аналізу наукових праць встановлено, що зміст ділової репутації може належати як фізичній особі, так і бізнес-структурі і, будучи нематеріальним активом, може трансформуватися в матеріальний актив – гудвіл – у бізнес-структурі. Структура ділової репутації представлена на рисунку 1.1.

Ділова репутація фізичної особи є нематеріальним активом, а ділова репутація бізнес-структури – це нематеріальний актив, який має цінність – фінансовий еквівалент – гудвіл. Ділова репутація підприємства – це повноцінний нематеріальний актив, який має матеріальне вираження – репутаційний капітал, який лише нещодавно отримав вартісне вираження: науково – через економічну категорію та практично – через статтю бухгалтерського обліку «гудвіл», а тому формування та управління

репутацією та її використання як інструменту в жорстких умовах конкуренції та євроінтеграції стає все більш актуальним [15].

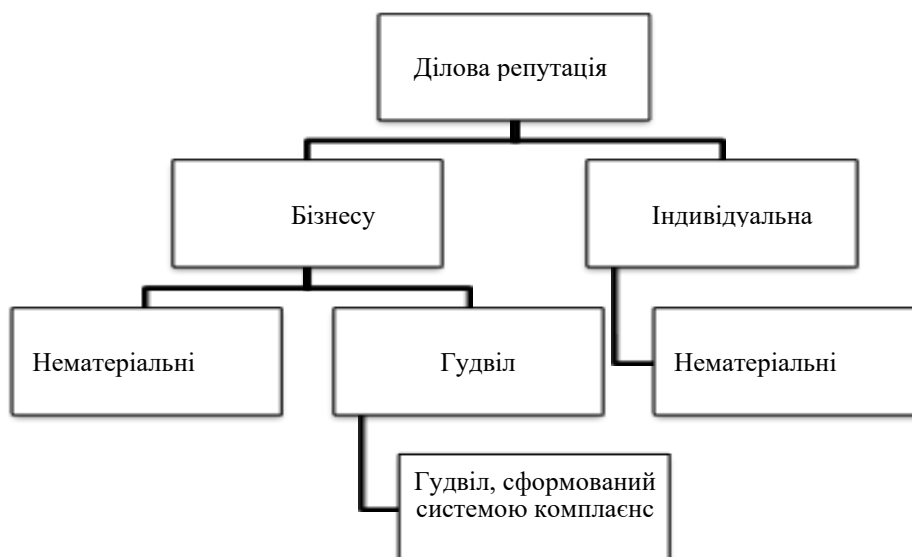

Рис. 1.1. Структура ділової репутації

Джерело: систематизовано автором за [1-14]

Ділова репутація підприємства, як елемент системи комплаєнс, у практичному сенсі значною мірою визначає його економічну безпеку, а саме: - здатність підприємства до залучення коштів, пошуку стратегічних інвесторів та партнерів, оперативну ефективність менеджменту, що може забезпечити побудову відносин з владою, формування попиту та споживчої лояльності [16]. Позитивна ділова репутація вже давно є механізмом конкурентоспроможності, а на даний момент є особливо важливою складовою успіху, яка допомагає захистити підприємство та підвищити його вартість. Сьогодні ділова репутація є одним з інструментів стратегічного захисту підприємства від конкурентів на ринку в умовах нестабільності та невизначеності.

Проаналізувавши наукові праці, встановлено, що зміст ділової репутації має певні складові, які впливають на розвиток його діяльності (Табл. В.1 Додатку В).

Аналіз складових ділової репутації та їх значення наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Складові ділової репутації підприємства

Складова	Вплив
Емоційна привабливість	Визначає рівень довіри та ставлення суспільства до компанії
Репутація керівництва	Показник професіоналізму та етичної поведінки лідерів
Інформаційна прозорість	Запобігає репутаційним ризикам та корупційним скандалам
Організаційна культура	Впливає на згуртованість персоналу та внутрішню атмосферу компанії
Фінансова стабільність	Відображає економічну силу підприємства та його здатність до розвитку
Соціальна відповідальність	Забезпечує підтримку з боку громадськості та держави
Якість продукції/послуг	Визначає рівень задоволеності клієнтів та конкурентоспроможність

Джерело: систематизовано автором за [1-14]

Важливим є не тільки розуміння складових ділової репутації, а й їх систематизація, яка представлена в таблиці 1.2. У науковій літературі можна виділити кілька ключових підходів до визначення та аналізу ділової репутації.

Юридично-правовий підхід. З юридичної точки зору, ділова репутація визначається як система правових характеристик, що визначають статус суб'єкта господарської діяльності. Основні законодавчі акти України, що регулюють це поняття:

- Господарський кодекс України передбачає захист ділової репутації юридичних осіб у випадках недобросовісної конкуренції [17].
- Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає поняття "бездоганної ділової репутації" для фінансових установ [18].
- Закон України «Про запобігання корупції» включає критерії оцінки репутації осіб, що займають керівні посади [19].

Класифікація складових ділової репутації підприємства

№	Класифікаційний знак	Характеристика
1	За способом утворення	-первинні (установчі документи; назва; місцезнаходження; конкурентоспроможність); -придбаний (репутація управлінського персоналу; платоспроможність; кредитоспроможність; гудвіл)
2	За властивістю	-пов'язані з майном (місцезнаходження; конкурентоспроможність; платоспроможність; кредитоспроможність; гудвіл); -не пов'язані з власністю (установчі документи; ім'я; репутація керівництва; права інтелектуальної власності; гудвіл контрактів; комерційна таємниця)
3	За формою прикріплення	-документально підтверджені (реєстраційні документи; назва; місцезнаходження; платоспроможність; кредитоспроможність; гудвіл прав інтелектуальної власності; гудвіл контрактів; комерційна таємниця); -без документів (репутація керівництва; конкурентоспроможність; дотримання закону)

Джерело: систематизовано автором за [1-17]

Сучасне поняття ділової репутації відображено як у працях науковців, так і у законодавчих актах України, корпоративних правилах підприємств та інших документах, але єдиного визначення на даний час не встановлено.

У Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р., ділова репутація (англ. *business reputation*) визначена так: «відомості, зібрані Національним банком України, про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи» [18].

Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р., ділова репутація визначена як: «сукупність документально підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи - також про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду, а

також відсутність в особи судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку» [20].

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р. встановлює поняття «бездоганна ділова репутація», під якою розуміється «сукупність підтвердженої інформації про фізичну особу, що дає можливість зробити висновок про відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) компетентними органами або судом порушень вимог законодавства про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції, а також про відсутність судимості за злочини проти громадської безпеки, злочини проти власності, злочини у сфері господарської діяльності, злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку та злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку» [21].

Нажаль, законодавці, щодо визначень ділової репутації не конкретизують механізму жодного аспекту її вивчення, не вказують інструментарію (джерела, реєстри та інше). Взагалі не проаналізована можливість отримання та оцінювання інформації про ділову репутацію суб'єкта господарювання відповідно до законів України та міжнародного законодавства.

Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. регулює відносини, пов'язані із захистом персональних даних під час їх обробки. Встановлює формулювання, що є персональними даними, а також регламентує порядок отримання, обробки, розпорядження персональними

даними. Персональні дані - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована [22].

Міжнародна конвенція Ради Європи «Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» від 28.01.1981 р. № 994_326, ратифікована Законом України від 06.07.2010 р. N 2438-VI, має своєю метою забезпечення на території кожної Сторони для кожної особи, незалежно від її громадянства або місця проживання, дотримання її прав й основоположних свобод, зокрема її права на недоторканність приватного життя, у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, що її стосуються.

Конвенція також встановлює визначення "персональні дані"- яке означає будь-яку інформацію, яка стосується конкретно визначеної особи або особи, що може бути конкретно визначеною [23].

Наведені вище приклади визначення поняття ділової репутації, передбачають необхідність ідентифікації (визначення) фізичної особи без її згоди, для отримання інформації в контексті критеріїв оцінювання, що протирічить Закону України «Про захист персональних даних» № 2297-VI від 01.06.2010 р. [22]., Міжнародній конвенції Ради Європи «Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» від 28.01.1981 р. № 994_326, ратифікованою Законом України від 06.07.2010 р. N 2438- VI. [23].

Ст.1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає завдання оперативно-розшукової діяльності: - пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [24].

Відповідно до Ст. 8 зазначеного Закону України, підрозділи які займаються оперативно-розшуковою діяльністю мають право:

- ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій - виключно на території таких підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України,

- витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку.

Тобто співробітники правоохоронних органів оцінюють відповідність діяльності суб'єкта господарювання вимогам закону, практично за такими ж критеріями, які вказані в зазначених вище прикладах поняття ділової репутації. Але співробітник здійснює таке оцінювання лише у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Міжнародне законодавство і законодавство України щодо персональних даних та законодавство України щодо оперативно-розшукової діяльності дає підстави стверджувати, що поняття ділової репутації які встановлені законодавцями, передбачають (можуть передбачати) необхідність попереднього проведення ідентифікації (визначення) фізичної особи без її згоди, що є виключно правом правоохоронних органів і службових осіб. Ідентифікація (визначення) фізичної особи без її згоди іншими суб'єктами – протизаконна [25].

Складові (критерії), які входять до структури поняття ділової репутації, повинні мати законні підстави для дослідження, а їх оцінювання (вивчення) проводитись з використанням легітимних інформаційних інструментів.

Юридичний підхід дозволяє захищати репутацію на законодавчому рівні, проте обмежує її лише правовими рамками, не враховуючи соціальні, економічні та маркетингові аспекти.

Економічний підхід. З економічної точки зору, репутація є нематеріальним активом, що впливає на фінансовий стан підприємства та його ринкову вартість. Fombrun (2012) зазначає, що ділова репутація формує гудвіл компанії – вартість бренду, довіри споживачів і загального іміджу [11].

Wartick (2002) у своїй роботі «Measuring Corporate Reputation» наголошує, що репутація є індикатором фінансової стійкості компанії та впливає на такі показники, як капіталізація, прибутковість та доступ до інвестицій [13].

Соціально-психологічний підхід. Ділова репутація в соціальній сфері розглядається як сприйняття компанії суспільством. Вона формується через досвід споживачів, думку працівників, медійну активність та соціальні мережі.

Gotsi & Wilson (2001) підкреслюють динамічну природу корпоративної репутації, яка змінюється під впливом маркетингових комунікацій [12]. Schanz (2006) аналізує механізми формування громадської думки про компанію та її вплив на споживчу поведінку [26].

Значна увага в літературі приділяється впливу соціальних медіа та цифрових платформ на ділову репутацію. Дослідження Van (2013) показало, що 80% споживачів формують своє ставлення до компанії через онлайн-канали, а негативна інформація поширюється у 3 рази швидше, ніж позитивна [27].

Нагребельний В.П. відображає ділову репутацію - (франц. reputation - відомість, добре ім'я, від лат. reputatio — міркування, роздум) — як оцінку діяльності юридичних або фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності, яка ґрунтується на висновках щодо ділових якостей та морального

обличчя цих суб'єктів, дотримання ними вимог законодавства (законослухняність) і належного виконання договірних та інших зобов'язань перед діловими партнерами і споживачами [28].

Організаційно-управлінський підхід. Управління репутацією – це стратегічний процес, що включає корпоративні комунікації, антикризове управління та управління зацікавленими сторонами (Eckert, 2017) [14].

Fombrun (2012) у своїй роботі «The Building Blocks of Corporate Reputation» виокремлює сім теоретичних підходів до управління репутацією, серед яких теорія зацікавлених сторін, теорія соціальної конструкції та інституційна теорія [11].

Eccles et al. (2007) запропонували модель стратегічного управління репутацією, що включає оцінку ризиків, репутаційний аудит та інтеграцію репутаційної політики в загальну бізнес-стратегію компанії [29].

У результаті проведеного автором дослідження систематизовано визначення наукового феномену ділової репутації за багаторівневим принципом у розрізі різних підходів, які наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Систематизовані визначення наукової категорії «ділова репутація» за різними науковими підходами

№	Науковий підхід	Авторське визначення
1	Юридично-правовий підхід	Ділова репутація - це система правових характеристик, які знаходяться в рамках чинного законодавства і можуть належати як фізичній, так і юридичній особі.
2	Соціально-психологічний підхід	Ділова репутація – це показник іміджу та одна зі складових бренду, яка формується за рахунок якості корпоративної культури та є об'єктивною оцінкою професійних якостей фізичної чи юридичної особи.
		Ділова репутація складається з нематеріального елемента іміджу та бренду та має матеріальну складову «доброї волі», які разом виражають ринкове сприйняття та цінність людини.
3	Організаційно-управлінський підхід	Ділова репутація розглядається як безперервний процес накопичення нематеріальних характеристик, які перетворюються на позитивний імідж і перетворення останнього на матеріальну складову «гудвілу».
		Ділова репутація розглядається як діяльність з накопичення матеріальних благ шляхом професійної діяльності в рамках комплаєнсу, тобто правових норм і професійної етики.
4	Економічний підхід	Ділова репутація є матеріальним вираженням нематеріальної складової комплаєнсу.

Джерело: складено автором на основі [1-27]

Зазначимо, що споживачі оцінюють ділову репутацію за якісними показниками, тоді як гудвіл може бути кількісним економічним виразом.

Запропоновано наступне авторське визначення наукової категорії ділова репутація підприємства – це суб'єктивне раціональне судження (міркування) стану та відношень суб'єкта господарської діяльності для прийняття щодо нього (ним) комунікативних (управлінських) рішень [25].

При цьому під поняттям «комунікативне (управлінське) рішення» пропонується розуміти концепцію можливих діянь щодо об'єкта зацікавленості. Комунікативні рішення можуть реалізовуватись, як у формі прямої взаємодії з об'єктом зацікавленості (прямий вплив), так і у формі взаємодії опосередкованої (вплив через наявні можливості). Вплив – пряма (опосередкована) взаємодія із об'єктом зацікавленості в інтересах отримання вигоди. Слід зазначити, що вплив може здійснюватися таким чином: примус; договір; маніпуляція; злочин, тощо [30].

З огляду на авторський аналіз наукових праць вчених щодо економічної сутності та значення ділової репутації як індикатора системи економічної безпеки зазначимо, що репутаційні ризики мають важливий вплив на економічну безпеку підприємств та стратегію їх розвитку [31].

За результатами наукової роботи щодо репутаційних ризиків ми систематизували основні види таких ризиків (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Основні види репутаційних ризиків підприємств

Види репутаційного ризику	Пояснення	Практичні приклади
1. Прямі дії вашої компанії та практики компанії.	Ці сценарії репутаційного ризику спричинені прямими діями вашої компанії та практикою компанії.	<ul style="list-style-type: none"> - Недотримання нормативних актів, наприклад федеральних або місцевих законів або галузевих норм; - Порушення даних через небезпечну практику, яка загрожує особистій інформації та безпеці споживачів і працівників; - Постійна нездатність задовольнити потреби клієнтів або не виправдовувати їх очікувань - Судові дії щодо вашого бізнесу, які

Види репутаційного ризику	Пояснення	Практичні приклади
		<p>стають загальновідомими;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Звільнення і внутрішні скандали, що стають відомими громадськості; - Погані умови праці працівників або експлуататорські умови праці; - Неякісні товари та послуги; - Цілеспрямована помилка, про яку дізнаються споживачі.
<p>2. Дії співробітників, керівників, інвесторів або будь-кого, хто безпосередньо представляє ваш бізнес або має стосунки з вашим бізнесом.</p>	<p>Ці ризики зазвичай виникають через те, що особа, яка безпосередньо пов'язана з вашим бізнесом, діє неприйнятно або бере участь у нечесних діях.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Неетична поведінка співробітників C-Suite; - Бізнес-лідери з негативною репутацією або які розвивають негативну репутацію через певні дії; - Працівники, причетні до неправомірних дій, що стали загальновідомими; - Співробітники погано представляють ваш бренд іншим; - Неналежне ставлення окремих працівників до клієнтів; - Негативні публікації в соціальних мережах, створені або пов'язані з вашим бізнесом.
<p>3. Прямі дії партнерів або постачальників.</p>	<p>Партнери та постачальники часто надають важливу підтримку, яка допомагає бізнесу працювати, але їхня поведінка може становити ризик для репутації вашого бізнесу, особливо якщо у вас налагоджені стосунки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - У партнера виникають перебої в обслуговуванні, які критично впливають на основу вашого бізнесу, наприклад, несправне програмне забезпечення; - Партнери або постачальники вчиняють неправомірні дії, які стають загальновідомими - Партнери або постачальники негативно відгукуються про ваш бізнес.
<p>4. В результаті зовнішніх факторів, наприклад, клієнтів.</p>	<p>Клієнти можуть значно вплинути на вашу ділову репутацію, особливо якщо вони мають поганий досвід.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Негативні пости в соціальних мережах від споживачів про їхній досвід роботи з вашим бізнесом; - Негативні відгуки, залишені клієнтами на сайтах загальнодоступних відгуків, особливо якщо вони базуються на помилковому досвіді; - Негативні статті та преса.

Джерело: складено автором за [10-31]

Перераховані вище можливі ситуації є лише прикладами сценаріїв репутаційного ризику, які можуть завдати серйозної шкоди репутації компанії.

Ефективне управління репутаційним ризиком починається з усвідомлення того, що репутація – це питання сприйняття. Загальна репутація компанії є функцією її репутації серед різних зацікавлених сторін (інвесторів, клієнтів, постачальників, співробітників, регуляторів, політиків, неурядових організацій, спільнот, у яких працює фірма) у конкретних категоріях (якість продукції, корпоративне управління, відносини з працівниками, обслуговування клієнтів, інтелектуальний капітал, фінансові показники, вирішення екологічних і соціальних питань). Сильна позитивна репутація серед зацікавлених сторін у кількох категоріях призведе до сильної позитивної репутації компанії в цілому.

Репутація відрізняється від фактичного характеру чи поведінки компанії і може бути кращою чи гіршою. Коли репутація компанії є більш позитивною, ніж її основна реальність, цей розрив створює значний ризик. Згодом буде виявлено, що фірма не виправдовує своїх рахунків і її репутація буде падати, доки вона більше не відповідатиме реальності.

Щоб подолати розриви між репутацією та реальністю, компанія повинна або покращити свою здатність відповідати очікуванням, або зменшити очікування, обіцяючи менше. Проблема в тому, що менеджери можуть вдатися до короткострокових маніпуляцій. Наприклад, репутація-реальність прогалини, що стосуються фінансових показників, часто призводять до бухгалтерського шахрайства та (зрештою) перерахування результатів. Computer Associates, Enron, Rite Aid, Tyco, WorldCom і Xerox – це деякі з відомих компаній, які останніми роками потрапили в цю пастку.

Ефективне управління репутаційним ризиком включає п'ять кроків (рис. 1.2).

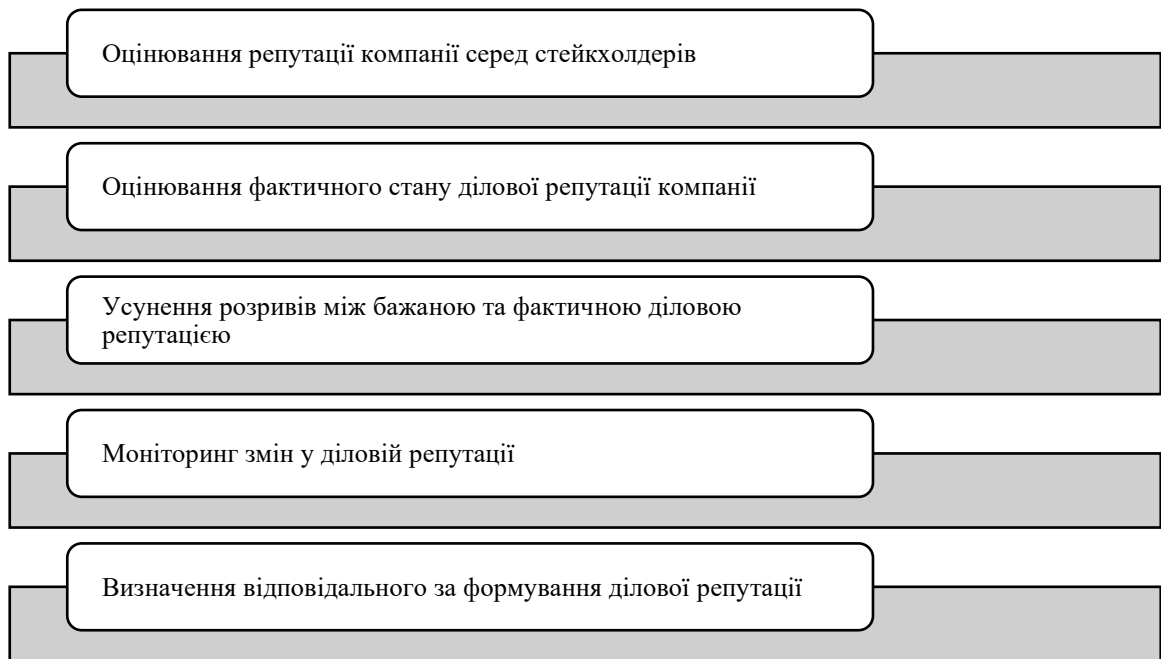

Рис. 1.2. Основні кроки ефективного управління репутаційним ризиком

Джерело: складено автором за [10-27]

Оцінювання репутації компанії серед стейкхолдерів. Репутація компанії є суб'єктивним сприйняттям, сформованим зацікавленими сторонами на основі її діяльності, поведінки та комунікацій. Відповідно, оцінювання репутації повинно здійснюватися у контекстуальний, об'єктивний та, за можливості, кількісний спосіб. Основними аспектами аналізу є:

- визначення рівня репутації компанії у ключових сферах (якість продукції, фінансові показники тощо);
- встановлення причин формування відповідного рівня репутації;
- порівняння репутаційного профілю компанії з її конкурентами.

Серед методів оцінювання ділової репутації виділяють аналіз засобів масової інформації, опитування зацікавлених сторін (клієнтів, співробітників, інвесторів, представників громадських організацій та експертів галузі), фокус-групові дослідження та опитування громадської думки. Особливого значення набуває аналіз публікацій у ЗМІ, оскільки саме вони формують уявлення та очікування всіх груп стейкхолдерів [32].

Оцінювання фактичного стану ділової репутації компанії. Для ефективного управління репутаційним активом необхідно здійснити

об'єктивну оцінку відповідності компанії очікуванням зацікавлених сторін.

Процес такої оцінки ускладнюється через низку чинників:

- керівники мають природну схильність до переоцінки можливостей організації;
- наявність позитивного іміджу в одній сфері не завжди означає високу репутацію в інших сферах;
- очікування можуть змінюватися під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників.

Для забезпечення достовірності оцінювання необхідно використовувати комплексний підхід, що включає аналіз фінансових, ринкових та управлінських показників, а також порівняльний аналіз результатів діяльності компанії з аналогічними показниками конкурентів.

Усунення розривів між бажаною та фактичною діловою репутацією. У разі невідповідності між бажаним рівнем ділової репутації та фактичним сприйняттям компанії необхідно розробити заходи з коригування її позиціонування. Це може передбачати:

- вдосконалення комунікаційної стратегії та зв'язків з інвесторами;
- підвищення рівня відповідності діяльності компанії очікуванням зацікавлених сторін;
- коригування очікувань стейкхолдерів з метою формування більш реалістичного іміджу компанії.

У випадках значного розриву між очікуваною та реальною репутацією необхідно оцінити потенційні ризики та визначити доцільність поступового коригування репутаційної стратегії.

Моніторинг змін у діловій репутації. Ефективне управління репутаційним активом передбачає постійний моніторинг змін у сприйнятті компанії з боку зацікавлених сторін. Для цього доцільно використовувати:

- регулярні опитування клієнтів, співробітників та інвесторів для аналізу змін їхніх очікувань та оцінок;
- експертні дослідження для виявлення потенційних соціальних, економічних

- та політичних трендів, що можуть впливати на репутацію компанії;
- аналіз якісних даних, зібраних під час глибоких інтерв'ю та фокус-групових досліджень.

Поєднання кількісних та якісних методів аналізу дозволяє отримати цілісне уявлення про динаміку змін у репутаційному полі компанії.

Визначення відповідального за формування ділової репутації. Формування, оцінювання та управління діловою репутацією компанії має бути закріплено за конкретною посадовою особою. Генеральний директор може призначити відповідальним одного з керівників вищої ланки – операційного директора, фінансового директора або керівника підрозділу зі стратегічного планування. Водночас, доцільно уникати призначення осіб, які можуть мати конфлікт інтересів, зокрема керівників відділів маркетингу чи корпоративних комунікацій. Відповідальна особа повинна періодично звітувати перед керівництвом та радою директорів щодо поточного стану репутації компанії, виявлених ризиків та заходів щодо їх нейтралізації.

Ключові напрями управління репутаційним ризиком. Для забезпечення високого рівня репутаційної безпеки компанії необхідно реалізовувати комплекс заходів, зокрема:

- *прозорість діяльності* – дотримання принципів відкритості у комунікації із зацікавленими сторонами;
- *контроль онлайн-репутації* – оперативне реагування на негативні публікації, управління корпоративними акаунтами в соціальних мережах;
- *підзвітність керівництва* – відповідальність топменеджменту за прийняті рішення та їх наслідки;
- *формування позитивного іміджу* – використання стратегічних комунікацій для підтримки позитивного публічного сприйняття;
- *клієнтоорієнтованість* – підвищення рівня задоволеності клієнтів як ключовий елемент репутаційної стратегії;
- *зворотний зв'язок із клієнтами* – аналіз відгуків та впровадження коригувальних заходів у відповідь на потреби споживачів;

- *дотримання законодавства* – відповідність діяльності компанії чинним нормативно-правовим актам;
- *забезпечення безпеки даних* – контроль над збереженням інформації про споживачів та співробітників;
- *контроль якості продукції та послуг* – відповідність виробничих процесів і післяпродажного обслуговування встановленим стандартам;
- *безпека праці та сприятливий робочий клімат* – створення комфортного та безпечного середовища для персоналу;
- *впровадження внутрішнього контролю* – регулярний аудит господарських операцій з метою виявлення потенційних ризиків;
- *системний підхід до управління репутаційними ризиками* – усвідомлення впливу репутації на всі аспекти діяльності компанії та розробка стратегій для її захисту.

Вказані заходи повинні бути інтегровані у загальну систему управління ризиками підприємства та стати невід’ємною частиною стратегічного планування. Зазначені напрямки нейтралізації репутаційних ризиків мають стати частиною загального антикризового менеджменту та стандартних бізнес-практик, що знижують вірогідність сценаріїв репутаційних ризиків.

1.2. Сучасні підходи до забезпечення економічної безпеки підприємств

Глобалізаційні процеси, що супроводжуються інтеграцією економік, поширенням цифрових технологій та зростанням ролі нематеріальних активів, створюють нові виклики для підприємств. Динамічність ринкових умов, посилення конкуренції, макроекономічна нестабільність, зростання репутаційних ризиків – усе це впливає на стратегії розвитку бізнесу та економічну безпеку підприємств [16].

В Україні ці процеси загострюються внутрішніми факторами, серед яких варто виокремити нестабільність фінансових ринків, реструктуризацію власності стратегічних галузей, кризу банківського кредитування та невизначеність податкової політики.

Науковий інтерес до проблеми економічної безпеки підприємств у контексті глобальних трансформацій почав активно розвиватися у 1990-х роках і відображений у працях як українських, так і зарубіжних вчених.

Термін “економічна безпека” набув міжнародного офіційного статусу в 1985 році, з прийняттям на 40-й сесії Генеральної Асамблеї ООН резолюції 40/173 “Міжнародна економічна безпека” (119 пленарне засідання 17 грудня 1985 року).

Саме в цьому документі визнається необхідність сприяти забезпеченню міжнародної економічної безпеки з метою соціально-економічного розвитку кожної країни [33].

«Закон про економічну самостійність УРСР» «... економічна самостійність є необхідною умовою забезпечення державного суверенітету України»

У контексті Декларації про державний суверенітет Верховною Радою УРСР 3 серпня 1990 р. було прийнято Закон «Про економічну самостійність Української РСР», де були закріплені основні принципи економічної самостійності УРСР, право на самостійне визначення стратегії соціально-економічного розвитку республіки, яка відповідає інтересам народу України. Створювались власна банківська, грошова система, законодавче підґрунтя для налагодження зовнішньоекономічної діяльності [34].

Конституція України «основний державний закон, що визначає державний устрій, порядок і принципи функціонування представницьких, виконавчих та судових органів влади, виборчу систему, права й обов'язки держави, суспільства та громадян, найважливіші функції держави щодо безпеки особи і суспільства...».

28 червня 1996 прийняття Конституції України [35], у якій статтею 17

визначалось: - «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу».

Стаття 92 Конституції України визначає основні засади державної політики щодо захисту національних інтересів та гарантування в Україні безпеки особи і суспільства, а також захист держави від зовнішніх та внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності.

Стаття 106 - Президент України забезпечує державну незалежність, національну безпеку та правонаступництво держави.

Статтею 107 передбачено функціонування Ради національної безпеки і оборони України, що є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України.

Рада національної безпеки й оборони України *«...займається координацією органів виконавчої влади у сфері національної безпеки».*

Указом Президента України від 30 серпня 1996 року № 772 [36] відповідно до статті 107 Конституції України створено Раду національної безпеки і оборони України, яка займається координацією органів виконавчої влади у сфері національної безпеки.

Правові основи організації та діяльності, склад, структуру, компетенцію Ради національної безпеки й оборони України, функції визначено у Законі України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 06.03.1998 р [37].

Концепція (основи державної політики) національної безпеки України *«...визначено основні загрози національній безпеці України, в тому числі в економічній сфері».*

Верховна Рада України 16.01.1997 р. прийняла «Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України» [38]. В документі визначені основні загрози національній безпеці України, в тому числі в економічній сфері; сформульовані основні напрями державної політики національної безпеки України: - недопущення незаконного використання

бюджетних коштів і державних ресурсів, перетікання їх у тіньову економіку; контроль за експортно-імпортною діяльністю, спрямованою на підтримку важливих для України пріоритетів, та захист вітчизняного виробника; боротьба з протиправною економічною діяльністю, протидія неконтрольованому впливу національних матеріальних, фінансових, інтелектуальних, інформаційних та інших ресурсів.

Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України» *«національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики»*.

На підставі Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 [39], «Концепція (основи державної політики) національної безпеки України» втратила чинність .

У Законі встановлені загрози національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері, та основні напрями державної політики з питань національної безпеки в економічній сфері.

Закон України «Про національну безпеку України» *«визначає основи та принципи національної безпеки і оборони»*.

Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 втрачає чинність на підставі Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 [40]. Новий закон відповідно до Конституції України визначає основи та принципи національної безпеки і оборони, цілі та основні засади державної політики, що гарантуватимуть суспільству і кожному громадянину захист від загроз. Вектор державної політики спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, кібербезпеки України тощо.

Стратегія національної безпеки України – безпека людини - безпека країни [41], Стратегія воєнної безпеки України – всеохоплююча оборона [41], Стратегія кібербезпеки України – безпечний кібер простір – запорука успішного розвитку країни [43], визначають пріоритети національних інтересів України.

Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000-2004 рр. (від 23.02.2000 р.) [44], та Стратегія економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2015 рр. (від 28.04.2004) [45], визначають основні цілі та завдання посилення економічної безпеки держави.

Указом Президента України № 105/2007 від 12.02.2007 р. прийнято Стратегію національної безпеки України [46]. Метою реалізації Стратегії є формування сприятливих умов для забезпечення інтересів громадян, суспільства і держави, для подальшого поступу України як демократичної держави зі сталою та зростаючою ринковою економікою, держави, що керується європейськими політичними й економічними цінностями, в якій повага і захист прав і законних інтересів усіх територіальних громад, суспільних верств, етнічних груп є запорукою незалежного, вільного, суверенного і демократичного розвитку єдиної України.

Чинна Стратегія національної безпеки України, прийнята Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2022 року «Про Стратегію національної безпеки України» від 30.12.2022 р. [47]. Стратегія спрямована на забезпечення державної безпеки, визначає реальні й потенційні загрози державній безпеці України, напрями та завдання державної політики у сфері державної безпеки. Державна політика у сфері державної безпеки спрямовується на попередження, своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам державній безпеці України.

Сучасна турбулентність міжнародних політичних та економічних процесів ставить перед науковцями завдання щодо трансформації системи аналізу, своєчасного виявлення, попередження та припинення небезпечних процесів, внутрішніх та зовнішніх дестабілізаційних факторів (реальних та потенційних ризиків та загроз), тобто – розвитку системи безпеки.

Сьогоденність потребує стрімкого впровадження передових наукових досягнень, завдяки яким система безпеки реалізуючи свій потенціал, формує периферію стану захищеності, здатну «на відстані» викривати чинники

потенційних та реальних явищ, аналізувати їх, генерувати й реалізувати своєчасну і адекватну відсіч, нівелюючи, або ліквідуючи виявлені небезпечні тенденції.

Тільки в умовах безпеки можливий прогресивний розвиток економіки та виробництва, держави і державності. Саме безпека є стратегічною метою зусиль в контексті забезпечення обороноздатності, захист суверенітету та територіальної цілісності.

Безпека – генеральна умова формування розвинутого суспільства і національної ідентичності, піднесення культури, зростання потенціалу соціальної сфери, прогресу науки (автор).

Наукові дослідження категорії безпеки відкривають нові закономірності природи безпеки, предмету, об'єкту та суб'єкту, функцій безпеки, компонентів (складових) системи безпеки, логіки їх взаємодій між собою і зав'язків з елементами внутрішнього та зовнішнього середовища.

Практична (експериментальна) перевірка досліджень перетворює їх в нову дійсність, яка втілюється в вигляді NEWзнань – алгоритмів, методів, законів, процесів, технологій, механізмів, інструментарію категорії безпеки [48].

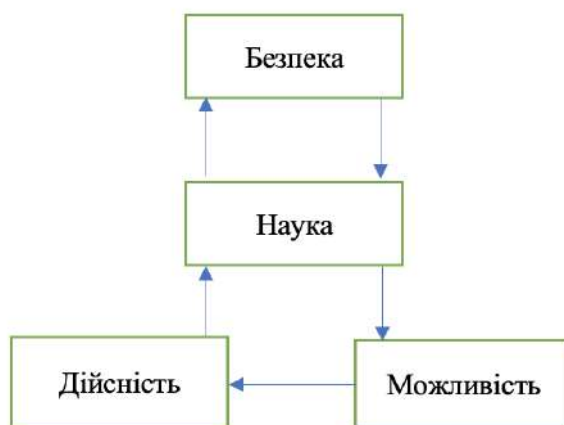

Рис. 1.3 Діалектика безпеки і науки

Джерело: розроблено автором

Конституція України ч.1 ст.3 встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищою соціальною цінністю в Україні [49].

08.07.2018 р. на підставі прийняття Закону України «Про національну безпеку» [40] втратив чинність Закон України «Про основи національної безпеки України» [39]. Новий закон кардинальним чином змінив бачення щодо поняття національна безпека, визначив нові категорії і терміни: - Стратегію національної безпеки, Стратегію військової безпеки, Стратегію кібербезпеки, Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу, тощо. Окреслив основи та принципи національної безпеки і оборони, цілі та основні засади державної політики, що гарантуватимуть суспільству і кожному громадянину захист від загроз [40].

Законом визначаються засади національної безпеки, правова основа і принципи державної політики у сферах національної безпеки і оборони, засади демократичного цивільного контролю.

Впроваджуються нові інституції – Сектор Безпеки і оборони. Визначається склад сектору Безпеки і оборони з засадами та повноваженнями: - Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику.

Законом розмежовуються повноваження державних органів у сферах національної безпеки і оборони, закріплюється, що керівництво у сферах національної безпеки та оборони відповідно до Конституції України здійснює президент, а координацію, відповідно до ст.107 Конституції здійснює Рада

національної безпеки і оборони України. Зазначається мета, принципи, види планування і фінансування у сферах національної безпеки і оборони тощо.

У ст. 1 Закону України «Про національну безпеку» визначено, що національна безпека України, це - захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [40].

Основним документом довгострокового планування, яким визначаються основні напрями державної політики у сфері національної безпеки є Стратегія національної безпеки України.

В ній задекларовано і закріплено безпеку людини як невід'ємну частину, головну складову безпеки держави. Реалізація цієї норми - головна ціль державної політики національної безпеки [41].

Дійовим адміністратором щодо забезпечення державного суверенітету і економічної самостійності України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, актів Президента України, здійснення заходів щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю тощо - виступає Уряд України [50].

Уряд України, підкреслюючи базову пріоритетність стійкої економіки щодо процесу розвитку та безпеки держави, синтезує державні можливості і приватний бізнес, визначає останній як основний важіль динаміки економічного зростання [51]. В свою чергу, економічна безпека (забезпечення економічної безпеки), відповідно до ст. 17 Конституції, разом з захистом суверенітету і територіальної цілісності України, забезпеченням інформаційної безпеки, - є найважливішою функцією держави, справою всього Українського народу [52].

Поняття економічної безпеки (діалектика поняття) знаходиться в статусі постійної динаміки, важливості і актуальності – статусі створення її нової парадигми.

Займаючи центральне місце в структурі функцій Держави, економічна безпека виступає системою стану її захищеності і, за допомогою інструментарію, будує периферію безпеки, моделює та акумулює в собі алгоритми (протоколи) реалізації стратегії і політики національної безпеки України (рис. 1.4).

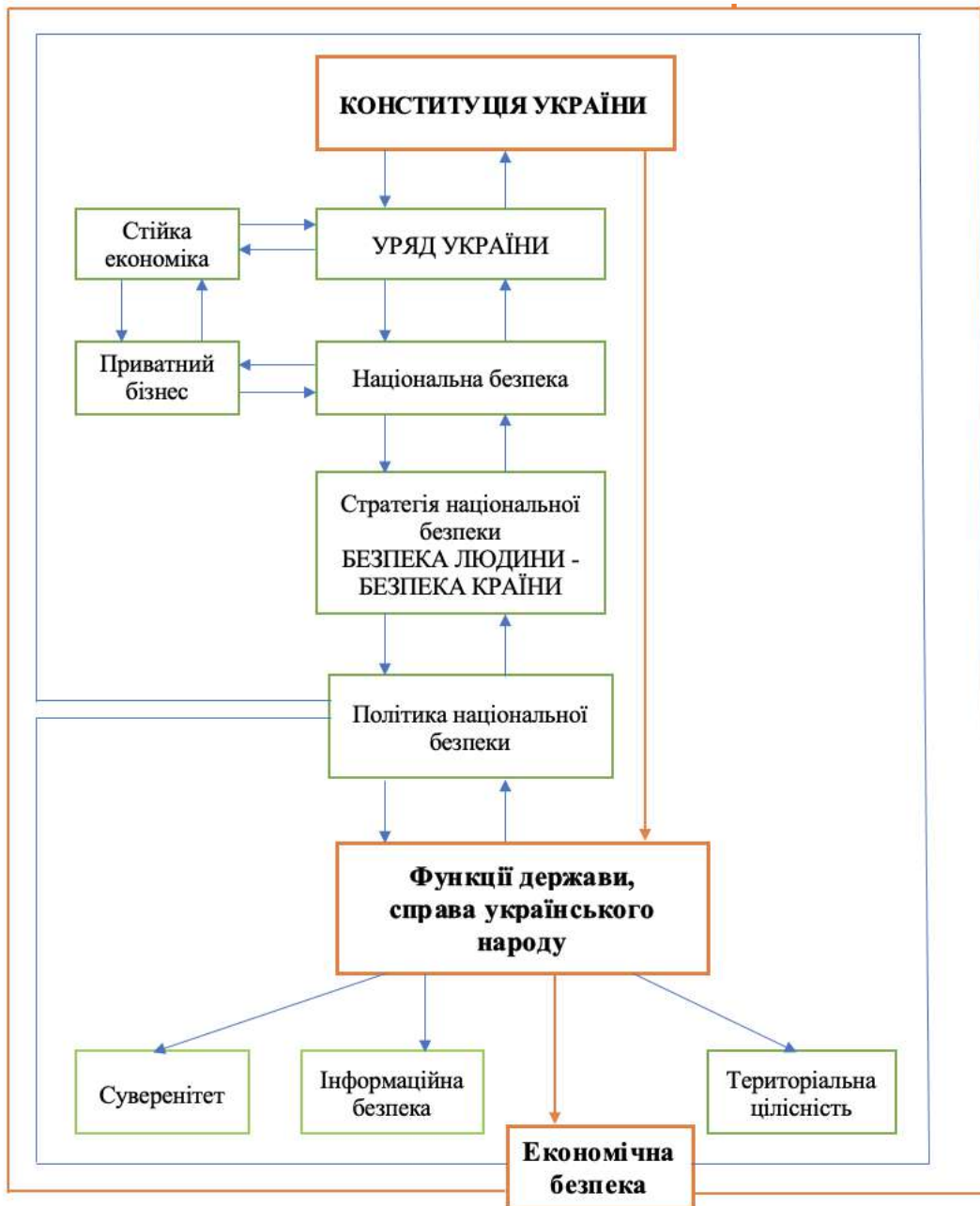

Рис. 1.4. Економічна безпека України (нормативно-економічний контекст) – система стану захищеності, периферія безпеки Держави

Джерело: розроблено автором

Наукове осмислення економічної безпеки підприємств у контексті глобалізації набуло поширення в 1990-х роках і залишається предметом досліджень як зарубіжних, так і українських вчених.

Економічна безпека підприємства (ЕБП) є стратегічним чинником його стійкості, що визначає здатність організації протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, підтримувати конкурентоспроможність і забезпечувати ефективне використання ресурсів. Вона охоплює фінансову стабільність, управління ризиками, забезпечення ресурсної незалежності та адаптацію до змінного ринкового середовища. У сучасних умовах глобалізації, нестабільності економіки та цифровізації питання ЕБП набуває дедалі більшої актуальності.

Дослідники трактують економічну безпеку з різних підходів: деякі розглядають її як стан захищеності підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз (Шиманська В.В.) [53], інші – як систему антикризових заходів (Тодаро М.) [54], ще інші наголошують на її ролі в стратегічному управлінні та конкурентоспроможності бізнесу (Голіков І.В.) [55]. Аналіз літератури дозволяє систематизувати ці підходи та визначити основні компоненти економічної безпеки підприємства (Таблиця В.2 Додатку В).

Наукові дослідження економічної безпеки підприємств можна умовно поділити на кілька основних напрямів (рис. 1.5).

Фундаментальні концепції економічної безпеки. О.В. Ареф'єва та Т.Б. Кузенко визначають економічну безпеку підприємства як його здатність захищатися від негативних зовнішніх впливів та швидко адаптуватися до змін у макроекономічному середовищі. Автори наголошують, що сучасні компанії мають діяти в умовах постійної турбулентності, що вимагає проактивного підходу до ризик-менеджменту. Вони також розглядають зв'язок між економічною безпекою та інноваційною діяльністю, доводячи, що підприємства, які активно впроваджують технологічні інновації, мають вищу стійкість до фінансових криз. Важливим аспектом дослідження є аналіз стратегій управління персоналом, оскільки компетентність та

професіоналізм співробітників є однією з ключових гарантій безпеки підприємства. Отже, підхід авторів поєднує стратегічне управління, інновації та адаптивність як основні фактори економічної безпеки [56].

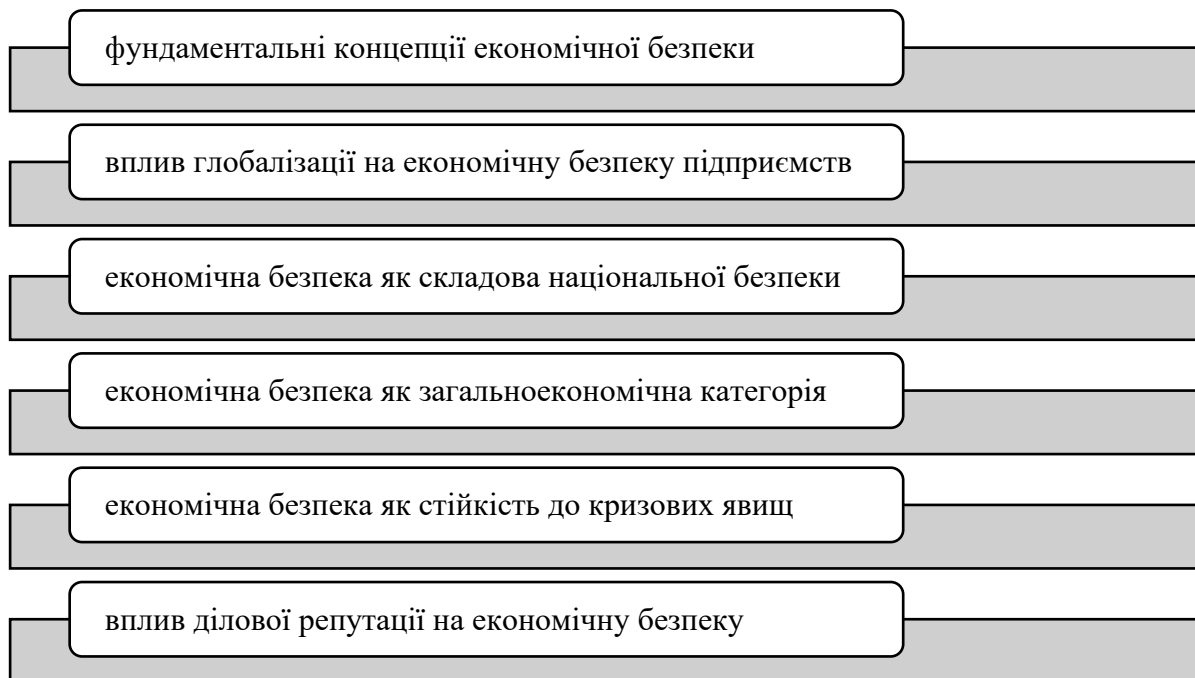

Рис. 1.5. Основні концепції наукових досліджень економічної безпеки підприємств

Джерело: створено автором

З.С. Варналій розглядає економічну безпеку підприємства через призму інституційних та ринкових механізмів її забезпечення. У своїх роботах він аналізує чинники, що впливають на економічну безпеку, зокрема рівень державного регулювання, податкового навантаження та конкурентного середовища. Вчений підкреслює, що нестабільність макроекономічної ситуації в Україні значно ускладнює підтримку належного рівня безпеки бізнесу, що підтверджується коливаннями валютного курсу, інфляційними ризиками та зменшенням доступу до кредитних ресурсів. Дослідник також аналізує роль стратегічного менеджменту в забезпеченні економічної безпеки, наголошуючи на необхідності розробки довгострокових програм захисту бізнесу. Його концепція базується на поєднанні державної політики та внутрішніх стратегій підприємств для підвищення їхньої стійкості [57].

М.М. Єрмошенко визначає економічну безпеку як збалансований стан економічної системи підприємства, що характеризується стійкістю до зовнішніх загроз. Вчений наголошує на важливості формування ефективної фінансової політики, яка передбачає диверсифікацію джерел фінансування, управління капіталом і контроль за ліквідністю. Особливу увагу він приділяє взаємозв'язку між економічною безпекою та інвестиційною привабливістю підприємства, доводячи, що компанії з високими показниками фінансової стабільності та позитивною репутацією мають кращі шанси залучити інвесторів. Водночас автор аналізує ризики корпоративного шахрайства та фінансових маніпуляцій, пропонуючи механізми їхньої нейтралізації. Висновки його досліджень підкреслюють важливість проактивного управління ризиками та прозорості корпоративного управління [58].

Вплив глобалізації на економічну безпеку підприємств. Бригхем і Гапенські вважають, що глобалізація фінансових ринків створює як нові можливості, так і загрози для підприємств. Вони наголошують, що зростання залежності бізнесу від міжнародних інвестицій підвищує ризики ліквідності та валютних коливань. Дослідники доводять, що компанії, які впроваджують ефективну фінансову стратегію та диверсифікують джерела доходів, мають вищий рівень стійкості до глобальних криз. У їхніх працях також досліджується вплив зовнішніх ринкових шоків на корпоративні фінанси та наводяться практичні рекомендації щодо мінімізації валютних ризиків та адаптації до змін світової економіки. Загалом, підхід авторів підкреслює важливість гнучкої фінансової політики в умовах глобальної нестабільності [59].

А.М. Штангрет досліджує економічну безпеку підприємств авіаційної галузі, аналізуючи вплив технологічних змін, глобальної конкуренції та нестабільності ринків. Автор наголошує, що сучасні високотехнологічні підприємства змушені адаптувати свої бізнес-моделі до нових умов, включаючи цифровізацію та зміну логістичних ланцюгів. Він також аналізує специфіку управління ризиками в стратегічно важливих галузях,

доводячи необхідність інноваційного підходу до управління економічною безпекою. Важливим аспектом його досліджень є взаємозв'язок між інвестиційною активністю та рівнем економічної безпеки [60].

Геєць В.М. досліджує економічну безпеку підприємств у контексті міжнародної інтеграції. Він наголошує, що економічна безпека повинна враховувати конкурентні виклики світового ринку. Автор аналізує, як міжнародні фінансові кризи впливають на стійкість підприємств та розглядає стратегії зниження зовнішньоекономічних ризиків. Він робить висновок, що економічна безпека підприємства має базуватися на диверсифікації зовнішніх ринків та стабільному фінансовому плануванні [61].

Пригунов П.Я. визначає економічну безпеку як інструмент адаптації підприємств до умов невизначеності та глобальної нестабільності. Він аналізує, як нові технології, цифровізація та зміна ринкових моделей впливають на рівень економічної безпеки. Дослідник робить висновок, що підприємства повинні застосовувати інтегровані підходи до управління ризиками, використовуючи сучасні технології моніторингу та прогнозування [62].

Стадник В.П. наголошує, що економічна безпека є складною системою взаємовідносин між рівнями економіки, що забезпечує гарантований захист інтересів суб'єктів господарювання. [63].

Економічна безпека як складова національної безпеки. Шиманська В.В. розглядає економічну безпеку як важливу складову загальної безпеки держави, яка включає захист економічних інтересів на макро - та мікрорівнях. Вона наголошує, що стійка економічна політика забезпечує ефективне функціонування бізнесу, знижує ризики банкрутства та сприяє довгостроковому розвитку підприємств. Дослідниця зазначає, що економічна безпека визначається такими показниками, як стабільність фінансової системи, рівень інвестиційної привабливості та наявність ефективних механізмів державного регулювання. Авторка підкреслює, що підприємства повинні бути гнучкими у своїх бізнес-стратегіях, адаптуючись до

нестабільного ринкового середовища. Вона також акцентує увагу на необхідності створення національних програм підтримки бізнесу для забезпечення його економічної безпеки [53].

Мартин О.М. досліджує економічну безпеку як основу соціально-економічного розвитку країни. Він наголошує, що здатність держави забезпечити економічну стабільність визначає ефективність функціонування підприємств. Дослідник аналізує ключові загрози економічній безпеці, серед яких: - інфляція, нестабільність фінансових ринків, скорочення інвестиційних потоків та політичні ризики. Він також розглядає механізми державної підтримки бізнесу, які сприяють підвищенню його стійкості в умовах криз. Особливу увагу він приділяє аналізу міжнародного досвіду управління економічною безпекою та можливості його адаптації в національному контексті [64].

Економічна безпека як загальноекономічна категорія. Бойко Г.Ф. визначає економічну безпеку як багатовимірну категорію, що охоплює фінансовий, організаційний, правовий та соціальний аспекти управління підприємством. Він наголошує, що стійкість бізнесу залежить від здатності ефективно прогнозувати ризики та управляти ресурсами. Автор розглядає економічну безпеку не тільки як інструмент захисту підприємства, а й як засіб підвищення його конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Він пропонує модель економічної безпеки, яка базується на збалансованому розвитку всіх економічних сфер підприємства. Дослідник також акцентує увагу на важливості корпоративного управління та адаптації бізнес-стратегій до ринкових змін [65].

Черевко І. розглядає економічну безпеку як систему, що дозволяє підприємству функціонувати незалежно від зовнішніх кризових явищ. Він зазначає, що економічна безпека має включати не лише фінансовий аспект, а й інноваційний розвиток та цифрову трансформацію. Дослідник підкреслює роль державної політики в регулюванні економічних процесів, яка повинна сприяти підвищенню фінансової незалежності бізнесу. Він також аналізує

вплив глобалізаційних процесів на економічну безпеку підприємств, зазначаючи, що відкритість ринків потребує нових стратегій управління ризиками. Автор пропонує концепцію динамічного підходу до економічної безпеки, що враховує швидкі зміни в бізнес-середовищі. [66].

Економічна безпека як стійкість до кризових явищ. Годаро М. зазначає, що економічна безпека визначається здатністю підприємства адаптуватися до змінного ринкового середовища. Він наголошує, що компанії з гнучкою бізнес-моделлю легше переживають фінансові кризи, ніж ті, що покладаються на жорстко визначені стратегії [54].

Стігліц Дж. підкреслює, що економічна безпека підприємств нерозривно пов'язана із соціальною безпекою. Він вважає, що стабільність компаній сприяє загальному економічному зростанню та зменшенню соціальної нерівності [67].

Сакс Д. трактує економічну безпеку як інструмент зниження нерівності, боротьби з бідністю та екологічними загрозами [68].

Вплив ділової репутації на економічну безпеку. Живко З.Б. наголошує, що ділова репутація є стратегічним ресурсом підприємства, який безпосередньо впливає на його економічну безпеку. Вона зазначає, що компанії з високою репутацією мають стабільнішу фінансову систему та легший доступ до кредитних ресурсів. Дослідниця розглядає репутацію не лише як нематеріальний актив, а й як фактор підвищення ринкової вартості підприємства. Вона також підкреслює, що негативна інформація в медіа може суттєво знизити рівень економічної безпеки компанії. Авторка пропонує інструменти управління репутаційними ризиками, що включають антикризові комунікації, моніторинг соціальних мереж та управління брендом [69].

Пушак Я.Я. досліджує вплив управління репутацією на рівень фінансової стійкості підприємства. Він зазначає, що стабільна репутація підвищує лояльність клієнтів та партнерів, що сприяє довгостроковій економічній безпеці. Автор наголошує, що підприємства з високим рівнем прозорості та

відкритості мають менші ризики втрати ринкових позицій. Він також аналізує вплив репутаційних скандалів на економічну безпеку компаній, зазначаючи, що корпоративне управління має передбачати механізми швидкого реагування на репутаційні загрози [70].

Пушак Я.Я. та Звербний А.С. стверджують, що ключовим фактором підвищення економічної безпеки підприємств – є саме корпоративна репутація [70].

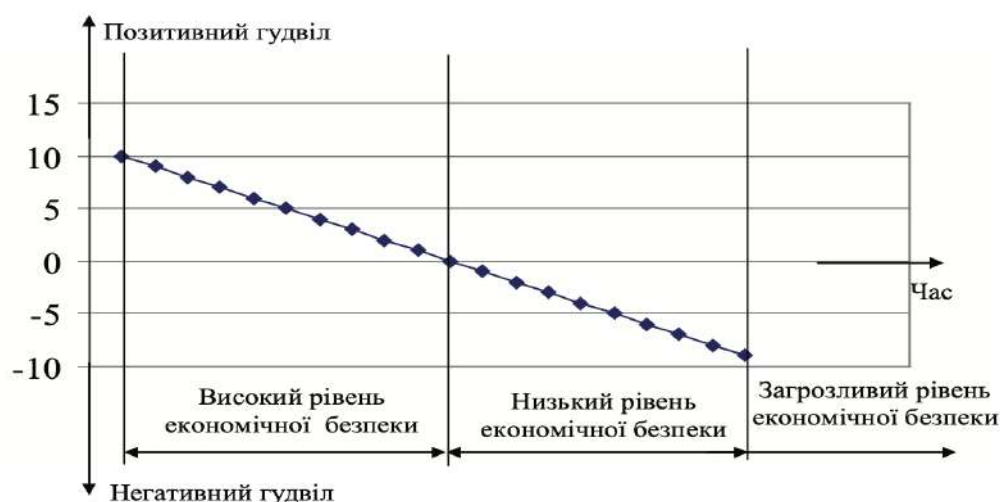

Рис. 1.6. Схематичне відображення взаємозв'язку рівнів економічної безпеки та гудвілу

Джерело: [70]

Голіков І.В. підкреслює, що погіршення ділової репутації може призвести до зниження фінансових показників підприємства, що ставить під загрозу його економічну безпеку [55].

На підставі проведеного дослідження, було запропоновано авторське визначення поняття “економічна безпека підприємства”, під яким пропонуємо розуміти стан захищеності суб’єкта господарювання в реальному часі від впливу зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз.

Таке розуміння економічної безпеки ґрунтується на системному підході та передбачає захищеність підприємства в цілому та окремих його складових.

Використовуючи методи порівняльного аналізу, синтезу та систематизації при вивченні наукових публікацій зарубіжних та українських

вчених Алькеми В.Г. [71], Гнилицької Л.В. [72], Ляшенко О.М [73], Андрієнко В.М. [74], Копитко М.І. [75], Мігус І.П. [76], Франчук В.І. [77], Живко З.Б. [78], автором були структуровані *функціональні складові системи економічної безпеки підприємств* (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Функціональні складові системи економічної безпеки підприємств

Інформаційне забезпечення	Функціональні складові системи економічної безпеки	Алькема В.Г.[71]	Гнилицька Л.В.[72]	Ляшенко О.М.[73]	Андрієнко В.М.[74]	Копитко М.І. [75]	Мігус І.П.[76]	Франчук В.І.[77]	Живко З.Б.[78]
Фінансова та податкова звітність	Фінансова	+	+	+	+	+	+	+	+
	Корпоративна						+		
Міжнародні та національні стандарти, регулюючі і регламентуючі і акти	Техніко-технологічна	+			+	+			+
	Технологічна		+	+			+		
	Виробнича					+		+	
	Інноваційна					+			
Бухгалтерська та податкова звітність	Ресурсна	+	+	+					+
	Майнова				+	+	+	+	
HR облік / ресурси працевлаштування	Силова		+	+	+	+			+
	Інтелектуальна		+	+					
	Кадрова	+	+	+	+	+	+	+	+
Установчі та внутрішні документи	Правова		+	+	+		+		+
	Політико-правова	+				+		+	
Легітимні інформаційні ресурси	Інформаційна	+	+	+	+	+	+	+	+
	Інформаційно-аналітична						+		
	Інтерфейсна		+	+		+			
Екологічні стандарти	Екологічна	+	+			+	+	+	

Джерело: створено автором

За результатами проведеного дослідження, запропоновано зосередитись на функціональних складових задля організації належного рівня системи економічної безпеки, підприємств, а саме:

1. *Фінансова складова* системи економічної безпеки передбачає оцінювання прибутковості, ринкової вартості, фінансової стійкості, конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, головний фактор для прийняття комунікативних (управлінських) рішень.

2. *Правова складова* системи економічної безпеки передбачає оцінювання відповідності діяльності підприємства законодавчим та нормативним вимогам країни ведення бізнесу.

3. *Технологічна складова* системи економічної безпеки передбачає оцінювання відповідності діяльності підприємства міжнародним (ISO), регіональним (ГОСТ), національним ДСТУ, галузевим (ГСТУ і ОСТ) стандартам і стандартам підприємств (СТП), та іншим нормативно-правовим актам щодо регламентування техніко-технічних, технічних, виробничих та інших процесів.

4. *Кадрова складова* системи економічної безпеки передбачає оцінювання забезпеченості підприємства професійно підготовленими кадровими ресурсами, формування соціально-орієнтованої політики управління персоналом, гендерна рівність.

5. *Майнова складова* системи економічної безпеки передбачає оцінювання стану забезпечення підприємства необхідною технікою, майном, товарно-матеріальними цінностями, сировиною тощо задля функціонування підприємства за своїм основним призначенням.

6. *Інформаційна складова* системи економічної безпеки передбачає оцінювання стану забезпечення підприємства своєчасною, повною, перевіреною, достовірною інформацією задля прийняття відповідних управлінських рішень, збереження комерційної таємниці в організаційних, технологічних, корпоративних та інших процесах.

7. *Інтерфейсна складова* системи економічної безпеки передбачає оцінювання стану формування та підтримання в ЗМІ, соціальних мережах, інтернеті тощо широкої позитивної популярності підприємства.

Отже, сучасні підходи до забезпечення економічної безпеки підприємств базуються на системному аналізі ризиків, стратегічному управлінні та інтеграції інноваційних механізмів захисту. Глобалізація, цифровізація, макроекономічна нестабільність та зростання конкуренції визначають нові виклики, що впливають на економічну безпеку підприємств. У таких умовах необхідним є комплексний підхід до управління фінансовою стійкістю, захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз та їх чинників, ефективного використання ресурсів та забезпечення конкурентоспроможності.

Законодавче регулювання економічної безпеки в Україні сформувалося під впливом міжнародних стандартів та національних стратегій, що визначають ключові пріоритети захисту економічних інтересів держави. Прийняття законодавчих актів, таких як Закон України "Про національну безпеку" [36], сприяло формуванню державної політики у сфері безпеки, яка охоплює економічний, інформаційний та воєнний аспекти захисту.

Важливу роль відіграють інституційні та ринкові механізми забезпечення економічної безпеки. Державне регулювання, макроекономічні фактори та рівень конкуренції значно впливають на стійкість підприємств. Водночас, управління фінансовими потоками, оптимізація витрат, стратегічне планування та інноваційна діяльність є ключовими елементами зміцнення економічної безпеки.

У сучасних умовах особливого значення набуває впровадження новітніх технологій та цифрових інструментів управління безпекою. Використання штучного інтелекту, автоматизованих систем моніторингу ризиків та кібербезпеки дозволяє підприємствам ефективно реагувати на потенційні загрози. Крім того, управління репутаційними ризиками, корпоративна соціальна відповідальність та інтеграція стійких бізнес-моделей сприяють підвищенню довіри з боку інвесторів та партнерів.

Таким чином, економічна безпека підприємств є багатогранною категорією, яка охоплює стратегічне планування, фінансовий менеджмент, інституційну взаємодію та цифровізацію бізнес-процесів. Її забезпечення потребує комплексного підходу, що включає державну підтримку, ефективне корпоративне управління, інноваційний розвиток та адаптивність до змінного середовища. Успішне функціонування підприємств в умовах глобалізації можливе лише за умови впровадження сучасних механізмів управління економічною безпекою, що гарантуватиме стабільний розвиток бізнесу та економіки країни в цілому.

1.3. Методичні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємств та їх ділової репутації

Оцінка ділової репутації є критично важливим завданням для підприємств, які прагнуть зберегти конкурентну перевагу, зміцнити довіру зацікавлених сторін і забезпечити довгострокову стійкість. Надійна методологія оцінки дає підприємствам можливість зрозуміти їх громадське сприйняття, сильні сторони та потенційні ризики для їхньої репутації. У цьому огляді літератури досліджуються ключові методології оцінки ділової репутації, їх теоретичні основи та підходи, що розвиваються в епоху цифрових технологій.

Ділова репутація, критично важливий нематеріальний актив, є багатовимірною конструкцією, яка виходить за межі фінансових показників і включає такі аспекти, як довіра зацікавлених сторін, соціальна відповідальність, сприйняття бренду та етичні практики. Він відіграє ключову роль у впливі на успіх організації, формуванні поведінки споживачів і збереженні конкурентної переваги. Такі вчені, як Фомбрун і Ван Рієл (2004), підкреслюють важливість систематичних методологій для оцінки репутації,

наголошуючи на необхідності охоплення її складності та динамічної природи структурованим способом [79].

Ключові міркування в концептуальних засадах оцінки репутації включають:

1) *Підходи, орієнтовані на зацікавлених сторін* – ділова репутація за своєю суттю є реляційною, сформованою уявленнями різних груп зацікавлених сторін.

Основними групами зацікавлених сторін (стейкхолдерів) є наступні:

1. Клієнти - їх сприйняття якості продукції, надійності послуг і довіри до бренду безпосередньо впливає на успіх і лояльність на ринку.

2. Співробітники - внутрішня репутація впливає на задоволеність робочим місцем, утримання співробітників і організаційну культуру.

3. Інвестори та акціонери - фінансова репутація та етична бізнес-практика впливають на довіру інвесторів і ринкову вартість.

4. Регулюючі органи та громади - дотримання законів, зусилля щодо сталого розвитку та внесок у суспільний добробут формують репутацію серед державних органів та широкої громадськості.

Методології, орієнтовані на зацікавлених сторонах, визнають, що кожна група оцінює репутацію по-різному, виходячи зі своїх унікальних очікувань і досвіду. Наприклад:

- Клієнти можуть віддавати перевагу інноваційній продукції та досконалості послуг.
- Регулюючі органи та громади можуть зосередитися на корпоративній соціальній відповідальності (КСВ) та дотриманні етичних стандартів.

Комплексна методологія оцінки повинна інтегрувати відгуки від усіх цих груп, щоб запропонувати збалансоване та цілісне уявлення про репутацію організації.

2) *Підходи, орієнтовані на розрахунок кількісних та якісних показників* - ефективна оцінка репутації вимагає поєднання кількісних

і якісних показників, що відображають як об'єктивні показники ефективності, так і суб'єктивне сприйняття.

Основними кількісними показниками можуть бути такі:

- Фінансова ефективність: такі показники, як зростання доходу, прибутковість і частка ринку, служать індикаторами стану організації.

- Онлайн-рейтинги та відгуки: сукупні оцінки з таких платформ, як Trustpilot, Google Reviews або платформи соціальних мереж, дають вимірну інформацію про задоволеність клієнтів і сприйняття бренду.

- Охоплення ЗМІ: обсяг і настрої медіа-висвітлення, розраховані за допомогою таких інструментів, як аналіз настроїв, кількісно визначають тенденції сприйняття громадськістю.

Основними якісними показниками можуть бути такі:

- Думки зацікавлених сторін: прямий зворотний зв'язок з опитувань, фокус-груп та інтерв'ю фіксує нюанси сприйняття репутації.

- Історії та наративи брендів: аналіз того, як зацікавлені сторони описують свій досвід роботи з організацією, дає змогу глибше зрозуміти емоційні зв'язки та лояльність до бренду.

3) Підходи, орієнтовані на вивчення репутації як мультидисциплінарної конструкції - оцінка ділової репутації спирається на різноманітні академічні та практичні дисципліни, забезпечуючи всебічне розуміння її багатогранної природи.

Основними дисциплінами, в межах яких досліджують ділову репутацію, є наступні:

1. Менеджмент - розглядає репутацію як стратегічний ресурс, зосереджуючись на її вплив на прийняття рішень, лідерство та стійкість організації.

2. Маркетинг - досліджує зв'язок між іміджем бренду, лояльністю клієнтів і позиціонуванням на ринку як невід'ємними елементами репутації.

3. Соціальна психологія - досліджує, як колективне сприйняття та соціальна динаміка впливають на репутаційний капітал, наголошуючи на ролі суспільних норм і групової поведінки.

4) Підходи, орієнтовані на вивчення динамічного та еволюційного характеру репутації - однією з визначальних характеристик репутації є її динамічний характер. Його постійно формують і змінюють зовнішні фактори, такі як ринкові тенденції, технологічний прогрес і суспільні очікування.

Основними факторами, які впливають на динаміку ділової репутації є такі:

- Технологічний вплив - цифрова трансформація посилила видимість репутації, зробивши її більш доступною для громадського контролю через онлайн-платформи та соціальні медіа.

- Тенденції КСВ та ESG - сучасні зацікавлені сторони все більше віддають перевагу внеску організації в екологічні, соціальні цілі та цілі управління (ESG), що відображає зміну того, що становить позитивну репутацію.

Методології повинні адаптуватися до цих змін, інтегруючи аналітику в реальному часі та проактивні системи моніторингу, щоб залишатися актуальними в оцінці репутації в середовищі, що швидко змінюється.

5) Контекстний та секторальний підходи до оцінки ділової репутації - методології оцінки репутації повинні враховувати галузеві та контекстуальні фактори, що впливають на очікування зацікавлених сторін.

Основними особливостями секторального підходу є такі:

- Суворо регульовані галузі - такі сектори, як охорона здоров'я та фінанси, вимагають суворішого дотримання стандартів комплаєнсу й етики, що значно впливає на репутацію.

- Творчі галузі - репутація в цих секторах часто ґрунтується на інноваціях, оригінальності та культурному впливі.

- Глобальні підприємства - транснаціональні корпорації стикаються з додатковими складнощами в управлінні репутацією в різних культурних і нормативних умовах.

Пристосування системи оцінювання до конкретних потреб і викликів різних секторів забезпечує більш точне представлення репутаційного статусу.

Концептуальні основи оцінки репутації підкреслюють її багатогранність та орієнтованість на інтереси зацікавлених сторін. Інтегруючи кількісні та якісні показники, методології можуть забезпечити всебічне та дієве розуміння репутації організації. Динамічний і еволюційний характер репутації, на який впливають технологічні, соціальні та галузеві фактори, підкреслює потребу в адаптивних і контекстно-залежних підходах. Ці основи закладають фундамент для вивчення та розробки надійних методологій, які вирішують складні питання репутації в сучасному взаємопов'язаному світі.

У таблиці 1.5 представлено концептуальні засади до оцінки ділової репутації підприємства.

Таблиця 1.5

Концептуальні засади до оцінки ділової репутації підприємства

Аспект	Ключові компоненти	Приклади/ застосування	Наслідки
Підходи, орієнтовані на зацікавлених сторін	- Репутація формується уявленнями різних груп зацікавлених сторін: 1. Клієнти (якість продукції, надійність обслуговування) 2. Співробітники (задоволеність роботою, утримання) 3. Інвестори/акціонери (фінансові та етичні практики) 4. Регулятори/спільноти (комплаєнс, КСВ)	- Пріоритет клієнта: інновації та досконалість обслуговування. - Зосередженість регулятора: узгодження етичного бізнесу та КСВ. - Опитування співробітників для внутрішньої оцінки репутації.	Забезпечує багатовимірний погляд на репутацію шляхом інтеграції різноманітних очікувань, пропонуючи збалансоване та цілісне уявлення про репутацію організації.
Кількісні та якісні показники	- Кількісні показники: 1. Фінансові показники (зростання доходів, прибутковність) 2. Онлайн-рейтинги та огляди (сукупні бали) 3. Охоплення ЗМІ (обсяг і аналіз настроїв)	- Кількісний: використання аналізу настроїв для оцінки тенденцій висвітлення в ЗМІ. - Якісні: прямі опитування, щоб охопити нюанси сприйняття репутації.	Поєднує об'єктивні показники з суб'єктивним сприйняттям, пропонуючи комплексну та ефективну структуру для оцінки

Аспект	Ключові компоненти	Приклади/ застосування	Наслідки
	- Якісні показники: 1. Думки зацікавлених сторін (опитування, інтерв'ю) 2. Наративи брендів (розповідь досвіду)		репутаційних показників і прогалин.
Репутація як мультидисциплінарна конструкція	Бере участь у різних дисциплінах, щоб збагатити розуміння: 1. Наука управління (стратегічний вплив) 2. Маркетинг (лояльність до бренду та позиціонування) 3. Соціальна психологія (групова поведінка та суспільні норми)	- Менеджмент: використання репутації як стратегічного ресурсу. - Маркетинг: узгодження іміджу бренду з потребами зацікавлених сторін. - Психологія: вивчення колективного сприйняття.	Забезпечує всебічне розуміння завдяки інтеграції різноманітних академічних і практичних точок зору, забезпечуючи глибше розуміння багатогранної природи репутації.
Динамічна природа, що розвивається	Репутацію формують зовнішні тенденції та технологічний прогрес: - Технологічний вплив: цифрова трансформація та видимість. - Тенденції CSR/ESG: зацікавлені сторони зосереджені на сталому розвитку та етичних практиках.	- Аналітика в реальному часі для відстеження змін репутації через технологічний прогрес. - Моніторинг дотримання CSR/ESG для узгодження зі змінними очікуваннями зацікавлених сторін.	Забезпечує відповідність шляхом адаптації методологій до зовнішніх факторів, що швидко змінюються, сприяючи гнучкості в управлінні репутацією та оцінці.
Контекстний та галузевий підходи	Оцінка репутації залежить від галузі та контексту: 1. Суворо регульовані галузі: охорона здоров'я, фінанси (фокус на відповідності). 2. Творчі індустрії: інновації та культурний вплив. 3. Глобальні підприємства: управління різноманітними культурними та	- Охорона здоров'я: дотримання суворих етичних стандартів. - Творчі індустрії: зосередження на оригінальності та впливі. - Глобальні компанії: управління нюансами регіональної репутації.	Спеціальні методології підвищують точність і релевантність, забезпечуючи відповідність оцінок галузевим і контекстуальним вимогам зацікавлених сторін і ринків.

Аспект	Ключові компоненти	Приклади/ застосування	Наслідки
	регуляторними ландшафтами.		

Джерело: складено автором

Таблиця 1.5 підсумовує концептуальні основи оцінки репутації, організовуючи інформацію за ключовими аспектами, компонентами, прикладами та наслідками для ясності та простоти розуміння.

Оцінка ділової репутації глибоко вкорінена в усталених теоретичних основах, які забезпечують структуроване розуміння того, як формується, підтримується та використовується репутаційний капітал. Ці теорії допомагають пояснити механізми, за допомогою яких репутація впливає на поведінку зацікавлених сторін і успіх організації, а також керують розробкою методологій оцінювання.

За результатами проведеного дослідження були систематизовані основні теорії оцінювання ділової репутації (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Характеристика основних теорій оцінки ділової репутації підприємств

Теоретичні основи	Застосування в методології	Сильні сторони та актуальність	Виклики
Теорія зацікавлених сторін	- Опитування та інтерв'ю: пряме залучення для оцінки сприйняття зацікавленими сторонами ефективності, етики та відповідальності.	- Забезпечує реляційну та багатовимірну перспективу репутації.	- Збалансування суперечливих очікувань зацікавлених сторін (наприклад, вимоги клієнтів проти дотримання нормативних вимог).
Перегляд на основі ресурсів (RBV)	- Відображення зацікавлених сторін: визначення пріоритетів ключових груп для цільової оцінки.	- Допомагає визначити конкретні проблеми, зміцнити довіру та усунути прогалини в репутації.	- Зосередженість на фінансових результатах може не враховувати якісних аспектів, таких як задоволеність працівників або довіра громади.

Теоретичні основи	Застосування в методології	Сильні сторони та актуальність	Виклики
Теорія соціальної ідентичності	- Аналіз економічного впливу: зв'язок між репутацією та фінансовими результатами, такими як ціна акцій або зростання доходу.	- Підкреслює фінансову та стратегічну важливість репутації.	- Емоційні фактори важко виміряти кількісно.
Теорія сигналізації	- Бенчмаркінг та індекси: порівняння організацій за рейтингами репутації, наприклад RepTrak або Fortune's Most Admired Companies.	- Поєднує оцінку репутації з цілями організації.	- Розбіжності між внутрішнім і зовнішнім сприйняттям ускладнюють оцінювання.

Джерело: створено автором

Ця таблиця впорядковує розширений опис теоретичних основ у структурованому форматі, надаючи огляд ключових ідей, застосувань, сильних сторін і труднощів кожної основи для оцінки ділової репутації.

Теорія зацікавлених сторін - організації існують у мережі відносин із різними зацікавленими сторонами, кожна з яких має унікальні очікування та вплив.

Основоположником цієї теорії є Фрімен (1984), який підкреслює, що успіх підприємства залежить від його здатності задовольняти потреби різних груп зацікавлених сторін, включаючи клієнтів, працівників, інвесторів, постачальників, громади та регулятори. Методології оцінки репутації, що ґрунтуються на теорії зацікавлених сторін, наголошують на зборі інформації безпосередньо від цих груп, щоб отримати цілісне уявлення про репутацію організації [80].

Основними інструментами оцінювання ділової репутації відповідно до цієї теорії є:

- опитування та інтерв'ю - пряме спілкування із зацікавленими сторонами допомагає оцінити уявлення про ефективність організації, етичні практики та соціальну відповідальність.

- *картування зацікавлених сторін* - визначення пріоритетів ключових груп зацікавлених сторін дозволяє розробляти цільові стратегії оцінки, забезпечуючи включення різноманітних точок зору.

Перегляд на основі ресурсів (RBV) - Барні (1991) описує репутацію як цінну, рідкісну, неповторну та незамінну (VRIN), позиціонуючи її як важливий фактор успіху організації. З точки зору RBV, методології оцінки спрямовані на кількісну оцінку внеску репутації в такі показники ефективності, як частка ринку, зростання доходу та вартість акціонерів. [81].

Основними інструментами оцінювання ділової репутації відповідно до цієї теорії є:

- *аналіз економічного впливу* - зв'язок репутації з фінансовими результатами, такими як зміни цін на акції чи доходу, відображає її роль як стратегічного активу;

- *порівняльний аналіз та індекси* - порівняльні рейтинги, такі як система RepTrak [82], або Fortune's Most Admired Companies [83], оцінюють репутацію як конкурентоспроможний ресурс.

Теорія соціальної ідентичності - Tajfel і Turner (1979) припускають, що люди отримують частину своєї ідентичності від організацій, з якими вони асоціюються. Ця теорія підкреслює роль репутації у зміцненні лояльності та згуртованості між зацікавленими сторонами, зокрема працівниками, клієнтами та спільнотами [84].

Основними інструментами оцінювання ділової репутації відповідно до цієї теорії є:

- *аналіз медіа та контенту* - вивчення того, як публічні наративи та висвітлення в ЗМІ узгоджуються з цінностями та ідентичністю зацікавлених сторін, виявляє вплив репутації на емоційні та психологічні зв'язки.

- *опитування залученості співробітників* - оцінка того, наскільки співробітники ідентифікують себе з місією та цінностями організації, відображає внутрішню репутацію, важливий аспект соціальної ідентичності.

Теорія сигналізації - Спенс (1973) представив теорію сигналізації, щоб пояснити, як організації передають свою цінність і компетентність зацікавленим сторонам у ситуаціях інформаційної асиметрії. Наприклад, сильна репутація компанії свідчить про надійність для клієнтів та інвесторів, зменшуючи невизначеність і зміцнюючи довіру [85].

Основними інструментами оцінювання ділової репутації відповідно до цієї теорії є:

- *аналіз економічного впливу* - оцінка того, як репутація впливає на інвестиційні рішення, залучення клієнтів і частку ринку, відповідає теорії сигналів.

- *аналітика соціальних медіа*: - відстеження настроїв і залученості в Інтернеті показує, як організації повідомляють громадськості про свої цінності, сильні сторони та надійність.

Отже, кожна з описаних вище теорій дає унікальне уявлення про оцінку ділової репутації:

-Теорія зацікавлених сторін забезпечує реляційну та багатовимірну перспективу;

-RBV підкреслює стратегічну та фінансову цінність репутації;

-Теорія соціальної ідентичності фіксує емоційну динаміку та динаміку, зумовлену ідентичністю;

-Теорія сигналізації підкреслює роль репутації у зменшенні невизначеності та зміцненні довіри.

Інтегруючи ці рамки, організації можуть розробити комплексні методології, які вирішують складність репутації, забезпечуючи узгодженість як зі стратегічними цілями, так і з очікуваннями зацікавлених сторін.

За результатами проведеного дослідження, були систематизовані основні методики оцінки ділової репутації (рис 1.5).

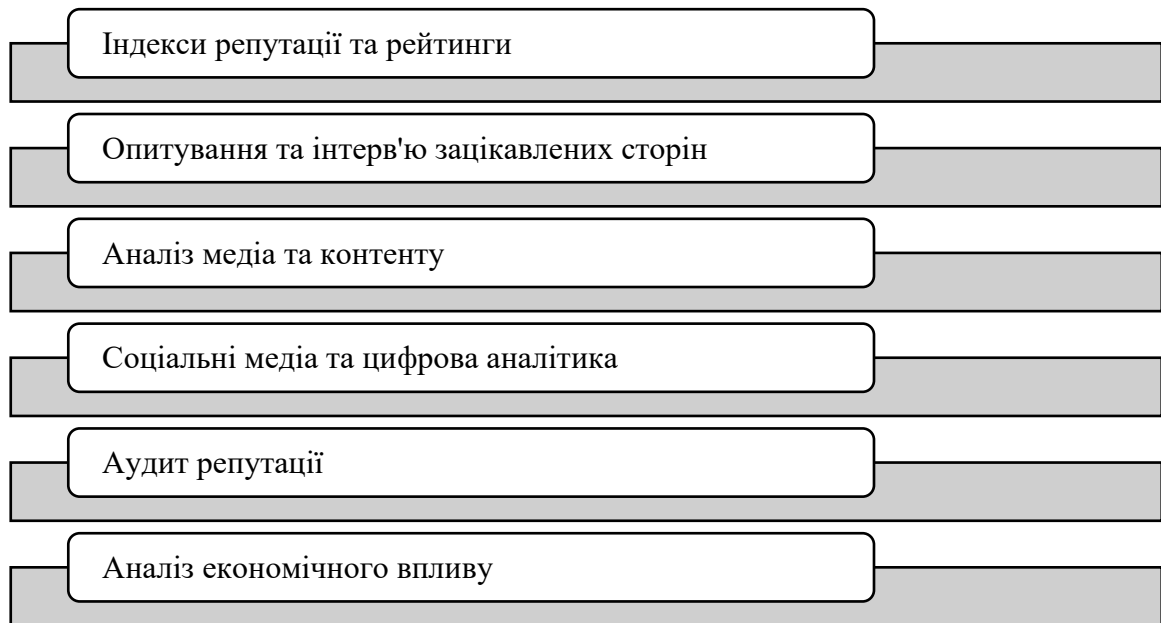

Рис. 1.5. Основні методики оцінки ділової репутації

Джерело: створено автором

1. Індекси репутації та рейтинги - індекси репутації та рейтинги надають стандартизовані методи порівняння підприємств і їхнього репутаційного статусу в різних галузях. Ці методології покладаються на надійний збір даних і статистичні моделі для отримання порівняльної інформації.

- *Найпопулярніші компанії за версією Fortune*: цей індекс оцінює компанії на основі таких критеріїв, як інновації, якість продуктів/послуг, управління персоналом і глобальна конкурентоспроможність. Рейтинг складається на основі опитувань керівників, директорів і аналітиків, що робить його оцінкою на основі колег. Він викликає довіру, але на нього можуть впливати суб'єктивні судження та галузеві упередження [83].

- *Система RepTrak*: розроблена Reputation Institute, ця методологія кількісно оцінює репутацію за семи вимірами: емоційна привабливість, продукти/послуги, інновації, робоче місце, управління, громадянство та лідерство. Він використовує опитування для створення повної оцінки репутації. Незважаючи на те, що він широко поширений, його іноді

критикують за надмірне спрощення складних, динамічних нюансів репутації в єдину метрику [82].

Ці індекси забезпечують огляд високого рівня, ідеальний для порівняльного аналізу, але їм може бракувати глибини, необхідної для аналізу динаміки репутації в певному секторі або в реальному часі.

2. Опитування та інтерв'ю зацікавлених сторін - безпосереднє спілкування із зацікавленими сторонами дає якісне та кількісне уявлення про репутацію. Ці методи зосереджені на зборі сприйняття ключових груп, таких як клієнти, співробітники, інвестори та регулятори.

Основними видами опитувань є наступні:

- *опитування задоволеності клієнтів* - вони оцінюють, як клієнти сприймають якість, надійність і цінність продуктів/послуг. Такі інструменти, як Net Promoter Score (NPS), часто використовуються для оцінки лояльності та задоволеності, надаючи корисні дані для покращення репутації [86].

- *опитування працівників* - репутація роботодавця має вирішальне значення для залучення та утримання талантів. Опитування задоволеності працівників вимірюють культуру на робочому місці, організаційну етику та ефективність керівництва, що відображає внутрішню репутацію.

Опитування зацікавлених сторін та інтерв'ю є безцінними для визначення конкретних проблем і областей, які потребують покращення. Однак вони можуть займати багато часу та відображати притаманні упередження, оскільки думки респондентів часто формуються на основі останніх взаємодій або конкретних інцидентів.

3. Аналіз медіа та контенту - аналіз медіа-висвітлення та онлайн-контенту став наріжним каменем оцінки репутації, особливо в епоху цифрових технологій, що допомагає організаціям зрозуміти, як вони зображені в публічних наративах.

Основними видами аналізу медіа та контенту є наступні:

- *аналіз настроїв* - ця техніка використовує обробку природної мови (NLP) для оцінки тональності медіаконтенту, наприклад статей, публікацій у

блогів та обговорень у соціальних мережах. Позитивні або негативні тенденції настроїв забезпечують кількісну основу для оцінки репутації.

- *тематичний аналіз* - виявлення повторюваних тем або тем у висвітленні в ЗМІ дає змогу зрозуміти, які проблеми домінують у сприйнятті громадськістю та як вони узгоджуються з цілями чи викликами організації.

Аналіз ЗМІ відмінно підходить для відстеження тенденцій у режимі реального часу, забезпечуючи раннє попередження про репутаційні кризи. Однак його ефективність залежить від якості, обсягу та точності проаналізованих джерел даних.

4. Соціальні медіа та цифрова аналітика - аналітика соціальних мереж стала незамінною в оцінці сучасної ділової репутації. Він пропонує детальні дані в реальному часі про громадську думку та залучення зацікавлених сторін.

Основними видами цифрової аналітики є наступні:

- *показники залученості* - такі показники, як лайки, поширення, коментарі та згадки, відображають помітність бренду та взаємодію із зацікавленими сторонами. Аналіз цих показників допомагає оцінити ефективність комунікаційних стратегій.

- *аналіз впливових осіб і мереж* - виявлення впливових осіб і мереж, що зміцнюють репутацію організації, дає розуміння того, як формуються публічні наративи. Співпраця з позитивними впливовими особами може підвищити репутацію, а реагування на критику з боку недоброзичливців допомагає зменшити ризики.

Цифрова аналітика дозволяє організаціям швидко реагувати на репутаційні ризики, такі як вірусна критика або дезінформація. Однак необхідні постійний моніторинг і передові аналітичні інструменти, що робить це ресурсомістким.

5. Аудит репутації – це ретельний аналіз політики організації, практики та сприйняття зацікавлених сторін, що забезпечує детальне, багатогранне уявлення про репутацію.

- *аналіз внутрішньої документації* - перегляд заяв про місію, звітів про КСВ та внутрішньої комунікації показує, наскільки дії організації відповідають її заявленим цінностям і цілям.

- *збір зовнішніх відгуків* - збір думок від клієнтів, партнерів і експертів галузі забезпечує зовнішню перспективу, уможливаючи порівняння з конкурентами.

Аудит репутації є комплексним і виявляє основні причини сильних і слабких сторін репутації. Однак вони часто займають багато часу, дорогі та можуть потребувати значного досвіду для ефективного впровадження.

6. Аналіз економічного впливу - ця методологія пов'язує репутацію безпосередньо з фінансовими показниками, що робить її потужним інструментом для кількісної оцінки відчутної цінності репутації.

- *зміна курсу акцій* - події, пов'язані з репутацією, наприклад скандали чи нагороди, часто пов'язані зі змінами курсу акцій. Відстеження цих рухів надає вимірні докази фінансового впливу репутації.

- *співвідношення доходів і частки ринку* - позитивна репутація підвищує лояльність клієнтів і залучає нових клієнтів, безпосередньо сприяючи зростанню доходів і збільшенню частки ринку.

Аналіз економічного впливу демонструє фінансову важливість репутації, але може ігнорувати менш відчутні елементи, такі як довіра, капітал бренду або лояльність зацікавлених сторін, які важче підрахувати кількісно, але однаково важливі.

Незважаючи на прогрес в оцінці ділової репутації, існуючі методики стикаються з кількома внутрішніми проблемами та обмеженнями, які можуть вплинути на їхню ефективність і надійність, що висвітлюють напрями, які потребують уточнення для забезпечення точної, дієвої та комплексної оцінки репутації (табл 1.7).

Основні виклики та обмеження у використанні існуючих методик оцінки ділової репутації підприємств

Проблема	Опис	Вплив	Можливості для вдосконалення
Суб'єктивність і упередженість	Методології оцінки репутації часто базуються на думках зацікавлених сторін, медіаконтенті та якісному аналізі, що може спричиняти упередження.	Упередженість обмежує надійність оцінювання, що може призвести до викривленого сприйняття та помилкових рішень.	Використання змішаних методів оцінки, застосування алгоритмів машинного навчання для мінімізації упередженості.
Якість і доступність даних	Оцінка репутації залежить від якості та доступності даних. Соціальні медіа, фальшиві відгуки, регіональні відмінності можуть викривляти результати.	Фрагментовані оцінки, неможливість виявити нові ризики, спотворення репутації.	Впровадження перевірки даних, використання альтернативних джерел (відгуки співробітників, конкурентний аналіз).
Динамічний і контекстно-специфічний характер репутації	Репутація швидко змінюється під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Очікування щодо репутації різняться залежно від галузі та регіону.	Статичні моделі можуть не враховувати еволюцію репутації, що робить оцінки неточними.	Використання динамічних моделей оцінки, адаптація методик до специфічних чинників галузі, регіону.
Інтеграція цифрових і традиційних показників	Важко поєднувати цифрові аналітичні дані з традиційними показниками, що призводить до розрізнених оцінок.	Неповні або суперечливі оцінки, обмежена здатність реагувати на ризики.	Інтеграція цифрових і традиційних методів аналізу, розвиток аналітичних систем для комплексного оцінювання.

Джерело: створено автором

Методології оцінки ділової репутації значно удосконалилися, що відображає складність і динамічний характер репутації в сучасному

цифровому та глобалізованому світі. Від традиційних індексів і опитувань зацікавлених сторін до складної аналітики соціальних медіа та інструментів, керованих штучним інтелектом, ці методології пропонують різноманітні підходи до розуміння та управління репутацією. Однак вони повинні постійно розвиватися, щоб вирішувати нові виклики, такі як інтеграція міркувань ESG, адаптація до галузевих потреб і використання цифрової інформації в реальному часі. Удосконалюючи ці методології та впроваджуючи новітні технології, підприємства можуть отримати глибше розуміння своєї репутації та розробити стратегії для її підтримки та покращення у все більш взаємопов'язаному світі.

Висновки до першого розділу

З результатами проведеного у першому розділі дисертації дослідження, доцільно зробити наступні висновки.

Дослідження сучасних підходів до забезпечення економічної безпеки підприємств показало, що у нинішніх умовах особливого значення набувають фінансова стійкість, ефективне управління ризиками та здатність підприємства до адаптації в умовах невизначеності. Аналіз літературних джерел дозволив виокремити ключові підходи до забезпечення економічної безпеки, серед яких фінансово-економічний, репутаційний та інституційний. Було визначено, що комплексна стратегія управління економічною безпекою має ґрунтуватися на моніторингу фінансових показників, управлінні операційними ризиками та впровадженні інноваційних технологій. Окрему увагу слід приділяти захисту інформаційних активів, оскільки кіберзагрози стають одним із головних викликів для сучасного бізнесу. Таким чином, забезпечення економічної безпеки підприємства є багатовимірним процесом, що потребує поєднання фінансових, технологічних і управлінських інструментів.

У ході аналізу зарубіжного та вітчизняного підходів до трактування поняття ділової репутації було встановлено, що вона є важливим нематеріальним активом, який безпосередньо впливає на фінансову стійкість, довіру інвесторів та конкурентоспроможність підприємства. У закордонній практиці ділова репутація розглядається переважно через маркетингову та фінансову призму, тобто як брендова цінність та фактор підвищення капіталізації компанії. Вітчизняні дослідники, своєю чергою, наголошують на правових та економічних аспектах репутації, акцентуючи увагу на її ролі в залученні інвестицій, забезпеченні довіри партнерів та співпраці з регуляторними органами. Спільним для обох підходів є розгляд ділової репутації як багатовимірного феномену, що формується під впливом соціальних, економічних та управлінських факторів. Таким чином, ефективне управління репутацією потребує комплексного підходу, який включає комунікаційні стратегії, антикризовий менеджмент та прозору бізнес-політику.

Дослідження методичних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємств дозволило виокремити основні методики, що застосовуються для аналізу цього показника. Серед них значну роль відіграють кількісні підходи, такі як фінансовий аналіз, індекси економічної безпеки, а також методики оцінювання ліквідності та прибутковості. Водночас якісні методи, зокрема аналіз репутаційних ризиків, оцінка ділової активності підприємства та моніторинг соціально-економічного середовища, дозволяють більш комплексно оцінити рівень безпеки підприємства. Дослідження також показало, що важливим є інтегрований підхід, який поєднує фінансові, соціальні та репутаційні аспекти оцінювання. Це дає змогу не лише визначити поточний стан економічної безпеки підприємства, а й розробити ефективні стратегії її підвищення.

Загалом, результати дослідження підтвердили, що економічна безпека, ділова репутація та методи їх оцінювання є взаємопов'язаними елементами, які визначають стабільність і розвиток підприємств у сучасних умовах.

Комплексний підхід до управління цими факторами є необхідною умовою для досягнення довгострокової конкурентоспроможності та стійкості бізнесу.

Результати проведеного дослідження були опубліковані у 6 публікаціях, в тому числі 4 статтях [15]; [25]; [30]; [32]; та 2 тезах конференцій [9]; [16];

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ

2.1. Сучасний стан економічної безпеки підприємств в Україні

Сучасний стан економічної безпеки підприємств в Україні визначається складними викликами, що пов'язані з військовими діями, глобальною економічною нестабільністю, цифровізацією бізнесу та зміною ринкових умов. Українські підприємства змушені функціонувати в умовах постійних загроз, включаючи порушення логістичних ланцюгів, енергетичні кризи, валютні коливання та зростаючу кіберактивність. У таких обставинах економічна безпека набуває критичного значення для забезпечення стабільності та довготривалого розвитку бізнесу.

В умовах сучасних викликів компанії стикаються з необхідністю адаптації до змінного середовища, використовуючи інноваційні стратегії управління ризиками, залучення альтернативних джерел фінансування, оптимізацію операційних процесів та диверсифікацію ринків. Крім того, державна політика відіграє важливу роль у підтримці бізнесу через податкові стимули, регуляторні зміни та міжнародну співпрацю. Важливим фактором є і кооперація з міжнародними партнерами, що сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємств та розширенню можливостей для економічного зростання.

Дослідження сучасного стану економічної безпеки підприємств в Україні є актуальним та необхідним для розробки ефективних механізмів збереження конкурентоспроможності бізнесу в умовах глобальних і національних викликів.

Загрози для економічної безпеки підприємств є комплексним явищем, яке формується під впливом різних факторів. Вони можуть мати як зовнішній, так

і внутрішній характер, впливати на фінансову стабільність, операційну діяльність та довгострокові перспективи розвитку бізнесу.

За результатами проведеного дослідження було систематизовано основні загрози економічній безпеці підприємств (рис. 2.1):

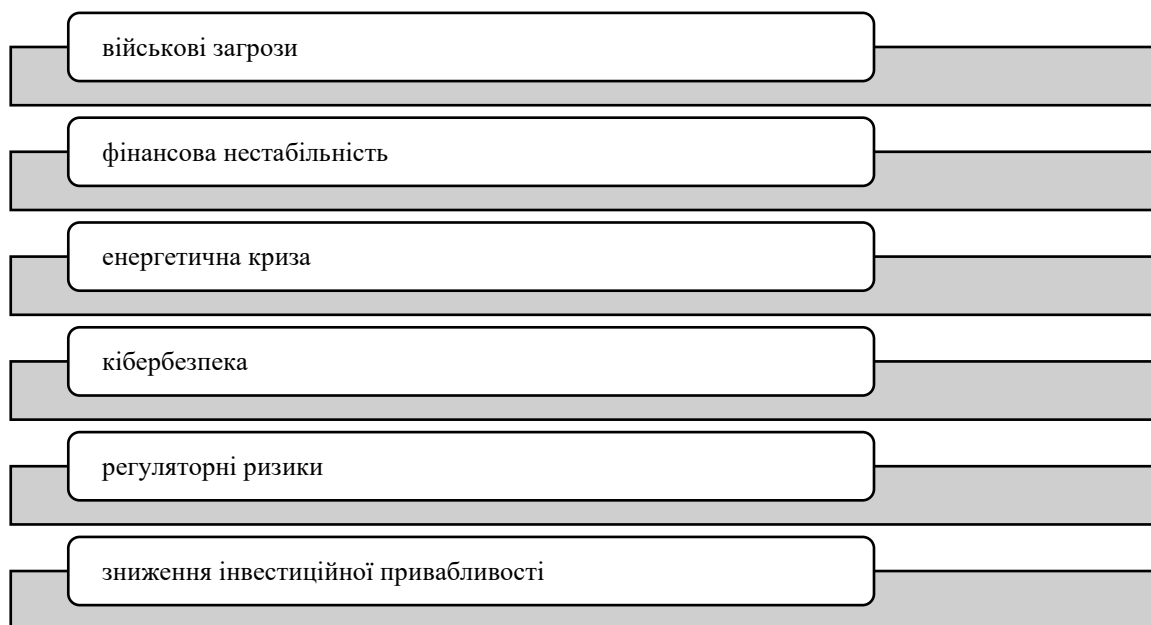

Рис. 2.1. Основні загрози економічній безпеці підприємств України

Джерело: систематизовано автором

1. **Військові ризики** – збройний конфлікт безпосередньо загрожує фізичному існуванню підприємств через руйнування виробничих потужностей, логістичних центрів та інфраструктури. Окрім цього, військові дії призводять до значного скорочення робочої сили, оскільки багато працівників залучаються до оборонних потреб держави або вимушені покинути країну.

У табл. 2.1 наведено аналіз динаміки кількості підприємств України за 2010-2023 роки. Аналіз динаміки кількості підприємств в Україні за період 2010–2023 років свідчить про суттєві зміни в бізнес-середовищі, особливо у 2022 році, коли кількість підприємств різко скоротилася через військові ризики. Загальна кількість підприємств у 2022 році зменшилася до 261 924 одиниць, що є найнижчим показником за аналізований період. Основною

причиною цього стали повномасштабні бойові дії та їх наслідки: фізичне руйнування підприємств, скорочення ділової активності, міграція населення та обмежений доступ до ресурсів.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки кількості підприємств в Україні за 2010–2023 роки

Роки	Усього, одиниць	У тому числі							
		великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропідприємства	
		Од.	%	Од.	%	Од.	%	Од.	%
2010	378810	586	0,2	20983	5,5	357241	94,3	300445	79,3
2011	375695	659	0,2	20753	5,5	354283	94,3	295815	78,7
2012	364935	698	0,2	20189	5,5	344048	94,3	286461	78,5
2013	393327	659	0,2	18859	4,8	373809	95,0	318477	81,0
2014	341001	497	0,1	15906	4,7	324598	95,2	278922	81,8
2015	343440	423	0,1	15203	4,4	327814	95,5	284241	82,8
2016	306369	383	0,1	14832	4,9	291154	95,0	247695	80,8
2017	338256	399	0,1	14937	4,4	322920	95,5	278102	82,2
2018	355877	446	0,1	16057	4,5	339374	95,4	292772	82,3
2019	380597	518	0,1	17751	4,7	362328	95,2	313380	82,3
2020	373822	512	0,1	17602	4,7	355708	95,2	307871	82,4
2021	370834	610	0,2	17502	4,7	352722	95,1	304650	82,2
2022	261924	494	0,2	14783	5,6	246647	94,2	206213	78,7
2023	307852	512	0,2	14070	4,6	293270	95,2	254982	82,8

Джерело: систематизовано автором на основі даних Державної служби статистики України [87]

Особливо відчутно зменшилася кількість мікропідприємств, які є найбільш вразливими до кризових явищ. Їхня чисельність у 2022 році знизилася до 206 213 одиниць (78,7% від загальної кількості підприємств), що свідчить про значні труднощі у веденні малого бізнесу в умовах воєнного стану. Водночас частка середніх підприємств у 2022 році зросла до 5,6%, що може бути наслідком трансформації частини малих підприємств або припиненням діяльності найменших суб'єктів господарювання.

У 2023 році спостерігається певне відновлення бізнесу. Загальна кількість підприємств зросла до 307 852 одиниць, що свідчить про часткову адаптацію економіки до нових умов. Відновлення торкнулися переважно мікропідприємств, кількість яких збільшилася до 254 982 одиниць (82,8% від загальної кількості підприємств). Це свідчить про поступове повернення підприємницької активності, однак рівень економічної безпеки залишається низьким через нестабільність зовнішніх умов.

Військові ризики продовжують чинити значний вплив на динаміку бізнес-середовища, обмежуючи можливості для довгострокового планування та інвестування. Основними викликами залишаються відновлення зруйнованої інфраструктури, покращення умов для залучення інвестицій та підтримка малого і середнього бізнесу як ключового драйвера економічного розвитку. Подальше зміцнення економічної безпеки потребує комплексного підходу, включаючи державну підтримку, міжнародну допомогу та розширення програм фінансування для підприємців.

2. Фінансова нестабільність – економічна криза, що супроводжується інфляційними процесами, різкими валютними коливаннями та нестачею ліквідності, ускладнює доступ підприємств до кредитних ресурсів. Високі відсоткові ставки, труднощі з інвестуванням та дефіцит обігових коштів можуть призводити до банкрутства та скорочення економічної активності.

Аналіз фінансового стану підприємств України за 2010–2023 роки демонструє значні коливання у динаміці прибутків і збитків, що відображає як макроекономічні тенденції, так і вплив кризових явищ, зокрема війни та економічної нестабільності (табл. 2.2).

Особливо гострою була ситуація у 2014 та 2015 роках, коли підприємства зазнали найбільших чистих збитків (-590,07 млрд. грн. у 2014 році та -373,52 млрд. грн. у 2015 році), що значною мірою було пов'язано з економічною кризою, викликаною політичними подіями та військовими діями на сході України.

Військові ризики продовжили негативний вплив на фінансовий стан підприємств у 2022 році, коли чистий збиток підприємств сягнув -276,28 млрд. грн., а частка збиткових компаній зросла до 34,2%. Це було спричинено руйнуванням інфраструктури, скороченням ділової активності, логістичними обмеженнями та зростанням витрат на безпеку. Водночас прибуткові підприємства змогли отримати сумарний прибуток у розмірі 639,20 млрд. грн. Це свідчить про те, що окремі галузі змогли адаптуватися до нових умов.

**Аналіз динаміки фінансового стану підприємств України
за 2010–2023 роки**

Роки	Усього				
	чистий прибуток (збиток), тис. грн.	підприємства, які одержали прибуток		підприємства, які одержали збиток	
		%	тис. грн	%	тис. грн
2010	13906129,7	57,3	155197596,8	42,7	141291467,1
2011	67797898,9	63,5	208896289,9	36,5	141098391,0
2012	35067276,8	63,0	210607600,6	37,0	175540323,8
2013	-22839743,6	65,0	179259608,7	35,0	202099352,3
2014	-590066944,5	65,5	202704533,9	34,5	792771478,4
2015	-373516013,2	73,3	352980433,4	26,7	726496446,6
2016	29705020,1	73,0	396745355,6	27,0	367040335,5
2017	168752792,7	72,4	515460600,5	27,6	346707807,8
2018	288305468,1	73,9	584358002,5	26,1	296052534,4
2019	523779001,5	73,6	772019623,4	26,4	248240621,9
2020	68054905,5	71,0	599404728,4	29,0	531349822,9
2021	885276479,5	72,9	1117131352,8	27,1	231854873,3
2022	-276277742,8	65,8	639197706,9	34,2	915475449,7
2023	427672584,2	70,7	914694649,7	29,3	487022065,5

Джерело: систематизовано автором на основі даних Державної служби статистики України [88]

Попри складнощі, 2023 рік продемонстрував позитивну динаміку – фінансовий результат підприємств зріс до 427,67 млрд. грн. чистого прибутку, а кількість прибуткових підприємств збільшилася до 70,7%. Це свідчить про часткове відновлення економічної активності та ефективність антикризових заходів. Основними факторами покращення фінансового стану стали адаптація бізнесу до нових реалій, міжнародна фінансова підтримка, зростання експорту та розвиток альтернативних логістичних маршрутів.

Зростання в останні роки кризових явищ, пов'язаних з пандемією Covid-19 та бойовими діями, що відбуваються на території України, призводить до масових банкрутств та припинень фінансово-господарської діяльності юридичних та фізичних осіб.

Дані звітів судів першої інстанції про розгляд справ у порядку господарського судочинства, форма № 1-г свідчать, що:

- в 2022 році судами було розглянуто 12 842 справи про банкрутство (несплатоспроможність) юридичних та фізичних осіб, що становило 24, 6% від

всіх розглянутих справ, з яких 225 справ – це справи з майновими вимогами до боржників, 27 864 справи стосувалися невиконання або неналежного виконання суб'єктами господарювання зобов'язань за договорами (53,2% від всіх розглянутих справ). Загальна сума грошових вимог кредиторів, визнаних судами, становила 55 358 311 603 грн.;

- в 2021 році було розглянуто 29 651 справа про банкрутство (несплатоспроможність) юридичних та фізичних осіб, що становило 56,7% від всіх розглянутих справ, з яких 492 справи – це справи з майновими вимогами до боржників, 40 751 справа стосувалися невиконання або неналежного виконання суб'єктами господарювання зобов'язань за договорами (77,9% від всіх розглянутих справ). Загальна сума грошових вимог кредиторів, визнаних судами, становила 93 435 979 442 грн.;

- в 2020 році було розглянуто 16 121 справа про банкрутство (несплатоспроможність) юридичних та фізичних осіб, що становило 18,78% від всіх розглянутих справ), з яких 1 738 справи – це справи з майновими вимогами до боржників, 40 855 справ стосувалися невиконання або неналежного виконання суб'єктами господарювання зобов'язань за договорами (78,14% від всіх розглянутих справ). Загальна сума грошових вимог кредиторів, визнана судом, становила 133 553 721 092 грн.;

За скоєння злочинів проти власності за ст.ст.185-198 та у сфері господарської діяльності за ст.ст. 199-235 КК України було засуджено:

- в 2022 році 19 626 осіб (29,9% від загальної кількості засуджених);
- в 2021 році 22 683 особи (35,4% від загальної кількості засуджених);
- в 2020 році 35 235 осіб (52% від загальної кількості засуджених).

Зменшення цифрових показників з 2020 по 2022 рік у вказаних звітах характеризується не покращенням стану взаємовідношень суб'єктів господарювання на ринку України, а зменшенням загальної кількості діючих суб'єктів господарювання за останні 3 роки.

Наведена статистика свідчить про те, що отримання достовірної інформації про ділову репутацію, зокрема фінансовий стан контрагентів має суттєве значення для забезпечення економічної безпеки підприємств.

Динаміка змін у фінансовому стані підприємств також свідчить про необхідність подальших структурних реформ, підтримки малого та середнього бізнесу, а також створення сприятливих умов для залучення інвестицій. Зменшення частки збиткових підприємств та зростання прибуткових компаній у 2023 році є позитивним сигналом, однак існування військових ризиків та нестабільність світових ринків продовжують залишатися викликами для фінансової стабільності бізнесу в Україні.

3. Енергетична криза – проблеми з постачанням електроенергії, викликані руйнуванням енергетичної інфраструктури та обмеженнями у доступі до ресурсів, спричиняють зупинку виробничих процесів. Підприємства змушені витратити значні кошти на альтернативні джерела енергії, що збільшує собівартість продукції.

Аналіз динаміки собівартості продукції підприємств України за 2010–2023 роки свідчить про суттєві зміни у структурі витрат, які відображають загальноекономічні тенденції, вплив кризових явищ та особливо енергетичну кризу, спричинену війною (табл. 2.3).

Загальні витрати на виробництво продукції, товарів та послуг у 2022 році становили 5,87 трлн. грн., що дещо менше, ніж у 2021 році (6,28 трлн. грн.), але все ще значно вище за показники попередніх років. Це свідчить про адаптацію підприємств до кризових умов та оптимізацію виробничих процесів.

Одним із ключових факторів, що вплинули на зміну собівартості продукції, стала енергетична криза, спричинена військовими діями. Руйнування енергетичної інфраструктури, дефіцит електроенергії та зростання вартості енергоресурсів змусили підприємства змінювати стратегії енергоспоживання та інвестувати у альтернативні джерела енергії.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки собівартості продукції підприємств України за 2010–2023 роки

Роки	Витрати на виробництво продукції (товарів, послуг)	З них за складовими витрат									
		матеріальні витрати та витрати на оплату послуг, використані у виробництві		амортизація		витрати на оплату праці		відрахування на соціальні заходи		інші витрати	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
2012	2077904053,8	1544791649,4	74,3	128330500,8	6,2	274935373,0	13,2	99170242,4	4,8	30676288,2	1,5
2013	1984065523,4	1434694042,9	72,3	139588502,0	7,0	278146405,0	14,0	100076807,6	5,1	31559765,9	1,6
2014	1952582772,1	1419809023,1	72,7	138120495,0	7,1	261520535,4	13,4	92904361,0	4,7	40228357,6	2,1
2015	2434303795,3	1805572508,8	74,2	171416223,3	7,0	295806625,5	12,1	96751501,2	4,0	64756936,5	2,7
2016	2759942954,5	2047986790,2	74,2	224558367,2	8,1	360831327,9	13,1	73958815,4	2,7	52607653,8	1,9
2017	3525187887,7	2644464850,6	75,0	247062361,0	7,0	472764744,0	13,4	97172621,8	2,8	63723310,3	1,8
2018	4262963944,4	3165253108,5	74,3	287079983,7	6,7	601661197,6	14,1	125448891,9	2,9	83520762,7	2,0
2019	4675307915,6	3336959994,4	71,4	341595310,2	7,3	746979807,0	16,0	154265447,5	3,3	95507356,5	2,0
2020	4988651338,9	3475157435,9	69,7	402733449,4	8,1	819957981,5	16,4	170631174,9	3,4	120171297,2	2,4
2021	6282853975,0	4484475885,4	71,4	462417705,0	7,4	965555700,1	15,4	204266038,9	3,2	166138645,6	2,6
2022	5874388680,1	4132112300,0	70,3	516821804,7	8,8	861199295,6	14,7	177574122,9	3,0	186681156,9	3,2
2023	6239124204,5	4463377143,6	71,6	519365152,1	8,3	998773364,3	16,0	195135087,3	3,1	62473457,2	1,0

Джерело: систематизовано автором на основі даних Державної служби статистики України [89]

Це позначилося на збільшенні матеріальних витрат, які у 2022 році склали 4,13 трлн. грн. (70,3% від загальних витрат), що на 8% більше, ніж у 2020 році. Проте у 2023 році цей показник стабілізувався на рівні 4,46 трлн. грн. (71,6%).

Амортизаційні витрати також зросли через необхідність відновлення та оновлення основних фондів, що зазнали пошкоджень або стали застарілими внаслідок інтенсивної експлуатації. У 2022 році витрати на амортизацію склали 516,82 млрд. грн. (8,8%), що є найвищим показником за останні роки, а у 2023 році вони залишилися на аналогічному рівні (519,37 млрд. грн., 8,3%).

Витрати на оплату праці демонструють поступове зростання, що свідчить про намагання підприємств утримати кваліфікованих фахівців. У 2022 році ці витрати склали 861,2 млрд. грн. (14,7%), а у 2023 році зросли до 998,77 млрд. грн. (16,0%). Це може бути пов'язано як із загальною інфляцією, так і з дефіцитом робочої сили через міграційні процеси.

Витрати на соціальні відрахування залишаються на рівні близько 3%, що вказує на стабільність податкової політики у цій сфері. Водночас частка інших витрат, до яких можуть входити витрати на безпеку, логістику та непередбачувані витрати, у 2023 році знизилася до 1,0% порівняно з 3,2% у 2022 році. Це може свідчити про зменшення впливу деяких кризових факторів або ефективніші механізми управління ризиками.

Отже, зростання собівартості продукції в Україні є наслідком комплексних факторів, серед яких особливу роль відіграє енергетична криза. Підприємства змушені адаптуватися до нових реалій, оптимізуючи витрати, впроваджуючи енергоефективні технології та переглядаючи структуру виробництва. В подальшому необхідно розширювати державні програми підтримки енергоефективності та стабілізації енергопостачання, що дозволить знизити негативний вплив енергетичних ризиків на економіку країни.

4. Кібербезпека – зростання кібератак на державні та комерційні установи робить інформаційні системи підприємств вразливими. Втрата конфіденційних даних, блокування доступу до критичних ресурсів або фінансових активів можуть завдати серйозних збитків та дестабілізувати

роботу компаній.

У період з 2020 по 2023 роки Україна зазнала значного зростання кількості кібератак, особливо на державний сектор та критичну інфраструктуру. За даними Служби безпеки України, кількість нейтралізованих атак суттєво зросла (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка кібератак на державні та комерційні установи України

Рік	Кількість кібератак
2020	800 кібератак
2021	1 400 кібератак
2022	4 500 кібератак
2023	4 500 кібератак

Джерело: систематизовано автором на основі даних [90] [91]

З інформацією агенства Reuters, у грудні 2024 року Росія здійснила масовану кібератаку на державні реєстри України, що призвело до тимчасового призупинення їх роботи. Ця атака була спрямована на реєстри, які містять важливу інформацію про громадян України, таку як дані про народження, смерть, шлюби та власність [92]

Статистичні дані про кількість кібератак щодо приватного бізнесу у відкритих джерелах обмежені. Однак відомо, що з початком в Україні повномасштабних бойових дій, кількість кібератак на приватні компанії значно зросла у всьому світі. Як приклад, у 2023 році гонконська філія міжнародної компанії зазнала втрат у розмірі 25 мільйонів доларів через використання технологій штучного інтелекту для шахрайства [93].

Загалом, з 2020 по 2024 роки спостерігається тенденція до збільшення кількості та складності кібератак як на державний сектор, так і на приватний бізнес в Україні. Це вимагає посилення заходів кібербезпеки та впровадження новітніх технологій для захисту від кіберзагроз.

5. Регуляторні ризики — нестабільність законодавства, часті зміни у податковій, митній та правовій політиці створюють непередбачуване середовище для бізнесу. Відсутність чітких і стабільних правил гри ускладнює планування та залучення інвестицій.

У період з 2020 по 2025 роки український бізнес зіткнувся з численними викликами, пов'язаними з нестабільністю законодавства, частими змінами в податковій, митній та правовій політиці. Ці фактори створили непередбачуване середовище, яке ускладнює планування та залучення інвестицій.

Згідно з дослідженням Європейської Бізнес Асоціації, у 2024 році інтегральна оцінка Податкового індексу знизилася до 2,64 балів з 5 можливих, що вказує на негативне сприйняття бізнесом податкової системи. Лише 5% опитаних вважають, що податковий режим сприяв розвитку їхнього бізнесу, тоді як 36% зазначили, що він перешкоджав розвитку та залученню інвестицій [94].

Постійні зміни та складність податкового законодавства стали основними причинами цього негативного сприйняття. У Податковий кодекс України, прийнятий у 2010 році, було внесено понад 170 змін і доповнень, що призвело до правової невизначеності та ускладнило адаптацію бізнесу до нових умов [95].

У 2024 році було запроваджено перші воєнні податкові підвищення, включаючи збільшення військового збору з 1,5% до 5% та оподаткування прибутків банків на рівні 50%. Ці заходи мали на меті забезпечити додаткові надходження для фінансування оборони, але водночас збільшили податкове навантаження на бізнес [96].

Часті та непередбачувані зміни в податковій політиці ускладнюють стратегічне планування для підприємств. Відсутність стабільних правил гри стримує інвесторів, які прагнуть передбачуваності та прозорості. Це, в свою чергу, негативно впливає на економічне зростання та конкурентоспроможність країни.

Для покращення бізнес-клімату необхідно забезпечити стабільність законодавства, прозорість податкової системи та передбачуваність державної політики. Це сприятиме залученню інвестицій, стимулюватиме розвиток

підприємництва та підвищить довіру бізнес-спільноти до державних інституцій.

6. Зниження інвестиційної привабливості – війна, економічна нестабільність та загроза неповернення капіталу зменшують довіру міжнародних інвесторів. Відтік іноземного капіталу ускладнює розвиток підприємств, а відсутність довгострокового фінансування сповільнює модернізацію виробництва та впровадження інновацій.

У період з 2020 по 2024 роки інвестиційний клімат в Україні зазнав значних змін, особливо в контексті залучення іноземних інвестицій. Ці зміни були обумовлені як внутрішніми реформами, так і зовнішніми викликами, включаючи військові дії та глобальні економічні тенденції.

Пандемія COVID-19 спричинила глобальну економічну нестабільність, що призвело до зниження інвестиційної активності. Україна не була винятком, і обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ) зменшилися порівняно з попередніми роками.

Таблиця 2.5

Фактори, що впливали на інвестиційний клімат в Україні у 2020-2024 роках

Рік	Фактори, що впливають на інвестиційний клімат	Опис впливу	Динаміка іноземних інвестицій (зростання/зменшення, % до 2019 р.)
2020	Пандемія COVID-19	Світова економічна криза, зниження активності бізнесу, невизначеність для інвесторів	-34% (різке падіння через глобальну кризу)
2021	Післякризове відновлення	Часткове відновлення економіки, державні програми підтримки	-18% (помірне покращення)
2022	Повномасштабна війна в Україні	Масовий відтік капіталу, зупинка інвестпроектів, руйнування інфраструктури	-62% (різке зниження через воєнні дії)
2023	Адаптація до воєнних умов, міжнародна підтримка	Початок відновлення економічної активності, часткове повернення інвесторів, реформи	-40% (повільне зростання)
2024	Інтеграція до ЄС, стабілізація економіки	Покращення довіри інвесторів, міжнародні проекти, стратегічні інвестиції	-25% (помірне зростання, але ще нижче за довоєнний рівень)

Джерело: систематизовано автором на основі даних Державної служби статистики України [100]

Спостерігалось певне відновлення економіки після першої хвилі пандемії, що позитивно вплинуло на залучення інвестицій. Однак, обсяги ПІІ все ще не досягли докризового рівня [97].

Початок повномасштабної війни в Україну у лютому 2022 року став причиною різкого скорочення іноземних інвестицій. Багато інвесторів призупинили або скасували свої проекти через високі ризики та невизначеність.

Попри триваючі військові дії, Україна почала адаптуватися до нових умов. Деякі іноземні компанії відновили свою діяльність, а також з'явилися нові інвестори, які побачили потенціал у відбудові країни. Загальна виручка компаній з іноземними інвестиціями, які подали фінансову звітність за 2023 рік, становила 189 млрд. грн. [98].

За даними Національного банку України, обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України (залишків) станом на 31.03.2024 року становив 55,79 млрд. дол. США. Це відповідає рівню I кварталу 2021 року (55,96 млрд. дол. США), але на 15% менше від показника останнього кварталу перед початком повномасштабної війни [99].

Інвестиційний клімат в Україні у 2020-2024 роках був нестабільним через сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів. Попри значні виклики, країна демонструвала стійкість та прагнення до реформ, що створювало передумови для відновлення інвестиційної активності. Міжнародна підтримка та стратегічні інвестиції в ключові сектори економіки відігравали важливу роль у підтримці економічної стабільності та розвитку України в цей період.

На мікроекономічному рівні також прослідковується негативна динаміка капітальних інвестицій (табл. 2.6). Аналіз капітальних інвестицій в Україні за 2019–2023 роки свідчить про суттєві зміни в структурі та обсягах вкладень, що були безпосередньо спричинені війною та економічною нестабільністю. Загальний обсяг капітальних інвестицій, який у 2019 році становив 623,98 млрд. грн., у 2022 році різко скоротився до 409,66 млрд. грн., що є найбільшим падінням за весь період аналізу. Основними причинами цього стали

руйнування інфраструктури, скорочення доступу до фінансування, призупинення будівельних проєктів та загальна невизначеність інвесторів.

У 2023 році відбулося відновлення капітальних інвестицій, які досягли 627,28 млрд. грн., що навіть перевищило рівень 2019 року. Це свідчить про активізацію економічної діяльності та адаптацію бізнесу до нових умов. Зокрема, найбільше зросли інвестиції в машини, обладнання та інвентар (з 143,18 млрд. грн. у 2022 році до 213,28 млрд. грн. у 2023 році), що вказує на відновлення виробничих потужностей і технологічну модернізацію підприємств.

Таблиця 2.6

Динаміка капітальних інвестицій в підприємства України за 2019-2023 роки

Напрями капітальних інвестицій	2019	2020	2021	2022	2023
інвестиції в матеріальні активи	600568068	483323962	642801509	389041597	596458173
житлові будинки	58014904	34885729	51502431	27545254	32230178
нежитлові будівлі	100468035	78920108	104262391	53524351	84264175
інженерні споруди	149153503	127995390	167821697	69682786	142564882
машини, обладнання та інвентар	198455277	161636583	207545678	143183861	213280349
транспортні засоби	65870755	50074638	72719162	52844330	83274060
земля	2230011	2298481	3013489	1032692	1742407
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	5999752	5247364	5823952	5191836	7101124
інші матеріальні активи	20375831	22265669	30112709	36036487	32000998
інвестиції в нематеріальні активи	23410867	24893080	31097830	20618376	30822593
з них права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права (уключаючи розважальні програми й оригінали літературних і художніх творів), патенти, ліцензії, концесії тощо	8389458	8389065	6044047	3273931	4619955
програмне забезпечення та бази даних	10215306	12411101	16643513	13792648	19246324
Усього	623978935	508217042	673899339	409659973	627280766

Джерело: систематизовано автором на основі даних Державної служби статистики України [100]

Разом із цим, спостерігалось нерівномірне відновлення капітальних інвестицій у різних секторах. Наприклад, вкладення в інженерні споруди, які в 2022 році впали до 69,68 млрд. грн., у 2023 році зросли до 142,56 млрд. грн., що свідчить про початок реконструкції інфраструктури. Інвестиції в житлове будівництво залишаються на низькому рівні (32,23 млрд. грн. у 2023 році), що вказує на складні умови для відновлення цього сегмента.

Інвестиції в нематеріальні активи також зазнали значного зниження у 2022 році (20,62 млрд. грн.), але в 2023 році відновилися до 30,82 млрд. грн. Особливо варто відзначити вкладення у програмне забезпечення та бази даних, які демонструють стабільне зростання (з 13,79 млрд. грн. у 2022 році до 19,25 млрд. грн. у 2023 році). Це вказує на цифровізацію бізнесу та підвищений попит на ІТ-рішення.

Отже, вплив війни на капітальні інвестиції був найбільш руйнівним у 2022 році, однак уже у 2023 році спостерігалось відновлення. Це свідчить про високий рівень адаптивності української економіки та важливість міжнародної фінансової підтримки у процесі відновлення. Подальший розвиток капітальних інвестицій залежатиме від стабілізації безпекової ситуації, підтримки державою пріоритетних секторів та залучення іноземних інвесторів для відбудови країни.

Взявши до уваги основні функціональні складові системи економічної безпеки підприємств, описані у п. 1.1 дисертації та основні методики оцінювання економічної безпеки, описані у п. 1.3, був проведений аналіз 10 українських акціонерних товариств (табл. 2.7-2.16).

У таблиці 2.7 представлені результати кількісної оцінки економічної безпеки Державного ПАТ Національна акціонерна компанія «Украгролізинг»[101].

**Основні результати оцінювання економічної безпеки Державного ПАТ
Національна акціонерна компанія «Украгролізинг»**

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Фінансова безпека					
коефіцієнт незалежності	0.98	0.97	0.94	0.98	0.98
коефіцієнт покриття запасів	5.80	6.46	4.54	6.96	4.90
коефіцієнт абсолютної ліквідності	7.04	6.31	0.38	4.05	2.85
коефіцієнт рентабельності активів	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00
коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00
коефіцієнт рентабельності продукції	0.02	0.02	0.00	0.00	0.01
коефіцієнт оборотності активів	0.35	0.37	0.55	0.34	0.42
Кадрова безпека					
плинність кадрів	0.00	0.02	0.00	0.02	0.01
рівень заробітної плати у порівнянні з мінімальною заробітною платою	0.06	0.05	0.04	0.04	0.05
співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку	22.17	14.86	186.50	0.90	47.40
Технологічна безпека					
коефіцієнт зносу основних фондів підприємства	0.77	0.81	0.85	0.89	0.92
фондовіддача	8.31	10.82	21.80	13.82	26.09
фондомісткість	0.12	0.09	0.05	0.07	0.04
Правова безпека					
динаміка кількості судових позовів	0.5	н/д	0.85	1.67	н/д

Джерело: розраховано автором на основі [102]

Фінансова безпека. Аналіз фінансових показників компанії демонструє стабільну ситуацію з коефіцієнтом незалежності (0.98 у 2019, 2022 та 2023 роках), що свідчить про високу фінансову стійкість. Однак, коефіцієнт абсолютної ліквідності суттєво знизився у 2021 році (0.38), хоча згодом частково відновився. Рентабельність активів, власного капіталу та продукції майже нульова з 2021 року, що може свідчити про низьку ефективність діяльності.

Кадрова безпека. Плинність кадрів у компанії невисока (0.00–0.02), що вказує на відносну стабільність кадрового складу. Однак рівень заробітної

плати у порівнянні з мінімальною залишається дуже низьким (0.04–0.06), що може негативно впливати на мотивацію працівників.

Технологічна безпека. Спостерігається негативна тенденція щодо зносу основних фондів підприємства – коефіцієнт зносу зріс із 0.77 у 2019 році до 0.92 у 2023 році. Водночас, фондоддача має значні коливання, проте у 2023 році досягла найвищого значення (26.09), що свідчить про ефективніше використання основних засобів.

Правова безпека. Динаміка судових позовів нестабільна. У 2021 році показник становив 0.85, а у 2022 зріс до 1.67, що може свідчити про загострення правових ризиків.

Ділова репутація ДПАТ «Украгролізинг» має як позитивні, так і негативні аспекти. Серед сильних сторін – фінансова незалежність та стабільність кадрового складу. Однак низька рентабельність, зростання судових позовів та високий рівень зносу основних фондів можуть впливати на сприйняття компанії партнерами та інвесторами. Для покращення репутації варто зосередитися на підвищенні ефективності фінансового управління, оновленні основних засобів та зміцненні правової безпеки.

У таблиці 2.8 представлені результати кількісної оцінки економічної безпеки ПАТ «Запоріжжяобленерго» [103].

Фінансова безпека. Аналіз фінансових показників ПАТ «Запоріжжяобленерго» демонструє нестабільність. Коефіцієнт незалежності у 2023 році значно знизився до 0.06 порівняно з 0.20 у 2022 році, що вказує на значну залежність від зовнішніх джерел фінансування. Зниження коефіцієнта незалежності до 0.06 у 2023 році свідчить про слабку фінансову автономність. Коефіцієнт покриття запасів зріс з 21.16 у 2019 році до 38.39 у 2022 році, проте у 2023 році знизився до 33.03, що свідчить про коливання у забезпеченості запасами. Коефіцієнт абсолютної ліквідності коливається на дуже низькому рівні (від 0.02 до 0.07), що вказує на проблеми з короткостроковою платоспроможністю. Рентабельність активів та продукції у 2023 році дорівнює 0.00, що свідчить про втрату прибутковості. У 2021–2022 роках цей показник

зростав, але у 2023 році знову знизився. Рентабельність власного капіталу мала сплеск у 2021 році (0.43), але у 2023 впала до 0.01, що свідчить про низьку віддачу для акціонерів. Низька ліквідність і нульова рентабельність можуть негативно впливати на довіру інвесторів і партнерів.

Таблиця 2.8

**Основні результати оцінювання економічної безпеки ПАТ
«Запоріжжяобленерго»**

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Фінансова безпека					
коефіцієнт незалежності	0.12	0.12	0.17	0.20	0.06
коефіцієнт покриття запасів	21.16	25.56	24.87	38.39	33.03
коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.05	0.04	0.07	0.07	0.02
коефіцієнт рентабельності активів	0.00	0.00	0.08	0.06	0.00
коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0.00	0.01	0.43	0.31	0.01
коефіцієнт рентабельності продукції	0.00	0.00	0.08	0.09	0.00
коефіцієнт оборотності активів	0.70	0.87	0.97	0.73	0.58
Кадрова безпека					
плинність кадрів	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
рівень заробітної плати у порівнянні з мінімальною заробітною платою	0.04	0.04	0.03	0.03	0.25
співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку	1,158.16	367.14	4.00	3.27	575.82
Технологічна безпека					
коефіцієнт зносу основних фондів підприємства	0.78	0.76	0.73	0.77	0.84
фондовіддача	2.46	2.58	2.75	2.71	3.16
фондомісткість	0.41	0.39	0.36	0.37	0.32
Правова безпека					
динаміка кількості судових позовів	3.50	1.00	0.67	0.67	0.67

Джерело: розраховано автором на основі [104]

Кадрова безпека. Плинність кадрів стабільно дорівнює 0.00, що може свідчити як про стабільний кадровий склад, так і про низьку змінюваність працівників через обмежені можливості ринку праці. Рівень заробітної плати у 2023 році різко зріс до 0.25 порівняно з 0.03 у попередні роки, що може вказувати на перегляд компенсаційної політики або вплив зовнішніх факторів. Співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку надзвичайно нестабільне. У 2019 році показник становив 1158.16, у 2021 році – 4.00, а у 2023 – 575.82. Це свідчить про значні коливання між виплатами працівникам і фінансовими результатами компанії.

Технологічна безпека. Коефіцієнт зносу основних фондів зріс з 0.73 у 2021 році до 0.84 у 2023 році, що вказує на старіння виробничих потужностей і можливі проблеми з оновленням інфраструктури. Фондовіддача демонструє позитивну тенденцію: у 2023 році показник зріс до 3.16, що свідчить про ефективніше використання основних засобів. Фондомісткість поступово зменшується, що може свідчити про підвищення ефективності використання активів.

Правова безпека. Динаміка кількості судових позовів знизилася з 3.50 у 2019 році до 0.67 у 2021–2023 роках, що є позитивною тенденцією і може свідчити про зменшення правових ризиків.

ПАТ «Запоріжжяобленерго» має суперечливу ділову репутацію. Серед позитивних аспектів – стабільний кадровий склад, зростання фондівіддачі та зменшення кількості судових позовів. Серед проблемних питань – фінансова нестабільність, значний знос основних фондів і низька ліквідність. Щоб покращити ділову репутацію, підприємству варто зміцнити фінансову стійкість, підвищити рентабельність і приділити увагу модернізації основних засобів.

У таблиці 2.9 представлені результати кількісної оцінки економічної безпеки ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття» [105].

Фінансова безпека. Фінансові показники підприємства вказують на значні проблеми. Коефіцієнт незалежності є від’ємним упродовж усього періоду (-0.22 у 2019 році, -1.27 у 2023 році), що свідчить про критичну фінансову нестабільність та залежність від зовнішніх запозичень. Коефіцієнт покриття запасів зріс із 4.66 у 2019 році до 14.81 у 2021 році, після чого залишався на відносно стабільному рівні (близько 13.3 у 2022–2023 роках). Це свідчить про достатню забезпеченість запасами. Коефіцієнт абсолютної ліквідності залишається рівним 0.00 у всі роки, що вказує на повну відсутність ліквідних активів, необхідних для негайного покриття зобов’язань. Коефіцієнт рентабельності активів негативний у всі роки, що свідчить про хронічну збитковість підприємства (наприклад, -0.82 у 2020 році та -0.11 у 2023 році).

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу хоча і є позитивним, але залишається на низькому рівні (0.16 у 2019 році, 0.09 у 2023 році), що свідчить про слабку ефективність використання капіталу. Коефіцієнт рентабельності продукції демонструє критичне погіршення: від -0.01 у 2019 році до -4.65 у 2023 році, що свідчить про значне зниження маржинальності. Коефіцієнт оборотності активів різко впав: з 5.97 у 2019 році до 0.02 у 2023 році, що є ознакою значних труднощів із реалізацією продукції або ефективністю використання активів.

Таблиця 2.9

Основні результати оцінювання економічної безпеки ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття»

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Фінансова безпека					
коефіцієнт незалежності	-0.22	-1.18	-0.93	-1.17	-1.27
коефіцієнт покриття запасів	4.66	11.77	14.81	13.19	13.31
коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
коефіцієнт рентабельності активів	-0.03	-0.82	-0.04	-0.09	-0.11
коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0.16	0.70	0.05	0.07	0.09
коефіцієнт рентабельності продукції	-0.01	-0.12	-0.04	-0.92	-4.65
коефіцієнт оборотності активів	5.97	6.97	1.03	0.09	0.02
Кадрова безпека					
плинність кадрів	0.01	0.00	0.01	0.01	0.02
рівень заробітної плати у порівнянні з мінімальною заробітною платою	0.04	0.03	0.03	0.03	0.03
співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку	0.99	0.06	1.07	0.74	0.63
Технологічна безпека					
коефіцієнт зносу основних фондів підприємства	0.85	0.88	0.90	0.90	0.91
фондовіддача	205.65	208.69	42.71	3.22	0.91
фондомісткість	0.00	0.00	0.02	0.31	1.10
Правова безпека					
динаміка кількості судових позовів	0	0	0	0	0

Джерело: розраховано автором на основі [106]

Кадрова безпека. Плинність кадрів є низькою, але спостерігається її зростання до 0.02 у 2023 році, що може свідчити про поступове зростання

нестабільності в колективі. Рівень заробітної плати залишається стабільним, але низьким – у діапазоні 0.03–0.04 у порівнянні з мінімальною заробітною платою, що може впливати на мотивацію працівників. Співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку значно варіюється, однак у 2023 році становить лише 0.63, що свідчить про низький темп зростання виплат порівняно з прибутковістю (яка фактично відсутня).

Технологічна безпека. Коефіцієнт зносу основних фондів залишається високим (від 0.85 у 2019 році до 0.91 у 2023 році), що вказує на старіння основних засобів і необхідність модернізації. Фондовіддача у 2019–2020 роках була надзвичайно високою (205.65 та 208.69 відповідно), проте у 2021 році впала до 42.71, а у 2023 році досягла критичного рівня 0.91. Це означає різке зниження ефективності використання основних фондів. Фондомісткість зросла з 0.00 у 2019–2020 роках до 1.10 у 2023 році, що свідчить про неефективне використання основних засобів у виробництві.

Правова безпека. Кількість судових позовів залишається на рівні 0 протягом усіх років, що є позитивним фактором і свідчить про відсутність правових проблем або суперечок.

ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття» стикається із серйозними фінансовими та операційними труднощами, що негативно впливає на його ділову репутацію. Підприємство має критичні проблеми з фінансами, зокрема відсутність ліквідності, збитковість і падіння оборотності активів. Зношеність виробничих фондів та падіння ефективності використання активів ставлять під сумнів його конкурентоспроможність. Низький рівень заробітної плати та невизначеність у фінансовому управлінні можуть призвести до проблем із кадрами. Єдиним позитивним фактором є відсутність судових позовів, що говорить про належне юридичне управління.

У таблиці 2.10 представлені результати кількісної оцінки економічної безпеки АТ «Укрспецтрансгаз» [107].

Фінансова безпека. Фінансові показники підприємства демонструють загалом стабільну ситуацію. Коефіцієнт незалежності перебуває на високому

рівні (від 0.86 у 2019–2022 роках до 0.89 у 2023 році), що свідчить про значну фінансову автономність та низьку залежність від зовнішніх запозичень.

Таблиця 2.10

**Основні результати оцінювання економічної безпеки АТ
«Укрспецтрансгаз»**

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Фінансова безпека					
коефіцієнт незалежності	0.86	0.86	0.87	0.86	0.89
коефіцієнт покриття запасів	0.03	0.53	0.02	1.18	2.75
коефіцієнт абсолютної ліквідності	1.80	2.11	2.40	0.21	2.66
коефіцієнт рентабельності активів	0.12	0.02	0.01	0.04	0.12
коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0.14	0.02	0.01	0.05	0.13
коефіцієнт рентабельності продукції	0.32	0.05	0.03	0.03	0.11
коефіцієнт оборотності активів	0.37	0.33	0.33	1.18	1.06
Кадрова безпека					
плинність кадрів	0.01	0.01	0.03	0.04	0.02
рівень заробітної плати у порівнянні з мінімальною заробітною платою	0.10	0.09	0.06	0.08	0.08
співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку	0.90	6.39	9.33	4.51	1.29
Технологічна безпека					
коефіцієнт зносу основних фондів підприємства	0.03	0.08	0.11	0.00	0.04
фондовіддача	0.27	0.30	0.28	1.45	1.29
фондомісткість	3.68	3.30	3.51	0.69	0.78
Правова безпека					
динаміка кількості судових позовів	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д

Джерело: розраховано автором на основі [108]

Коефіцієнт покриття запасів значно зріс у 2022–2023 роках (1.18 і 2.75 відповідно), що свідчить про покращення забезпечення ресурсами. Коефіцієнт абсолютної ліквідності є досить високим (2.66 у 2023 році), що вказує на наявність достатніх швидколіквідних активів для покриття зобов'язань. Рентабельність активів і власного капіталу стабілізувалася у 2023 році (0.12 та 0.13 відповідно), що вказує на покращення прибутковості. Рентабельність продукції поступово відновлюється після падіння у 2020–2022 роках і у 2023 році склала 0.11. Оборотність активів значно зросла у 2022–2023 роках (1.18

та 1.06 відповідно), що свідчить про покращення ефективності використання активів.

Кадрова безпека. Плинність кадрів залишається невисокою (0.02 у 2023 році), що свідчить про стабільність колективу. Рівень заробітної плати залишається вищим за мінімальну, хоча у 2021 році він знизився до 0.06, а у 2022–2023 роках стабілізувався на рівні 0.08. Співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку суттєво коливається: у 2021 році було 9.33, у 2023 році – 1.29, що може вказувати на нестабільність у фінансовій політиці щодо оплати праці.

Технологічна безпека. Коефіцієнт зносу основних фондів є низьким (0.04 у 2023 році), що вказує на достатньо нові або оновлені активи. Фондовіддача значно зросла у 2022–2023 роках (1.45 та 1.29 відповідно), що свідчить про ефективне використання основних засобів. Фондомісткість суттєво зменшилася у 2022 році (0.69) та залишалася низькою у 2023 році (0.78), що є позитивним сигналом про ефективне використання активів.

Правова безпека. Дані про судові позови відсутні, що ускладнює оцінку правових ризиків підприємства.

Отже, АТ «Укрспецтрансгаз» має в цілому позитивний імідж завдяки своїй фінансовій стійкості, ефективному використанню активів та стабільності кадрового складу. Високий коефіцієнт незалежності та ліквідності свідчать про стійку фінансову позицію. Відновлення рентабельності та зростання оборотності активів є позитивним сигналом для інвесторів і партнерів. Низька плинність кадрів є позитивним фактором, але нестабільність співвідношення фонду оплати праці та прибутку може створювати ризики для залучення та утримання персоналу. Низький рівень зносу основних фондів та зростання фондівіддачі є важливими показниками ефективного управління активами. Відсутність даних про судові позови не дозволяє точно оцінити рівень правової безпеки, але якщо конфлікти відсутні, це є позитивним фактором.

У таблиці 2.11 представлені результати кількісної оцінки економічної безпеки ПРАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш» [109].

Основні результати оцінювання економічної безпеки ПРАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш»

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Фінансова безпека					
коефіцієнт незалежності	-0.10	-0.17	-0.07	-0.07	-0.16
коефіцієнт покриття запасів	1.46	1.51	1.30	1.18	1.49
коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.00	0.00	0.01	0.01	0.02
коефіцієнт рентабельності активів	0.00	0.00	0.03	0.01	0.07
коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0.01	-0.01	-0.41	-0.08	-0.41
коефіцієнт рентабельності продукції	0.00	0.00	0.01	0.00	0.04
коефіцієнт оборотності активів	1.61	2.97	2.81	2.05	1.82
Кадрова безпека					
плинність кадрів	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03
рівень заробітної плати у порівнянні з мінімальною заробітною платою	0.02	0.01	0.02	0.01	0.01
співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку	710.33	347.00	28.17	109.95	11.73
Технологічна безпека					
коефіцієнт зносу основних фондів підприємства	0.80	0.82	0.83	0.81	0.83
фондовіддача	3.01	4.56	8.62	3.00	3.04
фондомісткість	0.33	0.22	0.12	0.33	0.33
Правова безпека					
динаміка кількості судових позовів	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д

Джерело: розраховано автором на основі [110]

Фінансова безпека. Фінансові показники ПРАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш» свідчать про нестабільний стан підприємства. Коефіцієнт незалежності є від'ємним у всі роки, що свідчить про залежність від зовнішніх джерел фінансування. У 2023 році він становив -0.16, що є погіршенням порівняно з 2021–2022 роками. Коефіцієнт покриття запасів залишається стабільним у межах 1.18–1.51, що свідчить про достатню забезпеченість запасами. Коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс з 0.00 у 2019–2020 роках до 0.02 у 2023 році, однак він все ще залишається дуже низьким, що означає проблеми з покриттям короткострокових зобов'язань. Рентабельність активів покращилася у 2023 році до 0.07, що свідчить про зростання

ефективності використання активів. Рентабельність власного капіталу залишається негативною (-0.41 у 2021 та 2023 роках), що вказує на збитковість підприємства. Рентабельність продукції також зростає у 2023 році до 0.04, що є позитивною тенденцією, хоча рівень прибутковості залишається низьким. Оборотність активів суттєво зменшилася з 2.97 у 2020 році до 1.82 у 2023 році, що вказує на зниження швидкості реалізації продукції або неефективність управління активами.

Кадрова безпека. Плинність кадрів залишалася нульовою до 2023 року, коли підвищилася до 0.03. Це може свідчити про певні труднощі із збереженням персоналу. Рівень заробітної плати є дуже низьким (у 2023 році він становив лише 0.01 порівняно з мінімальною заробітною платою), що може негативно впливати на мотивацію працівників. Співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку у 2019 році було надзвичайно високим (710.33), що свідчить про неефективне фінансове управління. У 2023 році цей показник значно знизився до 11.73, що може свідчити про вирівнювання ситуації.

Технологічна безпека. Коефіцієнт зносу основних фондів залишається високим (0.83 у 2023 році), що свідчить про застарілість основних засобів і потребу у модернізації. Фондовіддача у 2021 році була на високому рівні (8.62), проте у 2023 році знизилася до 3.04, що може свідчити про зменшення ефективності використання активів. Фондомісткість стабільна (0.33 у 2023 році), що свідчить про відносно передбачувану ефективність використання фондів.

Правова безпека. Дані про судові позови відсутні, що ускладнює оцінку правових ризиків підприємства.

ПРАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш» стикається з фінансовими та операційними труднощами, що впливають на його ділову репутацію. Від'ємний коефіцієнт незалежності вказує на значну залежність від позикового капіталу. Відсутність достатньої ліквідності може викликати недовіру з боку інвесторів і партнерів. Позитивним є зростання рентабельності

активів і продукції у 2023 році, що може свідчити про початок виходу з кризи. Плинність кадрів залишається низькою, що може вказувати на стабільність колективу. Низька заробітна плата є негативним фактором, який може спричинити труднощі у залученні кваліфікованих фахівців. Високий рівень зносу основних фондів свідчить про необхідність модернізації. Падіння фондоддачі у 2023 році може негативно впливати на конкурентоспроможність підприємства. Відсутність даних про судові позови може свідчити як про низький рівень конфліктів, так і про недостатню прозорість у звітності.

У таблиці 2.12 представлені результати кількісної оцінки економічної безпеки АТ «Подільський цемент» [111].

Фінансова безпека. Фінансові показники АТ «Подільський цемент» свідчать про нестабільність та значні ризики. Коефіцієнт незалежності залишається від'ємним у всі роки, що свідчить про значну фінансову залежність. У 2023 році показник склав -1.0047, що свідчить про високий рівень зобов'язань відносно власного капіталу. Коефіцієнт покриття запасів є від'ємним, що свідчить про недостатній обсяг ліквідних активів для забезпечення запасів. У 2023 році він покращився порівняно з 2020 роком, але залишається негативним (-6.4927). Коефіцієнт абсолютної ліквідності низький (0.1854 у 2023 році), що вказує на проблеми з можливістю швидкого покриття короткострокових зобов'язань. Рентабельність активів та рентабельність власного капіталу демонструють нестабільну динаміку: у 2023 році вони майже нульові (-0.0045 та 0.0045 відповідно). Рентабельність продукції також нестабільна – у 2023 році вона склала -0.0087, що свідчить про збитковість або близькість до збиткової діяльності. Оборотність активів відносно стабільна (0.5218 у 2023 році), що свідчить про середню ефективність використання активів у процесі виробництва.

Основні результати оцінювання економічної безпеки АТ «Подільський цемент»

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Фінансова безпека					
коефіцієнт незалежності	-0.68	-1.02	-0.79	-1.21	-1.0047
коефіцієнт покриття запасів	-5.48	-10.71	-8.49	-8.60	-6.4927
коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.25	0.05	0.02	0.02	0.1854
коефіцієнт рентабельності активів	0.34	-0.28	0.21	-0.50	-0.0045
коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0.51	-0.27	-0.27	0.41	0.0045
коефіцієнт рентабельності продукції	0.68	-0.48	0.33	-1.38	-0.0087
коефіцієнт оборотності активів	0.51	0.57	0.63	0.36	0.5218
Кадрова безпека					
плинність кадрів	0.002	0.003	0.007	0.035	0.019
рівень заробітної плати у порівнянні з мінімальною заробітною платою	0.063	0.061	0.053	0.066	0.084
співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку	0.055	0.091	0.129	0.054	6.068
Технологічна безпека					
коефіцієнт зносу основних фондів підприємства	0.27	0.29	0.32	0.35	0.37
фондовіддача	0.84	0.77	0.93	0.83	1.17
фондомісткість	1.19	1.30	1.07	1.20	0.85
Правова безпека					
динаміка кількості судових позовів	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д

Джерело: розраховано автором на основі [112]

Кадрова безпека. Плинність кадрів незначна, хоча у 2022 році вона підвищилася до 0.035, а в 2023 році знизилася до 0.019. Це може свідчити про певні труднощі з утриманням персоналу. Рівень заробітної плати поступово зростає, у 2023 році він склав 0.084 порівняно з 0.053 у 2021 році. Це позитивний тренд, який може сприяти збереженню кваліфікованих працівників. Співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку значно зросло у 2023 році до 6.068, що може свідчити про те, що підприємство спрямувало більше ресурсів на оплату праці, ніж на отримання прибутку.

Технологічна безпека. Коефіцієнт зносу основних фондів поступово збільшується (з 0.27 у 2019 році до 0.37 у 2023 році), що свідчить про старіння основних засобів і необхідність їх модернізації. Фондовіддача у 2023 році покращилася до 1.17 після певного зниження у 2020–2022 роках. Фондомісткість у 2023 році знизилася до 0.85, що є позитивним показником ефективності використання основних фондів.

Правова безпека. Дані про судові позови відсутні, що ускладнює оцінку правових ризиків підприємства.

АТ «Подільський цемент» демонструє суперечливі показники, що можуть впливати на його ділову репутацію. Від’ємний коефіцієнт незалежності вказує на значну боргову залежність. Низький рівень ліквідності та від’ємний коефіцієнт покриття запасів свідчать про складний фінансовий стан. Нестабільна рентабельність активів та продукції може негативно впливати на довіру з боку інвесторів. Позитивним фактором є поступове зростання заробітної плати. Висока плинність кадрів у 2022 році могла спричинити втрату кваліфікованих працівників. Зношеність основних фондів зростає, що вимагає модернізації. Покращення фондовіддачі у 2023 році може свідчити про певне зростання продуктивності. Відсутність даних про судові позови може означати як відсутність конфліктів, так і недостатню прозорість правового середовища компанії.

Отже, на основі проведеного аналізу економічної безпеки підприємств України можна зробити наступні висновки. Військові дії, макроекономічна нестабільність та зміни регуляторного середовища суттєво вплинули на економічну безпеку підприємств. Найбільші втрати зазнали мікро - та малий бізнес, проте у 2023 році спостерігається часткове відновлення економічної активності. Підприємства змушені адаптуватися до змін шляхом оптимізації операційних процесів, впровадження цифрових рішень та зміни фінансових стратегій. Значна частина підприємств має проблеми з ліквідністю та фінансовою незалежністю. У багатьох випадках рентабельність активів і продукції залишається на низькому рівні або є від’ємною. Деякі підприємства

з змогли покращити фінансову ситуацію у 2023 році, але загалом зберігається ризик нестабільності.

Плинність кадрів у більшості підприємств залишається низькою, що свідчить про стабільність колективів. Однак, рівень заробітної плати, порівняно з мінімальною, є низьким, що може негативно впливати на мотивацію працівників. Співвідношення темпів зростання фонду оплати праці та прибутку демонструє нестабільність, що свідчить про фінансові труднощі з виплатою зарплат.

У більшості підприємств рівень зносу основних фондів залишається високим, що вказує на застарілість виробничих потужностей. Фондовіддача в окремих випадках зросла у 2023 році, але є значні коливання ефективності використання основних засобів. Модернізація підприємств залишається ключовою необхідністю для забезпечення конкурентоспроможності.

У деяких підприємств спостерігається збільшення кількості судових позовів, що може свідчити про зростання конфліктних ситуацій із партнерами або державою. Водночас для ряду підприємств дані про судові позови відсутні, що може свідчити як про низькі правові ризики, так і про недостатню прозорість звітності.

За результатами проведеного дослідження для покращення економічної безпеки підприємств рекомендуємо:

- оптимізувати фінансове управління, зменшити боргове навантаження та покращити ліквідність;
- впровадити програми підтримки персоналу, підвищення рівня заробітної плати та професійного розвитку;
- прискорити оновлення основних фондів та впровадження сучасних технологій у виробництво;
- посилити правовий захист підприємств, зменшити судові ризики та забезпечити прозорість діяльності;
- розширювати можливості залучення іноземних інвестицій та міжнародного співробітництва.

Загалом, українські підприємства демонструють високий рівень адаптації до складних умов, проте їх економічна безпека залишається під загрозою через макроекономічні та військові ризики. Подальший розвиток залежатиме від ефективності антикризових заходів, державної підтримки та гнучкості стратегій управління.

2.2. Дослідження відкритих джерел інформації для вивчення ділової репутації

Стратегія управління розвитком суб'єкта господарської діяльності повинна базуватись на синергії функціонування структурних підрозділів компанії, ефективна взаємодія яких можлива тільки на системній основі.

Побудова дієвої системи управління, упереджує та мінімізує можливі негативні явища внутрішнього та зовнішнього характеру, надає можливість компанії рухатись в фарватері розвитку та прибутковості, є основою створення системи економічної безпеки підприємства.

Оцінка перспективних контрагентів (бізнес-партнерів та інше.), насамперед їх ділової репутації, також має статус «постійної актуальності» як і сама ділова репутація, в контексті основних векторів процесингу системи економічної безпеки державних і недержавних підприємств.

Ділова репутація, на думку автора – це суб'єктивне раціональне судження (міркування) стану та відношень суб'єкта господарської діяльності для прийняття щодо нього (ним) комунікативних (управлінських) рішень [15].

Доречно звернути увагу, ким і коли ініціюється процес вивчення та оцінки ділової репутації суб'єкта господарської діяльності - носія ділової репутації. На думку автора, ініціює зазначений процес інший суб'єкт – споживач ділової репутації. Підставою є рух векторів життєдіяльності (розвитку, стану свободи, цілей господарської діяльності, тощо) суб'єктів. Можливе перетинання, або паралельний рух векторів, викликає потребу у

комунікації (комуникативній зацікавленості). При відсутності потреб у комунікації, споживачу ділової репутації притаманний нейтральний статус щодо інших суб'єктів навколо нього, у зв'язку з тим, що потреба має вартість - фінансове навантаження на бюджет компанії.

Запропоновано поняття *«комуникативна зацікавленість»*, під якою пропонується розуміти емоційно – раціональну аргументацію можливих діянь щодо носія ділової репутації.

Комуникативна зацікавленість - підстава, основа, початок процесу вивчення і підтвердження ділової репутації

Процес включає – ідентифікацію носія ділової репутації (власників, керівників), збір достовірної інформації, її аналіз (вивчення), перевірку, прийняття комуникативного (управлінського) рішення, дії щодо виконання рішення, контроль виконання, оцінка результату.

Процес має циклічну будову, в зв'язку з тим, що життєдіяльності суб'єкта господарювання притаманний рух (зміна стану та відношень).

Під *«комуникативним рішенням»* пропонується розуміти концепцію можливих діянь щодо носія ділової репутації. Комуникативні рішення можуть реалізовуватись, як у формі прямої взаємодії (прямий вплив), так і у формі взаємодії опосередкованої (вплив через наявні можливості). Вплив – пряма (опосередкована) взаємодія в інтересах отримання вигоди. Слід зазначити, що вплив може здійснюватися як примус; договір; маніпуляція; злочин, тощо [25].

Для прийняття комуникативного (управлінського) рішення щодо потенційного бізнес-партнера (носія ділової репутації), недостатньо використовувати його публіциті (англ. “publicity” – «публічність», «гласність») – широка позитивна популярність та визнання компанії, її персоналу і діяльності [16]. Яка формується з використанням ЗМІ та представляє зовнішню популярність підприємства. Іноді “publicity” протирічить результатам процесу вивчення і підтвердження ділової репутації потенційного бізнес-партнера.

Збір інформації для проведення аналізу щодо підтвердження ділової репутації, слід здійснювати за допомогою інформаційних ресурсів, інструментарій яких, дає можливість всебічно провести вивчення необхідних аспектів ділової репутації як юридичних, так и фізичних осіб (бенефіціари, керівники, VIP менеджмент, тощо).

Вирішення цих завдань потребує уважного та ретельного відбору джерел інформації, на основі яких будуть ґрунтуватися висновки щодо ділової репутації вказаної категорії осіб.

Дослідження принципів пошуку, оцінки достовірності, повноти та напрямків використання джерел інформації при вивченні та підтвердженні ділової репутації, є важливим науково-прикладним завданням.

На думку автора, вказаним критеріям найбільш відповідають відкриті джерела інформації, розпорядниками яких є державні організації, установи та підприємства.

За результатами проведеного дослідження було систематизовано відкриті джерела інформації іноземних держав та їх підходів щодо вивчення та оцінки ділової репутації контрагентів.

Досліджень, які б були присвячені проблемам використання конкретних відкритих джерел інформації для вивчення та підтвердження ділової репутації юридичних та фізичних осіб не виявлено.

Більшість публікацій стосується проблем ведення Конкурентної розвідки [113], яку в англійській літературі прийнято називати розвідкою за відкритими джерелами (Open Sources Intelligence, OSINT) [114]. При цьому слід враховувати, що OSINT в основному застосовується у державній, військовій та правоохоронній сферах.

Достовірними та законними джерелами отримання інформації, на основі якої можна здійснювати висновки щодо ділової репутації осіб, можуть бути відкриті бази даних державних органів та підприємств, які визначені як розпорядники в Переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у

формі відкритих даних (далі - Перелік), що міститься в додатку до Постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 року № 835 [115].

Для підвищення якості використання відкритих даних і впровадження єдиних підходів до оприлюднення наборів, Міністерство цифрової трансформації України за підтримки проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах» розробило «Рекомендації для оприлюднення наборів відкритих даних» [116], які полягають у публікації 14-ти наборів відкритих даних із розділу «Усі розпорядники» та 64-х наборів із розділу «Органи місцевого самоврядування» вказаного вище Переліку, затвердженого Постановою КМУ №835 [115].

Рекомендації спираються на принципи «Міжнародної хартії відкритих даних» [117] та враховують низку обмежень:

- особливості національної нормативно-правової бази;
- велику кількість розпорядників, різноманіття програмного забезпечення, різний рівень розвитку культури даних;
- недостатній рівень впровадження інформаційних систем;
- неприспосованість значної частини програмного забезпечення для експорту даних у відкритих машиночитаних форматах (CSV, XML, JSON), відсутність відкритого API (інтерфейсу прикладного програмування).

За твердженнями доктора політичних наук, заслуженого діяча науки і техніки України, професора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України Олександра Сосніна, «неврегульованість в Україні багатьох політико-правових питань, пов'язаних із бурхливим розвитком інформаційно-комунікаційної сфери, з появою цифрових технологій набула ознак небезпеки, оскільки зростання складності процесів комунікації — взаємозв'язків, підвищило якість ризиків та загроз, які виявилися настільки складними і всеосяжними, що їх рівень зростає за логарифмічною прогресією в порівнянні з можливістю протистояти їм за допомогою норм діючого права. На цьому тлі прогресує виникнення нового виду злочинності — організованої кіберзлочинності, що змушує державу

виділити навіть основні завдання щодо запобігання загрозам в інформаційно-комунікаційній сфері за наступними напрямками:

- захист персональних даних людини;
- безпека інформаційно-комунікаційних ергасистем державних структур;
- захист робочого середовища і технологій.

Розширення цифрового сервісу, індивідуалізація багатьох видів послуг підвищили до критичного рівня загрозу шахрайства з боку широкого кола користувачів або провайдерів, а ризики витоку інформації вимагають постійної уваги держави до підвищення рівня захисту електронних систем».

Зміст вищевказаного, в контексті даного дослідження, полягає в тому, що на оцінку ділової репутації юридичних та фізичних осіб можуть впливати дані, отримані з неперевірених або сумнівних джерел інформації, створені на замовлення тих чи інших політичних сил, представників конкуруючих бізнес-кіл як в самій Україні, так і за її межами.

Сфабриковану інформацію можуть також розміщати в мережі інтернет недобросовісні конкуренти в інтересах боротьби за політичний вплив або ринки збуту.

З метою отримання достовірної інформації щодо юридичних та фізичних осіб, найбільш доцільно використовувати дані, які оприлюднюються на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних, де їх завантажують у вільний доступ Розпорядники даних та на власних веб-сайтах Розпорядників даних (Табл. Г.1 Додатку Г).

За результатами дослідження були систематизовані Національні державні веб-портали (Рис. Г.1 Додатку Г) [118], а саме:

Єдиний державний веб-портал відкритих даних [119]. Єдиний державний веб-портал відкритих даних (далі - Портал) – це український урядовий веб-сайт, створений з метою зберігання публічної інформації у формі відкритих даних та забезпечення надання доступу до неї широкому колу осіб за принципами, визначеними у «Міжнародної хартії відкритих даних»

[117], до якої Україна приєдналася у жовтні 2016 року. Сайт належить Міністерству цифрової трансформації України.

Перелік наборів інформації (всього їх 29 341), які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 року № 835 [115]. Постанова визначає також вимоги до формату і структури наборів даних, періодичності їх оновлення та порядку оприлюднення. У випадку автоматичного оновлення набору даних розпорядники інформації несуть, згідно із законом, відповідальність за достовірність і актуальність оприлюднених наборів на Порталі.

Перелік розпорядників інформації та їх функції викладені в Законі України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 року № 2939-VI [120]. Розпорядники інформації поділяються на Центральні і Місцеві (див. Табл. Г.1 Додатку Г).

До Місцевих розпорядників інформації відносяться обласні, районні, міські, сільські ради, їх підрозділи, комунальні підприємства, судові адміністрації, дошкільні та шкільні заклади.

Проект «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах», в рамках якого створений Єдиний державний веб-портал відкритих даних, реалізовується за підтримкою Міністерства юстиції України та Міністерства цифрової трансформації України.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 року № 2939-VI [120] публічна інформація у формі відкритих даних оприлюднюється для вільного та безоплатного доступу до неї. Відкриті дані дозволені для їх подальшого вільного використання та поширення. Будь-яка особа може вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати, зокрема в комерційних цілях, у поєднанні з іншою інформацією або шляхом включення до складу власного продукту відкриті дані з обов'язковим посиланням на джерело їх отримання (у тому числі гіперпосилання на веб-сторінку відкритих даних розпорядника інформації).

Незважаючи на значну кількість розпорядників інформації, далеко не всі вони розміщують свої набори на Порталі та не всі вони можуть бути використані у вивченні ділової репутації.

На думку автора, найбільш затребуваними наборами даних для цього є:

1. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (розпорядник - Міністерство юстиції України).

Перший набір містить: повне та скорочене найменування юридичної особи, код ЄДРПОУ, адресу реєстрації, ПІБ/Найменування засновників, суми їх внесків до статутного капіталу та адреси їх реєстрації, суму статного капіталу, ПІБ кінцевих бенефіціарів та їх відсоткову участь у володінні, адреси їх реєстрації, вид діяльності юридичної особи, дати реєстрації та припинення, ПІБ керівника, контактна інформація, дані про виконавчі провадження, дані про порушені провадження у справі про банкрутство, дані щодо взяття особи на облік податковими органами та зняття з нього.

Другий набір містить: ПІБ фізичної особи-підприємця, місце його реєстрації, контактну інформацію, дані про види діяльності, дати реєстрації та припинення діяльності, підстави для припинення, дані щодо взяття на облік податковими органами та зняття з нього. З 24.02.2022 року набори не оприлюднюються.

2. Реєстр громадських об'єднань (розпорядник - Міністерство юстиції України). Набір містить реєстраційний номер запису, найменування громадського об'єднання, ЄДРПОУ, ПІБ / Найменування засновників.

3. Реєстр громадських формувань (розпорядник - Міністерство юстиції України). Набір містить дані про громадські формування, їх види: «Політичні партії», «Благодійні організації», «Творчі спілки», «Торгово-промислові палати», «Постійно діючі третейські суди», «Статути», «Асоціації місцевого самоврядування».

4. Єдиний реєстр підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство (розпорядник - Міністерство юстиції України). Набір

містить дані про підприємства, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство, реєстраційний запис, дату реєстрації, номер справи, дату винесення ухвали, назву/ПІБ боржника, стан провадження тощо.

5. *Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади» (розпорядник – Міністерство юстиції України).* Набір містить дані про осіб, щодо яких застосовано положення Закону «Про очищення влади», зокрема ПІБ, місце роботи, посаду на час застосування положень Закону, час, протягом якого на особу поширюється заборона на зайняття державної посади.

6. *Інформація про безвісно зниклих громадян (розпорядник - Міністерство внутрішніх справ України).* Набір містить дані для ідентифікації осіб, що вважаються безвісно зниклими.

7. *Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення (розпорядник - Національне агентство з питань запобігання корупції).* Набір містить дані про осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про запобігання корупції», зокрема ПІБ, місце роботи, посаду на час застосування положень Закону. З 24.02.2022 року набори не оприлюднюються.

8. *Інформація про анулювання реєстрації платників податку на додану вартість (розпорядник - Державна податкова служба України).* Набір містить дані про осіб, реєстрацію яких як платників ПДВ анульовано, найменування або прізвище, ім'я та по батькові, індивідуальний податковий номер платника ПДВ (РНОКПП), дату реєстрації платником ПДВ, дату реєстрації суб'єктом спеціального режиму оподаткування, дату анулювання реєстрації, причину анулювання реєстрації, підставу анулювання реєстрації, перелік видів діяльності сільськогосподарського підприємства як суб'єкта спеціального режиму оподаткування, дату виключення з реєстру суб'єктів спеціального режиму оподаткування, дату, з якої сільськогосподарське підприємство вважається платником ПДВ на загальних підставах. Розмішена інформація лише за 28.08.2019 року.

9. *Реєстр платників податку на додану вартість (розпорядник - Державна податкова служба України)*. Набор містить дані з реєстру платників ПДВ: найменування або прізвище, ім'я та по батькові платника податку, індивідуальний податковий номер платника ПДВ (РНОКПП), дата реєстрації платником ПДВ, термін дії реєстрації платника ПДВ. Розміщена інформація лише за 23.08.2019 року.

10. *Дані про податковий борг (розпорядник - Державна податкова служба України)*. Набор містить дані про назву юридичної або РНОКПП фізичної особи, загальну суму боргу, суму і кількість розстрочок до року і більше року. Розміщена інформація лише за 01.08.2019 року.

Незважаючи на те, що вказані набори містять найбільш актуальну і вивірену інформацію, їх використання пов'язане з певними труднощами:

1. Дані викладені на Порталі в форматах CSV, JSON, XML, RDF, які не дозволяють рядовому користувачу вільно опрацьовувати інформацію.

2. Окремі набори даних мають розмір близько 6 Гб, що не дозволяє відкрити їх у офісному пакеті Microsoft Office (табличний процесор Excel, текстовий процесор Word), текстових редакторах «Блокнот», «Notepad++» і т.і. Відкрити та здійснювати в них пошук можна лише в ліцензованих текстових редакторах, таких як «EmEditor» або «UltraEdit». При цьому навіть ці програми дозволяють працювати з великими обсягами даних досить повільно та з певними обмеженнями.

Тобто, здійснювати аналіз інформації отриманої з Порталу, зможе лише працівник, який має достатні навички зі створення та роботи з системами управління базами даних (СУБД) - SQL, Access, CronosPro або інженер-програміст, який може адаптувати їх для рядових користувачів.

Наявність в постійному користуванні завантажених з Порталу баз даних дозволяє користуватися ними навіть у випадку їх тимчасового відключення або введення обмежень на завантаження.

Переваги та недоліки у користуванні Порталом відкритих даних представлені у таблиці 2.13.

Переваги та недоліки у користуванні Порталом відкритих даних

Переваги	Недоліки
достовірність	значний розмір окремих баз даних
актуальність	необхідність наявності у користувача навичок в роботі з СУБД або створення окремої посади програміста
захищеність	відсутність на порталі наборів даних значної кількості розпорядників інформації, які мають власні веб-сайти
можливість завантаження для власного використання та з комерційною метою	блокування або обмеження у доступі до більшості баз даних в умовах воєнного стану та інших кризових ситуацій

Джерело: розроблено автором

Веб-сайти Розпорядників інформації. Для вивчення ділової репутації юридичних та фізичних осіб, зручніше використовувати відкриті веб-сайти розпорядників інформації. На них доступ до інформації надається через засоби API (Інтерфейс користувача).

У зазначеній діяльності, важливе розуміння категорій:

- Інтерфейс користувача - це засіб зручної взаємодії користувача з інформаційною системою [121];

- Інформаційна система - це сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів [122].

1. *Веб-сайт Міністерства юстиції України* [123]. Інтернет-ресурс належить Міністерству юстиції України. З його використанням можна отримати доступ до інформації щодо юридичних та фізичних осіб-підприємців.

Щодо юридичних осіб сайт надає дані про: повне та скорочене найменування підприємства, код ЄДРПОУ, адресу реєстрації, прізвища, ім'я та ім'я по батькові (ПІБ) / найменування засновників, суми їх внесків до статутного капіталу та адреси їх реєстрації, розмір статного капіталу, ПІБ кінцевих бенефіціарів та їх відсоткову участь у володінні, адреси їх реєстрації, види діяльності підприємства, дати його реєстрації та припинення, ПІБ керівника та підписанта, контактну інформацію, наявність виконавчих

проваджень та справ про банкрутство, взяття підприємств на облік податковими органами та зняття з нього.

Щодо фізичних осіб-підприємців сайт надає дані про: ПІБ підприємця, місце його реєстрації, контактну інформацію, дані про види діяльності, дати реєстрації та припинення діяльності, підстави для припинення, взяття особи на облік податковими органами та зняття з нього. Сайт надає можливість доступу до інформації в безкоштовному та платному варіантах.

В безкоштовному варіанті пошук інформації по юридичним особам здійснюється лише за кодом ЄДРПОУ або за їх назвою, по фізичним особам-підприємцям - за реєстраційним номером облікової картки платника податків (РНОКПП) або за прізвищем, ім'ям та ім'ям по батькові.

В платному варіанті пошук інформації по юридичним особам здійснюється також за РНОКПП керівника або засновників, що повністю вирішує питання ідентифікації вказаної категорії осіб. Доступ до такої інформації надається лише за електронним цифровим підписом користувача. Дані надаються у завіреному QR кодом вигляді і можуть використовуватися як офіційних документ.

2. *Веб-сайт Державної фіскальної служби України* [124]. Інтернет-ресурс належить Державній фіскальній службі України. Він надає доступ до інформації щодо перебування юридичної особи за місцем реєстрації, перебування юридичної або фізичної особи-підприємця в Реєстрі платників ПДВ, наявність в них податкового боргу і анулювання у підприємства Свідоцтва платника ПДВ. З 2021 року з сайту також можна завантажити базу даних про результати фінансово-господарської діяльності юридичних осіб та їх баланси за попередній рік. Сайт надає інформацію в безкоштовному режимі.

3. *Кабінет електронних сервісів Мінюсту* [125]. Веб-сайт належить Міністерству юстиції України і надає доступ до інформації про речові права на нерухоме майно юридичних та фізичних осіб в Україні, якщо їх реєстрація або нотаріальні дії з ними здійснювались після 01.01.2013 року. Пошук

нерухомості здійснюється за адресою розташування об'єктів, за ЄДРПОУ власників, РНОКПП або ПІБ власників-фізичних осіб.

Інтернет-ресурс також надає ту ж саму інформацію і за тими ж критеріями що і платна частина веб-сайту Міністерства юстиції України. Дані надаються у завіреному QR кодом вигляді і можуть використовуватися як офіційний документ. Сайт надає всю інформацію лише в платному режимі. З 24.02.2022 року тимчасово не працює.

4. *Веб-сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України* [126]. Веб-сайт належить Агентству з розвитку інфраструктури фондового ринку України, яке є уповноваженою особою з розкриття інформації емітентів цінних паперів і надає доступ до загальнодоступної бази даних учасників фондового ринку.

На ньому містяться дані про: Публічні та Приватні акціонерні товариства, їх назви, ЄДРПОУ, місця реєстрації, статутний капітал, акціонерів пакет яких становить 5 та більше відсотків статутного капіталу, про попередні місця роботи членів правління та наглядової ради товариств, наявність в них непогашених судимостей, результати фінансово-господарської діяльності та баланси товариств, рішення наглядової ради та результати аудитів товариств.

Сайт безкоштовний, але потребує обов'язкової реєстрації.

5. *Єдиний реєстр боржників* [127]. Веб-сайт належить Міністерству юстиції України і надає доступ до реєстру обліку юридичних та фізичних осіб – боржників, стосовно яких відкривалися виконавчі провадження.

Реєстр є систематизованою базою даних про боржників, що є складовою Автоматизованої системи виконавчого провадження України та ведеться з метою оприлюднення в режимі реального часу інформації про невиконані майнові зобов'язання боржників та запобігання відчуженню боржниками майна. Пошук здійснюється за ЄДРПОУ або назвою юридичної особи, РНОКПП або ПІБ – фізичної особи та датою її народження. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

6. *Автоматизована система виконавчого провадження* [128]. Веб-сайт належить Міністерству юстиції України і надає доступ до Реєстру юридичних та фізичних осіб – боржників, стосовно яких відкривалися виконавчі провадження, актуальний стан роботи за ним, дату відкриття та закінчення, назву та ЄДРПОУ стягувача. Положення про реєстр затверджене спільним нормативно-правовим актом Міністерства юстиції України та Державної судової адміністрації України. Пошук здійснюється за номером провадження, ЄДРПОУ або назвою юридичної особи, ПІБ – фізичної особи та датою її народження. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

7. *Веб-сайт Держакупівлі. Онлайн* [129]. Сайт належать державі Україна, підпорядковуються Кабінету Міністрів України та надає доступ до інформації про: перелік державних підприємств, які здійснювали закупівлі товарів, робот та послуг за державні кошти з 01.04.2016 року, учасників публічних закупівель, переможців торгів, сум укладених договорів та їх текстів. Пошук здійснюється за ЄДРПОУ або назвою юридичних осіб, РНОКПП або ПІБ – фізичних осіб-підприємців, а також назвою позицій, що закуповувались. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

8. *Єдиний державний реєстр судових рішень* [130]. Веб-сайт належить Державній судовій адміністрації і надає доступ до текстів судових рішень судів України у цивільних, адміністративних, господарських справах, кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення, прийнятих з 01.01.2007 року. Пошук здійснюється за ЄДРПОУ та назвами юридичних осіб, що є сторонами у справах, номерами судових справ та рішень, ПІБ суддів та назвами судів. Дані фізичних осіб, які проходять за справами не розкриваються. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

9. *Судова влада* [131]. Другий інтерфейс веб-сайту Державної судової адміністрації, який також надає доступ до текстів судових рішень судів України у цивільних, адміністративних, господарських справах, справах про адміністративні правопорушення та кримінальних провадженнях, прийнятих з 01.01.2007 року.

Пошук здійснюється за назвами юридичних осіб, що є сторонами у справах, номерами судових справ, проваджень, ПІБ сторін по справі (обвинувачений, потерпілий, позивач, відповідач), ПІБ суддів та за назвами судів. Дані фізичних осіб, які проходять за справами у текстах рішень не розкриваються. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

10. *Спеціальна інформаційна система Укрпатенту* [132]. Веб-сайт належить державному підприємству Український інститут інтелектуальної власності («Укрпатент»), який входить до структури Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства в Україні і відповідає за: проведення формальної та кваліфікаційної експертизи заявок на об'єкти промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, топографії інтегральних мікросхем та зазначення походження товарів), відповідність умовам надання об'єктам правової охорони. Він виносить рішення щодо видачі охоронних документів, забезпечує здійснення державної реєстрації об'єктів промислової власності та офіційної публікації відомостей про них.

Пошук здійснюється за ЄДРПОУ або за назвами юридичних осіб, РНОКПП або ПІБ фізичних осіб, а також за назвою об'єктів інтелектуальної власності. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

11. *Веб-сайт Міністерства внутрішніх справ* [133]. Веб-сайт належить МВС України і надає доступ до інформації стосовно: фізичних осіб, які переховуються від органів влади та перебувають в розшуку, зниклих громадян та втрачених паспортів. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

12. *Веб-сайт Служби безпеки України* [134]. Веб-сайт належить Службі безпеки України і надає доступ до інформації щодо фізичних осіб, які переховуються від органів влади та перебувають в розшуку за скоєння злочинів за підслідністю СБУ. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

13. *Веб-сайт Національного банку України* [135]. Веб-сайт надає централізований доступ до інформації щодо санкцій, введених щодо

юридичних та фізичних осіб України указами Президента України, урядами США, ЕС та Ради безпеки ООН.

В розділі «Нагляд» також міститься інформація щодо банків, в яких введена тимчасова адміністрація та стосовно яких прийняте рішення про припинення або ліквідацію. Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

14. Веб-сайт Міністерства економіки України [136]. Веб-сайт надає доступ до:

- Реєстру ліцензіатів, які отримали ліцензії у сфері зовнішньоекономічної діяльності в яких вказані назви юридичних осіб, номери ліцензій та дати їх видачі;
- Переліку суб'єктів, які мають ліцензію з посередництва у працевлаштуванні за кордоном;
- Реєстру виробників та розповсюджувачів програмного забезпечення.

Сайт безкоштовний, реєстрації не потребує.

Переваги та недоліки у користуванні веб-сайтами розпорядників інформації представлені у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Переваги та недоліки у користуванні веб-сайтами розпорядників інформації

Переваги	Недоліки
достовірність	витрати часу на переходи з одного веб-сайту на інший
захищеність	неоднорідні інтерфейси користувача
актуальність	необхідність наявності електронного підпису для користування окремими базами даних
повнота	неможливість використання більшості баз в умовах воєнного стану та інших кризових ситуацій
	відсутність можливості завантаження даних для власного використання

Джерело: розроблено автором

Агрегатором більшості відкритих веб-сайтів розпорядників є *Державне підприємство "Національні інформаційні системи" (ДП "НАІС")* засноване Міністерством юстиції України в травні 2015 року [137]. Агрегатор (від лат. aggregatio «накопичування») — той, хто збирає та групує об'єкти — агрегує у

категорію вищого рівня. Агрегатор контенту (контент-агрегатор) – це програма або сервіс, яка збирає інформацію з різних каналів новин, сайтів, форумів і блогів в одне джерело [138].

ДП "НАІС" має головне підприємство та 22 регіональні філії в обласних центрах України. Підприємство працює на госпрозрахунковій основі. Головною метою його діяльності є технічне, технологічне забезпечення, створення та супроводження програмного забезпечення, ведення автоматизованих систем єдиних та державних реєстрів, що створюються відповідно до наказів Міністерства юстиції України, а також інших електронних баз даних, що створюються відповідно до законодавства України, надання доступу фізичним та юридичним особам до автоматизованих систем Єдиних та Державних реєстрів, забезпечення збереження, та захисту даних, що містяться в них.

Національні недержавні веб-сайти (рис. Г.1 Додатку Г). На сьогоднішній день в мережі інтернет функціонують близько 10 недержавних веб-сайтів, які надають користувачам доступ до відкритої інформації з сайтів державних організацій - розпорядників, виступаючи агрегаторами отриманого від них контенту. Найбільш відомими з них є наступні.

1. *Веб-сайт YouControl* [139]. Веб-сайт є агрегатором контенту, що поєднує завантажені або підтягнуті з сайтів розпорядників відкриті дані, які виводяться в єдиний Інтерфейс користувача. Сайт позиціонується як аналітична система для комплексного, аналізу ринків, ділової розвідки та розслідувань. Працює протягом 9 років.

За даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань на 24.02.2022 року, керівником та одноосібним засновником ТОВ "Ю-Контрол", ЄДРПОУ 39407134, якому належить інтернет-ресурс є громадянин України Мільман Сергій Аркадійович. IP адреса сервера зареєстрована, за даними сервісу [WHOIS](https://whois.com/whois/), в м. Сан-Франциско, США, інтернет-провайдер CloudFlare Inc.

За даними, викладеними на сайті, система формує повне досьє на кожную компанію України та фізичну особу-підприємця на основі понад 100 офіційних джерел даних, відстежує зміни в держреєстрах та візуалізує зв'язки між афілійованими особами. Функція моніторингу щоденно повідомляє про зміни, спираючись на дані з офіційних джерел. За даними сайту PR-CY [140] на вересень 2022 року, щоденно на сайт заходило близько 52 тисяч користувачів та здійснювалось 108 тисяч його переглядів.

Доступ до даних, отриманих сайтом з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань безкоштовний, до розширеного та повного набору – платний. Веб-сайт працював весь період, починаючи з 24.02.2022 року, використовуючи завантажені набори інформації з Порталу відкритих даних, які були наявні на вказану дату. Закритими були лише точні адреси реєстрації засновників, бенефіціарних власників та фізичних осіб-підприємців.

2. Веб-сайт «Clarity-project» [141]. Веб-сайт є агрегатором контенту, що поєднує завантажені або підтягнуті з сайтів розпорядників відкриті дані, які виводяться в єдиний Інтерфейс користувача. Позиціонується як Система аналітики відкритих даних. За даними, розмішеними на сайті, вся інформація, до якої надається доступ отримується з відкритих державних джерел відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 року № 2939-VI [120]. Сайт працює протягом 5 років. Відповідно до ст. 10-1 цього закону, публічна інформація у формі відкритих даних — це публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання.

Власники веб-сайту не розкриваються. IP адреса сервера зареєстрована, за даними сервісу [WHOIS](#), в м. Сан-Франциско, США, інтернет-провайдер CloudFlare Inc.

За даними, викладеними на сайті, основною метою ClarityProject є пошук за різними критеріями закупівель з використанням електронної системи

ProZorro, де державні та комунальні замовники оголошують тендери на закупівлю товарів, робіт і послуг, а представники бізнесу змагаються на торгах за можливість стати постачальником держави. Водночас, сайт надає доступ до інформації зі всіх сайтів відкритих даних та державних реєстрів, описаних вище. За даними сайту PR-CY [140], станом на вересень 2022 року щоденно на сайт заходило близько 27 тисяч користувачів та було здійснено близько 63 тисяч переглядів.

Доступ до даних безкоштовний. Веб-сайт працював весь період, починаючи з 24.02.2022 року, використовуючи завантажені набори інформації з Порталу відкритих даних. Закритими були лише точні адреси реєстрації засновників, бенефіціарних власників та фізичних осіб-підприємців.

3. Веб-сайт «Опендатабот» [142]. Веб-сайт є агрегатором контенту, що поєднує завантажені або підтягнуті з відкритих сайтів розпорядників дані, які виводяться в єдиний Інтерфейс користувача. За даними, розміщеними на сайті, всі матеріали на ньому розміщені на умовах ліцензії Creative Commons з авторством 4.0 Міжнародна [143]. Сайт позиціонується як сервіс моніторингу реєстраційних даних українських компаній та судового реєстру для захисту від рейдерських захоплень і контролю контрагентів. Сервіс має чат-боти в месенджерах Телеграм та Вайбер.

Сайт «Опендатабот» належить Ай-Ті Компанії 908, власником якої є громадянин України Іванкін Олексій Юрійович, м. Дніпро. З вересня 2015 року офіс компанії переїхав до Польщі. IP адреса сервера зареєстрована, за даними сервісу [WHOIS](#), в Україні. За інформацією сайту PR-CY [140], станом на вересень 2022 року щоденно на сайт заходило близько 71 тисяч користувачів та було здійснено близько 183 тисяч переглядів.

Доступ до більшості даних безкоштовний. Веб-сайт працював весь період, починаючи з 24.02.2022 року, використовуючи завантажені набори інформації з Порталу відкритих даних наявні на вказану дату. Закритими були лише точні адреси реєстрації засновників, бенефіціарних власників та фізичних осіб-підприємців.

4. *Веб-сайт VkursiPro* [144]. Веб-сайт є агрегатором контенту, що поєднує завантажені або підтягнуті з відкритих сайтів розпорядників дані, які виводяться в єдиний Інтерфейс користувача. Позиціонується як програмна продукція у вигляді інформаційно-аналітичного онлайн-сервісу, що містить функціонал та алгоритми для машинного аналізу бізнесових даних, моніторингу та візуалізації інформації з Державних реєстрів та іншої публічної інформації.

Сайт працює протягом 4 років належить ТОВ «Веб Дрім Технолоджі», ЄДРПОУ 41462280, м. Київ. Кінцевими бенефіціарами товариства є громадяни України Запека Вадим Віталійович, с. Чемер Козелецького району Чернігівської області та Гришук Андрій Якович, м. Хмельницький. Сервер розміщений в м. Амстердам, Нідерланди, інтернет-провайдер Microsoft Corporation. За даними сайту PR-CY [140], станом на вересень 2022 року щоденно на сайт заходило близько 16 тисяч користувачів та здійснено 26 тисяч переглядів.

Доступ до інформації з ЄРДР безкоштовний, але для отримання розширених даних потребує обов'язкового реєстрування. Пакети M, Data BI та Data BI XL є платними. Окремі дані надаються протягом декількох днів після замовлення.

Веб-сайт працював весь період, починаючи з 24.02.2022 року, використовуючи завантажені набори інформації з Порталу відкритих даних наявні на вказану дату.

5. *Веб-сайт Nomis* [145]. Веб-сайт є агрегатором контенту, що поєднує завантажені або підтягнуті з відкритих сайтів розпорядників дані, які виводяться в єдиний Інтерфейс користувача. Сайт позиціонується як аналітична бізнес-платформа, на якій представлені всі юридичні особи України, зареєстровані на певну дату.

Інформація про компанії постійно оновлюється з Єдиного державного реєстру юридичних осіб України, а також з інших відкритих джерел, і відображається на відповідній «Картці компанії». Інформація, що

використовується для створення звітів про перевірку юридичних осіб є відкритою і загальнодоступною. Доступ до інформації та порядок користування нею передбачені чинним законодавством України.

Сайт працює протягом 5 років і належить ТОВ "Українська Агенція Бізнес-Розвідки", ЄДРПОУ 40979910, м. Херсон. Його засновниками є громадяни України Бураковський Олександр Юрійович, м. Херсон та Коваленко Ірина Володимирівна м. Херсон. Сервер розміщений в м. Мюнхен, ФРН, інтернет-провайдер Giga-Hosting GmbH. За даними сайту PR-CY [140], станом на вересень 2022 року щоденно на сайт заходило близько 5 тисяч користувачів та здійснено 9 тисяч переглядів.

Доступ до більшості даних безкоштовний. Платним є доступ до розділу «Фінанси» та «Юридичний аналіз, висновки і рекомендації».

Веб-сайт працював весь період, починаючи з 24.02.2022 року, використовуючи завантажені набори інформації з Порталу відкритих даних наявні на вказану дату.

Відкриті веб-сайти іноземних держав (Рис. Г.2 Додатку Г) [146]. На ринку України функціонує значна кількість юридичних осіб, засновниками яких є іноземні компанії або іноземці. Згідно з Законом України «Про іноземні інвестиції» від 13.03.1992 року №2198-ХІІ [147], іноземні інвестиції можуть здійснюватися у формах:

- часткової участі у підприємствах, що створюються спільно з українським юридичними і фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств;

- створення підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам, філій та інших структурних одиниць іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств;

- придбання прямо незабороненого законами України нерухомого чи рухомого майна, включаючи будинки, квартири, приміщення, обладнання, транспортні засоби та інші об'єкти власності, шляхом прямого одержання

майна та майнових комплексів або у формі акцій, облігацій та інших цінних паперів;

- придбання самостійно або за участю українських юридичних чи фізичних осіб прав користування землею та концесій на використання природних ресурсів на території України;

- придбання інших майнових прав;

- в інших формах здійснення інвестицій, зокрема на основі угод з суб'єктами господарської діяльності України, які прямо та виключно не заборонені чинними законами України.

За даними Національного банку України, прямі іноземні інвестиції в економіку України за інструментом участі в капіталі крім реінвестування доходів на кінець 2021 року склали 922 600 000 доларів США.

Найбільшим іноземним інвестором в Україну є Республіка Кіпр, на другому місці – Нідерланди, на третьому – Люксембург, на четвертому – Велика Британія.

За висновками аналітиків ТОВ «YouControl» [139] в 2019 році понад 6 000 юридичних осіб України мали серед засновників кіпрські компанії, а серед бенефіціарних власників - кіпрських громадян.

Вони присутні у близько 30% юридичних осіб з іноземними засновниками та майже в 1% товариств з обмеженою відповідальністю. Серед приватних акціонерних товариств кіпрські учасники присутні у кожному п'ятнадцятому підприємстві.

З наведеного вбачається, що вивчення ділової репутації іноземних інвесторів має суттєве значення для забезпечення економічної безпеки українських підприємств. Отримати інформацію щодо нерезидентів можна з національних та всесвітніх реєстрів.

За підрахунками автора, доступ до відкритих реєстрів надають близько 200 країн світу (всього у світі нараховується 256 країн).

Окремі з них, зокрема США, Китай, Канада, Бразилія, Об'єднані Арабські Емірати мають як загальнодержавні, так і регіональні реєстри. В США працює

48 реєстрів юридичних осіб, один з яких загальнодержавний і 47 - реєстрів штатів, в Китаї працює 34 реєстри, один з яких загальнодержавний і 33 - реєстри провінцій, в Канаді працює 12 регіональних реєстрів, а в ОАЕ - 4.

Всі реєстри поділяються на:

- реєстри юридичних осіб, в яких містяться дані про керівників, засновників та їх кінцевих бенефіціарних власників;
- статистичні бізнес-реєстри, що містять дані про результати фінансово-господарської діяльності юридичних осіб;
- бізнес реєстри (сховища закупівель або тендерів);
- реєстри державної допомоги;
- земельні та іпотечні реєстри;
- реєстри транспортних засобів;
- реєстри заставного майна;
- реєстри інтелектуальної власності;
- податкові реєстри (реєстри платників податків та боржників);
- реєстри підприємств, що працюють на фондовому ринку;
- реєстри підприємств щодо яких відкриті справи про банкрутство;
- реєстри підприємств-ліцензіатів.

Доступні станом на кінець 2022 року реєстри юридичних осіб наступних іноземних держав та регіонів представлено у Таблиці Г.2 Додаток Г.

В окремих країнах світу мають ходіння так звані «Сертифікати про бездоганну репутацію» (Certificate of good standing) [148]. Форма та зміст сертифіката можуть різнитися залежно від країни (Додаток Д).

У Сертифікаті відображається: - найменування та реєстраційний номер компанії, її юридична адреса, а також висновок про те, що компанія перебуває у статусі good standing.

Такий висновок вказує на те, що компанія дійсно зареєстрована у зазначеній юрисдикції, не перебуває в процесі ліквідації, не виключена з реєстру, не перебуває у стані банкрутства та відповідає всім вимогам країни реєстрації, тобто, веде діяльність відповідно до норм місцевого законодавства,

у встановлені строки та в повному обсязі сплачує щорічне державне мито, а у випадку з деякими юрисдикціями, подає фінансову звітність. В більшості випадків документ видається на щільному папері або офіційному бланку, містить печатку органу, що його видав, а в деяких випадках – елементи державної символіки. Термін дії сертифікату не вказується, проте він може діяти до дати чергового продовження діяльності компанії або, набуття чинності іншими обставинами, внаслідок яких компанія втрачає статус «Good standing» (наприклад, початок процесу ліквідації).

«Certificate of good standing» можна отримати у державних органах країни реєстрації компанії. Найчастіше, таким органом є торговельний реєстр, в обов'язки якого входить реєстрація компаній та контроль за їх діяльністю. Зокрема, за основними юрисдикціями такими органами є:

- Британські Віргінські острови – Registry of Corporate Affairs, вартість сертифікату 280 доларів США, строки видачі з апостилом 6-7 днів, без апостилю 1-2 дні ;
- Беліз – International Business Companies Registry, вартість сертифікату 270 доларів США, строки видачі з апостилом 14 днів, без апостилю 7 днів;
- Багами - Company Search Report вартість сертифікату 475 доларів США, строки видачі з апостилом 14 днів, без апостилю 7-10 днів;
- Великобританія – Companies House (дані щодо вартості наведені нижче);
- Гонконг – Companies Registry, вартість сертифікату 340 доларів США, строки видачі з апостилом 5-6 днів, без апостилю 1-2 дні ;
- Кіпр – Департамент фінансових агентств та офіційний receiver, вартість сертифікату 351 долар США, строки видачі з апостилом 5-6 днів, без апостилю 2-3 дні ;
- Сейшели – Registrar of International Business Companies, вартість сертифікату 215 доларів США, строки видачі з апостилом 5-6 днів, без апостилю 1-2 дні.

Видача «Certificate of good standing» про компанію, що вивчається можлива, якщо заказник має своєчасно та в повному розмірі сплачене

державне мито та сам не перебуває у процесі ліквідації. За деякими юрисдикціями, сертифікат можна замовити тільки після виконання компанією вимоги щодо надання фінансової звітності.

«Certificate of good standing» не можна отримати щодо ліквідованих компаній, тих що перебувають у процесі ліквідації, а також тих компаній, які викреслені з реєстру реєстрації в адміністративному порядку за несплату державного мита. Ці компанії вважаються такими, що припинили діяльність і тим самим втратили статус хорошого стану.

«Certificate of good standing» як правило замовляється:

1. На вимогу банку, в якому компанія відкрила рахунок або в якому планується відкриття рахунку.
2. На запит партнерів або контрагентів, які хочуть переконатися в тому, що компанія є активною.
3. У зв'язку із змінами корпоративної структури (директора / акціонера / бенефіціара компанії). Водночас сертифікат не надає корпоративну структуру, а лише констатує факт хорошого стану компанії.
4. Під час продажу компанії.
5. Для надання до державних органів, наприклад на вимогу суду у разі участі компанії у судових справах тощо.

Перелік відомостей, які містяться в наведених вище відкритих реєстрах в цілому подібний один одному. Низку інтернет-ресурсів іноземних держав слід вважати умовно відкритими, тому що вони надають доступ до інформації виключно після реєстрації, яку може здійснити лише громадянин резидент країни та при сплаті певної суми грошей за надання інформації. Нижче викладені, як приклади, веб-сайти доступні для використання з території України.

1. Веб-сайт Американській комісії з цінних паперів та бірж (U.S. Securities and Exchange Commission) [149]. Інтернет-ресурс належить Американській комісії з цінних паперів та бірж (SEC), яка є незалежним агентством федерального уряду Сполучених Штатів Америки, створеним після обвалу

акцій на Уолл-стріт в 1929 році [150]. Основною метою SEC є застосування закону проти маніпулювання ринком. Для досягнення цієї мети, SEC вимагає у державних та інших компаній щоквартальної та щорічної звітності. Крім цього, керівники компаній повинні надавати розширений звіт про корпоративне управління (MD&A), який окреслює також результати проведених операцій за попередній рік. SEC підтримує онлайн - базу даних під назвою *EDGAR* (електронна система збору, аналізу та пошуку), з якої інвестори можуть отримати доступ до інформації, поданої до агентства. Ця онлайн система також приймає поради та скарги від інвесторів, щоб допомогти SEC відстежувати порушників законів про цінні папери. SEC дотримується суворої політики ніколи не коментувати існування чи статус триваючого розслідування щодо компанії. Сайт надає доступ до інформації про: найменування юридичної особи, її реєстраційний код, дані про форму власності, адресу, дані стосовно агента з обслуговування, контактні телефони, щоквартальні звіти про результати фінансово-господарської діяльності юридичних осіб.

Сайт U.S. Securities and Exchange Commission працює в безкоштовному режимі, але є досить громіздким та важким для розуміння.

2. *Веб-сайти державних секретарів штатів (State Solicitation Registration Charities of America)* [151]. Сайт належить реєстраційним органам штатів, які здійснюють реєстрацію компаній. Електронні адреси кожного реєстру штату можна знайти на сайті за вказаним вище URL. Доступ до сайту здійснюється лише через проксі-сервери або проксі-браузер. Адреси веб-сайтів розміщені в алфавітному порядку.

На інтернет-ресурсі розміщені дані щодо повної назви юридичних осіб, зареєстрованих на території того чи іншого штату, їх організаційно-правової форми, податкового номеру, адреси реєстрації видів діяльності, імені реєстраційного агента. Якщо місце реєстрації компанії в США невідоме, пошуки інформації про неї слід починати з реєстру штату Делавер, у якому зареєстровано більше половини юридичних осіб країни. Після Делаверу

найбільш популярними для ведення бізнесу є штати: Вайомінг (спеціалізується на стартапах) та Невада (гемблінг). Значна кількість компаній також зареєстрована в офшорних юрисдикціях США: Пуерто-Ріко, острів Гуам, Американське Самоа та Американські Віргінські острови.

3. *Веб-сайт Реєстраційної палати Великої Британії (Companies House service)* [152]. Інтернет-ресурс GOV.UK - це інформаційний веб-сайт державного сектору Сполученого Королівства, створений Урядовою цифровою службою для надання єдиної точки доступу до державних послуг країни [153]. Companies House service займається реєстрацією компаній в Сполученому Королівстві та входить до Міністерства підприємництва, енергетики та промислової стратегії (BEIS). В 2020 році в реєстрі Реєстраційної палати було зареєстровано близько 4,3 мільйона підприємств.

Сайт був запущений 31.01.2012 року і до 2014 року замінив окремі веб-сайти сотень урядових відомств і державних органів. Станом на березень 2022 року GOV.UK об'єднує сторінки 23 міністерських департаментів, 20 неміністерських департаментів і понад 410 агентств, державних корпорацій та інших державних органів.

Частину інформації на сайті можна отримати безкоштовно, а саме: повну назву юридичної особи та попередні її назви, адресу та дату реєстрації, установчі дані на діючих та колишніх керівників, дані про наявність іпотечних кредитів, відомості про платоспроможність, окремі фінансові показники. При цьому інформація надається у вигляді документу із штрих-кодом. Користувач може також налаштувати безкоштовні сповіщення електронною поштою про зміни та оновлення даних (зміна директорів, адрес). Для цього користувачу необхідно зареєструватися на сайті.

Більш повну завірену інформацію та завірений Сертифікат «Certificate of good standing» можна замовити протягом 5 хвилин (Додаток Д).

Вартість сертифікату та стандартної довідки абоненту у Великобританії або іноземному користувачу коштуватиме 15 фунтів стерлінгів. Сертифікат буде відправлений протягом 10 робочих днів. Вартість аналогічного

сертифікату в режимі експрес–виготовлення коштуватиме 50 фунтів стерлінгів. Експрес-виготовлення може також включати направлення копії на електронну пошту замовника.

Всесвітні веб-сайти. Крім національних, в мережі інтернет міститься певна кількість всесвітніх сайтів, які є агрегаторами відкритих національних сайтів реєстраторів. Одним з найбільш популярних та інформаційно насичених є OpenCorporates.

Веб-сайт OpenCorporates [154]. OpenCorporates - це інтернет-ресурс, який надає доступ до понад 300 національних та регіональних сайтів реєстраторів іноземних держав. Через нього, станом на кінець 2022 року, можна отримати інформацію про 21 149 854 юридичні особи.

Дані однотипно структуровані та зручні у використанні. Частина інформації (назва компанії, реєстраційний код, статус, країна, дата та адреса реєстрації, дані на директорів, секретарів, історія змін, інколи дані на бенефіціарних власників) надається без реєстрації.

Більш детальна інформація щодо подій, директорів та секретарів компаній, їх участі в інших юридичних особах надається лише після реєстрації. Пошук здійснюється за назвою компанії або за даними її керівників. Для отримання прямого доступу у режимі реального часу до структурованих даних у форматах JSON або XML, слід підписатися на платну версію доступу за ціною 792 фунти на рік, за які можна здійснити 1000 запитів на місяць і 200 запитів на день, за ціною 6 600 фунтів на рік, за які здійснити 2 500 запитів за місяць і 500 на день, за ціною 12 000 фунтів на рік, за які здійснити 5000 запитів за місяць і 1000 на день, за ціною 16 200 фунтів - 7500 запитів і 1500 на день.

Сайт функціонує за ліцензією на відкриті бази даних Copyleft [155] з 20.12.2010 року. Він створений підданими Великої Британії Крісом Таггартом та Робом Маккінноном. У липні 2015 року веб-сайт OpenCorporates був оголошений переможцем нагороди «Відкриті дані» за роботу зі сприяння прозорості даних у корпоративному секторі. Сервіс також використовується

для вивчення даних про державні закупівлі, онлайн ринок найму, візуалізації та аналізу даних компанії, аналізу податкових притулків, незаконної діяльності компаній.

Вивчення та оцінка ділової репутації юридичних та фізичних осіб є важливим елементом функціонування суб'єктів господарювання, громадських об'єднань та формувань.

Лише сукупність документально підтвердженої інформації щодо суб'єкта господарської діяльності, дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи - також про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду.

В інтересах дотримання вказаних критеріїв під час оцінки ділової репутації, основне значення мають джерела інформації, які використовуються для отримання даних про юридичних та фізичних осіб. Зрозуміло, що саме відкриті набори державних розпорядників даних є найбільш достовірними, актуальними та захищеними.

Відкриті бази державних організацій та підприємств створюються на основі законодавства України та спираються на принципи Міжнародної хартії відкритих даних.

Розпорядниками інформації в Україні створено Єдиний державний веб-портал відкритих даних, а також 138 сайтів та реєстрів на яких розміщені необхідні для вивчення ділової репутації відомості.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 №2939-VI, публічна інформація у формі відкритих даних оприлюднюється для вільного та безоплатного доступу до неї [120].

Відкриті дані дозволені для їх подальшого вільного використання та поширення.

Будь-яка особа може вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати ці дані, зокрема в комерційних цілях. Їх можна поєднувати з

іншою інформацією шляхом включення до складу власного продукту з обов'язковим посиланням на джерело їх отримання.

В дослідженні, крім основних інтернет-ресурсів розпорядників, було проаналізовано 5 недержавних веб-сайтів. На вказаних сайтах викладені повідомлення про те, що розміщена на них інформація отримана виключно з відкритих офіційних джерел даних. Їх вивчення та аналіз надають підстави вважати, що це відповідає дійсності. Різниця між ними в основному полягає лише у зовнішньому вигляді інтерфейсу користувача, формі звіту та вартості за надання окремих послуг.

При цьому слід враховувати, що основна частина інформації, якою користуються недержавні сайти була завантажена з Єдиного державного веб-порталу відкритих даних і знаходиться на серверах за межами України, що може ставити під сумнів ступінь її достовірності.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 року №263 про «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» [156], з 12.03.2022 року розпорядники даних, зупинили роботу інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем і публічних електронних реєстрів.

З метою збереження цілісності та конфіденційності інформації, недопущення несанкціонованого втручання та спотворення даних, недопущення випадків рейдерства Міністерством юстиції України та ДП «Національні інформаційні системи» було припинено функціонування державних реєстрів та баз даних, які адмініструються державою.

Водночас, недержавні сайти-агрегатори продовжували і продовжують, на момент підготовки цього дослідження, надавати послуги з доступу до інформації, вільний доступ до якої розпорядниками даних було припинено або обмежено.

Вказані обставини збільшили популярність недержавних сайтів на шкоду державним, але відображена на них інформація вже не є актуальною, виходячи з того, що оновлення наборів даних не здійснюється розпорядниками вже протягом 9 місяців.

Зазначені недоліки, можуть негативно впливати на висновки щодо оцінювання ділової репутації юридичних та фізичних осіб.

Аналіз відкритих сайтів реєстраторів іноземних держав та всесвітніх сайтів-агрегаторів вказує на те, що на них оприлюднюється значно менше інформації ніж на українських.

Будь-яких переваг перед вітчизняними відкритими веб-сайтами в них не виявлено.

На іноземних сайтах, як правило, відсутні повні дані на засновників та кінцевих бенефіціарних власників юридичних осіб, місця їх реєстрації та контактні дані.

На сайтах також відсутня інформація про фізичних осіб-підприємців, місця їх реєстрації та контактна інформація.

Водночас, в окремих країнах світу, зокрема у Великій Британії, мають ходіння такі офіційні документи як «Certificate of good standing», що фактично засвідчують дієздатність юридичних осіб та їх позитивну ділову репутацію.

Вказані сертифікати, у разі втілення механізму їх отримання в Україні, можуть значно спростити процедуру оцінки перспективних контрагентів (бізнес-партнерів та інше), насамперед їх ділової репутації, в контексті основних векторів процесінгу системи економічної безпеки державних і не державних підприємств.

2.3. Діагностика загроз ділової репутації підприємств в Україні

Для діагностики загроз ділової репутації підприємств України, було проведено дослідження, яке здійснювалось шляхом опитування респондентів, що мають відношення і досвід щодо організації і функціонування сфери економічної безпеки установ, організацій, підприємств, в тому числі державних органів і державних служб, за допомогою гугл-форм у березні - липні 2024 року (Додаток Е). В опитуванні взяли участь 520 осіб, з них 19 осіб (3,7%) жінки, і 500 осіб (96,2%) чоловіки (одна особа не вказала стать).

Вікова складова респондентів відображена на рис. 2.2.

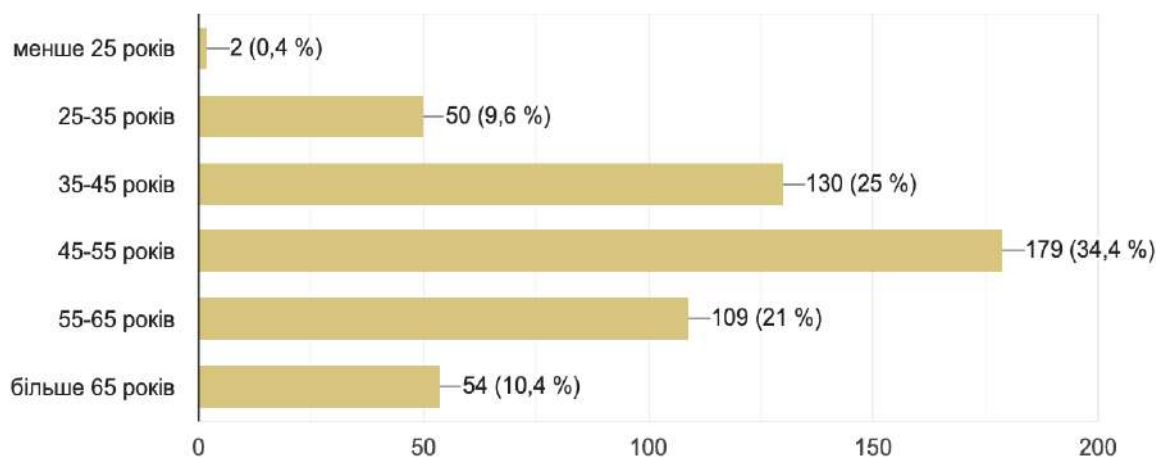

Рис. 2.2. Вікова структура опитаних співробітників

Джерело: розроблено автором

Вищу освіту мають (95,6%) опитаних. Наукову ступінь доктора філософії (кандидата наук) (1,2%), наукову ступінь доктора наук (2,1%) (рис. 2.3). Це свідчить про високоінтелектуальну складову в контексті персоналу, який залучається до організації і функціонування сфери економічної безпеки.

Відповіді респондентів щодо спеціальності за вищою освітою, (рис. 2.4) встановлюють, що значна більшість це право (23,3%), економіка складає (21,2%), військове управління (15,4%), фінанси (12,3%), правоохоронна діяльність (11,7%), озброєння та військова техніка (8,3%), державна безпека (7,9%), безпека державного кордону (6,7%), журналістика (5,2%), менеджмент (1,5%). Інші спеціальності менше (1%).

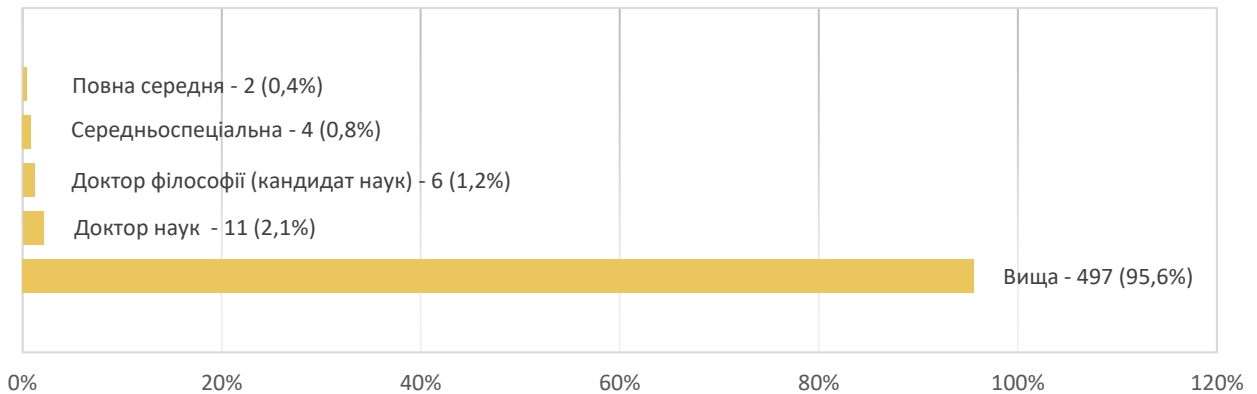

Рис. 2.3. Рівень освіти опитаних співробітників

Джерело: розроблено автором

Тобто спеціалісти сфери економічної безпеки мають необхідні (базові) знання, розуміють об'єкт і предмет економічної безпеки, складові та інструменти економічних, фінансових, кадрових, управлінських та юридичних процесів зазначеної сфери діяльності.

Відповіді респондентів на запитання щодо сфери діяльності в якій вони працюють (рис. 2.5), свідчать що функція з економічної безпеки найбільш сконцентрована в сфері послуг (37%), в правоохоронній сфері вона складає (27,9%), в державній службі (22,1%), у виробництві (15,2%), торгівлі (14,1%), журналістика набирає (8%), освіта (5%), медицина (4,1%), інші сфери менше 1%.

Відповіді на запитання щодо посад респондентів (рис. 2.6) вказують, що забезпеченням економічної безпеки установ, організацій, підприємств, в тому числі державних, займаються керівники структурних підрозділів (36,7%), керівники 1 рівня складають (31,2%), заступники керівника 1 рівня (18,7%), значну долю складають власники бізнесу (10,8%) і тільки (2,1%) складають співробітники які не приймають управлінських рішень.

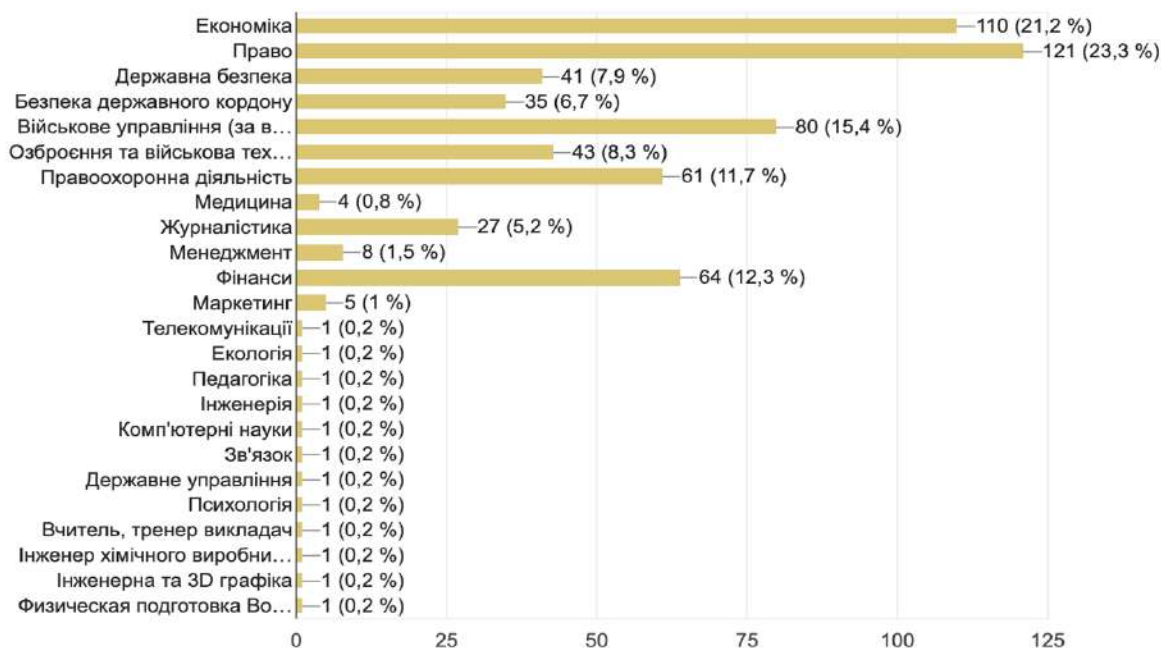

Рис. 2.4. Спеціальність за вищою освітою опитаних співробітників

Джерело: розроблено автором

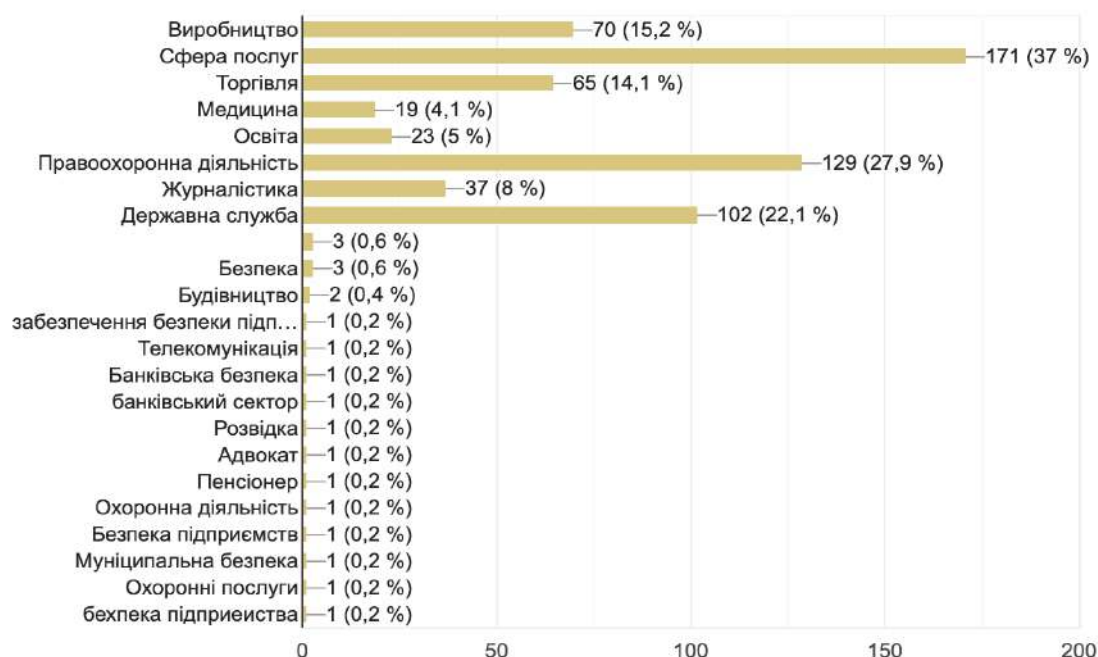

Рис. 2.5. Сфера діяльності в якій працюють опитувані співробітники

Джерело: розроблено автором

Аналіз відповідей говорить, що (97,4%) спеціалістів, які мають відношення до забезпечення економічної безпеки займають посади з повноваженнями приймати комунікативні (управлінські) рішення (кожен у межах своїх повноважень). Це підтверджує принципову пріоритетність і

важливість сфери економічної безпеки, особливо підкреслює її взаємозв'язок з алгоритмом прийняття комунікативних рішень.

Рис. 2.6. Посади опитаних співробітників

Джерело: розроблено автором

Відповіді респондентів на запитання «Наявність досвіду щодо організації економічної безпеки підприємства» (рис. 2.7) встановлюють, що значна більшість респондентів (25%) мають досвід 5-10 років, (22,5%) 3-5 років, 15-20 років досвіду мають (20,2%) співробітників, 25-30 років (18,5%), 20-25 років мають (6,2%), 10-15 років (4,6%), до 3 років (2,5%) і понад 30 років досвіду мають менше 1 %.

Найбільша кількість респондентів працюють в сфері економічної безпеки від 3 до 30 років, а саме ще значить, що 30 років у сфері економічної безпеки акумулювались знання і практичний досвід, встановлювались і розвивались комунікації (зв'язки) щодо реагування на внутрішні та зовнішні ризики та загрози. Тобто сфера економічної безпеки має постійну актуальність на протязі 30 років, у зв'язку з чим, можна припустити, що в Україні економічна безпека як елемент безпеки бізнесу (складова безпеки) стала впроваджуватись у бізнес на початку 90 років.

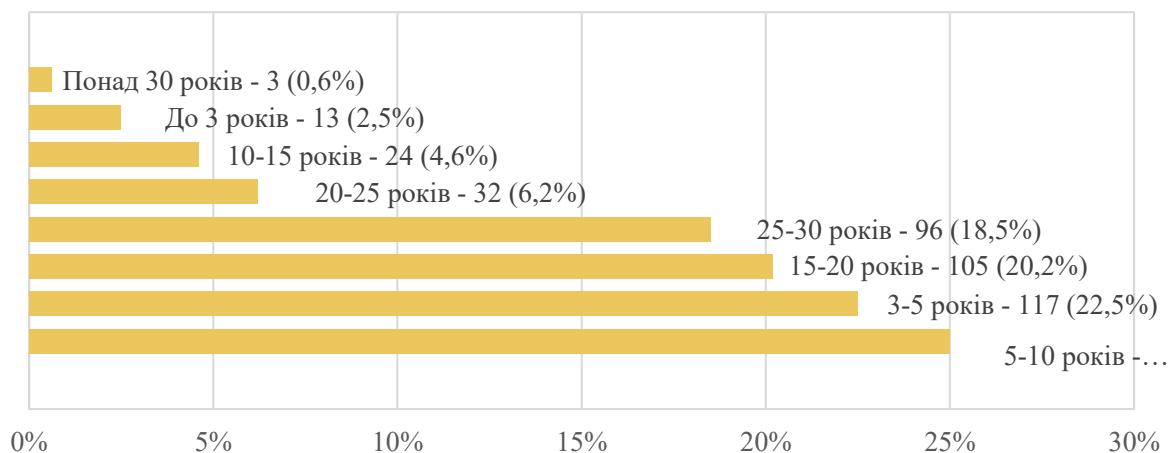

Рис. 2.7. Наявність досвіду щодо організації економічної безпеки підприємства

Джерело: розроблено автором

Відповіді респондентів на запитання «Чи є, на вашу думку, необхідною перевірка (оцінка) ділової репутації об'єкта зацікавленості перед прийняттям рішення щодо співпраці з ним?» оголошує, що (98,1%) респондентів впевнені, що перед прийняттям комунікативного рішення (рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості) необхідною є оцінка (перевірка) його ділової репутації (рис. 2.8).

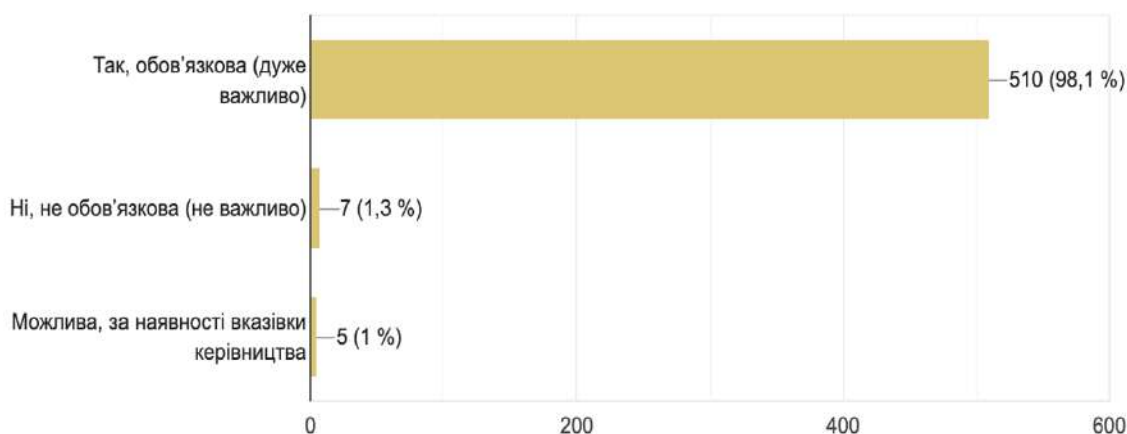

Рис. 2.8. Відповіді респондентів на запитання «Чи є, на вашу думку, необхідною перевірка (оцінка) ділової репутації об'єкта зацікавленості перед прийняттям рішення щодо співпраці з ним?»

Джерело: розроблено автором

Такий результат є найкращим підтвердження необхідності і актуальності проблематики оцінювання (перевірки) ділової репутації.

Відповіді респондентів на запитання «Яка, на вашу думку, має бути кількість критеріїв (ознак), за якими повинна оцінюватися ділова репутація об'єкта зацікавленості?» (рис. 2.9) вказують, що це 6-10 критеріїв, так міркують (40%) опитаних, (35,2%) рахують достатнім 3-6 критеріїв, (11,9%) респондентів декларують 1-15 критеріїв, (9,6%) стверджують що це 1- 3 критерія і (3,7%) констатують необхідність 15-20 критеріїв для оцінювання ділової репутації. Іншими словами, привертає увагу значення кількості - від 3 до 15 критеріїв.

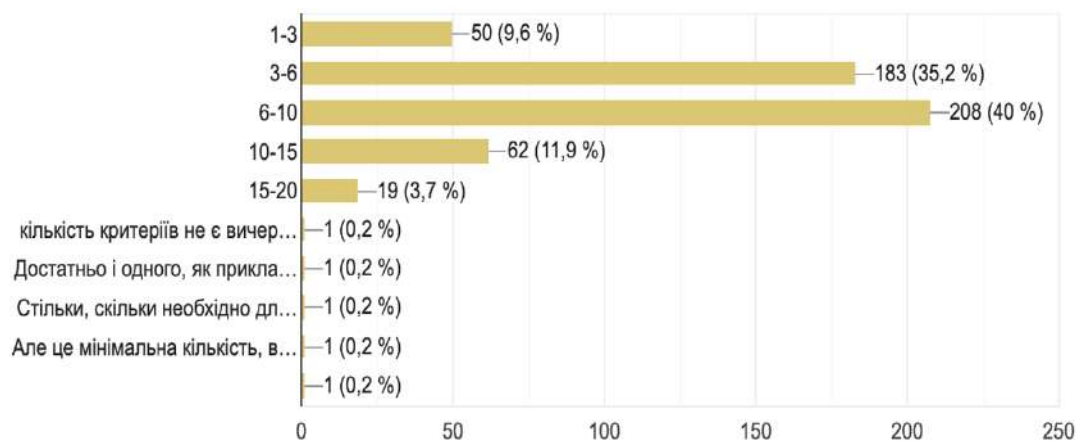

Рис. 2.9. Відповіді респондентів на запитання «Яка, на вашу думку, має бути кількість критеріїв (ознак), за якими повинна оцінюватися ділова репутація об'єкта зацікавленості?»

Джерело: розроблено автором

Аналіз відповідей на комплексне питання «Які критерії ділової репутації, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?» (рис. 2.10-2.14) визначає перелік критеріїв ділової репутації, які на думку респондентів (спеціалістів з практичним досвідом) обов'язкові для оцінювання перед прийняттям рішення щодо співпраці.

Результати відповідей спрямовують вектор пріоритетності запропонованих критеріїв, що відображено у (табл. 2.15).

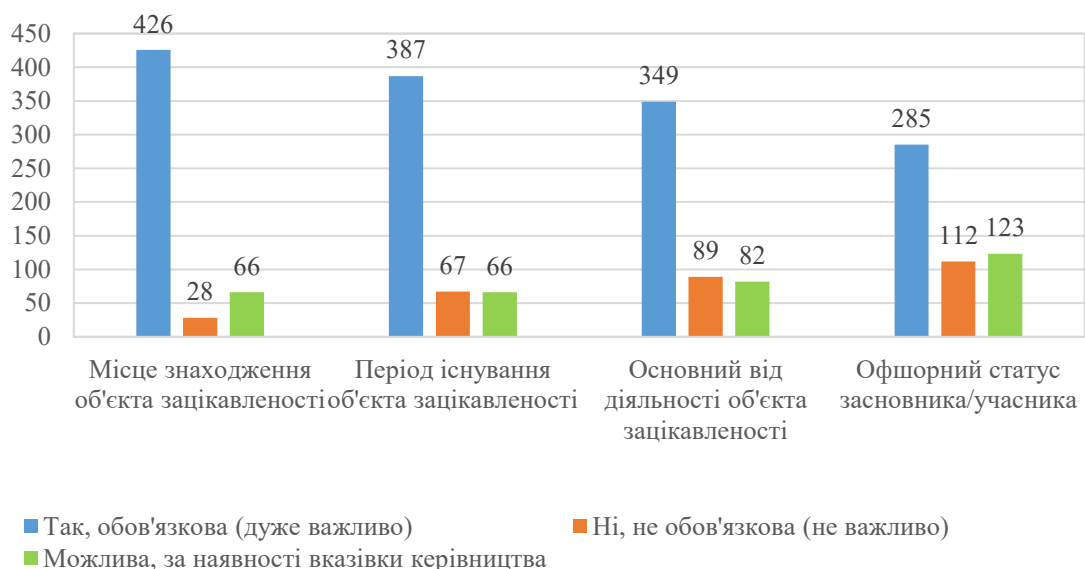

Рис. 2.10. Відповіді респондентів на запитання «Які критерії ділової репутації, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?»

Джерело: розроблено автором

Рис. 2.11. Відповіді респондентів на запитання «Які критерії ділової репутації, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?»

Джерело: розроблено автором

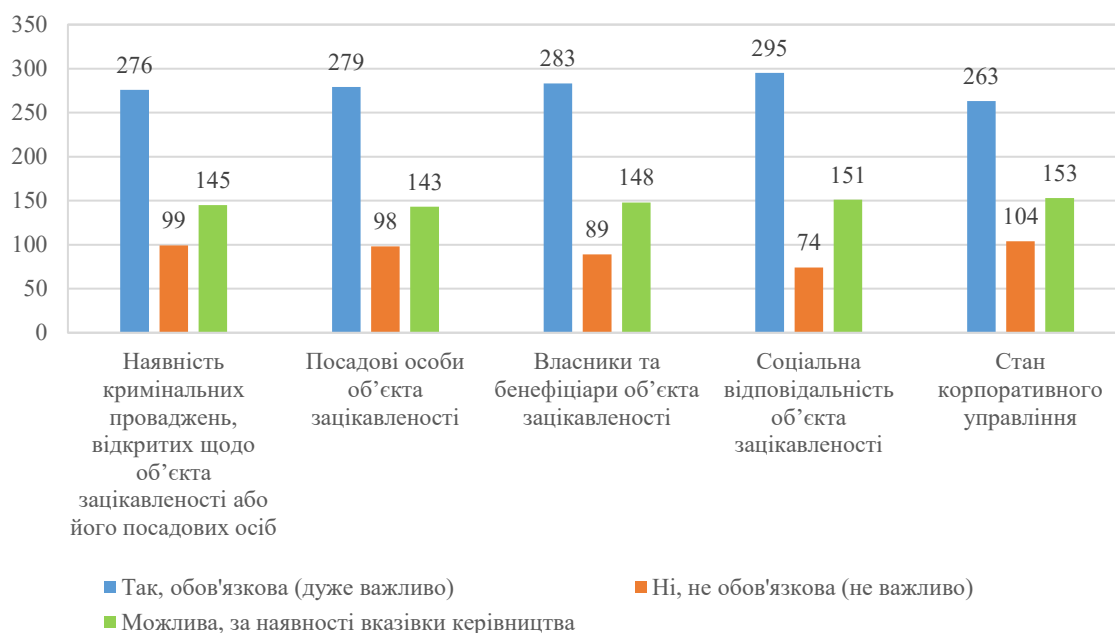

Рис. 2.12. Відповіді респондентів на запитання «Які критерії ділової репутації, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?»

Джерело: розроблено автором

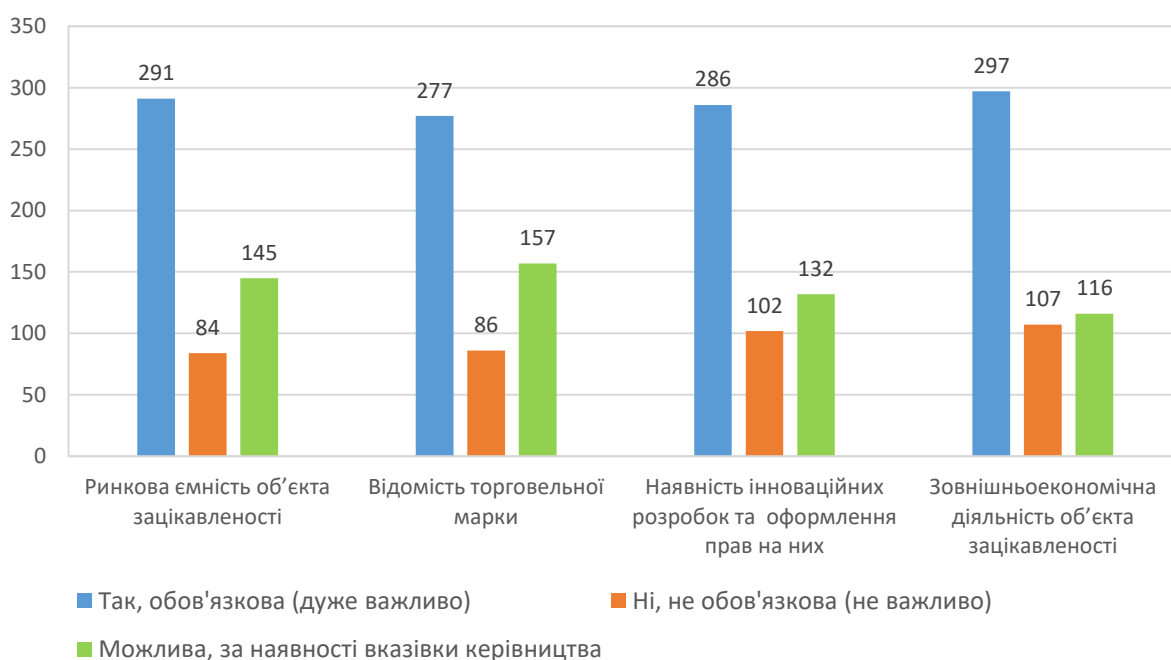

Рис. 2.13. Відповіді респондентів на запитання «Які критерії ділової репутації, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?»

Джерело: розроблено автором

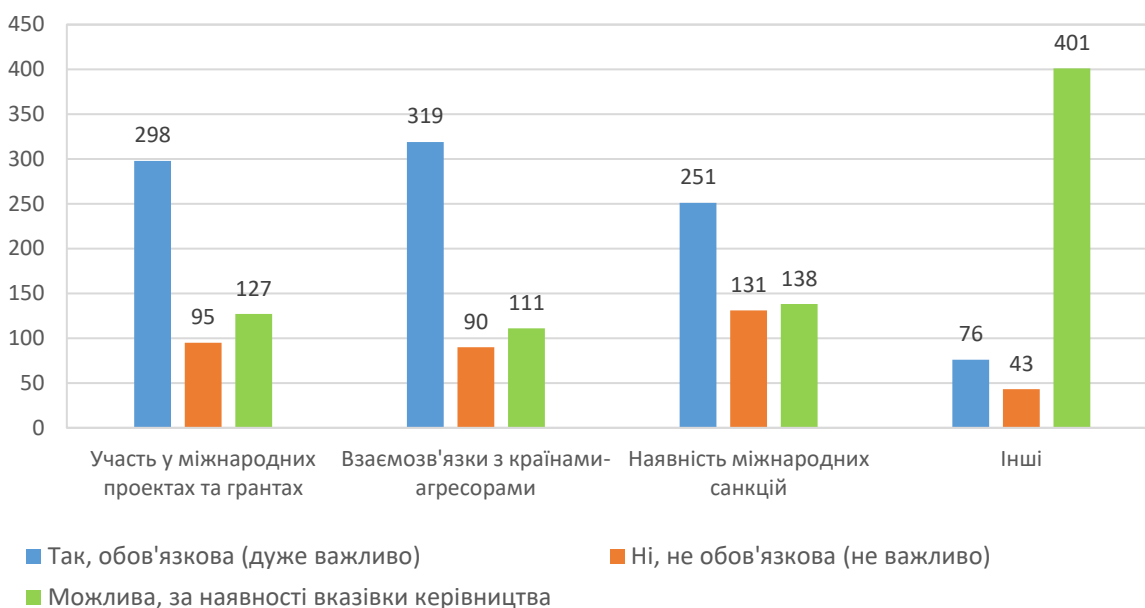

Рис. 2.14. Відповіді респондентів на запитання «Які критерії ділової репутації, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?»

Джерело: розроблено автором

Слід звернути увагу на 21 ряд, в якому визначено, що «Інші» (не вказані в переліку) критерії, можуть оцінюватись за наявності вказівки керівництва. Таку думку має (77,1%) опитаних респондентів.

Це підтверджує, один з ключових принципів організації управління - принцип єдиноначальності [157], і має важливе значення для розуміння архітектури концепції оцінювання (перевірки) ділової репутації, встановлення її складових, алгоритмів підпорядкованості між ними та алгоритмів прийняття комунікативних (управлінських) рішень щодо співпраці з об'єктом зацікавленості.

Відповіді респондентів на запитання «Вкажіть, які загрози діяльності підприємству можуть виникнути, якщо не зважати на ділову репутацію партнерів?» (рис.2.15) визначають, що це втрата власної ділової репутації (94,6%), порушення фінансових угод (93,1%), відкриття кримінальних справ (89,4%), втрата активів (88,5%), порушення в оплаті за надані товари, роботи, послуги (86,5%), накладення санкцій (85%), виток конфіденційної інформації (84,4%).

Аналіз відповідей на комплексне питання «Які критерії ділової репутції, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?»

№	Які критерії ділової репутції, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?	Варіанти відповідей та їх кількість		
		Так, обов'язкова (дуже важлива)	Ні, не обов'язкова (не важливо)	Можлива, за наявності вказівки керівництва
1	Місце знаходження об'єкта зацікавленості	426 (81%)	28 (5,4%)	66 (12,7%)
2	Період існування об'єкта зацікавленості	387 (74,4%)	67 (12,9%)	66 (12,7%)
3	Основний вид діяльності об'єкта зацікавленості	349 (67%)	89 (17%)	82 (15,8%)
4	Взаємозв'язки з країнами-агресорами	319 (61,3%)	90 (17,3%)	111 (21,3%)
5	Участь у міжнародних проектах та грантах	298 (57,3%)	95 (18,3%)	127 (24,4%)
6	Зовнішньоекономічна діяльність об'єкта зацікавленості	297 (57,1%)	107 (20,58%)	116 (22,3%)
7	Соціальна відповідальність об'єкта зацікавленості	295 (56,7%)	74 (14,2%)	151 (29%)
8	Ринкова ємність об'єкта зацікавленості	291 (55,7%)	84 (16,2%)	145 (27,9%)
9	Наявність інноваційних розробок та оформлення прав на них	286 (55%)	102 (19,6%)	132 (25,4%)
10	Офшорний статус засновника/учасника	285 (54,8%)	112 (21,5%)	123 (23,7%)
11	Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості	283 (54,4%)	89 (17,1%)	148 (28,5%)
12	Посадові особи об'єкта зацікавленості	279 (53,7%)	98 (18,8%)	143 (27,5%)
13	Відомість торговельної марки	277 (53,3%)	86 (16,5%)	157 (30,2%)
13	Фінансові результати діяльності об'єкта зацікавленості	277 (53,3%)	93 (17,9%)	150 (28,8%)
14	Наявність кримінальних проваджень, відкритих щодо об'єкта зацікавленості або його посадових осіб	276 (53,1%)	99 (19%)	145 (27,9%)
15	Стан корпоративного управління	263 (50,6%)	104 (20%)	153 (29,4%)
16	Зміни в установчих документах об'єкта	258 (49,6%)	126 (24,2%)	136 (26,4%)
17	Наявність міжнародних санкцій	251 (48,3%)	131 (25,2%)	138 (26,5%)
18	Кредитна репутація об'єкта зацікавленості	248 (47,7%)	114 (21,9%)	158 (30,4%)
19	Податкова репутація об'єкта зацікавленості	247 (47,5%)	98 (18,8%)	175 (33,7%)
20	Наявність майна у власності або оренді	247 (47,5%)	120 (23,1%)	153 (29,4%)
21	Інші	76 (14,6%)	43 (8,3%)	401 (77,1%)

Джерело: розроблено автором

Результати відповідей додатково звертають увагу, що загрози мають комплексний характер и можуть реалізуватись всі одразу.

Тобто якщо не зважати на ділову репутацію партнера, вірогідність виникнення щодо свого підприємства одразу всіх перерахованих загроз складає \min (84,4%), що є дуже великим значення для \min показника.

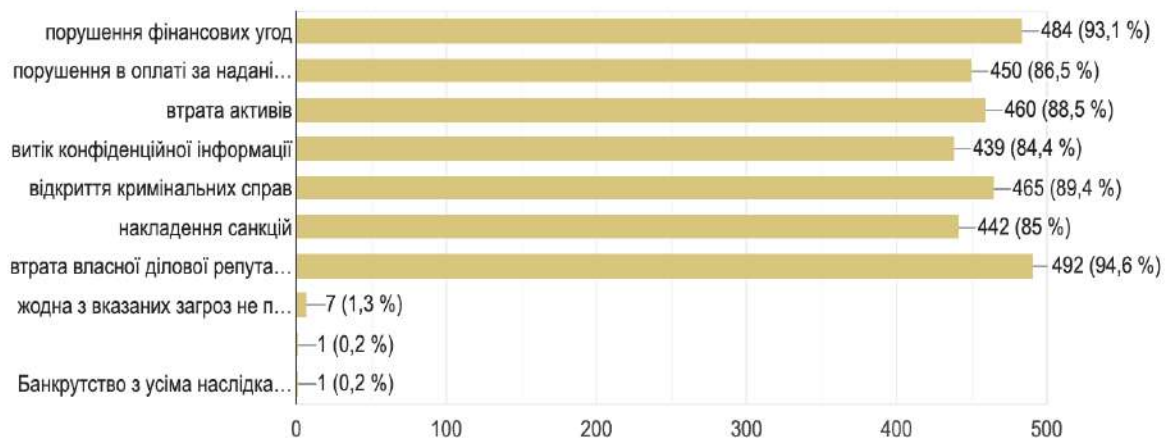

Рис. 2.15. Відповіді респондентів на запитання «Вкажіть, які загрози діяльності підприємству можуть виникнути, якщо не зважати на ділову репутацію партнерів?»

Джерело: розроблено автором

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки щодо загроз ділової репутації підприємств в Україні. 98,1% респондентів вважають перевірку ділової репутації необхідною перед прийняттям рішення про співпрацю, що підкреслює важливість цього питання в сучасному бізнес-середовищі. Основними загрозами у разі нехтування діловою репутацією партнерів є: втрата власної репутації (94,6%), фінансові порушення (93,1%), відкриття кримінальних справ (89,4%), втрата активів (88,5%) та інші ризики. Найбільш важливими факторами, за якими респонденти вважають за необхідне оцінювати ділову репутацію підприємств, є: місцезнаходження (81%), період існування (74,4%), основний вид діяльності (67%), взаємозв'язки з країнами-агресорами (61,3%), фінансові результати діяльності (53,3%), наявність кримінальних проваджень (53,1%) та податкова репутація (47,5%). Переважна більшість респондентів вважають, що мінімальна кількість критеріїв для оцінки репутації має становити від 3 до 15. Ігнорування ділової репутації контрагентів може призвести до комплексних загроз, таких як фінансові втрати, правові ризики, блокування бізнесу через санкції та витік конфіденційної інформації. Мінімальний рівень загроз, які

можуть реалізовуватися одночасно, становить 84,4%, що є дуже високим показником.

За результатами проведених досліджень, вважаємо за необхідне рекомендувати наступне:

- розробити єдину систему оцінки ділової репутації, що враховуватиме найбільш важливі критерії, визначені в дослідженні;
- впровадити автоматизовані системи моніторингу репутації партнерів та контрагентів;
- залучати експертів у сфері економічної безпеки для аналізу потенційних ризиків співпраці з новими компаніями;
- розвивати правові механізми для забезпечення прозорості ведення бізнесу та зменшення ризиків ділової репутації.

Результати дослідження підтверджують, що оцінка ділової репутації є важливою складовою економічної безпеки підприємств, і нехтування нею може мати критичні наслідки для компаній, незалежно від галузі їхньої діяльності.

Висновки до другого розділу

З результатами проведеного у другому розділі дисертації дослідження, доцільно зробити наступні висновки.

Дослідження сучасного стану економічної безпеки підприємств в Україні показало, що бізнес-середовище значно ускладнилося через військові дії, економічну нестабільність, енергетичні кризи та кіберзагрози. Аналіз динаміки кількості підприємств в Україні у 2010–2023 роках свідчить про значне скорочення їхньої кількості у 2022 році через війну, зниження ділової активності та обмежений доступ до ресурсів. Основними загрозами для економічної безпеки визначено військові ризики, фінансову нестабільність, енергетичну кризу, кіберзагрози та регуляторні ризики. Попри негативні

чинники, у 2023 році відзначено поступове відновлення економічної активності, що вимагає продовження державної підтримки, розвитку міжнародної співпраці та запровадження ефективних стратегій управління ризиками.

Аналіз відкритих джерел інформації виявив, що оцінка ділової репутації підприємств базується на фінансовій стійкості, кадровій політиці, рівні правових ризиків та технологічному стані. Було здійснено аналіз десяти українських акціонерних товариств, що дозволило визначити загальні тенденції у формуванні їхньої репутації. Основними проблемами стали висока зношеність основних фондів, низька ліквідність та нестабільна рентабельність підприємств. Водночас окремі компанії продемонстрували позитивні тенденції у фінансовій стійкості та ефективності використання активів. Відсутність або низька кількість судових позовів сприяє зміцненню довіри до компаній, тоді як фінансові ризики та нестабільність значно впливають на їхню репутацію.

Дослідження загроз ділової репутації підприємств в Україні виявило низку критичних факторів, що негативно впливають на імідж компаній. Основними загрозами стали фінансова нестабільність, зниження інвестиційної привабливості, регуляторні ризики та кіберзагрози. Аналіз фінансових показників підприємств продемонстрував значні збитки у 2022 році, викликані військовими діями, падінням експорту та руйнуванням інфраструктури. Інвестиційний клімат у 2020–2024 роках залишався нестабільним через високі ризики та невизначеність, що зумовило скорочення капітальних інвестицій. Збільшення кількості кібератак у 2022–2023 роках стало додатковим ризиком для бізнесу, вимагаючи посилення заходів кібербезпеки. Враховуючи ці загрози, підприємствам рекомендується впроваджувати стратегії фінансової стійкості, підвищувати рівень кіберзахисту та розробляти антикризові заходи для збереження позитивного іміджу.

Результати проведеного дослідження були опубліковані у 5 публікаціях 3 статтях [15]; [25]; [118], 1 тезах [16], 1 одноосібному розділі у колективній монографії [146].

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ З ПОЗИЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

3.1. Концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації

Економічна безпека підприємств є ключовим фактором їхнього сталого розвитку та конкурентоспроможності. В умовах глобалізації, цифровізації та посилення конкурентної боротьби ділова репутація відіграє значну роль у забезпеченні стабільності бізнесу. Висока ділова репутація сприяє підвищенню довіри з боку партнерів, кредитних установ, інвесторів та клієнтів, що в результаті зміцнює економічну безпеку підприємства.

Забезпечення економічної безпеки підприємств є комплексним завданням, що потребує всебічного підходу, включаючи оцінку та управління діловою репутацією. Ділова репутація відіграє ключову роль у формуванні довіри між суб'єктами господарювання, сприяє стабільному розвитку підприємств та мінімізує ризики шахрайства, економічних злочинів і фінансових втрат.

Вважаємо на необхідне запропонувати авторське визначення поняття *«концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації»*, яке пропонуємо розуміти як систему науково обґрунтованих принципів, методів і заходів, спрямованих на інтеграцію оцінки та управління діловою репутацією у загальну стратегію економічної безпеки підприємства.

Даний підхід передбачає аналіз якісних і кількісних показників репутації, розробку механізмів її моніторингу та використання, а також впровадження заходів щодо мінімізації репутаційних ризиків з метою забезпечення

стабільності, фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі.

Концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації			
Об'єкти:		Суб'єкти:	
Підприємства та їхні бізнес-процеси	Ділова репутація підприємства	Власники та топ-менеджмент підприємств	Внутрішні підрозділи економічної безпеки
Фінансова стійкість підприємства	Конкурентоспроможність підприємства	Фінансові установи та інвестори	Клієнти та партнери
Репутаційні ризики	Зовнішні фактори впливу	Контролюючі та регуляторні органи	Медіа та громадські організації
Корпоративне управління		Аналітичні агентства та аудиторські компанії	
Принципи:		Функції:	
Системність	Комплексність	Аналітична	Оціночна
Достовірність та прозорість	Попередження ризиків	Прогнозна	Контрольна
Гнучкість та адаптивність	Цифровізація та інноваційність	Захисна	Регуляторна
Дотримання етичних стандартів		Комунікаційна	
Інформаційно-аналітичне забезпечення			
Вітчизняні та міжнародні нормативно-правові акти	Національні та іноземні інформаційні ресурси	Внутрішні документи підприємства	
Механізм захисту економічної безпеки підприємств через управління діловою репутацією			
Інформаційне забезпечення оцінювання ділової репутації	Методика оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації	Інтеграція цих процесів у систему управління підприємством	

Рис. 3.1. Основні елементи концептуального підходу до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації

Джерело: розроблено автором

Об'єктами концептуального підходу є елементи та процеси, які впливають на рівень економічної безпеки підприємства через його ділову репутацію:

- *Підприємства та їхні бізнес-процеси* – операційна, фінансова, комерційна діяльність;
- *Ділова репутація підприємства* – рівень довіри з боку партнерів, клієнтів, інвесторів;
- *Корпоративне управління* – система прийняття рішень, дотримання етичних стандартів, прозорість бізнесу;
- *Фінансова стійкість підприємства* – ліквідність, платоспроможність, інвестиційна привабливість;
- *Конкурентоспроможність підприємства* – здатність адаптуватися до ринкових змін і ризиків;
- *Репутаційні ризики* – загрози, пов'язані з негативною інформацією або невідповідністю заявленим стандартам;
- *Зовнішні фактори впливу* – ринкове середовище, законодавство, міжнародні стандарти бізнесу.

Суб'єктами, які реалізують та використовують цей підхід, є:

- *Власники та топ-менеджмент підприємств* – стратегічне планування, управління ризиками;
- *Внутрішні підрозділи економічної безпеки* – аналіз та моніторинг репутаційних ризиків;
- *Фінансові установи та інвестори* – оцінка надійності компаній, ухвалення рішень про фінансування;
- *Клієнти та партнери* – визначення рівня довіри та потенційної співпраці;
- *Контролюючі та регуляторні органи* – оцінка відповідності підприємства законодавчим вимогам;
- *Аналітичні агентства та аудиторські компанії* – незалежне оцінювання репутації компаній;

- *Медіа та громадські організації* – вплив на суспільну думку про діяльність підприємств.

Концептуальний підхід базується на наступних принципах:

- *Системність* – інтеграція оцінки ділової репутації в загальну систему економічної безпеки підприємства.
- *Комплексність* – врахування всіх факторів, які можуть впливати на репутацію та економічну безпеку.
- *Достовірність та прозорість* – використання офіційних, перевірених джерел для оцінки репутації.
- *Попередження ризиків* – прогнозування можливих репутаційних загроз та їх мінімізація.
- *Гнучкість та адаптивність* – пристосування до змін у зовнішньому середовищі та регуляторних вимог.
- *Цифровізація та інноваційність* – впровадження сучасних технологій моніторингу та аналізу репутації.
- *Дотримання етичних стандартів* – ведення бізнесу відповідно до міжнародних норм та корпоративної соціальної відповідальності.

Основні функції концептуального підходу:

- *Аналітична функція* – збір, обробка та аналіз інформації про ділову репутацію підприємства;
- *Оціночна функція* – визначення рівня економічної безпеки підприємства на основі репутаційних показників;
- *Прогнозна функція* – виявлення потенційних ризиків та загроз для репутації і розробка заходів для їх запобігання;
- *Контрольна функція* – моніторинг дотримання стандартів корпоративного управління, соціальної відповідальності та законодавства;
- *Захисна функція* – розробка заходів щодо зниження впливу негативних репутаційних факторів;
- *Регуляторна функція* – забезпечення відповідності діяльності підприємства національним та міжнародним стандартам;

– *Комунікаційна функція* – управління зовнішніми та внутрішніми комунікаціями для підтримки позитивного іміджу компанії.

Інформаційно-аналітичне забезпечення є ключовим елементом концептуального підходу до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації, оскільки ефективне управління репутаційними ризиками неможливе без якісного збору, обробки, аналізу та використання інформації з різних джерел.

В умовах цифрової трансформації та глобалізації бізнесу якість репутаційного менеджменту значною мірою залежить від своєчасності та достовірності інформації про підприємство, його партнерів, конкурентів та ринкове середовище. Інформаційно-аналітичне забезпечення у цьому контексті виконує такі функції:

- моніторинг ділової репутації підприємства через аналіз відкритих джерел, соціальних мереж, рейтингів, відгуків клієнтів та партнерів;
- виявлення репутаційних ризиків шляхом аналізу змін у громадській думці, інформаційних загроз, негативного впливу ЗМІ та соціальних мереж;
- аналіз економічної безпеки підприємства на основі оцінки фінансових, правових, управлінських та соціальних показників;
- формування прогнозів та рекомендацій щодо зміцнення репутаційного капіталу та мінімізації репутаційних втрат;
- впровадження інструментів управління репутацією через комунікаційні стратегії, брендинг та антикризові заходи;

Для ефективного забезпечення економічної безпеки підприємств у контексті управління діловою репутацією доцільно виділити такі структурні компоненти інформаційно-аналітичної системи (Рис. 3.2).

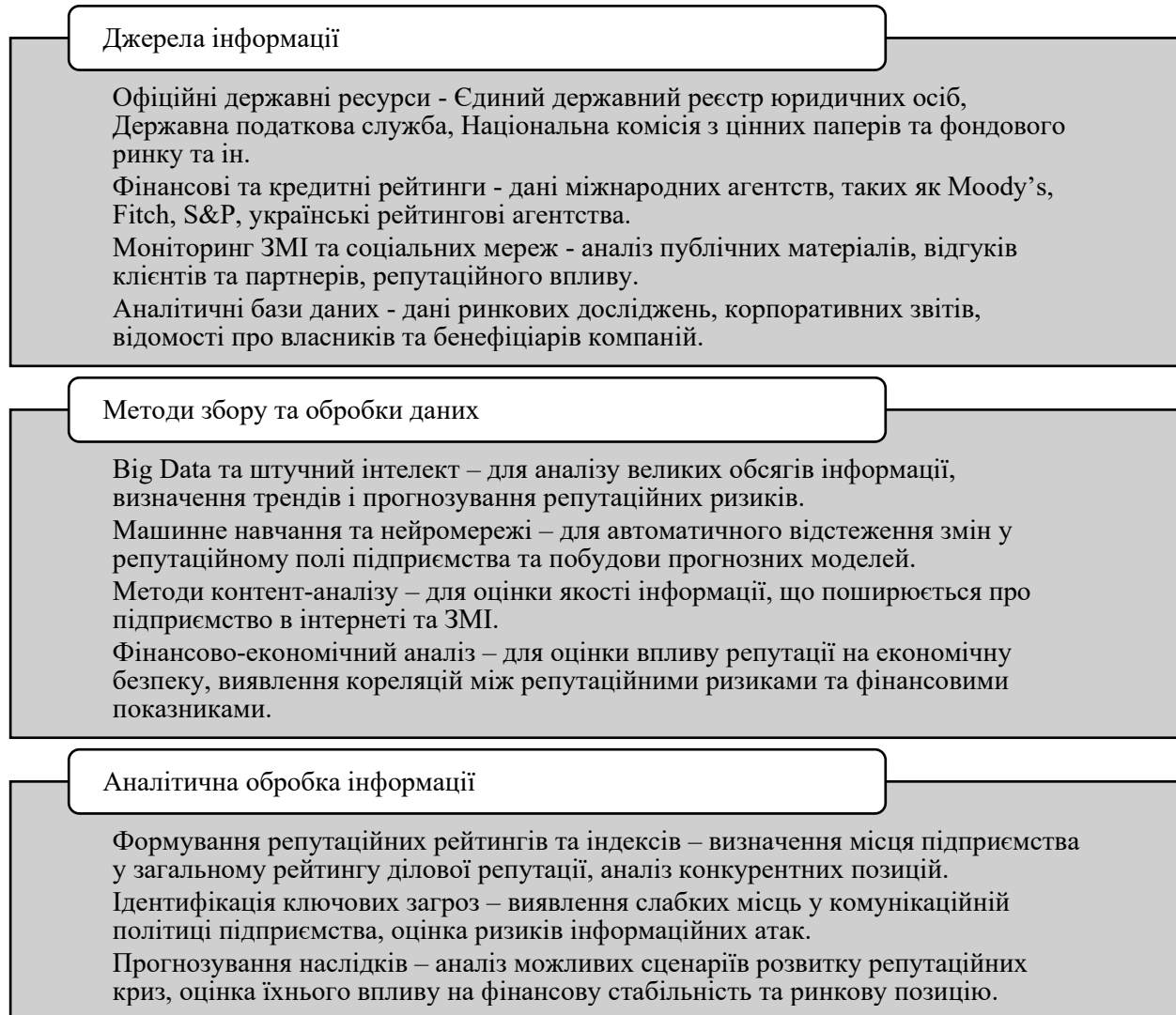

Рис. 3.2. Структурні компоненти інформаційно-аналітичного забезпечення концептуального підходу до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації

Джерело: розроблено автором

Розвиток та впровадження ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління репутацією підприємства дозволить:

- підвищити рівень прозорості та довіри серед партнерів, клієнтів, інвесторів, державних органів;
- мінімізувати репутаційні ризики шляхом своєчасного виявлення загроз та оперативного реагування на них;

- запобігти фінансовим втратам, спричиненим репутаційними кризами, відтоком клієнтів чи розірванням партнерських угод;
- посилити конкурентні позиції підприємства, формуючи позитивний імідж та стійкість до зовнішніх інформаційних загроз;
- забезпечити адаптацію підприємства до ринкових змін за рахунок постійного аналізу економічного середовища та корпоративної репутації.

Окремі елементи інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства та збереження його ділової репутації мають бути прописані у внутрішніх документах підприємства (табл. Ж.1 Додатку Ж), в тому числі й в Корпоративному Кодексі (табл. Ж.2 Додатку Ж).

Інформаційно-аналітичне забезпечення відіграє ключову роль у системі економічної безпеки підприємств, дозволяючи ефективно управляти діловою репутацією, запобігати репутаційним ризикам та підвищувати загальну стійкість бізнесу у сучасних умовах ринкової нестабільності.

Концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації спрямований на формування ефективної стратегії управління репутаційними ризиками. Він базується на системному аналізі впливу репутації на економічну безпеку та впровадженні механізмів її оцінки, моніторингу та управління. Реалізація цього підходу дозволить підприємствам підвищити рівень довіри, зміцнити конкурентні позиції та забезпечити стабільний розвиток у сучасних умовах.

Враховуючи це, концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації повинен включати механізм захисту економічної безпеки підприємств через управління репутацією, який передбачає наявність трьох основних складових:

- вдосконалення інформаційного забезпечення оцінювання ділової репутації;
- розробку методики оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації;

– та інтеграцію цих процесів у систему управління підприємством.

Ділова репутація є одним із найважливіших нематеріальних активів підприємства. Вона формується на основі відкритої інформації про фінансову дисципліну, виконання контрактних зобов'язань, прозорість корпоративного управління та соціальну відповідальність. Основними напрямками впливу ділової репутації на економічну безпеку підприємства є:

- *зниження фінансових ризиків* – компанії з позитивною репутацією мають кращий доступ до фінансових ресурсів та вигідніші умови кредитування;
- *зміцнення довіри контрагентів* – підвищується ймовірність укладення довгострокових партнерських угод та залучення інвесторів;
- *зменшення ймовірності судових спорів* – відповідність етичним нормам та прозорість діяльності знижують ризик виникнення претензій з боку партнерів та регуляторів;
- *підвищення конкурентоспроможності* – надійні компанії мають більшу можливість залучати кваліфіковані кадри та отримувати пріоритетні контракти.

Інформаційне забезпечення є фундаментальним елементом оцінювання ділової репутації, оскільки дозволяє формувати об'єктивне уявлення про діяльність підприємства. Для підвищення ефективності оцінки ділової репутації необхідно:

- розширити доступ до відкритих державних реєстрів (Єдиний державний реєстр юридичних осіб, Реєстр судових рішень, Реєстр боржників тощо) для своєчасного аналізу фінансового стану та правової відповідальності підприємств;
- створити єдину цифрову платформу оцінювання ділової репутації, що дозволить агрегувати дані з офіційних джерел, оцінювати надійність компаній та формувати їхню рейтингову оцінку;
- розробити стандартизовані критерії оцінки ділової репутації, що враховують фінансові показники, наявність судових справ, виконання договірних зобов'язань, історію взаємодії з контрагентами;

- посилити контроль за якістю інформації, що публікується у відкритих джерелах, для запобігання маніпуляціям та поширенню недостовірних даних;
- інтегрувати сучасні цифрові технології (Big Data, штучний інтелект) у процеси аналізу репутації, що дозволить оперативно обробляти великі масиви інформації та ідентифікувати ризики.

Для зниження ризиків, пов'язаних із маніпуляцією репутаційною інформацією, підприємствам необхідно:

- використовувати системи моніторингу згадок у медіа та соціальних мережах;
- розробити механізми спростування неправдивої інформації, яка може вплинути на репутацію;
- впроваджувати антикризові комунікаційні стратегії, які дозволяють швидко реагувати на репутаційні загрози;
- підвищувати рівень корпоративної культури та дотримання стандартів прозорості.

Запровадження системи оцінювання та моніторингу ділової репутації дозволить:

- знизити фінансові та правові ризики для підприємств;
- покращити механізми управління репутацією та посилити економічну безпеку;
- гармонізувати національні підходи до репутаційного аналізу з міжнародними стандартами;
- зміцнити конкурентоспроможність підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Ділова репутація відіграє критичну роль у забезпеченні економічної безпеки підприємств, впливаючи на їхню фінансову стійкість, рівень довіри з боку партнерів та інвесторів, а також конкурентоспроможність. Запровадження сучасних методів оцінки репутації, розвиток цифрових

механізмів моніторингу та захисту від репутаційних ризиків сприятимуть підвищенню прозорості бізнесу та сталому розвитку економіки України.

Методика оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації повинна враховувати як якісні, так і кількісні показники, що відображають реальний стан підприємства. Основні етапи методики включають:

1. Збір інформації – отримання даних з державних реєстрів, фінансових звітів, відгуків партнерів та клієнтів, судових рішень тощо.
2. Аналіз фінансової стабільності – оцінка рівня заборгованості, своєчасності виконання фінансових зобов'язань, платоспроможності підприємства.
3. Юридична перевірка – аналіз судових процесів, наявності позовів, порушень законодавства, пов'язаних із підприємством.
4. Моніторинг корпоративної відповідальності – аналіз корпоративного управління, дотримання етичних стандартів, взаємодії з партнерами.
5. Запровадження «Свідоцтва ділової репутації» – видача підприємству відповідного Свідоцтва дозволить на державному рівні підтвердити його надійність та рівень ділової репутації.
6. Регулярне оновлення даних – забезпечення динамічного контролю за змінами у діяльності підприємства та періодичне коригування рейтингових оцінок.

Більш детально методика оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації буде розглянута у п.3.3 дисертації. Запропонована методика дозволить своєчасно виявляти потенційні загрози економічній безпеці підприємств та ухвалювати обґрунтовані рішення щодо співпраці з контрагентами.

Для покращення оцінки ділової репутації та посилення її впливу на економічну безпеку необхідно розробити та впровадити систему інформаційного забезпечення, що включає:

- автоматизацію збору та аналізу даних з державних реєстрів, фінансових звітів, судових рішень, реєстрів боржників;

- розширення відкритих баз даних та створення єдиної платформи для перевірки репутаційної інформації контрагентів;
- розвиток механізмів підтвердження ділової репутації через видачу офіційних «Свідоцтв ділової репутації» підприємствам;
- впровадження цифрових технологій (AI-аналітика, блокчейн, Big Data) для оцінювання та моніторингу репутаційних ризиків.

Для досягнення комплексного ефекту оцінка ділової репутації повинна бути інтегрована у загальну систему управління економічною безпекою підприємства. Основні напрями інтеграції включають:

1. Автоматизація процесів оцінки ділової репутації через використання спеціалізованих програмних рішень. Оцінка ділової репутації стає значно ефективнішою за умови використання сучасних цифрових технологій. Автоматизація цього процесу передбачає:

- використання Big Data та штучного інтелекту для аналізу великих обсягів інформації про діяльність компаній;
- інтеграцію автоматизованих систем у корпоративні платформи моніторингу ризиків;
- використання відкритих державних реєстрів, судових баз даних, рейтингів надійності та аналітичних звітів для отримання актуальної інформації про контрагентів;
- розробку аналітичних алгоритмів для прогнозування змін у репутації підприємства на основі його ринкової активності та фінансових показників;
- застосування блокчейн-технологій для створення незмінної історії транзакцій та бізнес-взаємодій, що сприятиме підвищенню довіри серед учасників ринку.

2. Запровадження внутрішніх стандартів управління репутаційними ризиками. Підприємство повинно мати чітко визначену політику управління репутаційними ризиками, яка включає:

- регулярний моніторинг ділової репутації партнерів, постачальників та конкурентів через спеціалізовані інформаційні системи та внутрішні аналітичні підрозділи;
- розробку чітких критеріїв оцінки ділової репутації для ухвалення управлінських рішень щодо співпраці;
- створення кризових комунікаційних стратегій для ефективного реагування на можливі репутаційні загрози;
- впровадження процедур антикорупційного контролю та перевірки історії фінансових операцій підприємства і його ключових посадових осіб;
- періодичне навчання персоналу з питань репутаційного менеджменту, управління конфліктами та кризовими ситуаціями.

3. Використання ділової репутації як критерію прийняття стратегічних рішень. Ділова репутація має бути важливим фактором при ухваленні рішень щодо розвитку підприємства. Вона повинна впливати на такі процеси:

- відбір постачальників – компанії з сумнівною репутацією можуть становити загрозу для економічної безпеки підприємства через фінансові або правові ризики;
- укладання договорів та партнерств – оцінка ділової репутації дозволяє знизити ризик невиконання зобов'язань та уникнути роботи з ненадійними контрагентами;
- прийняття інвестиційних рішень – інвестори оцінюють репутацію підприємства перед ухваленням рішення про фінансування;
- розширення ринків збуту – підприємства з високим рівнем репутації мають більше можливостей для виходу на міжнародні ринки;
- розробка маркетингових стратегій – позитивна репутація підвищує довіру клієнтів і сприяє збільшенню продажів.

4. Розвиток співпраці з державними та міжнародними органами. Зміцнення економічної безпеки підприємства можливе через взаємодію з державними та міжнародними регуляторами. Основні аспекти цієї співпраці включають:

- інтеграцію з державними системами перевірки контрагентів, такими як реєстри судових рішень, бази фінансового моніторингу та антикорупційні платформи;
- взаємодію з міжнародними організаціями, такими як Transparency International, OECD та FINCEN, для обміну інформацією щодо фінансових та репутаційних ризиків;
- участь у міжнародних стандартах корпоративного управління, які сприяють підвищенню прозорості бізнесу та зниженню рівня корупційних ризиків;
- розвиток механізмів правового захисту для запобігання спробам маніпуляцій діловою репутацією, таких як поширення недостовірної інформації або рейдерські атаки.

5. Підвищення рівня корпоративної відповідальності підприємств.

Корпоративна відповідальність є ключовим фактором формування позитивного іміджу підприємства та забезпечення його довгострокової стійкості. Для цього необхідно:

- дотримуватися етичних стандартів ведення бізнесу, включаючи чесність у фінансовій звітності, прозорість у ділових відносинах та соціальну відповідальність;
- розробляти програми корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), які передбачають підтримку екологічних, соціальних та благодійних ініціатив;
- забезпечувати відкритість і прозорість фінансової діяльності, що сприятиме підвищенню рівня довіри серед партнерів та інвесторів;
- впроваджувати заходи з підвищення репутаційної безпеки, такі як перевірка контрагентів, моніторинг інформаційного середовища, участь у рейтингових оцінках компаній.

Інтеграція оцінки ділової репутації у загальну систему економічної безпеки підприємства сприяє зниженню ризиків, зміцненню довіри партнерів та покращенню фінансової стабільності. Автоматизація процесів,

впровадження внутрішніх стандартів управління репутаційними ризиками, використання репутації при ухваленні стратегічних рішень, розвиток співпраці з державними та міжнародними органами та підвищення рівня корпоративної відповідальності є ключовими напрямками, що забезпечать стійке та безпечне функціонування підприємства в сучасних умовах ринкової економіки.

Концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації є ключовим інструментом стабільного розвитку бізнесу в сучасних умовах глобалізації та зростаючих ринкових ризиків. Запропонований підхід базується на інтеграції оцінки та управління діловою репутацією у загальну систему економічної безпеки підприємства, що передбачає системний аналіз якісних і кількісних показників репутації, моніторинг її змін та впровадження ефективних механізмів управління репутаційними ризиками.

Ефективна система управління діловою репутацією дозволяє підприємствам мінімізувати ризики шахрайства, фінансових втрат та юридичних суперечок, а також забезпечити довгострокову стійкість і конкурентоспроможність. Одним із основних завдань є вдосконалення інформаційного забезпечення оцінювання репутації, що включає автоматизацію процесів аналізу та застосування цифрових технологій для підвищення прозорості та точності оцінки.

Реалізація цього підходу сприятиме посиленню довіри з боку інвесторів, партнерів та клієнтів, що є важливим чинником підвищення фінансової стійкості підприємства. Водночас впровадження внутрішніх стандартів управління репутаційними ризиками, використання ділової репутації як критерію ухвалення стратегічних рішень та співпраця з державними та міжнародними органами дозволить підвищити рівень захисту бізнесу від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Таким чином, концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації є

дієвим механізмом зміцнення ринкових позицій підприємства, формування позитивного іміджу та забезпечення стабільного розвитку в довгостроковій перспективі. Застосування запропонованого концептуального підходу сприятиме покращенню механізмів управління діловою репутацією підприємств, що, у свою чергу, дозволить підвищити рівень їх економічної безпеки, забезпечити фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку. Використання сучасних методів аналізу та управління репутаційними ризиками є необхідною умовою для успішного функціонування підприємств у сучасному динамічному бізнес-середовищі.

3.2. Вдосконалення інформаційного забезпечення оцінювання ділової репутації підприємств для забезпечення економічної безпеки

Враховуючи той факт, що стабільна робота підприємства можлива лише в умовах своєчасного постачання сировини, комплектуючих і запасних частин, устаткування, надійного функціонування і виконання своїх зобов'язань підрядними та субпідрядними організаціями, підбір контрагентів набуває стратегічне значення для забезпечення його економічної безпеки.

Суттєвою складовою частиною в підборі контрагентів має вивчення їх ділової репутації. Отримання даних для її оцінки потребує уважного та ретельного відбору джерел інформації, на основі аналізу яких, будуть ґрунтуватися висновки про надійність потенційних партнерів.

Дослідження принципів відбору, оцінки достовірності, повноти та шляхів використання джерел інформації при вивченні ділової репутації є важливим науково-прикладним завданням [118].

Вітчизняних публікацій, які б стосувалися системного аналізу, використання відкритих джерел отримання інформації, шляхів удосконалення

способів вивчення та оцінки ділової репутації суб'єктів господарювання не виявлено.

Більшість зарубіжних публікацій з цього питання стосується проблем ведення Конкурентної розвідки [113], яку в англomовній літературі прийнято називати Open Sources Intelligence або OSINT (Розвідка за відкритими джерелами) [114], яка в основному застосовується у державній, військовій та правоохоронній сферах.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, неврегульованість в Україні багатьох правових питань обробки та збереження інформації приховують у собі ризики витоку конфіденційної інформації та комерційної таємниці, персональних даних або даних, які можуть нанести шкоду діловій репутації, честі та гідності особи. Розширення цифрових сервісів значно підвищили рівень загроз шахрайства та зловживань з боку користувачів та провайдерів.

Враховуючи викладене, зрозуміло, що на оцінку ділової репутації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців можуть впливати дані, отримані з неперевіраних або сумнівних джерел інформації, створених на замовлення тих чи інших політичних сил, представників конкуруючих бізнес-кіл як в самій Україні, так і за її межами. Сфабриковану інформацію можуть також розміщати в засобах масової інформації та мережі інтернет недобросовісні конкуренти в інтересах боротьби за політичний вплив на суспільство або за ринки збуту.

Єдиними достовірними джерелами отримання інформації, на основі якої можна здійснювати висновки щодо ділової репутації осіб, є відкриті бази даних розпорядниками яких є державні організації, установи та підприємства визначені у Переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, що міститься в додатку до Постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 року № 835 [115].

Інформація для вивчення ділової репутації юридичних та фізичних осіб як правило отримується працівниками служб безпеки підприємств або іншими

уповноваженими особами з державних реєстраційних реєстрів, звітів про результати фінансово-господарської діяльності підприємств, реєстрів боржників, виконавчих проваджень, судових рішень, в ході обробки типографських видань (газети, журнали, вісники, каталоги), а також під час спілкування з особами обізнаними в особливостях роботи об'єктів вивчення тощо.

З матеріалів судів різної юрисдикції вбачається, що значна кількість позовів стосується невиконання контрагентами суб'єктів господарювання своїх договірних зобов'язань, зокрема за кредитними договорами з банками, внаслідок шахрайських дій окремих осіб та шляхом реалізації тіньових схем з фінансовими ресурсами держави.

Необхідні для оцінки ділової репутації суб'єктів господарювання дані, навіть отримані на сайтах розпорядників які адмініструються державою, не носять характеру офіційних документів, завірених встановленим в країні порядком. Здобута в такий спосіб інформація не може бути використана за межами України як показник позитивної ділової репутації суб'єкта господарювання.

Крім того, Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 року №263 про «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» [156], з 12.03.2022 року розпорядники даних, зупинили роботу інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем і публічних електронних реєстрів. З метою збереження цілісності та конфіденційності інформації, недопущення несанкціонованого втручання та спотворення даних, недопущення випадків рейдерства, Міністерством юстиції України та ДП «Національні інформаційні системи» було припинено функціонування державних реєстрів та баз даних, які адмініструються державою.

Доступ до сайту Міністерства юстиції України (ЄДР) в даний час є умовно вільним тому, але потребує використання Електронного цифрового

підпису користувача – конкретної фізичної особи і певних навичок у налаштуванні сервісу.

Водночас недержавні вебсайти-агрегатори продовжили діяльність з надання інформації, вільний доступ до якої розпорядниками даних було припинено або обмежено. Вказані обставини збільшили їх популярність на шкоду державним сервісам але відображена на них інформація має незрозуміле походження тому, що офіційне оновлення наборів даних не здійснюється розпорядниками вже протягом 19 місяців.

Більш детальний огляд інформаційних джерел для вивчення ділової репутації підприємств та оцінки їх економічної безпеки був здійснений у п.2.2 дисертації. Аналіз відкритих сайтів реєстраторів іноземних держав та всесвітніх сайтів-агрегаторів вказує на те, що будь-яких переваг перед вітчизняними відкритими вебсайтами вони не мають. На іноземних вебсайтах, як правило, відсутні повні дані на засновників та кінцевих бенефіціарних власників юридичних осіб, відомості про місця їх реєстрації та контактні дані. На іноземних сайтах також відсутня інформація про фізичних осіб-підприємців, місця їх реєстрації та контактні дані. Вказані обставини ускладнюють ідентифікацію осіб, що може призвести до помилок в ідентифікації учасників товариств та хибних висновків щодо їх ділової репутації.

Вказані обставини негативно позначаються на якості вивчення ділової репутації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, що веде до ослаблення економічної безпеки підприємств.

Вважаємо, що виходом у ситуації що склалася буде впровадження в Україні практики отримання суб'єктами господарювання «Свідоцтва ділової репутації» (далі - Свідоцтво), аналогом якого в 23 країнах світу є «*Certificate of good standing*» (дослівний переклад – Сертифікат про гарний стан) [146].

З метою отримання достовірної інформації щодо ділової репутації юридичних осіб, в низці країн світу впроваджена система використання «Свідоцтва ділової репутації», яке можна замовити в органах державної

реєстрації або скористатися послугами посередників. Наприклад, у Великій Британії компанії зобов'язані щорічно подавати декларації, які містять інформацію про фінансову та податкову дисципліну. В США Свідоцтво видається в усіх штатах і підтверджує юридичний статус підприємства.

Замовити таке Свідоцтво можна в наступних світу [159]: Аруба, Багами, Бельгія, Беліз, Бермудські острови, Кайманові острови, Гібралтар, Гернси, Острів Мен, Джерсі, Ліберія, Маршалові острови, Норвегія, Сейшели, Сінгапур, Сент -Кітс і Невіс, Сент –Люїс, Сент –Вінсент, США, Швеція, Тринідад і Тобаго, Теркс та Кайкос.

В США Свідоцтво можна отримати у всіх штатах і округах країни [159]: Алабама, Аляска, Арканзас, Арізона, Каліфорнія, Колорадо, Округ Колумбія, Коннектикут, Делавер, Флорида, Джорджія, Гаваї, Айдахо, Іллінойс, Індіана, Айова, Канзас, Кентуккі, Луїзіана, Мен, Меріленд, Массачусетс, Мічиган, Міннесота, Міссісіпі, Міссурі, Монтана, Небраска, Невада, Нью-Гемпшир, Нью Джерсі, Нью –Мексико, Нью-Йорк, Північна Кароліна, Північна Дакота, Огайо, Оклахома, Орегон, Пенсильванія, Пуерто Ріко, Род-Айленд, Південна Кароліна, Південна Дакота, Теннессі, Техас, Юта, Вермонт, Вірджинія, Вашингтон, Західна Вірджинія, Вісконсін, Вайомінг.

«*Certificate of good standing*» – це документ, виданий державним реєстратором компаній, про те, що суб'єкт господарювання є активним та ніяких дій для виключення його з реєстру не проводиться, компанія не має порушень в подачі річних декларацій та фінансових звітів [148]. Воно також підтверджує той факт, що всі статутні адміністративні вимоги були виконані компанією згідно з законодавством відповідної країни [159]. «*Certificate of good standing*» не буде видано реєстратором, якщо у підприємства є будь-які прострочені зобов'язання. Форма та зміст можуть різнитися залежно від країни.

В Україні впровадження такого механізму сприятиме:

- підвищенню прозорості бізнес-середовища;
- зниженню ризиків економічних злочинів;

- гармонізації вітчизняного законодавства з міжнародними стандартами;
- полегшенню доступу українських підприємств до міжнародних ринків.

Як правило, необхідність у Свідоцтві виникає у разі вимоги з боку контрагентів, банків або регуляторних органів. Воно може бути запитане під час відкриття банківського рахунку, підключення платіжних сервісів, оформлення кредитних ліній або підписання контрактів з іноземними партнерами. Також Свідоцтво може знадобитися при реєстрації бізнесу за кордоном, оскільки деякі держави вимагають підтвердження не лише з боку підприємства, а й відповідного державного органу країни, де воно зареєстроване.

Свідоцтво зазвичай має термін дії, який припадає на дату подання річної декларації або сплати реєстраційних зборів. Це може бути в кінці календарного року або в інший час, в залежності від того, коли закони тієї чи іншої держави вимагають поновлення або періодичного подання документів для продовження можливості отримання Свідоцтва.

Свідоцтво ділової репутації не є ліцензією на підприємницьку чи професійну діяльність, але його наявність значно покращує імідж компанії, підтверджуючи її відповідність законодавчим вимогам та фінансову стабільність. Підприємство може вести бізнес без такого документа, проте його отримання є важливим фактором для підвищення довіри з боку партнерів та державних установ.

Отримання Свідоцтва можливе лише для компаній, які самі відповідають критеріям його видачі, що гарантує високу якість цього документа. Свідоцтво має офіційний статус, містить дату видачі, підпис уповноваженої особи та печатку органу реєстрації. У разі використання за кордоном, документ може бути легалізований через процедуру апостилювання, що додає йому юридичної сили на міжнародному рівні.

Процедура видачі Свідоцтва включає не лише його електронне направлення заявнику, а й можливість отримання оригіналу через поштові або

кур'єрські служби, що робить процес доступним та зручним для підприємств, які працюють у міжнародному середовищі.

За результатами проведеного дослідження були узагальнені основні етапи отримання підприємством «Свідоцтва ділової репутації» (Рис 3.3).

1. *Підготовчий етап* - підприємство здійснює попередні дії, необхідні для подання заявки на отримання «Свідоцтва ділової репутації». Воно визначає необхідність отримання цього документа, орієнтуючись на вимоги партнерів, банківських установ чи регуляторних органів. У процесі підготовки проводиться внутрішня перевірка відповідності підприємства критеріям отримання Свідоцтва. Зокрема, аналізується наявність або відсутність прострочених боргів, судових проваджень та забезпечується своєчасне подання фінансової звітності. Крім того, компанія готує всю необхідну внутрішню документацію, яка може знадобитися під час подачі заявки.

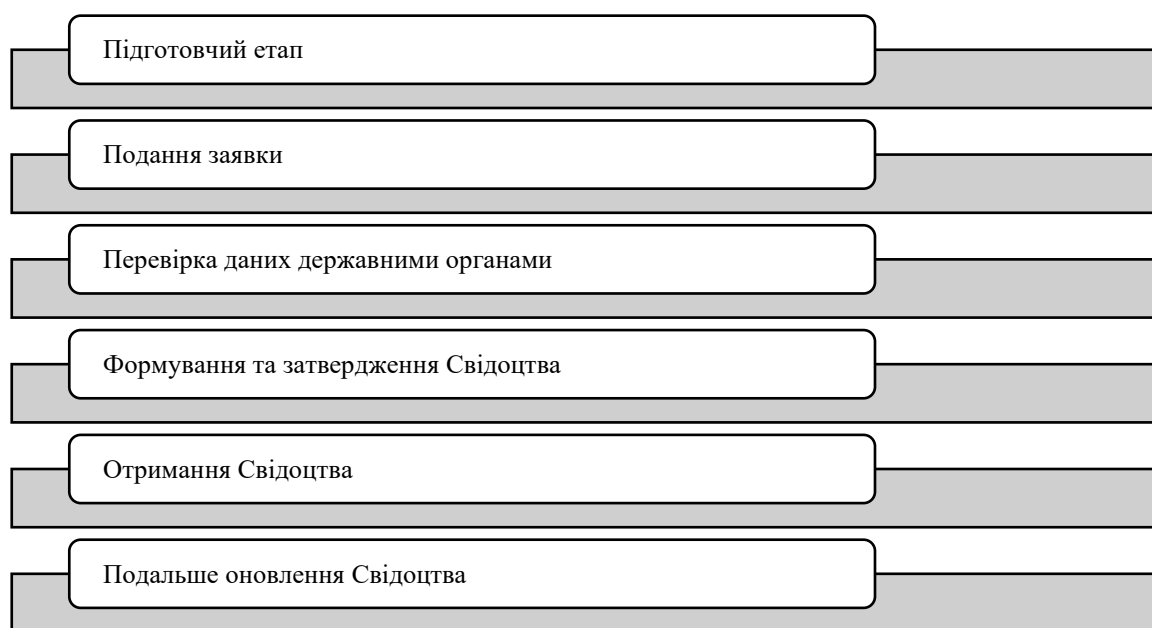

Рис. 3.3. Основні етапи отримання підприємством «Свідоцтва ділової репутації»

Джерело: розроблено автором

2. *Подання заявки* - відбувається подання заявки на отримання «Свідоцтва ділової репутації». Підприємство ініціює офіційний запит, заповнює необхідну інформацію та визначає спосіб отримання документа. Процедура починається з реєстрації підприємства в онлайн-системі або звернення до

державного органу, що відповідає за видачу Свідоцтва. Підприємство заповнює заявку, в якій вказує основні дані, зокрема повну назву компанії, код ЄДРПОУ, юридичну адресу, а також інформацію про керівництво та кінцевих бенефіціарів. На цьому ж етапі обирається форма отримання Свідоцтва – електронна або паперова. Завершальним кроком є сплата вартості послуг відповідно до встановленого тарифу, що забезпечує подальший розгляд заявки державним органом.

3. Перевірка даних державними органами - на цьому етапі державний орган проводить всебічну перевірку поданих даних підприємства, використовуючи офіційні реєстри та бази даних. Основна мета цього процесу – підтвердити відповідність компанії критеріям для отримання «Свідоцтва ділової репутації» та виключити можливість надання неправдивої інформації.

Перш за все, аналізується інформація підприємства в ключових державних реєстрах, включаючи:

- *Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань*, що містить основні дані про компанію, її засновників, бенефіціарних власників та правовий статус;
- *Реєстр судових рішень*, який дозволяє перевірити наявність судових процесів, що можуть впливати на ділову репутацію компанії;
- *Реєстр боржників та виконавчих проваджень*, що надає інформацію про можливі боргові зобов'язання підприємства перед іншими суб'єктами;
- *Реєстр податкових боржників та фінансових звітів*, де перевіряється своєчасність сплати податків, наявність податкової заборгованості та дотримання вимог фінансової звітності.

Після аналізу наданих даних державний орган визначає відповідність підприємства критеріям для видачі Свідоцтва. Якщо ж виявляються невідповідності або розбіжності в поданій інформації, заявнику може бути направлений запит на надання додаткових документів або усунення виявлених порушень. У разі серйозних порушень заявка може бути відхилена.

4. Формування та затвердження Свідоцтва - після успішного

проходження перевірки уповноважений орган приступає до формування та затвердження Свідоцтва. Цей етап включає підготовку документа, що підтверджує ділову репутацію підприємства, з урахуванням усіх вимог законодавства та офіційних стандартів.

Свідоцтво формується з наступними обов'язковими реквізитами:

- *Дата видачі*, яка вказує актуальність наданої інформації.
- *Підпис уповноваженої особи державного органу*, що підтверджує законність і достовірність документа.
- *Офіційна печатка органу реєстрації*, яка додає юридичну силу Свідоцтву.

Крім того, кожному Свідоцтву присвоюється *унікальний реєстраційний номер*, який дає змогу перевіряти його автентичність.

У разі необхідності документ може бути *апостильований або легалізований*, якщо підприємство планує використовувати його за кордоном. Ця процедура забезпечує міжнародне визнання документа та його юридичну силу в іноземних юрисдикціях.

5. *Отримання Свідоцтва* - після затвердження Свідоцтва, підприємство може отримати його у вибраному форматі та використовувати у своїй діяльності. Залежно від обраного варіанту, Свідоцтво може бути отримане наступними способами:

- *Електронна версія* документа надсилається підприємству через офіційний портал або електронну пошту (за запитом).
- *Паперовий варіант* видається через кур'єрські або поштові служби.

«Свідоцтво ділової репутації» може бути використане у різних ділових процесах, зокрема:

- при укладенні контрактів та веденні переговорів із партнерами;
- участі в тендерах та державних закупівлях;
- подачі заявки на банківське кредитування або інвестування;
- Реєстрації бізнесу або відкритті філій за кордоном.

6. *Подальше оновлення Свідоцтва* – «Свідоцтво ділової репутації» має визначений термін дії, після закінчення якого підприємство повинно

своєчасно подати заявку на оновлення документа.

Основні етапи оновлення включають:

- визначення строку дії Свідоцтва (як правило, один рік з моменту видачі);
- підготовку та подачу заявки на оновлення Свідоцтва після завершення строку дії;
- надання актуальних фінансових звітів та іншої необхідної документації для підтвердження відповідності підприємства критеріям отримання Свідоцтва;
- внесення змін у разі оновлення корпоративних даних, таких як зміна власників, адреси чи керівного складу підприємства.

Таким чином, своєчасне оновлення Свідоцтва гарантує безперервність підтвердження ділової репутації підприємства та дозволяє уникнути можливих труднощів при веденні бізнесу.

Процедура отримання та оновлення «Свідоцтва ділової репутації» є важливим інструментом для підвищення рівня економічної безпеки підприємств. Вона сприяє спрощенню доступу до перевіреної інформації про контрагентів, зміцненню довіри між бізнес-партнерами та забезпечує гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами. Запровадження цифрових сервісів для подання заявки та перевірки даних дозволить зменшити адміністративне навантаження та підвищить ефективність процесу отримання Свідоцтва.

Впровадження «Свідоцтва ділової репутації» сприятиме зменшенню загроз шахрайства, підвищенню рівня прозорості ведення бізнесу та гармонізації українського правового поля з міжнародними стандартами. Це, у свою чергу, позитивно вплине на економічну безпеку підприємств, зміцнення довіри між бізнес-партнерами та розвиток стійкої економічної системи.

Дослідження може стати підставою для запропонування рекомендацій щодо створення відповідного правового та регуляторного середовища для впровадження Свідоцтва в Україні, основою для подальших наукових винаходів та розробки законодавчих ініціатив з метою покращення

економічної безпеки суб'єктів господарювання та сприяння сталому розвитку бізнесу в Україні.

Враховуючи економічну, фінансову, військово-політичну та криміногенну ситуацію, які склалися в Україні, неможливість або обмежену можливість отримання достовірної інформації щодо учасників ринку у відкритому доступі, а також з огляду на досвід іноземних держав, автор вважає необхідним, з метою забезпечення економічної безпеки підприємств, розробити та впровадити в Україні практику використання «Свідоцтва ділової репутації».

Необхідність такої практики підтримана під час опитування представників підрозділів економічної безпеки експертів в галузі вивчення ділової репутації юридичних та фізичних осіб Корпорації «Богдан», ДП АСЗ №1 АТ «Богдан Моторс», ДП АСЗ №1 АТ «Богдан Моторс», ТОВ «Хюндай Моторс Україна», ПАТ «УкрАвто», АТ «Ощадбанк», АТ «ПриватБанк».

За результатами проведеного опитування, були систематизовані основні переваги та недоліки (Табл. 3.1-3.2).

Впровадження «Свідоцтва ділової репутації» в Україні може стати потужним інструментом підвищення прозорості та безпеки бізнес-середовища.

**Основні переваги запровадження «Свідоцтва ділової репутації»
підприємств в Україні**

Переваги	Пояснення
Підвищення довіри до компанії	Наявність Свідоцтва підтверджує відповідність підприємства законодавчим вимогам, відсутність фінансових порушень та належну ділову репутацію. Це підвищує рівень довіри з боку банків, контрагентів та інвесторів
Зменшення ризиків шахрайства та недобросовісної конкуренції	Офіційно підтверджена репутація ускладнює маніпуляції та використання фальшивої інформації щодо підприємств
Спрощення доступу до міжнародного ринку	У багатьох країнах світу Свідоцтво є обов'язковим документом для реєстрації бізнесу, участі у тендерах, укладення міжнародних контрактів. Його впровадження в Україні сприятиме інтеграції з міжнародними стандартами
Оптимізація процесу перевірки контрагентів	Завдяки офіційно підтвердженій інформації, компанії зможуть швидше ухвалювати рішення щодо співпраці з партнерами, знижуючи витрати на додаткову перевірку
Підвищення рівня економічної безпеки	Свідоцтво допомагає уникнути ризиків співпраці з компаніями, які можуть мати фінансові проблеми або бути причетними до корупційних схем
Стимулювання прозорості та корпоративного управління	Впровадження такого документа мотивуватиме підприємства дотримуватись стандартів відкритості, своєчасно подавати фінансову звітність та відповідати вимогам законодавства
Зручність отримання	У разі цифровізації процесу Свідоцтво можна буде отримувати в електронному форматі, що спростить його використання та легітимність у міжнародних угодах

Джерело: розроблено автором

Водночас необхідно розробити ефективну нормативно-правову базу, що мінімізує ризики бюрократизації, корупції та дискримінації підприємств.

Діджиталізація процесу отримання документа, його міжнародне визнання та інтеграція з відкритими державними реєстрами можуть зробити цю ініціативу успішною та ефективною.

**Основні недоліки запровадження «Свідоцтва ділової репутації»
підприємств в Україні**

Недоліки	Пояснення
Недосконалість законодавчої бази	На сьогодні відсутній нормативно-правовий механізм регулювання видачі такого документа, що ускладнює його впровадження
Ризик бюрократизації процесу	Якщо процедура отримання Свідоцтва буде надто складною або дорогою, це може стати ще одним адміністративним бар'єром для бізнесу
Потреба у регулярному оновленні	Свідоцтво повинно мати обмежений термін дії (наприклад, один рік), що вимагатиме періодичного його поновлення та подання актуальних звітів
Можливі корупційні ризики	У разі відсутності належного контролю, процес видачі Свідоцтва може бути використаний як інструмент тиску на бізнес або для отримання неправомірної вигоди
Обмежений вплив на міжнародну репутацію	Хоча Свідоцтво може бути визнаним в Україні, його легітимність за кордоном потребуватиме додаткових кроків, таких як апостилювання або міжнародне підтвердження
Ризик дискримінації підприємств	Компанії, які з певних причин не отримали Свідоцтво (навіть через технічні чи адміністративні перешкоди), можуть стикатися з обмеженнями у співпраці з партнерами та фінансовими установами

Джерело: розроблено автором

Для впровадження механізму отримання Свідоцтва пропонується ініціювати внесення до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» [22] низку доповнень:

- статтю 1 доповнити пунктом «2¹-) «Свідоцтво ділової репутації» (далі - Свідоцтво) - документ у паперовій формі, що виготовлений реєстратором, який містить відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань в обсязі, визначеному ст.11 пунктах 8¹ та 8², які є актуальними на дату та час формування Свідоцтва або інформацію про відсутність даних у необхідному для видачі такого свідоцтва обсязі»;

- статтю 1 пункт 8 «заявник»: доповнити новими абзацами «фізична особа-підприємець або юридична особа, у яких державні органи, контрагенти

або потенційні контрагенти, зокрема іноземні, запросили Свідоцтво; «контрагенти або потенційні контрагенти фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, які самі мають право на отримання Свідоцтва»;

- до статті 11. «Надання відомостей з Єдиного державного реєстру» доповнити пункт 8 абзацом «юридичні особи та фізичні особи-підприємці отримують Свідоцтва на платній основі за тарифами та у строки, визначені розпорядником даних в паперовому вигляді на бланку за підписом реєстратора та завірені печаткою Департаменту державної реєстрації Міністерства юстиції».

- доповнити статтю 11 пунктами «8¹) в Свідоцтві після перевірки реєстратором даних щодо юридичної особи в обсязі, передбаченому ст.2 Закону, відображаються дані про: повну її назву та форму власності; наявність на момент запиту діючої державної реєстрації; відокремлені підрозділи; адресу місцезнаходження; не перебування в стані припинення підприємницької діяльності, ліквідації або банкрутства; відсутність відкритих виконавчих проваджень зі стягнення боргів; наявність фінансової звітності за останній період, установчі дані керівника, або осіб, які можуть вчиняти дії від імені особи; кінцевих бенефіціарних власників». «8²) в Свідоцтві після перевірки реєстратором даних щодо фізичної особи-підприємця, в обсязі, передбаченому ст.2 Закону, відображаються дані про: його установчі дані; наявність на момент запиту діючої державної реєстрації; адресу місцезнаходження; не перебування в стані припинення підприємницької діяльності або банкрутства; відсутність відкритих виконавчих проваджень зі стягнення боргів, наявність фінансової звітності за останній період».

Вартість Свідоцтва може бути встановлена аналогічно вартості користування даними ЄДР, встановленої Наказом Державної служби статистики України від 25.07.2022 №209 зареєстрованому в Міністерстві статистики України 01.09.2022 за №999/38335 [160].

Її розмір складається з відсоткового співвідношення до прожиткового мінімуму для працездатних осіб (без урахування податку на додану вартість),

установленого законом про Державний бюджет України на 01 січня календарного року, у якому подається запит на надання відомостей (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Можлива вартість послуг щодо отримання інформації про підприємство - Свідоцтва.

Вид робіт	У % до прожиткового мінімуму
1. Надання консультацій	0,15%.
2. Формування до запиту до бази даних ЄДРПОУ	0,58% .
3. Пошук в інформаційному фонді ЄДРПОУ (у розрахунку на один запит)	0,87%.
4. Формування довідкової інформації	0,53%.
5. Контроль на присутність суб'єктів з однаковими критеріями	0,15%;
6. Формування вихідних таблиць за заданими критеріями (у розрахунку на один запит)	0,15%.
7. Інші заходи щодо забезпечення автоматизованого ведення ЄДРПОУ	0,15%.
8. Формування на електронному носії вихідної інформації з бази даних ЄДРПОУ (у розрахунку на один запит)	0,07%.
9. Візуальний контроль вихідної інформації	0,15%.
10. Друкування інформації на паперовому носії (у розрахунку на одну сторінку)	0,10%.

Джерело: розроблено автором

В 2023 році загальна вартість Свідоцтва становитиме 4,026 грн. + 15, 567 грн. + 23,350 грн. + 14,225 грн. + 4,026 грн. + 4,026 грн. + 1,878 грн. + 4,026 грн. + 2,684 грн. = 76,808 грн. + 20% пдв = 92,170 грн. *тобто 92 грн.*

Стандартний термін відправлення Свідоцтва становитиме *10 діб*, вартість реєстрованої пересилки Свідоцтва оператором ПрАТ «Укрпошта» становитиме *33 грн.* (термін доставки в межах області до *4 днів*, у межах України – до *6 днів*).

Загальна вартість Свідоцтва з пересилкою «Стандарт» становитиме *125 грн.* Вартість Сертифікату, виготовленого у терміновому режимі (відправка в день отримання заявки, якщо вона надійшла до 11.00 і наступного дня, якщо після 11.00), пропонується встановити із 100% націнкою, що становитиме *184*

грн. Експрес-доставка документа оператором ПрАТ «Укрпошта» реєстрованим листом коштуватиме 36 грн. Загальна вартість Свідоцтва з пересилкою «Експрес» становитиме 220 грн.

Для здійснення замовлення ініціювати створення на вебсайті Міністерства юстиції України розділу «Свідоцтво ділової репутації» [161], де розмістити шаблон заяви на отримання Свідоцтва в електронній формі та в паперовому вигляді, представленому у Додатку К.1.

Свідоцтво ділової репутації може виготовлятися на стандартному бланку Міністерства юстиції України, які використовуються нотаріусами. Таким чином додаткового фінансування на створення бланку не знадобиться (Додатки К.2).

Отже, за результатами дослідження була ретельно проаналізована необхідність вдосконалення способів вивчення ділової репутації суб'єктів господарювання для забезпечення економічної безпеки підприємства та запропоновано впровадження в Україні системи отримання через Міністерство юстиції України «Свідоцтва ділової репутації», яке характеризуватиме стан ділової репутації суб'єктів господарювання. Впровадження в Україні «Свідоцтва ділової репутації» не потребує суттєвих змін та доповнень до законодавства та залучення додаткових фінансових витрат з бюджету.

Результати дослідження підкреслюють, що впровадження «Свідоцтва ділової репутації» є обґрунтованим кроком для забезпечення економічної безпеки підприємств в Україні, що сприятиме покращенню національного бізнес-середовища.

3.3. Розробка методики оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації

Оцінка ділової репутації підприємств є важливим інструментом забезпечення їх економічної безпеки. Вона дозволяє знизити ризики співпраці з ненадійними контрагентами, підвищити рівень довіри з боку інвесторів та партнерів, а також забезпечити стабільність фінансових і господарських процесів. Запропонована методика базується на кількісному вираженні ділової репутації через систему критеріїв, які відображають ключові аспекти діяльності суб'єктів господарювання, що дозволяє оцінити економічну безпеку підприємств відповідно до стану їх ділової репутації.

Методика оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації базується на:

- використанні якісних та кількісних критеріїв для оцінки надійності підприємства;
- розрахунку абсолютного значення ділової репутації (D_r абс), максимального значення (D_r max), та суб'єктивного значення (D_r суб) за обраними задля проведення оцінювання критеріями, кількістю критеріїв та їх показниками (значеннями);
- розрахунку коефіцієнта дійсності ділової репутації (K_D др), як показника відповідності фактичного рівня репутації, максимальному можливому за обраними задля проведення оцінювання критеріями, кількістю критеріїв та їх показниками (значеннями);
- розрахунку абсолютного значення економічної безпеки (B абс), раціонального значення (B рац) та індикативного значення (B інд), за кількісними значеннями оціночних критеріїв ділової репутації;
- визначенні впливу ділової репутації на рівень та стан системи економічної безпеки підприємства через коефіцієнт захищеності (K зах);

– визначення продуктивності і раціональності розподілення пріоритетів щодо функціональних складових економічної безпеки з боку її суб'єктів, через коефіцієнт пропорційної функціональності (К пф).

Кількісне вираження ділової репутації. Методика розрахунку кількісного значення ділової репутації (Др абс), (Др max), (Др суб), коефіцієнтів дійсності ділової репутації (Кд др max/абс), (Кд др суб/max), (Кд др суб/абс), як показників стану ділової репутації об'єкта зацікавленості.

1. *Абсолютне значення ділової репутації.* Абсолютне значення ділової репутації (Др абс) визначається як бездоганний рівень репутації, що відповідає найвищим стандартам ведення бізнесу.

Площа кола - *абсолютне значення ділової репутації (Др абс), або бездоганна ділова репутація (рис. 3.4).*

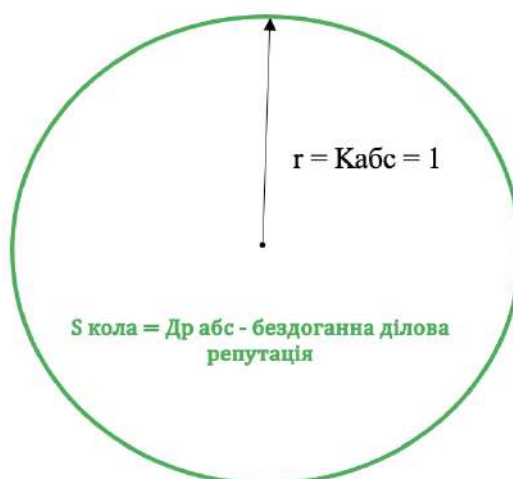

Рис. 3.4. Абсолютне значення ділової репутації (Др абс) у вигляді площі зеленого кола

Джерело: розроблено автором

$$S \text{ кола} = \text{Др абс} = \pi \times r^2 \quad (3.1)$$

де $S \text{ кола} = (\text{Др абс})$ - абсолютне значення ділової репутації або бездоганна ділова репутація; $\pi = 3,14$; r – значення абсолютного критерія (Кабс) ділової репутації.

$$\text{Др абс} = \pi \times (\text{К абс})^2 \quad (3.2)$$

(К абс) – абсолютний критерій, інтегральне поняття, що дає можливість оцінити *абсолютне значення ділової репутації.*

$$\text{Прийmemo (К абс)} = 1, \text{ тоді } \text{Др абс} = 3,14 \times 1^2 = 3,14 \quad (3.3)$$

Для запропонованого методу $(ДР\text{ абс}) \leq 3,14$.

Для розрахунку коефіцієнта дійсності ділової репутації ($Кд\text{ др}$), важливою складовою є кількість обраних критеріїв для її оцінки.

Позначимо кількість критеріїв як $(N_{кр})$. За результатами авторського експерименту, значення $(N_{кр})$, з якого можлива зважена оцінка ділової репутації, повинна бути ≥ 3 , тобто:

$$N_{кр} \geq 3$$

2. Максимальне значення ділової репутації ($Др\text{ max}$) при $N_{кр} = 3$. Відображення ($Др\text{ max}$) за 3 критеріями буде виглядати як площа синього трикутника, який знаходиться в середній площі зеленого кола - ($Др\text{ абс}$) (рис. 3.5).

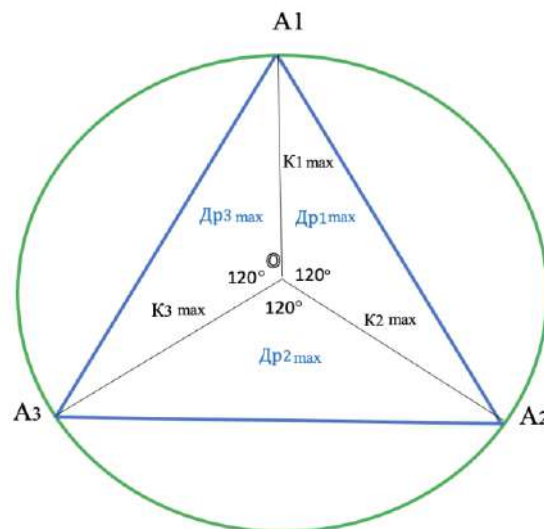

Рис. 3.5. Максимальне значення ділової репутації ($Др\text{ max}$) при $N_{кр} = 3$ та її наочне співвідношення з ($Др\text{ абс}$)

Джерело: розроблено автором

Якщо значення площі кола прийнята як ($Др\text{ абс}$) - абсолютне значення ділової репутації, то значення площі фігури, яка утворюється за 3 критеріями - трикутник, буде *максимальною* діловою репутацією за 3 критеріями.

При цьому ($К1_{max}$) - критерій №1=($O A1$)=1 (як максимально можливому значенню критерія); ($К2_{max}$) – критерій №2 =($O A2$) = 1; ($К3_{max}$) – критерій №3=($O A3$)=1.

З'єднавши (A1,A2,A3) отримуємо трикутник, який в свою чергу складається з 3 трикутників: площа (O A1 A2)=(Др1); площа (O A2 A3)=(Др2); площа (O A3 A1)=(Др3).

Для оптимізації розрахунків, задаємо умову, що кут між критеріями (К max) ділової репутації повинен бути однаковий, як ознак того, що критерії які обрані для проведення оцінювання, мають однакову важливість (рівнозначні за важливістю).

Для 3 критеріїв кут буде дорівнювати $\frac{360}{3}$, або 120°.

$$\text{Тоді:} \quad \text{Др max} = \text{Др1 max} + \text{Др2 max} + \text{Др3 max} \quad (3.4)$$

$$\text{Др1 max} = \frac{1}{2} \times \text{K1 max} \times \sin \frac{360}{3}; \quad (3.5)$$

$$\text{Др2 max} = \frac{1}{2} \times \text{K2 max} \times \sin \frac{360}{3}; \quad (3.6)$$

$$\text{Др3 max} = \frac{1}{2} \times \text{K3 max} \times \sin \frac{360}{3}; \quad (3.7)$$

$$\sin 120^\circ = 0,866$$

$$\text{Др max} = \sum_{i=1}^3 \frac{1}{2} \times \sin \frac{360}{3} = 1,299 \quad (3.8)$$

Максимальне значення ділової репутації за 3 критеріями дорівнює 1,299. Співвідношення максимального значення ділової репутації за 3 критеріями (Др max), з абсолютним значенням (Др абс), - є коефіцієнт дійсності (КДдр max/абс) - показник ступеню відповідності максимального значення (Др max), абсолютному значенню ділової репутації (Др абс).

$$\text{КД др max/абс} = \frac{\text{Др max}}{\text{Др абс}} = \frac{1,299}{3,14} = 0,4136942675 = 0,4137 = 41,37\% \quad (3.9)$$

(Др max) за 3 критеріями оцінки відповідає (Др абс) на 41,37%.

Для розрахунку (Др max) з (Nкр) критеріїв ділової репутації, кут буде дорівнювати $\frac{360}{N_{кр}}$.

(Др max) - максимальної значення ділової репутації (Др max) за (Nкр) кількості критеріїв буде розумітися як:

$$Dp \text{ max} = \sum_{i=1}^{N_{кр}} \frac{1}{2} \times \sin \frac{360}{N_{кр}} \quad (3.10)$$

3. Суб'єктивне значення ділової репутації (Др суб). Суб'єктивна оцінка ділової репутації здійснюється експертним методом на основі зібраних даних щодо підприємства. Вона може мати значення нижче (Др max), що відображає реальні ринкові умови та ризики, пов'язані з діяльністю компанії. Розглянемо наші пропозиції більш детально.

Припустимо, що суб'єкт оцінювання, по результатах вивчення ділової репутації об'єкта зацікавленості за 3 критеріями, надав їм свої розрахункові (суб'єктивні) показники: - (К1суб)=(О а1)=0,5; (К2суб)=(О а2)=0,8; (К3суб)=(О а3)=0,6. Співвідношення (Др суб) (площа червоного трикутника) з (Др max) (площею синього трикутника) та (Др абс) (площею зеленого кола) відображено на (рис. 3.6).

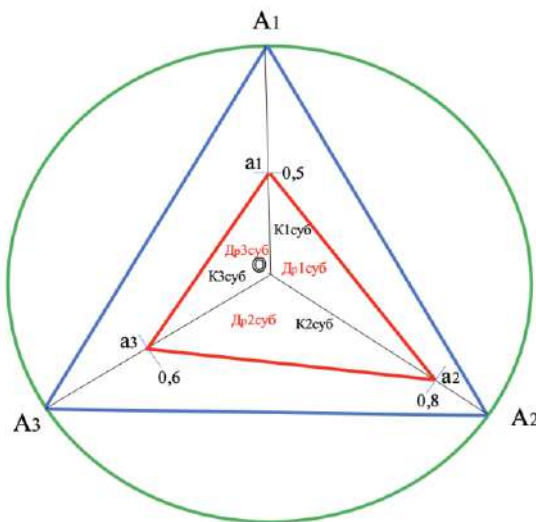

Рис. 3.6. Значення ділової репутації (Др суб) за 3 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб) (у вигляді площі червоного трикутника)

Джерело: розроблено автором

Розрахунок (Др суб) за 3 критеріями за суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб).

$$Dp \text{ суб} = Dp1\text{суб} + Dp2\text{суб} + Dp3\text{суб} \quad (3.11)$$

$$\sin 120^\circ = 0,866$$

$$Др1 \text{ суб} = \frac{1}{2} \times 0,5 \times 0,8 \times 0,866 = 0,1732 \quad (3.12)$$

$$Др2 \text{ суб} = \frac{1}{2} \times 0,8 \times 0,6 \times 0,866 = 0,2078 \quad (3.13)$$

$$Др3 \text{ суб} = \frac{1}{2} \times 0,6 \times 0,5 \times 0,866 = 0,1299 \quad (3.14)$$

$$Др \text{ суб} = 0,1732 + 0,2078 + 0,1299 = 0,5109 \quad (3.15)$$

Співвідношення *суб'єктивного* значення ділової репутації за 3 критеріями (Др суб), з *максимальним* значенням (Др max) за 3 критеріями, - є коефіцієнт дійсності (КДдр суб/max) - показник ступеня відповідності *суб'єктивного* значення Др суб, *максимальному* значенню ділової репутації (Др max).

$$КД \text{ др суб/max} = \frac{Др \text{ суб}}{Др \text{ max}} = \frac{0,5109}{1,299} = 0,3933025404 = 0,3933 = 39,33\% \quad (3.16)$$

(Др суб) за 3 критеріями оцінки відповідає (Др max) за 3 критеріями оцінки на 39,33%.

Співвідношення *суб'єктивного* значення ділової репутації за 3 критеріями (Др суб), з *абсолютним* значенням (Др абс), - є коефіцієнт дійсності (КДдр суб/абс) - показник ступеня відповідності *суб'єктивного* значення (Др суб), *абсолютному* значенню ділової репутації (Др абс).

$$КД \text{ др суб/абс} = \frac{Др \text{ суб}}{Др \text{ абс}} = \frac{0,5109}{3,14} = 0,1627070064 = 0,1627 = 16,27\% \quad (3.17)$$

(Др суб) за 3 критеріями оцінки відповідає (Др абс) на 16,27%.

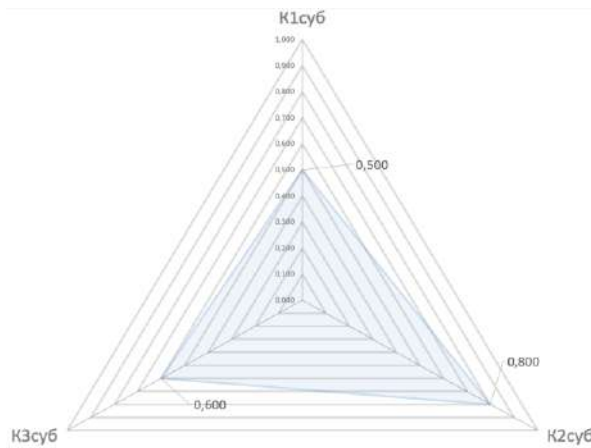

Рис. 3.7. Графічна діаграма вираження ділової репутації (Др суб) за 3 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб) (у вигляді площі блакитного трикутника)

Джерело: розроблено автором

(Др max), (Др суб), коефіцієнт дійсності ділової репутації (КДдр) за 4 критеріями. (Др max) за 4 критеріями буде виглядати як площа синього квадрату в середні площі зеленого кола – (Др абс) (рис. 3.8).

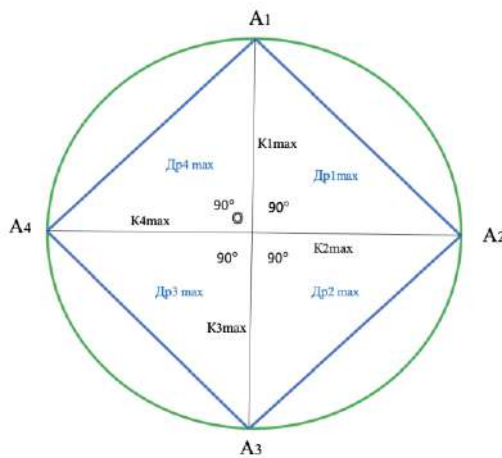

Рис. 3.8. Максимальне значення ділової репутації (Др max) за 4 критеріями (у вигляді площі синього квадрату)

Джерело: розроблено автором

Використовуючи формулу розрахунку максимального значення ділової репутації з (Nкр) критеріїв оцінки,

$$\text{Др max} = \sum_{i=1}^{N_{\text{кр}}} \frac{1}{2} \times \sin \frac{360}{N_{\text{кр}}} \quad (3.11)$$

при $\sin 90^\circ=1$,

проводимо розрахунок значення ділової репутації за 4 критеріями.

$$Др\ max = \sum_{i=1}^4 \frac{1}{2} \times \sin \frac{360}{4} = 2 \quad (3.18)$$

$$КД\ др\ max/абс = \frac{Др\ max}{Др\ абс} = \frac{2}{3,14} = 0,6369426752 = 0,6369 = 63,69\% \quad (3.19)$$

(Др max) за 4 критеріями оцінки відповідає **(Др абс)** на **63,69%**.
Співвідношення (ДР суб) (площа червоного чотирикутника) з (Др max) (площею синього квадрата) та (Др абс) (площею зеленого кола) відображено на (рис. 3.9).

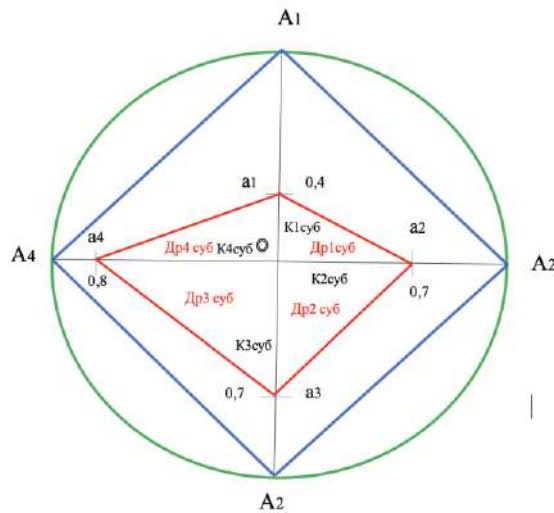

Рис. 3.9. Значення ділової репутації (Др суб) за 4 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб), (К4суб) у вигляді площі червоного чотирикутника

Джерело: розроблено автором

Розрахунок (Др суб) за 4 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб), (К4суб). (К1суб)=(О a1)=0,4; (К2суб)=(О a2)=0,7; (К3суб) =(О a3)=0,7; (К4суб)=(О a4)=0,8.

$$Др\ суб = Др1суб + Др2суб + Др3суб + Др4суб \quad (3.20)$$

$$Др1\ суб = \frac{1}{2} \times 0,4 \times 0,7 \times 1 = 0,14 \quad (3.21)$$

$$Др2\ суб = \frac{1}{2} \times 0,7 \times 0,7 \times 1 = 0,245 \quad (3.22)$$

$$Др3\ суб = \frac{1}{2} \times 0,7 \times 0,8 \times 1 = 0,28 \quad (3.23)$$

$$Др4 \text{ суб} = \frac{1}{2} \times 0,8 \times 0,4 \times 1 = 0,16 \quad (3.24)$$

$$Др \text{ суб} = 0,14 + 0,245 + 0,1299 + 0,16 = 0,825 \quad (3.25)$$

$$КД \text{ др суб}/\text{max} = \frac{Др \text{ суб}}{Др \text{ max}} = \frac{0,825}{2} = 0,4125 = 41,25\% \quad (3.26)$$

(Др суб) за 4 критеріями оцінки відповідає (Др max) за 4 критеріями оцінки на 41,25 %.

$$КД \text{ др суб}/\text{абс} = \frac{Др \text{ суб}}{Др \text{ абс}} = \frac{0,825}{3,14} = 0,26272388535 = 0,2627 = 26,27\% \quad (3.27)$$

(Др суб) за 4 критеріями оцінки відповідає (Др абс) на 26,27%

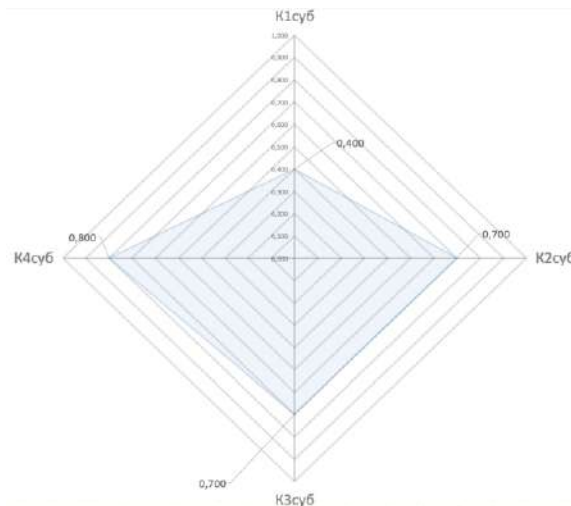

Рис. 3.10. Графічна діаграма вираження ділової репутації (Др суб) за 4 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб), (К4суб) (у вигляді площі блакитного чотирикутника)

Джерело: розроблено автором

(Др max), (Др суб), коефіцієнт дійсності ділової репутації (КД др) за 5 (п'ятьма) критеріями. (Др max) за 5 критеріями буде виглядати як площа синього п'ятикутника в середні площі зеленого кола – (Др абс) (рис. 3.11).

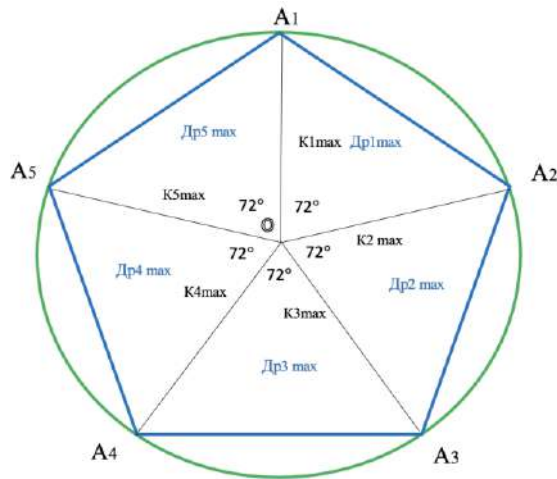

Рис. 3.11. Максимальне значення ділової репутації (Др max) за 5 критеріями (у вигляді площі синього п'ятикутника)

Джерело: розроблено автором

Використовуючи формулу розрахунку *максимального* значення ділової репутації з (Nкр) критеріїв оцінки,

$$Др\ max = \sum_{i=1}^{N_{кр}} \frac{1}{2} \times \sin \frac{360}{N_{кр}} \quad (3.11)$$

$$\text{при } \sin 72^\circ = 0,9510565163 = 0,9511$$

проводимо розрахунок значення ділової репутації за 5 критеріями.

$$Др\ max = \sum_{i=1}^5 \frac{1}{2} \times \sin \frac{360}{5} = 2,37775 = 2,3778 \quad (3.28)$$

$$КД\ др\ max/абс = \frac{Др\ max}{Др\ абс} = \frac{2,3778}{3,14} = 0,7572611465 = 0,7573 = 75,73\% \quad (3.29)$$

(Др max) за 5 критеріями оцінки відповідає (Др абс) на 75,73%.

Співвідношення (ДР суб) (площа червоного п'ятикутника) з (Др max) (площею синього п'ятикутника) та (Др абс) (площею зеленого кола) відображено на (рис. 3.12).

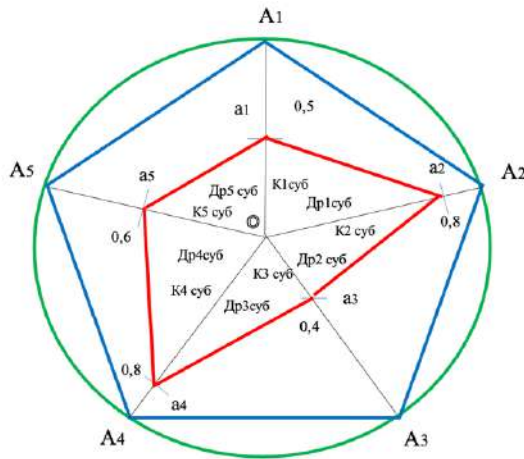

Рис. 3.12. Значення ділової репутації (Др суб) за 5 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб), (К4суб), (К5суб) у вигляді площі червоного п'ятикутника

Джерело: розроблено автором

Розрахунок (Др суб) за 5 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб), (К4суб), (К5суб). (К1суб)=(О a1)=0,5; (К2суб)=(О a2)=0,8; (К3суб)=(О a3)=0,4; (К4суб)=(О a4)=0,8; (К5суб)=(О a5)=0,6.

$$\text{Др суб} = \text{Др1суб} + \text{Др2суб} + \text{Др3суб} + \text{Др4суб} + \text{Др5суб} \quad (3.30)$$

$$\text{Др1 суб} = \frac{1}{2} \times 0,5 \times 0,8 \times 0,951 \times 1 = 0,19022 = 0,1902 \quad (3.31)$$

$$\text{Др2 суб} = \frac{1}{2} \times 0,8 \times 0,4 \times 0,951 \times 1 = 0,152176 = 0,1522 \quad (3.32)$$

$$\text{Др3 суб} = \frac{1}{2} \times 0,4 \times 0,8 \times 0,951 \times 1 = 0,152176 = 0,1522 \quad (3.33)$$

$$\text{Др4 суб} = \frac{1}{2} \times 0,8 \times 0,6 \times 0,951 \times 1 = 0,228264 = 0,2283 \quad (3.34)$$

$$\text{Др5 суб} = \frac{1}{2} \times 0,6 \times 0,5 \times 0,951 \times 1 = 0,142665 = 0,1427 \quad (3.35)$$

$$\text{Др суб} = 0,1902 + 0,1523 + 0,1523 + 0,2283 + 0,1427 = 0,8658 \quad (3.36)$$

$$\text{КД др суб}/\text{max} = \frac{\text{Др суб}}{\text{Др max}} = \frac{0,8658}{2,3778} = 0,3641180924 = 0,3641 = 36,41\% \quad (3.37)$$

(Др суб) за 5 критеріями оцінки відповідає (Др max) за 5 критеріями оцінки на 36,41%.

$$КД др суб/абс = \frac{Др суб}{Др абс} = \frac{0,8658}{3,14} = 0,2757324841 = 0,2757 = 27,57\% \quad (3.38)$$

(Др суб) за 5 критеріями оцінки відповідає (Др абс) на 27,57 %

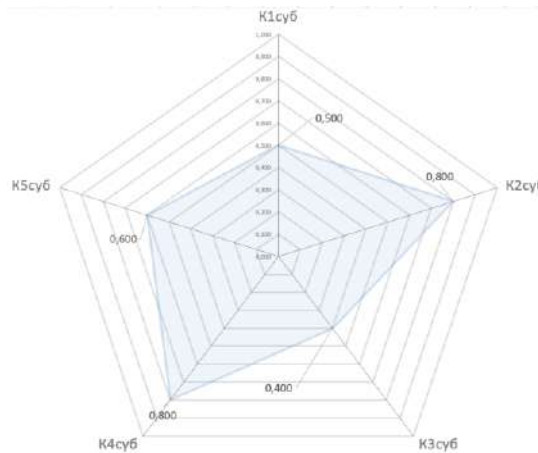

Рис. 3.13. Графічна діаграма вираження ділової репутації (Др суб) за 5 критеріями з суб'єктивними показниками (K1суб), (K2суб), (K3суб), (K4суб), (K5суб) у вигляді площі блакитного п'ятикутника

Джерело: розроблено автором

На підставі наведених вище розрахунків (Др суб) за (Nкр) критеріїв ділової репутації буде дорівнювати:

$$\begin{aligned} Др суб = & \frac{1}{2} \times K1суб \times K2суб \times \sin \frac{360}{Nкр} + \frac{1}{2} \times K2суб \times K3суб \times \sin \frac{360}{Nкр} \\ & + \dots \frac{1}{2} \times KNкрсуб \times K1суб \times \sin \frac{360}{Nкр} \quad (3.39) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} Др суб = & \sum_{i=1}^{Nкр-1} \frac{1}{2} \times Kсуб_i \times Kсуб_{i+1} \times \sin \frac{360}{Nкр} + \frac{1}{2} \times Kсуб_{Nкр} \times Kсуб_1 \times \\ & \sin \frac{360}{Nкр} \quad (3.40) \end{aligned}$$

Для зазначеної методики розрахунку важливим елементом є послідовність використання критеріїв які обираються для проведення оцінювання. Для забезпечення однозначності оцінки і повторюваності результатів послідовність використання повинна бути однаковою. Якщо здійснюється оцінка підприємства за критеріями які мають послідовність, наприклад: - K1суб- коефіцієнт незалежності; K2суб- коефіцієнт рентабельності

капіталу; $K3_{\text{суб}}$ - коефіцієнт зносу основних фондів; $K4_{\text{суб}}$ - коефіцієнт плинності кадрів; $K5_{\text{суб}}$ - рівень З/П у порівнянні з min З/П; $K6_{\text{суб}}$ - фондоддача; $K7_{\text{суб}}$ - коефіцієнт рентабельності активів; $K8_{\text{суб}}$ - динаміка кількості судових позовів; $K9_{\text{суб}}$ - коефіцієнт абсолютної ліквідності, то при проведенні повторного оцінювання, послідовність повинна бути ідентичною.

При проведенні оцінювання декількох підприємств, обрана послідовність оціночних критеріїв повинна бути однаковою для всіх об'єктів оцінювання.

Взаємозв'язок ділової репутації (Др суб) та економічної безпеки (Б інд).
Вважаємо, що ділова репутація об'єкта зацікавленості пов'язана з його економічною безпекою як «частка» і «ціле».

Якщо між поняттями встановлено логічний зв'язок, повинен бути визначений і зв'язок функціональний, завдяки якому зміна кількісного значення одного поняття – «частки» – ділової репутації (Др суб) змінює кількісне значення – «цілого» – економічної безпеки (Б інд), де (Б інд) – індикативне кількісне значення економічної безпеки.

Кількісні значення (Б інд) є індикаторами, які надають можливість оцінювати стан системи економічної безпеки об'єкта зацікавленості.

В запропонованій автором методиці, кількісна зміна - «частки» - ділової репутації (Др суб) і кількісна зміна – «цілого» - економічної безпеки (Б інд) здійснюється на підставі кількісної зміни значення критеріїв $K1$; $K2$; $K3$;... $K15$;... Kn які обираються для визначення стану ділової репутації підприємств, чим підтверджується можливість оцінювання економічної безпеки за станом їх ділової репутації – що є темою кандидатської дисертації автора.

Автором пропонується визначити функціональний зв'язок між (Др суб) і (Б інд) через площу геометричної фігури та її периметр, де площа геометричної фігури – це кількісне значення ділової репутації (Др суб), а її периметр – кількісне значення економічної безпеки (Б інд). Важливо

пам'ятати, що зміна площі геометричної фігури не завжди пропорційно змінює її периметр.

Авторська методика кількісного розрахунку ділової репутації ($Др_{\text{суб}}$), ($Др_{\text{max}}$), а також коефіцієнта дійсності ($КДр_{\text{суб}/\text{max}}$) - як показника ступеня відповідності суб'єктивного значення ($Др_{\text{суб}}$), *максимальному* значенню ділової репутації ($Др_{\text{max}}$) надана вище.

1. Абсолютне значення економічної безпеки ($Б_{\text{абс}}$) (рис. 3.14).

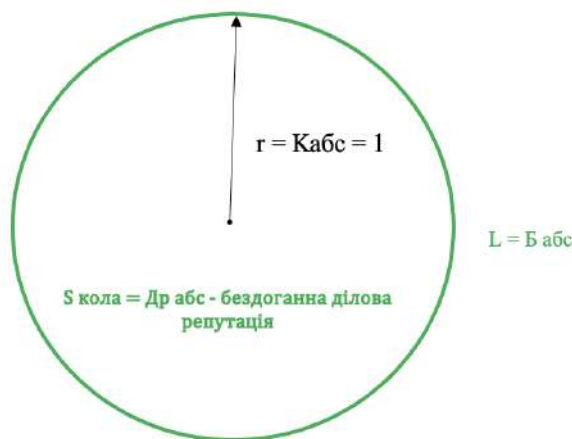

Рис. 3.14. Абсолютне значення економічної безпеки ($Б_{\text{абс}}$) (у вигляді периметру зеленого кола)

Джерело: розроблено автором

Прийmemo кількісне значення периметра кола - як *абсолютне* значення економічної безпеки ($Б_{\text{абс}}$).

$$L_{\text{кола}} = B_{\text{абс}} = \pi \times K_{\text{абс}} \times 2 \quad (3.41)$$

де ($Б_{\text{абс}}$) - абсолютне значення економічної безпеки; $\pi = 3,14$; r - значення абсолютного критерія ($К_{\text{абс}}$) ділової репутації ($Др_{\text{абс}}$).

Абсолютний критерій ($К_{\text{абс}}$) – абстрактне поняття, інтегральний критерій який дає можливість оцінити *абсолютне* значення ділової репутації ($Др_{\text{абс}}$) і відповідно абсолютне значення стану економічної безпеки ($Б_{\text{абс}}$).

Прийmemo значення ($К_{\text{абс}} = 1$), тоді ($Б_{\text{абс}}$) буде мати *абсолютне* значення:

$$B_{\text{абс}} = 3,14 \times 1 \times 2 = 6,28 \quad (3.42)$$

$(B_{\text{абс}}) = 6,28$ – абсолютне кількісне значення системи економічної безпеки підприємства, при якому вона генерує абсолютний стан захищеності в

дійсності. Авторська методика встановлює, що абсолютний стан захищеності, який здатна згенерувати система економічної безпеки підприємства, можливий, при кількісному значенні $(Др\ абс)=3,14$. Тобто коли $(Др\ абс)=3,14$, а $(Б\ абс)=6,28$ – система економічної безпеки згенерує абсолютний стан захищеності підприємства.

Іншими словами, коли кількісний показник ділової репутації $(Др\ абс)=3,14$, а відповідно кількісний показник економічної безпеки $(Б\ абс)=6,28$, тоді система економічної безпеки підприємства працює абсолютно ефективно.

Для розрахунку $(Б\ інд)$ і коефіцієнта захищеності $(К\ зах)$ - як кількісного показника стану економічної безпеки підприємства, важливою складовою є кількість обраних критеріїв для оцінки $(Др\ суб)$ і $(КД\ др)$ та їх кількісні значення (показники). Позначимо кількість критеріїв як $N_{кр}$.

На підставі авторського наукового експерименту, значення $(N_{кр})$, з якого можлива зважена оцінка $(Др\ суб)$, $(КД\ др)$ і функціонально пов'язаних з ними $(Б\ інд)$ і $(К\ зах)$ економічної безпеки підприємства - ≥ 3 .

2. Розрахунок $(Б\ рац)$, $(Б\ інд)$ та коефіцієнта захищеності $(К\ зах\ рац/абс)$, $(К\ зах\ інд/рац)$ за 3 критеріями. $(Б\ рац)$ – кількісне раціональне значення економічної безпеки коли значення всіх критеріїв обраних для оцінювання ділової репутації $(К\ суб)$ є максимальним і дорівнює 1, тобто коли всі оціночні $(К\ суб)=(К\ max)=1$.

Відображення стану економічної безпеки за 3 критеріями буде виглядати як периметр синього трикутника який знаходиться в середні периметра зеленого кола (рис. 3.15).

Для оптимізації розрахунків, задаємо умову, що кут між критеріями $(К\ max)$ ділової репутації повинен бути однаковий, як ознак того, що критерії які обрані для проведення оцінювання, **мають однакову важливість (рівнозначні за важливістю)**.

$(K1max)$ -критерій №1= $(O\ A1)=1$ як (максимально можливому) значенню критерія; $(K2max)$ –критерій № 2= $(O\ A2)=1$; $(K3max)$ –критерій № 3= $(O\ A3)=1$.

З'єднавши (А1, А2, А3) отримуємо трикутник, периметр якого є кількісне значення (Б рац) за 3 критеріями оцінювання ділової репутації.

- Кількісне значення (А1-А2) - перша сторона трикутника = (Б 1 рац);
- Кількісне значення (А2-А3) - друга сторона трикутника = (Б 2 рац);
- Кількісне значення (А3-А1) - третя сторона трикутника = (Б 3 рац).

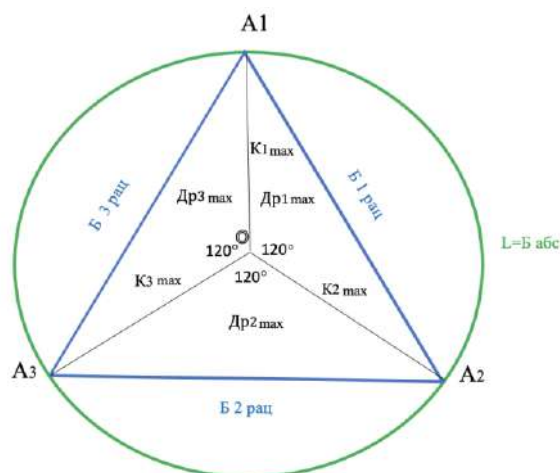

Рис. 3.15. Раціональне значення економічної безпеки (Б рац) за 3 критеріями (у вигляді периметра синього трикутника). Її наочне співвідношення з (Б абс) (периметром зеленого кола)

Джерело: розроблено автором

Якщо кількісне значення периметра кола прийнято як *абсолютна* економічна безпека (Б абс), тоді кількісне значення периметра трикутника, в якому кожний критерій (K_{1max}), (K_{2max}), (K_{3max}) = 1, буде узагальненою *раціональною* економічною безпекою (Б рац) за 3 критеріями.

$$Б \text{ рац} = Б1 \text{ рац} + Б2 \text{ рац} + Б3 \text{ рац} \quad (3.43)$$

$$Б1 \text{ рац} = \sqrt{K_{1max}^2 + K_{2max}^2 - 2 \times K_{1max} \times K_{2max} \times \cos \frac{360^\circ}{3}}; \quad (3.44)$$

$$Б2 \text{ рац} = \sqrt{K_{2max}^2 + K_{3max}^2 - 2 \times K_{2max} \times K_{3max} \times \cos \frac{360^\circ}{3}}; \quad (3.45)$$

$$Б3 \text{ рац} = \sqrt{K_{3max}^2 + K_{1max}^2 - 2 \times K_{3max} \times K_{1max} \times \cos \frac{360^\circ}{3}}. \quad (3.46)$$

$$Б \text{ рац} = N_{кр} \times \sqrt{2 - 2 \times \cos \frac{360^\circ}{N_{кр}}} \quad (3.47)$$

Автором запропонована формула раціонального кількісного значення економічної безпеки (Б рац) за (Nкр).

Якщо $N_{кр} = 3$,

$$B_{рац} = 3 \times \sqrt{2 - 2 \times \cos \frac{360^\circ}{3}} = 3 \times \sqrt{2 - 2 \times (-0,5)} = 5,196 \quad (3.48)$$

Раціональне кількісне значення економічної безпеки (Б рац) за 3 (трьома) критеріями дорівнює 5,196.

Співвідношенням раціонального значення економічної безпеки за 3 критеріями (Б рац), з абсолютним значенням (Б абс), - є коефіцієнт захищеності (Кзах рац/абс). Відповідно:

$$K_{зах \text{ рац/абс}} = \frac{B_{рац}}{B_{абс}} = \frac{5,196}{6,28} = 0,827 = 82,7\% \quad (3.49)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 3 критеріями (К суб) ділової репутації (при цьому значення кожного = 1), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 82,7% зі 100 % абсолютно можливих.

Припустимо, що суб'єкт оцінювання, по результатах вивчення ділової репутації підприємства за 3 критеріями, надав їм свої розрахункові (суб'єктивні) показники: - (К1суб) = 0,5; (К2суб) = 0,8; (К3суб) = 0,6. Наочне зображення (рис. 3.16).

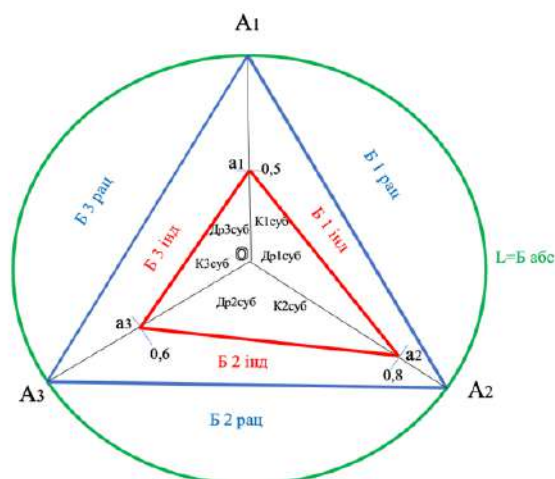

Рис. 3.16. Значення економічної безпеки (Б інд) за 3 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб) (у вигляді периметра червоного трикутника). Її наочне співвідношення з (Б рац) (периметром синього трикутника) та (Б абс) (периметром зеленого кола)

Джерело: розроблено автором

$$\text{Тоді} \quad \text{Б}_{\text{інд}} = \text{Б1}_{\text{інд}} + \text{Б2}_{\text{інд}} + \text{Б3}_{\text{інд}} : \quad (3.50)$$

$$\text{Б1}_{\text{інд}} = \sqrt{K_{1\text{суб}}^2 + K_{2\text{суб}}^2 - 2 \times K_{1\text{суб}} \times K_{2\text{суб}} \times \cos \frac{360^\circ}{3}}; \quad (3.51)$$

$$\text{Б2}_{\text{інд}} = \sqrt{K_{2\text{суб}}^2 + K_{3\text{суб}}^2 - 2 \times K_{2\text{суб}} \times K_{3\text{суб}} \times \cos \frac{360^\circ}{3}}; \quad (3.52)$$

$$\text{Б3}_{\text{інд}} = \sqrt{K_{3\text{суб}}^2 + K_{1\text{суб}}^2 - 2 \times K_{3\text{суб}} \times K_{1\text{суб}} \times \cos \frac{360^\circ}{3}}. \quad (3.53)$$

$$\text{Б1}_{\text{інд}} = \sqrt{0,5^2 + 0,8^2 - 2 \times 0,5 \times 0,8 \times \cos 120^\circ} = \sqrt{0,89 - 0,8 \times (-0,5)} = 1,136; \quad (3.54)$$

$$\text{Б2}_{\text{інд}} = \sqrt{0,8^2 + 0,6^2 - 2 \times 0,8 \times 0,6 \times \cos 120^\circ} = \sqrt{1 - 0,96 \times (-0,5)} = 1,217 \quad (3.55)$$

$$\text{Б3}_{\text{інд}} = \sqrt{0,6^2 + 0,5^2 - 2 \times 0,6 \times 0,5 \times \cos 120^\circ} = \sqrt{0,61 - 0,6 \times (-0,5)} = 0,954. \quad (3.56)$$

$$\text{Б}_{\text{інд}} = 1,136 + 1,217 + 0,954 = 3,307 \quad (3.57)$$

Співвідношенням індикативного значення економічної безпеки за 3 критеріями ($\text{Б}_{\text{інд}}$), з раціональним значенням ($\text{Б}_{\text{рац}}$) за 3 критеріями, - є коефіцієнт захищеності ($\text{Кзах}_{\text{інд/рац}}$).

$$\text{Відповідно:} \quad \text{К зах}_{\text{інд/рац}} = \frac{\text{Б}_{\text{інд}}}{\text{Б}_{\text{рац}}} = \frac{3,307}{5,196} = 0,636 = 63,6 \% \quad (3.59)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 3 критеріями ділової репутації ($K_{\text{суб}}$) з відповідними значеннями ($K_{1\text{суб}}=0,5$; $K_{2\text{суб}}=0,8$; $K_{3\text{суб}}=0,6$), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 63,6 % відносно раціонального значення задля 3 критеріїв.

Співвідношенням індикативного значення економічної безпеки за 3 критеріями ($\text{Б}_{\text{інд}}$), з абсолютним значенням ($\text{Б}_{\text{абс}}$) за 3 критеріями, - є коефіцієнт захищеності ($\text{Кзах}_{\text{інд/абс}}$).

$$\text{Кзах}_{\text{інд/абс}} = \frac{\text{Б}_{\text{інд}}}{\text{Б}_{\text{абс}}} = \frac{3,307}{6,28} = 0,527 = 52,7 \% \quad (3.60)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 3 критеріями ділової репутації ($K_{\text{суб}}$) з відповідними значеннями ($K_{1\text{суб}}=0,5$; $K_{2\text{суб}}=0,8$; $K_{3\text{суб}}=0,6$), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 52,7 % зі 100 % абсолютно можливих.

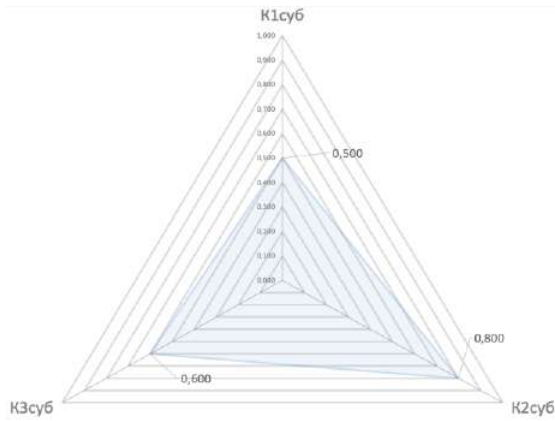

Рис. 3.17. Графічна діаграма вираження економічної безпеки (Б інд) за 3 критеріями з суб'єктивними показниками критеріїв ділової репутації (K1суб), (K2суб), (K3суб) (у вигляді периметра блакитного трикутника)

Джерело: розроблено автором

Розрахунок (Б рац), (Б інд) та коефіцієнта захищеності (К зах рац/абс), (К зах інд/рац) за 4 критеріями. Відображення економічної безпеки (Б рац) за 4 критеріями буде виглядати як периметр синього квадрата який знаходиться в середні периметра зеленого кола (рис. 3.18).

Якщо $N_{кр} = 4$,

$$B_{рац} = 4 \times \sqrt{2 - 2 \times \cos \frac{360^\circ}{4}} = 4 \times \sqrt{2 - 2 \times (-0,5)} = 5,656 \quad (3.61)$$

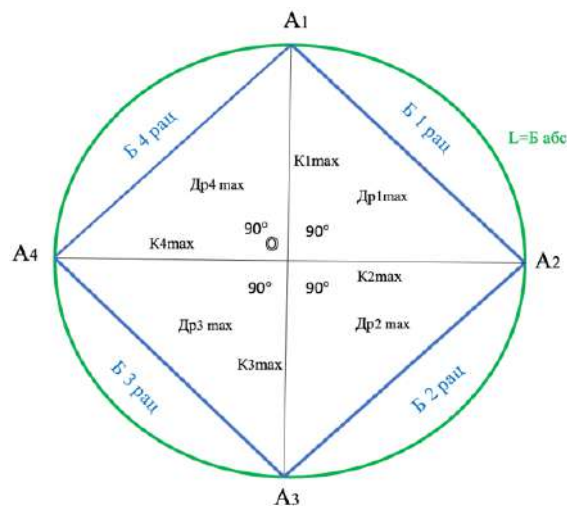

Рис. 3.18. Раціональне значення економічної безпеки (Б рац) за 4 критеріями (у вигляді периметра синього квадрата). Її наочне співвідношення з (Б абс) (периметром зеленого кола)

Джерело: розроблено автором

$$\text{Відповідно: } K_{\text{зах рац/абс}} = \frac{B_{\text{рац}}}{B_{\text{абс}}} = \frac{5,656}{6,28} = 0,901 = 90,1 \% \quad (3.62)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 4 критеріями (К суб) ділової репутації (при цьому значення кожного = 1), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 90,1% зі 100 % абсолютно можливих.

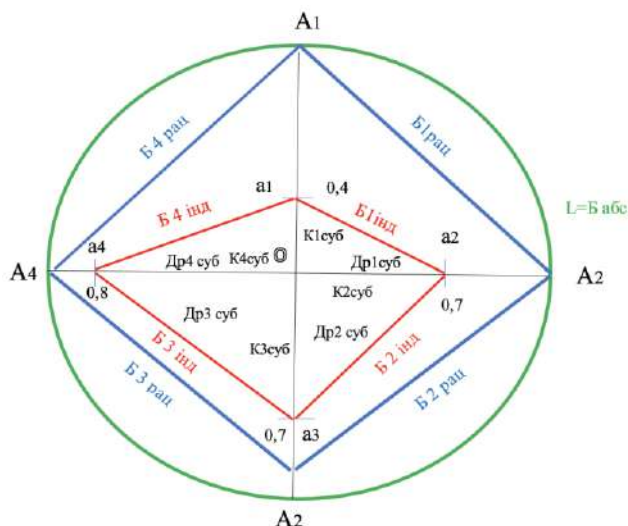

Рис. 3.19 Значення економічної безпеки (Б інд) за 4 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб), (К4суб) (у вигляді периметра червоного чотирикутника). Її наочне співвідношення з (Б рац) (периметром синього чотирикутника) та (Б абс) (периметром зеленого кола)

Джерело: розроблено автором

$$B_{\text{інд}} = B1_{\text{інд}} + B2_{\text{інд}} + B3_{\text{інд}} + B4_{\text{інд}} = 0,806 + 0,99 + 1,063 + 0,894 = 3,753 \quad (3.63)$$

$$\text{Відповідно: } K_{\text{зах інд/рац}} = \frac{B_{\text{інд}}}{B_{\text{рац}}} = \frac{3,753}{5,656} = 0,664 = 66,4 \% \quad (3.64)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 4 критеріями ділової репутації (К суб) з відповідними значеннями (К1суб=0,4; К2суб=0,7; К3суб=0,7; К4суб=0,8), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 66,4 % відносно раціонального значення для 4 критеріїв.

$$K_{\text{зах інд/абс}} = \frac{B_{\text{інд}}}{B_{\text{абс}}} = \frac{3,753}{6,28} = 0,598 = 59,8 \% \quad (3.65)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 4 критеріями ділової репутації ($K_{\text{суб}}$) з відповідними значеннями ($K1_{\text{суб}}=0,4$; $K2_{\text{суб}}=0,7$; $K3_{\text{суб}}=0,7$; $K4_{\text{суб}}=0,80$), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 59,8 % зі 100 % абсолютно можливих.

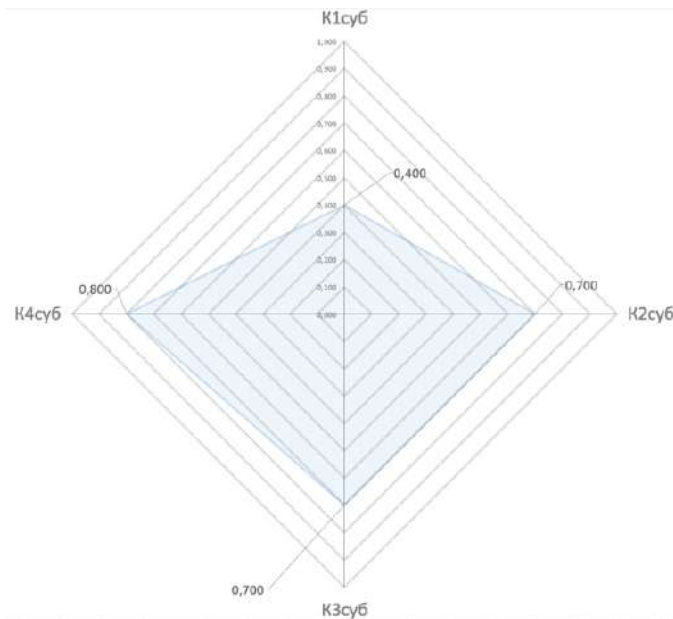

Рис. 3.20 Графічна діаграма вираження економічної безпеки (Б інд) за 4 критеріями з суб'єктивними показниками ($K1_{\text{суб}}$), ($K2_{\text{суб}}$), ($K3_{\text{суб}}$), ($K4_{\text{суб}}$) (у вигляді периметра блакитного чотирикутника)

Джерело: розроблено автором

Розрахунок ($B_{\text{рац}}$), ($B_{\text{інд}}$) та коефіцієнта захищеності ($K_{\text{зах рац/абс}}$), ($K_{\text{зах інд/рац}}$) за 5 критеріями. Відображення економічної безпеки за 5 критеріями буде виглядати як периметр синього п'ятикутника, який знаходиться в середні периметра зеленого кола (рис. 3.21).

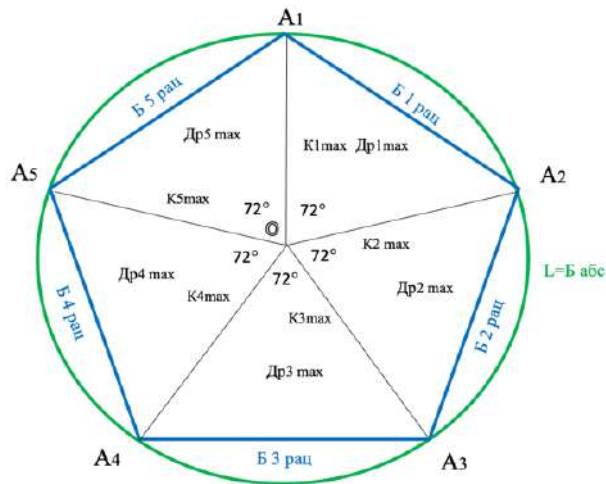

Рис. 3.21. Раціональне значення економічної безпеки (Б рац) за 5 критеріями (у вигляді периметра синього п'ятикутника). Її наочне співвідношення з (Б абс) (периметром зеленого кола)

Джерело: розроблено автором

Якщо $N_{кр} = 5$,

$$Б \text{ рац} = 5 \times \sqrt{2 - 2 \times \cos \frac{360^\circ}{5}} = 5 \times \sqrt{2 - 2 \times 0,309} = 5,880 \quad (3.66)$$

$$\text{Відповідно: } K_{зах \text{ рац/абс}} = \frac{Б \text{ рац}}{Б \text{ абс}} = \frac{5,880}{6,28} = 0,936 = 93,6 \% \quad (3.67)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 5 критеріями (K суб) ділової репутації (при цьому значення кожного = 1), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 93,6 % зі 100 % абсолютно можливих.

$$Б \text{ інд} = Б1 \text{ інд} + Б2 \text{ інд} + Б3 \text{ інд} + Б4 \text{ інд} + Б5 \text{ інд} = 0,802 + 0,776 + 0,776 + 0,839 + 0,652 = 3,845 \quad (3.68)$$

$$K_{зах \text{ інд/рац}} = \frac{Б \text{ інд}}{Б \text{ рац}} = \frac{3,845}{5,880} = 0,654 = 65,4 \% \quad (3.69)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 5 критеріями ділової репутації (K суб) з відповідними значеннями, ($K1_{суб} = 0,5$; $K2_{суб} = 0,8$; $K3_{суб} = 0,4$; $K4_{суб} = 0,8$; $K5_{суб} = 0,6$), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 65,4 % відносно раціонального значення для 5 критеріїв.

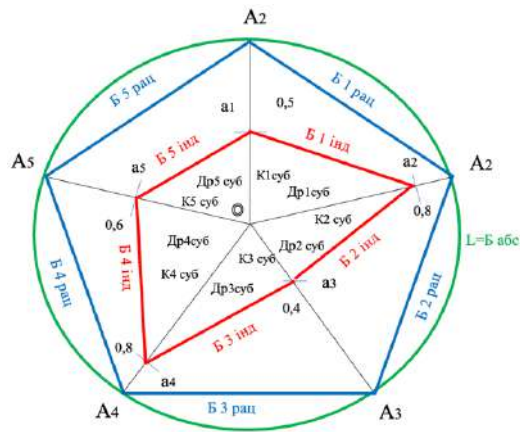

Рис. 3.22 Значення економічної безпеки (Б інд) за 5 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб), (К4суб) (у вигляді периметра червоного п'ятикутника). Її наочне співвідношення з (Б рац) (периметром синього п'ятикутника) та (Б абс) (периметром зеленого кола)

Джерело: розроблено автором

$$K_{зах\ інд/абс} = \frac{B\ інд}{B\ абс} = \frac{3,845}{6,28} = 0,612 = 61,2\ \% \quad (3.70)$$

Система економічної безпеки, яка оцінюється за 5 критеріями ділової репутації (К суб) з відповідними значеннями (К1суб=0,5; К2суб=0,8; К3суб=0,4; К4суб=0,8; К5суб=0,6), генерує стан захищеності підприємства в дійсності на 61,2 % зі 100 % абсолютно можливих.

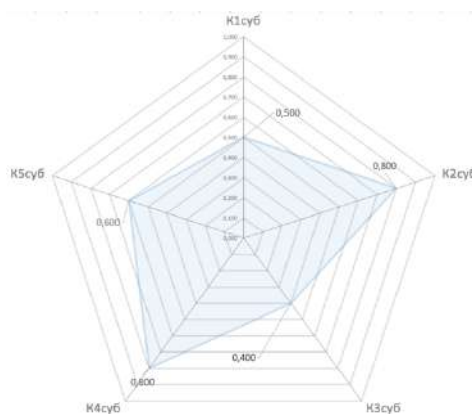

Рис. 3.23 Графічна діаграма вираження економічної безпеки (Б суб) за 5 критеріями з суб'єктивними показниками (К1суб), (К2суб), (К3суб), (К4суб), (К5суб) (у вигляді периметра блакитного п'ятикутника).

Джерело: розроблено автором

Для багатокутника з кількістю критеріїв ділової репутації ($N_{кр}$) і суб'єктивним значенням критерію ($K_{суб}$) індикативне значення економічної безпеки ($B_{інд}$) за теоремою косинусів представлено авторською формулою:

$$B_{інд} = \sum_{i=1}^{N_{кр}-1} \sqrt{K_{суб}^2 + K_{суб_{i+1}}^2 - 2 \times K_{суб_i} \times K_{суб_{i+1}} \times \cos \frac{360^\circ}{N_{кр}}} + \sqrt{K_{суб_{N_{кр}}}^2 + K_{суб_1}^2 - 2 \times K_{суб_{N_{кр}}} \times K_{суб_1} \times \cos \frac{360^\circ}{N_{кр}}} \quad (3.71)$$

Кількісне значення економічної безпеки (**$B_{інд}$**) за (**$N_{кр}$**)

Структура Матриці. Запропонована автором матриця розрахунків кількісних значень ділової репутації ($Др_{абс}$), ($Др_{max}$), ($Др_{суб}$), коефіцієнтів дійсності ділової репутації ($КД_{др_{max/абс}}$), ($КД_{др_{суб/max}}$), ($КД_{др_{суб/абс}}$), кількісних значень економічної безпеки ($Б_{абс}$), ($Б_{рац}$), ($Б_{інд}$), коефіцієнтів захищеності ($К_{зах_{рац/абс}}$), ($К_{зах_{інд/рац}}$), ($К_{зах_{інд/абс}}$), коефіцієнту пріоритетності функціоналу ($К_{пф}$) – складається з 5 таблиць:

- Таблиця Л.2 – Матриця кількісного розрахунку ділової репутації ($Др_{абс}$), ($Др_{max}$), ($Др_{суб}$), коефіцієнтів дійсності ділової репутації ($КД_{др_{max/абс}}$), ($КД_{др_{суб/max}}$), ($КД_{др_{суб/абс}}$), кількісних значень економічної безпеки ($Б_{абс}$), ($Б_{рац}$), ($Б_{інд}$), коефіцієнтів захищеності ($К_{зах_{рац/абс}}$), ($К_{зах_{інд/рац}}$), ($К_{зах_{інд/абс}}$) (Додаток Л).

- Таблиця 3.5 – Адаптування критеріїв, коли корисне значення критерія ($К_{суб}$) прагне до збільшення;

- Таблиця 3.6 – Адаптування критеріїв, коли корисне значення критерія ($К_{суб}$) прагне до зменшення;

- Таблиця Л.5 – Питома вага критеріїв ($К_{суб}$) (Додаток Л);

- Таблиця 3.7 – Примітки.

Таблиця Л.2 - Матриця кількісного розрахунку ділової репутації ($Др_{абс}$), ($Др_{max}$), ($Др_{суб}$), коефіцієнтів дійсності ділової репутації ($КД_{др}$)

max/абс), (КД др суб/мах), (КД др суб/абс), кількісних значень економічної безпеки (Б абс), (Б рац), (Б інд), коефіцієнтів захищеності (К зах рац/абс), (К зах інд/рац), (К зах інд/абс), коефіцієнту пріоритетності функціоналу (К пф) представлена у Додатку Л.

Запропонована Матриця складається із 3 частин:

Частина 1. Постійні значення (табл. Л.2 Додатку Л). В частині 1 вказані значення (Др абс), (Др мах), (КД др мах/абс), (Б абс), (Б рац), (К зах рац/абс). В таблиці (**N_{кр}**) починається із 3.

- Значення $\sin \frac{360}{N_{кр}}$ в залежності від кількості критеріїв оцінки ділової репутації (**N_{кр}**);
- Значення ділової репутації **ДР абс = 3,14** – не змінне;
- Мах значення ділової репутації **ДР мах** в залежності від кількості критеріїв (**N_{кр}**);
- Значення коефіцієнта дійсності ділової репутації КДдр **мах/абс** в залежності від кількості критеріїв (**N_{кр}**);
- Відсотковий вираз КД др **мах/абс** залежно від кількості критеріїв (**N_{кр}**);
- Значення $\cos \frac{360}{N_{кр}}$ в залежності від кількості критеріїв оцінки ділової репутації (**N_{кр}**);
- Значення економічної безпеки **Б абс = 6,28** – не змінне;
- Рациональне начення економічної безпеки **Б рац** в залежності від кількості критеріїв (**N_{кр}**);
- Значення коефіцієнта захищеності К зах **рац/абс** в залежності від кількості критеріїв (**N_{кр}**);
- Відсотковий вираз К зах **рац/абс** в залежності від кількості критеріїв (**N_{кр}**).

Частина 2. Змінні розрахункові значення - кількісні значення критеріїв ділової репутації (К суб) (табл. Л.3 Додатку Л). Щодо значення К суб, автором запропоновано розподіл критеріїв на 3 групи в залежності від їх кількісних показників.

1 група – (К суб) – **0,05 - 0,39** - ячейка таблиці буде в червоному кольорі (червона зона) – критичні значення, при таких показниках критеріїв недоцільно співпрацювати з об'єктом зацікавленості (підприємством).

2 група – (К суб) – **0,4 – 0,69** - ячейка таблиці буде в жовтому кольорі (жовта зона) – при таких показниках критеріїв присутній підвищений ризик співпраці з об'єктом зацікавленості (підприємством).

3 група – (К суб) – **0,7 – 1,0** - ячейка таблиці буде в зеленому кольорі (зелена зона) – при таких показниках критеріїв є можливість співпраці з об'єктом зацікавленості (підприємством).

Частина 3. Результати розрахунків (Др суб), коефіцієнтів дійсності ділової репутації (КД др суб/мах), (КД др суб/абс), кількісних значень економічної безпеки (Б інд), коефіцієнтів захищеності (К зах інд/рац), (К зах інд/абс).

Відповідно до запропонованої методики - **(ДР суб) ≤ 3,14**.

Щодо значення (КД др суб/мах), автором також запропоновано розподіл результатів на 3 групи в залежності від їх кількісних показників.

1 група – (КД др суб/мах) – **0,0023 - 0,1597** - ячейка таблиці буде в червоному кольорі (червона зона) – кількісний показник відповідності ділової репутації (КД др) знаходиться в критичних значеннях – недоцільно співпрацювати з об'єктом зацікавленості (підприємством).

2 група – (КД др суб/мах) – **0,1598 - 0,4897** - ячейка таблиці буде в жовтому кольорі (жовта зона) – кількісний показник відповідності ділової репутації (КД др) знаходиться в значеннях – при яких співпраця з об'єктом зацікавленості (підприємством) має підвищений ризик.

3 група – (КД др суб/мах) – **0,4898 - 1,0002** - ячейка таблиці буде в зеленому кольорі (зелена зона) – кількісний показник відповідності ділової репутації (КД др) знаходиться в значеннях – при яких є можливість співпраці з об'єктом зацікавленості (підприємством).

Щодо значення (К зах інд/рац) автором зроблено розподіл результатів на 3 групи в залежності від їх кількісних показників.

1 група – (К зах інд/рац) – **0,047 - 0,398** - ячейка таблиці буде в червоному кольорі (червона зона) – кількісний показник стану економічної безпеки (Б інд) знаходиться в критичних значеннях – система економічної безпеки генерує низький рівень стану захищеності в дійсності об'єкта зацікавленості (підприємства).

2 група – (К зах інд/рац) – **0,399 - 0,698** - ячейка таблиці буде в жовтому кольорі (жовта зона) – кількісний показник стану економічної безпеки (Б інд) знаходиться в значеннях які інформують - система економічної безпеки генерує середній рівень стану захищеності в дійсності об'єкта зацікавленості (підприємства).

3 група – (К зах інд/рац) – **0,699 - 1,002** - ячейка таблиці буде в зеленому кольорі (зелена зона) – кількісний показник стану економічної безпеки (Б інд) знаходиться в значеннях які інформують - система економічної безпеки генерує високий рівень стану захищеності в дійсності об'єкта зацікавленості (підприємства).

Коефіцієнт пріоритетності функціоналу (Кпф). Проведене авторське дослідження з'ясувало, що при критичних показниках (КД др суб/тах) – категорія С (червона зона), (таблиця 3.4) показники (К зах інд/рац) можуть мати значення категорії А (зелена зона), або Б (жовта зона).

Вивчення зазначеного питання дало підстави стверджувати, що таке можливо при непродуктивному, не раціональному розподіленні пріоритетів щодо функціональних складових економічної безпеки. Тобто коли кількісне значення (КДдр суб/тах) **низьке**, а значення (К зах інд/рац) **високе**, це говорить, що суб'єкти економічної безпеки нерівномірно, непродуктивно розподіляють увагу функціональним складовим економічної безпеки, а саме, що у функціональних складових різний рівень пріоритету. Іншими словами - працюють багато, а результати низькі.

В такому випадку для повного розуміння стану системи економічної безпеки об'єкта зацікавленості (підприємства), встановлення проблематики розподілення пріоритетності щодо її функціональних складових, необхідно

звернутись до графічних діаграм розрахунків (останній інтерактивний стовпчик авторської матриці).

На думку автора, індикатором розподілення пріоритетності може бути (К пф) - коефіцієнт пріоритетності функціоналу економічної безпеки підприємства.

За авторською методикою **коефіцієнту пріоритетності функціоналу економічної безпеки підприємства (Кпф)** можна представити так:

$$K_{пф} = \frac{K_{д др суб/мах}}{K_{зах інд/рац}} \quad (3.72)$$

(К пф) - встановлює на скільки продуктивно система економічної безпеки генерує периферію стану захищеності, також він дає можливість зрозуміти як розподілені пріоритети щодо функціональних складових системи економічної безпеки підприємства, та чи є рівномірними зусилля з боку суб'єктів економічної безпеки до функціональних складових системи економічної безпеки підприємства.

Щодо значення (К пф) автором зроблено розподіл результатів на 3 групи в залежності від їх кількісних показників.

1 група – (К пф) **- 0,048 - 0,399**- ячейка таблиці буде в червоному кольорі (червона зона) – кількісний показник (Кпф) знаходиться у значеннях високої критичності. Функціональні складові економічної безпеки, які аналізуються, мають рівномірний але низький пріоритет уваги. Система економічної безпеки генерує низький рівень стану захищеності в дійсності об'єкта зацікавленості (підприємства).

2 група – (К пф) – **0,401 - 0,699**- ячейка таблиці буде в жовтому кольорі (жовта зона) – кількісний показник (Кпф) знаходиться у значеннях середньої критичності. Функціональні складові економічної безпеки, які аналізуються, мають рівномірний але не високий пріоритет уваги. Система економічної безпеки генерує середній рівень стану захищеності в дійсності об'єкта зацікавленості (підприємства).

3 група – (К пф) – **0,700 - 0,998**- ячейка таблиці буде в зеленому кольорі (зелена зона) – кількісний показник (Кпф) знаходиться у значеннях низької критичності. Функціональні складові економічної безпеки, які аналізуються, мають рівномірний і високий пріоритет уваги. Система економічної безпеки генерує високий рівень стану захищеності в дійсності об'єкта зацікавленості (підприємства).

Треба звернути увагу, що для запропонованої методики, кількісне значення економічної безпеки **(Б інд) \leq 6,28**.

Завдяки тестуванню авторської матриці (перевірці живучості математичної моделі методики при критичних значення критеріїв обраних для оцінки (К суб), було встановлено, що (Б інд) може бути $> 6,28$ і відповідно (К зах інд/рац) $> 1,002$. Це стає можливим коли кількість критеріїв оцінювання (К суб) ≥ 7 . Тобто периметр геометричної фігури при кількості критеріїв оцінювання (К суб) ≥ 7 може мати значення $> 6,28$ - (Б інд) може бути $>$ (Б абс).

Як що значення (Б інд) $> 6,28$ і (К зах інд/рац) $> 1,002$, це є дійовим індикатором наявності проблем в організації та функціонуванні системи економічної безпеки об'єкта зацікавленості (підприємства). В такому випадку слід розуміти, що суб'єкти економічної безпеки не приділяють відповідну увагу всім функціональним складовим економічної безпеки (напрямам роботи). Одні напрямки роботи (функціональні складові) економічної безпеки мають високі показники і (К суб) знаходиться у зеленій зоні **– 0,7 – 1**, другі мають низькі і (К суб) знаходиться у червоній зоні **– 0,05 – 0,39**. Іншими словами не раціонально, не оптимально розподілені зусилля щодо функціональних складових системи економічної безпеки підприємства і як результат - **система економічної безпеки не ефективна.**

Приклад зазначених результатів (рис. 3.24)

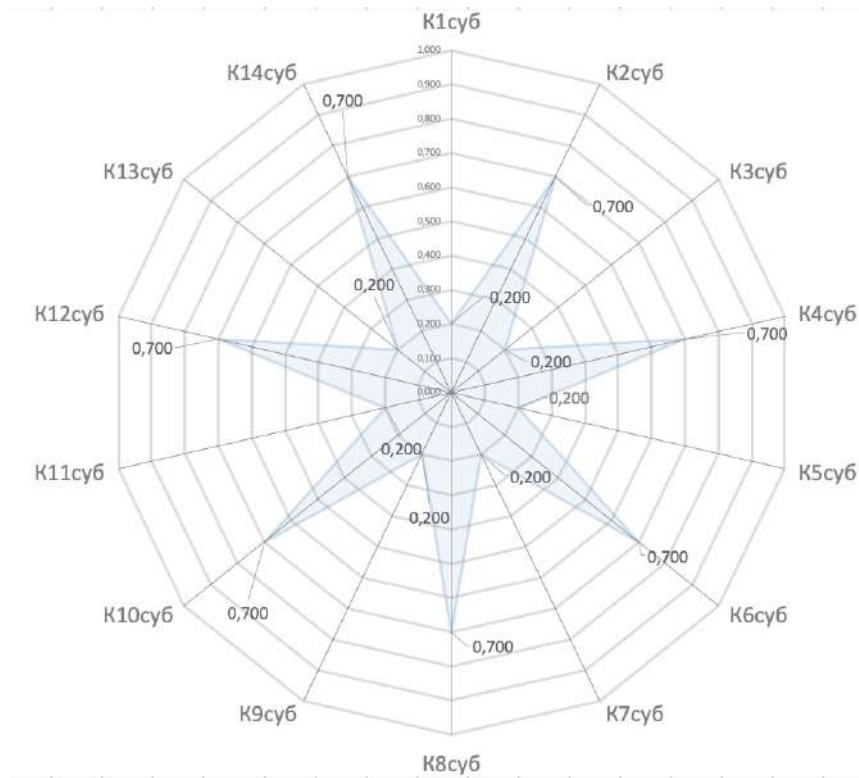

Рис. 3.24 Графічна діаграма не раціонального, не оптимального розподілу зусиль, щодо функціональних складових системи економічної безпеки підприємства при проведенні оцінювання за 14 критеріями (К суб). При цьому $(Б\text{ інд}) = 7,378$, що $\epsilon > 6,28$; $(КД\text{ др суб}/\text{max}) = 0,140$ (червона зона); $(К\text{ зах інд}/\text{рац})=1,184$ що $\epsilon > 1$; $(К\text{ пф})= 0,118$ (червона зона).

За результатами тестування математичної моделі, автором запропоновано система критеріїв оцінювання стану ділової репутації ($КД\text{др суб}/\text{max}$), економічної безпеки ($К\text{зах інд}/\text{рац}$), та стану ($К\text{ пф}$) об'єкта зацікавленості (підприємства), задля прийняття щодо нього комунікативного рішення (таблиця 3.4). Також пропонується при проведенні оцінювання обов'язково використовувати графічні діаграми стану економічної безпеки і ділової репутації.

**Критерії оцінювання стану ділової репутації (КДдр суб/мах),
економічної безпеки (Кзах інд/рац), та стану (К пф) об'єкта
зацікавленості для прийняття щодо нього комунікативного рішення**

Категорія	Резюме	Показники/ індикатори		
		Кдр суб/мах	Кзах інд/рац	Кпф
А	Стан ділової репутації об'єкта зацікавленості не містить ризиків та загроз щодо співпраці при встановленні з ним договірних відносин. Система економічної безпеки генерує стан захищеності на високому рівні. Функціональні складові економічної безпеки, які аналізуються, мають рівномірний та високий пріоритет уваги.	0,4898–1,0002	0,699 – 1,002	0,700-0,998
Б	Стан ділової репутації об'єкта зацікавленості містить некритичні ризики та загрози щодо співпраці при встановленні з ним договірних відносин. Система економічної безпеки генерує стан захищеності на середньому рівні. Функціональні складові економічної безпеки, які аналізуються, мають рівномірний але не високий пріоритет уваги.	0,1598–0,4897	0,399 – 0,698	0,401-0,699
С	Стан ділової репутації об'єкта зацікавленості містить значні критичні ризики та загрози щодо співпраці при встановленні з ним договірних відносин. Система економічної безпеки генерує стан захищеності на низькому рівні. Функціональні складові економічної безпеки, які аналізуються, мають рівномірний яле низький пріоритет уваги.	0,0023- 0,1597	0,047- 0,398	0,048- 0,399

Джерело: розроблено автором

При проведенні аналізу критеріїв оцінки ділової репутації (К суб) було встановлено, що деякі критерії мають формат (кількісне значення), який не дозволяє їх використовувати для запропонованої автором методики.

За запропованою методикою, кількісні значення коефіцієнтів (К суб) повинні бути від 0 до 1.0.

Автором було запропоновано розділити значення критеріїв на категорії:

- Таблиця 3.11 - Корисне значення критерія прагне до збільшення;
- Таблиця 3.12 - Корисне значення критерія прагне до зменшення.

Приклад коефіцієнта (К суб), коли корисне значення прагне до збільшення, це коефіцієнт рентабельності. Чим більше, то краще. Коефіцієнт має вираження у % і значеннях більше ніж 1.0. Для цього автором було запропонована таблиця адаптації критеріїв, значення яких більше ніж 1.0.

Основні необхідні данні:- розуміння **max** значення критерія.

Приклад: Для оцінки ділової репутації об'єкта зацікавленості обрано коефіцієнт рентабельності підприємства. Суб'єктом оцінювання він був встановлений на рівні 15 %. Припустимо, що 20-30% - це висока рентабельність, бізнес дуже прибутковий. Тобто, **max** значення - 30 %. В такому випадку, завдяки прямої пропорції, встановлюємо адаптоване для матриці значення коефіцієнта рентабельності:

15% відповідає X

30% відповідає 1

$$\text{Тоді } \frac{15\%}{30\%} = \frac{X}{1}, \text{ звідки } X = \frac{15\% \times 1}{30\%} = 0,5$$

Адаптоване кількісне значення критерія (К суб) за яким оцінюється рентабельність = 0,5.

Таблиця 3.5

Адапування критеріїв, коли корисне значення критерія (К суб) прагне до збільшення

Таблиця А1 - Адапування критерія до таблиці А (корисне значення прагне до збільшення)			
п.	Найменування	Значення	Примітка
1	Гранично можливе значення фактичного критерія	30	
2	Значення фактичного критерія	15	
3	Значення адаптованого критерія для таблиці А при $K \rightarrow \infty$	0,500	п.2 / п.1

Джерело: розроблено автором

Приклад коефіцієнта (К суб), коли корисне значення, якого прагне до зменшення, це коефіцієнт плинності кадрів. Чим менше, то краще, тобто корисне значення прагне до зменшення. Але коефіцієнт має вираження у % і значеннях більше, ніж 1.0. Основні необхідні данні:- розуміння **min** значення критерія.

Приклад: для оцінки ділової репутації об'єкта зацікавленості обрано коефіцієнт плинності кадрів. Суб'єктом оцінювання він був встановлений на рівні 10 %. Припустимо, що 3-7% це нормальна плинності кадрів. Тобто, **min**

значення - 3 %. В такому випадку, завдяки зворотній пропорції, встановлюємо адаптоване для матриці значення коефіцієнта рентабельності:

3% відповідає 1

10% відповідає X

$$\text{Тоді } \frac{3\%}{10\%} = \frac{X}{1}, \text{ звідки } X = \frac{3\% \times 1}{10\%} = 0,3$$

Адаптоване кількісне значення критерія (К суб), за яким оцінюється плинності кадрів дорівнює 0,3.

Таблиця 3.6

Адапування критеріїв, коли корисне значення критерія (К суб) прагне до зменшення

Таблиця А2 - Адапування критерія до таблиці А (корисне значення прагне до зменшення)			
п.	Найменування	Значення	Примітка
1	Гранично можливе значення фактичного критерія	3	
2	Значення фактичного критерія	10	
3	Значення адаптованого критерія для таблиці А при $K \rightarrow 0$	0,300	п.1 / п.2

Джерело: розроблено автором

Питома вага критеріїв (К суб). Розрахунки питомої ваги критеріїв.

(К суб) які використовуються для кількісного оцінювання ділової репутації (ДР суб) та економічної безпеки (Б інд) наведені в Таблиці 3.10 (Додаток М).

Питома вага в економіці вказує на значимість, цінність або вплив когось або чогось серед однорідних явищ у конкретній сфері діяльності людини/суспільства. За методикою запропонованою автором, важливим елементом аналізу є питома вага кожного критерія який використовується для кількісного оцінювання ділової репутації (ДР суб) та економічної безпеки (Б інд).

Пропонується прийняти, що кожний критерій (К суб), який використовується для кількісного оцінювання ділової репутації (ДР суб) та економічної безпеки (Б інд), однаково для нас важливий.

Введемо поняття *пропорційний коефіцієнт важливості*. Так, як всі критерії (К суб), які розглядаються суб'єктом оцінювання для кількісного розрахунку (ДР суб) та економічної безпеки (Б інд) однаково для нас важливі, то *пропорціональний коефіцієнт важливості* буде залежить від кількості оціночних критеріїв:

$$(ПК) = 1/N_{кр}$$

Тобто, для 3 критеріїв ПК дорівнює 0,333, для 4 дорівнює 0,25, для 5 дорівнює 0,2, для 6 дорівнює 0,167 і т. д. Питому вагу кожного коефіцієнта (ПВ К суб) пропонується розглядати як:

$$(ПВ К суб) = (ПК) \times (К суб)$$

що відповідає визначенню питомої ваги в економіці - значимість, цінність або вплив когось або чогось серед однорідних явищ у конкретній сфері.

Наприклад: Оцінювання ділової репутації здійснюється за 3 критеріями (К суб) - $N_{кр}=3$. Для суб'єкта оцінювання вони однаково важливі. Тобто Пропорціональний коефіцієнт важливості:

$$(ПК) = 1/N_{кр} = 1/3=0,333$$

При проведенні аналізу, суб'єкт оцінювання надав кількісні значення кожному критерію: (К суб 1) = 0,45 відповідно питома вага коефіцієнта:

$$(ПВ К суб) = (ПК) \times (К суб) = 0,333 \times 0,45 = 0,1498 \text{ або } 14,98\%$$

(К суб 2) = 0,65 відповідно питома вага коефіцієнта:-

$$(ПВ К суб) = (ПК) \times (К суб) = 0,333 \times 0,65 = 0,2164 \text{ або } 21,64\%$$

(К суб 3) = 0,85 відповідно питома вага коефіцієнта:-

$$(ПВ К суб) = (ПК) \times (К суб) = 0,333 \times 0,85 = 0,2830 \text{ або } 28,30\%$$

Примітки. Зазначена таблиця запропонована для зручності – позначення критеріїв (К суб) які використовуються при проведенні розрахунків (Таблиця 3.7).

Примітки

Таблиця В - Примітки	
Критерій	Примітка за що відповідає критерій
K1 _{суб}	Динаміка кількості судових позовів
K2 _{суб}	Коефіцієнт плінності кадрів
K3 _{суб}	Коефіцієнт рентабельності активів
K4 _{суб}	Коефіцієнт незалежності
K5 _{суб}	текст 2
K6 _{суб}	текст 3
K7 _{суб}	текст 4
K8 _{суб}	текст 5
K9 _{суб}	текст 6
K10 _{суб}	текст 7
K11 _{суб}	текст 8
K12 _{суб}	текст 9
K13 _{суб}	
K14 _{суб}	
K15 _{суб}	

Джерело: розроблено автором

Отже, запропонована методика оцінювання ділової репутації підприємств дозволяє:

- кількісно оцінити рівень ділової репутації та її відповідність очікуваним стандартам;
- визначити вплив репутації на рівень стану захищеності, який генерує система економічної безпеки підприємства;
- використовувати систему якісних критеріїв для детального аналізу ризиків та переваг співпраці з контрагентами;
- впровадити ефективний механізм моніторингу та управління діловою репутацією як частиною (складовою) системи економічної безпеки підприємств.

Впровадження такої методики дозволить забезпечити стабільний розвиток компаній, мінімізувати ризики та підвищити довіру з боку партнерів та інвесторів.

Апробація запропонованої методики була здійснена на основі даних трьох підприємств з числа тих, що були проаналізовані у п. 2.1 дисертації.

На основі отриманих результатів був проведений порівняльний аналіз стану ділової репутації на підставі 9 коефіцієнтів, значення яких було

отримано при проведенні оцінювання економічної безпеки зазначених підприємств (таблиці 2.7, 2.8, 2.10).

За допомогою авторської матриці були отримані показники (КДдр суб/мах), (Кзах інд/рац), Кпф (Табл. Л.2-Л.4 Додатку Л).

Аналіз стану економічної безпеки та ділової репутації досліджуваних підприємств виявив значні диспропорції у розподілі пріоритетів щодо функціональних складових економічної безпеки. Зокрема, підприємства демонструють нерівномірний, а в окремих випадках непродуктивний розподіл ресурсів щодо функціональних складових економічної безпеки, що суттєво впливає на загальний її рівень та репутаційну стійкість.

Таблиця 3.8

Аналіз стану ділової репутації підприємств за авторською методикою

№ п/п	Показники	ПАТ «Укragenrolізинг»			ПАТ «Запоріжжяобленерго»			АТ «Укрспецтрансгаз»		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
1	КДдр суб/мах	0,0271	0,0688	0,2710	0,0596	0,0439	0,0358	0,1416	0,1331	0,1798
2	Кзах інд/рац	0,888	0,829	0,8678	0,489	0,476	0,375	1,011	1,012	1,016
3	Кпф	0,0305	0,0829	0,3122	0,1218	0,0922	0,0955	0,1401	0,1315	0,1769

Розроблено автором

ПРАТ «Укragenrolізинг». У 2021 році підприємство мало критичний рівень ділової репутації (КДдр суб/мах) = 0,0271), хоча рівень економічної безпеки залишався стабільно високим (Кзах інд/рац) = 0,888). Незважаючи на зростання рівня ділової репутації до 0,2710 у 2023 році, диспропорція у розподілі функціональних пріоритетів залишалася значною. Високий пріоритет уваги в контексті економічної безпеки був направлений на

фінансову складову (коефіцієнт незалежності) та окреми елементи кадрової та технологічної безпеки (плинність кадрів, фондівдача). Однак інші критично важливі аспекти економічної безпеки залишалися без належної уваги, що знижувало загальну ефективність управління ризиками.

ПАТ «Запоріжжяобленерго». Упродовж 2021-2023 рр. спостерігалось поступове погіршення рівня економічної безпеки (Кзах суб/мах знизився з 0,489 у 2021 році до 0,375 у 2023 році). Ділова репутація залишалася на стабільно низькому рівні (КД др суб/мах) = 0,0358 у 2023 році), що свідчить про неефективність заходів, спрямованих на її поліпшення. Підприємство фокусувало увагу на певних аспектах фінансової безпеки, проте недостатньо приділяло уваги кадровим та інноваційним складовим, що могло б компенсувати інші слабкі місця.

АТ «Укрспецтрансгаз». Попри найвищий рівень економічної безпеки серед досліджуваних підприємств (К зах індр/рац) > 1,000 у 2021-2023 рр.), спостерігалася нестабільна динаміка ділової репутації (КД др суб/мах) коливався в межах 0,1331 – 0,1798). Результати аналізу свідчать про непродуктивне використання ресурсів економічної безпеки, оскільки підприємство концентрувалося на зміцненні стану захищеності за рахунок фінансової та регуляторної складових, ігноруючи фактори соціальної відповідальності, клієнтської довіри та довгострокового розвитку репутаційного капіталу.

Графічне відображення отриманих результатів оцінювання ділової репутації підприємств за авторською методикою представлено у додатку М.

Всі три підприємства демонструють нераціональні пріоритети щодо функціональних складових економічної безпеки задля забезпеченні відповідного стану захищеності (у всіх підприємствах значення (К пф) знаходиться у червоній зоні), що негативно позначається на їхній діловій репутації. Незважаючи на значні зусилля щодо зміцнення економічної безпеки, підприємства не досягають оптимального результату через небалансований розподіл ресурсів між функціональними складовими

економічної безпеки. Основні проблеми спостерігаються у низькій увазі до нематеріальних факторів, таких як соціальна відповідальність, управління людським капіталом та іміджеві ризики, що у довгостроковій перспективі послаблює ринкові позиції підприємств.

Для підвищення ефективності управління підприємствами, необхідно переглянути стратегію розподілу пріоритетів щодо функціональних складових економічної безпеки, забезпечивши збалансований розвиток усіх складових безпеки, що сприятиме не лише фінансовій стабільності, але й зміцненню ділової репутації.

Висновки до третього розділу

У межах дослідження, проведеного у третьому розділі дисертації, здійснено комплексний аналіз взаємозв'язку між економічною безпекою підприємств та їх діловою репутацією.

Розроблено концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації їх діловою репутацією. Визначено основні суб'єкти та об'єкти впливу на репутаційну складову безпеки, серед яких виділено підприємства, їхні бізнес-процеси, фінансові установи, клієнтів, інвесторів та регуляторні органи. Запропоновано систему принципів, що забезпечують ефективність управління репутаційними ризиками, а саме системність, прозорість, прогнозування ризиків, цифровізація та дотримання етичних стандартів. Визначено механізм інтеграції управління репутаційними ризиками у загальну систему економічної безпеки підприємств.

Встановлено, що інформаційне забезпечення є ключовим чинником ефективної оцінки ділової репутації підприємств. Досліджено існуючі проблеми, пов'язані з обмеженим доступом до достовірної інформації, а також потенційні ризики, пов'язані з маніпуляцією репутаційними даними. Запропоновано створення єдиної цифрової платформи оцінювання ділової репутації підприємств, яка забезпечуватиме комплексний збір та аналіз інформації з державних реєстрів, фінансових звітів, рейтингових агентств та судових реєстрів. Обґрунтовано необхідність запровадження «Свідоцтва ділової репутації», аналогічного до міжнародного «Certificate of Good Standing», що сприятиме зміцненню економічної безпеки підприємств та покращенню їх конкурентних позицій на міжнародному рівні.

Розроблено методика оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації, яка поєднує кількісні та якісні показники фінансової стійкості, виконання договірних зобов'язань, корпоративного управління та рівня довіри серед партнерів. Запропоновано індекс

репутаційної безпеки, що дозволяє ранжувати підприємства за рівнем їхньої надійності та передбачати потенційні загрози для економічної безпеки. Обґрунтовано необхідність інтеграції методики в загальну систему управління економічною безпекою, що забезпечить своєчасне виявлення ризиків та їх ефективне усунення. Доведено, що використання сучасних аналітичних інструментів, таких як Big Data, штучний інтелект та блокчейн, сприятиме підвищенню точності оцінки ділової репутації та зниженню ризиків інформаційних маніпуляцій.

За результатами дослідження обґрунтовано важливість інтеграції ділової репутації у систему економічної безпеки підприємств. Запропоновані концептуальні, інформаційні та методичні підходи дозволяють:- забезпечити ефективне управління репутаційними ризиками через системний аналіз їх впливу на економічну безпеку; підвищити рівень інформаційної прозорості та доступності достовірних даних для оцінки ділової репутації підприємств; розробити уніфіковану методику оцінювання репутаційної безпеки, що сприятиме зниженню ризиків співпраці з ненадійними контрагентами; підвищити рівень конкурентоспроможності підприємств, що забезпечить їхню фінансову стабільність та довгострокову стійкість на ринку.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що управління діловою репутацією є стратегічним фактором зміцнення економічної безпеки підприємств. Впровадження розроблених заходів сприятиме мінімізації репутаційних загроз, покращенню довіри серед ділових партнерів та забезпеченню стабільного розвитку підприємств у довгостроковій перспективі.

Результати проведеного дослідження були опубліковані у 2 статтях [118]; 1 тезах конференцій [16]; та одноосібному розділі у колективній монографії [146].

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні виконано наукове завдання, яке полягало у поглибленні теоретичних і методичних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємств через аналіз їхньої ділової репутації, а також розробки концептуальної методики оцінювання репутаційних ризиків у контексті забезпечення стійкості та конкурентоспроможності бізнесу. У процесі виконання дослідження досягнуто низку важливих наукових та практичних результатів, що мають значну теоретичну і прикладну цінність.

1. Проведено аналіз теоретичних підходів до визначення економічної безпеки підприємств, що дало змогу виокремити її як багатофакторну категорію, яка включає фінансовий, ресурсний, правовий, репутаційний, кадровий та технологічний аспекти. Встановлено, що економічна безпека підприємства формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх загроз, які можуть мати різний рівень впливу залежно від стратегії управління підприємством. Визначено основні загрози економічній безпеці підприємств, серед яких нестабільність макроекономічного середовища, недобросовісна конкуренція, недостатність фінансових ресурсів, корупційні ризики та низький рівень корпоративного управління. Запропоновано класифікацію підходів до забезпечення економічної безпеки підприємств, яка охоплює нормативно-правовий, стратегічний, фінансово-економічний та інформаційно-аналітичний підходи. Обґрунтовано необхідність інтегрованого підходу до формування системи економічної безпеки, що дозволяє підприємствам створювати стійку систему захисту від негативних впливів зовнішнього середовища. Виявлено, що вітчизняні підприємства орієнтовані переважно на фінансові інструменти забезпечення економічної безпеки, тоді як у зарубіжній практиці значна увага приділяється нематеріальним факторам, зокрема репутаційним ризикам. Уточнено поняття «економічна безпека підприємства», яке запропоновано розглядати як стан захищеності суб'єкта господарювання в реальному часі від впливу зовнішніх і внутрішніх ризиків

та загроз, що дозволяє зберігати конкурентоспроможність та фінансову стійкість у довгостроковій перспективі. Визначено, що рівень економічної безпеки підприємств значною мірою залежить від наявності стратегічного планування ризиків, ефективності управління ресурсами та впровадження антикризових механізмів.

2. Проаналізовано наукові підходи до визначення ділової репутації підприємства, що дозволило виявити її основні характеристики, такі як довіра, відповідальність, фінансова стабільність та етичність ведення бізнесу. Виявлено, що у міжнародній практиці ділова репутація є невід'ємним нематеріальним активом, який оцінюється та враховується у фінансових звітах компаній у вигляді гудвілу, тоді як в Україні такі підходи залишаються недостатньо розвиненими. Досліджено основні зарубіжні моделі оцінювання ділової репутації, які базуються на багатовимірному аналізі факторів, таких як якість управління, фінансовий стан, соціальна відповідальність, рівень задоволеності клієнтів та співробітників. Проведено аналіз українського законодавства щодо визначення та регулювання ділової репутації, що дозволило виявити розбіжності між нормативно-правовим підходом та реальними механізмами оцінювання репутації підприємств. Встановлено, що у вітчизняній практиці репутація переважно розглядається з правової точки зору як характеристика юридичних або фізичних осіб, без глибокого врахування економічних наслідків її погіршення. Визначено, що в умовах глобалізації та посилення конкуренції управління діловою репутацією підприємства є важливим фактором забезпечення його сталого розвитку та залучення інвестицій. Запропоновано авторське визначення ділової репутації підприємства як комплексного показника його надійності, стабільності та відповідності очікуванням стейкхолдерів, що формується на основі оцінки його діяльності клієнтами, партнерами, інвесторами та державними органами. Доведено, що врахування репутаційного чинника в управлінні економічною безпекою підприємства дозволяє ефективніше прогнозувати ризики,

зміцнювати ринкові позиції та забезпечувати довгострокову фінансову стабільність.

3. Проведено аналіз існуючих методик оцінки економічної безпеки, що дало змогу виокремити фінансово-економічні, рейтингові, аналітичні та репутаційні підходи до визначення рівня захищеності підприємств. Досліджено різні методи оцінки ділової репутації, серед яких найбільш розповсюдженими є рейтингові системи, оцінка гудвілу, соціологічні опитування та аналіз медіаактивності. Встановлено, що вітчизняні підприємства рідко використовують комплексний підхід до оцінювання репутації, що знижує ефективність управління економічною безпекою. Визначено, що репутаційний ризик є важливою складовою загальної системи ризик-менеджменту, а його правильне оцінювання може запобігти значним фінансовим втратам підприємства. Виявлено необхідність інтеграції методик оцінювання економічної безпеки з репутаційними індикаторами, що дозволить отримати більш об'єктивну картину загального рівня надійності компанії. Запропоновано методологію оцінювання репутаційної безпеки підприємств, яка базується на багатофакторному аналізі фінансової звітності, соціальної відповідальності, виконання договірних зобов'язань та оцінки думки партнерів і клієнтів. Обґрунтовано необхідність використання автоматизованих систем збору та аналізу інформації для підвищення точності оцінки ділової репутації підприємств. Доведено, що застосування системного підходу до оцінювання економічної безпеки та репутаційних ризиків сприяє ефективнішому стратегічному плануванню та зміцненню конкурентних позицій компанії.

4. Проведено аналіз макроекономічних показників, що впливають на рівень економічної безпеки підприємств, серед яких рівень інфляції, динаміка ВВП, обсяги прямих іноземних інвестицій та рівень платоспроможності бізнесу. Виявлено, що нестабільність економічного середовища в Україні значно підвищує ризики ведення бізнесу, що ускладнює довгострокове стратегічне планування та залучення інвесторів. Досліджено структуру

фінансової стійкості українських підприємств та встановлено, що значна їх частина має високий рівень залежності від зовнішніх джерел фінансування, що створює додаткові загрози їх економічній безпеці. Проведено аналіз діяльності підприємств у ключових галузях економіки та виявлено значну диференціацію рівня економічної безпеки залежно від специфіки ринку, фінансових можливостей та рівня державної підтримки. Встановлено, що низька прозорість бізнес-процесів, слабкий контроль за фінансовими операціями та неефективна система корпоративного управління є основними причинами економічних ризиків підприємств. Виявлено недостатню увагу до формування позитивного іміджу компаній, що призводить до погіршення їх репутаційного капіталу та зниження рівня довіри з боку партнерів і клієнтів. Обґрунтовано необхідність розробки державних програм підтримки корпоративної безпеки та посилення антикризового менеджменту на підприємствах. Визначено, що для забезпечення стабільного функціонування підприємств в умовах кризових явищ необхідно розширювати механізми управління ризиками та інтегрувати управління діловою репутацією у загальну систему економічної безпеки.

5. Проаналізовано основні інформаційні джерела, що використовуються для оцінювання репутації підприємств, зокрема офіційні державні реєстри, фінансову звітність, кредитні рейтинги, судові рішення та аналітичні дослідження. Виявлено проблеми, пов'язані з відсутністю уніфікованого підходу до збору та аналізу інформації про репутацію підприємств, що ускладнює формування об'єктивної оцінки їхньої діяльності. Проведено аналіз міжнародних практик щодо систематизації інформації про компанії, що дало змогу запропонувати адаптовані механізми для вітчизняного ринку. Запропоновано створення єдиної цифрової платформи моніторингу ділової репутації підприємств, яка об'єднуватиме відкриті джерела даних та надаватиме комплексну аналітику щодо надійності компаній. Встановлено, що широке використання цифрових технологій у процесах збору та аналізу інформації сприятиме покращенню доступності та точності оцінювання репутації підприємств. Виявлено потребу у підвищенні рівня інформаційної

грамотності керівників підприємств щодо використання відкритих даних для управління діловою репутацією. Обґрунтовано необхідність запровадження обов'язкової перевірки підприємств перед укладенням значних фінансових угод та підписанням довгострокових контрактів. Визначено, що систематизація відкритих джерел інформації є ключовим елементом формування прозорого бізнес-середовища та мінімізації економічних ризиків.

6. Проведено діагностику загроз діловій репутації підприємств в Україні та оцінено їхній вплив на економічну безпеку бізнесу. Виявлено, що найбільш поширеними загрозами є порушення договірних зобов'язань (43% випадків), недобросовісна конкуренція (36%) та негативна інформаційна кампанія (29%). Проведено аналіз найбільш поширених репутаційних криз, що виникали у вітчизняних підприємств, та встановлено, що у більшості випадків вони були спричинені недостатньою увагою до управління репутаційними ризиками. Досліджено механізми впливу негативної репутації на фінансовий стан підприємства та його інвестиційну привабливість. Запропоновано систему превентивних заходів щодо мінімізації репутаційних ризиків, що включає постійний моніторинг інформаційного середовища, розробку антикризових стратегій та створення незалежних наглядових органів для контролю за етичністю ведення бізнесу. Встановлено, що негативні інформаційні атаки у засобах масової інформації можуть суттєво впливати на ділову репутацію підприємств та їх ринкову вартість. Визначено, що ефективне управління репутаційними ризиками сприяє покращенню довіри до компаній з боку клієнтів, партнерів та інвесторів. Обґрунтовано необхідність створення механізмів правового захисту підприємств від неправомірних репутаційних атак та наклепів. Доведено, що інтеграція управління діловою репутацією у загальну систему економічної безпеки підприємства дозволяє підвищити рівень його захищеності від зовнішніх загроз.

7. Розроблено концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації. В основу концепції покладено ідею інтеграції управління репутаційними

ризиками у загальну систему стратегічного менеджменту. Обґрунтовано необхідність інтеграції ділової репутації у загальну систему економічної безпеки підприємств, що дозволяє враховувати не лише фінансові показники, але й соціальні, етичні та правові аспекти діяльності. Встановлено, що традиційні підходи до управління економічною безпекою часто ігнорують репутаційні фактори, що може призводити до втрати довіри з боку клієнтів, інвесторів та регуляторних органів. Визначено ключові структурні елементи запропонованого підходу, які включають систему раннього попередження ризиків, механізми взаємодії з громадськістю, стратегії побудови бренду та захисту репутації у кризових ситуаціях. Доведено, що застосування концептуального підходу дозволяє суттєво знизити ризики фінансових втрат, спричинених репутаційними кризами, та підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства. Виявлено, що системне управління репутаційною безпекою є ефективним засобом залучення інвестицій, оскільки позитивний імідж компанії безпосередньо впливає на довіру з боку міжнародних фінансових інституцій. Рекомендовано впровадження запропонованого підходу на рівні державної політики корпоративної безпеки, що сприятиме формуванню прозорого бізнес-середовища та захисту підприємств від репутаційних загроз.

8. Виявлено, що наявні інформаційні ресурси не забезпечують повної та об'єктивної оцінки ділової репутації підприємств через фрагментованість даних, обмежений доступ до державних реєстрів та відсутність єдиної методології їх аналізу. Надано пропозиції щодо вдосконалення інформаційного забезпечення оцінювання ділової репутації підприємств для забезпечення економічної безпеки. Обґрунтовано необхідність застосування сучасних цифрових технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект та Big Data, для підвищення точності та оперативності оцінки репутації підприємств. Запропоновано використання алгоритмів машинного навчання для автоматизованого аналізу репутаційних ризиків на основі аналізу медіа, соціальних мереж та відгуків клієнтів. Розроблено концепцію «Свідоцтва

ділової репутації», яке слугуватиме офіційним підтвердженням надійності підприємства та стане частиною загальнодержавної системи рейтингування бізнес-структур. Визначено, що підвищення прозорості інформаційного забезпечення дозволить спростити процес прийняття рішень щодо співпраці з контрагентами та знизити ймовірність шахрайства у ділових відносинах. Доведено, що вдосконалення інформаційного забезпечення сприятиме покращенню інвестиційного клімату країни, оскільки підвищить рівень довіри до бізнесу з боку міжнародних партнерів. Запропоновані зміни можуть бути імплементовані у законодавчу базу України з метою посилення контролю за діяльністю підприємств та забезпечення прозорості корпоративного управління.

9. Проведено аналіз існуючих методик оцінювання ділової репутації та визначено їх основні недоліки, серед яких суб'єктивність оцінок, відсутність стандартизованих критеріїв та низький рівень адаптації до цифрового середовища. Запропоновано методика оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації. Методика включає формування інтегрального індексу репутаційної надійності на основі 5 блоків індикаторів: фінансові зобов'язання, юридична відповідальність, корпоративне управління, соціальна відповідальність і публічна репутація. Апробація методики на 10 підприємствах показала її високу діагностичну ефективність – рівень відповідності прогнозів фактичним змінам склав 89%. Розроблено алгоритм застосування методики, що передбачає поетапний збір даних, їх аналіз, розрахунок інтегрального індексу та формування підсумкового рейтингу репутації підприємства. Доведено, що запропонована методика дозволяє здійснювати регулярний моніторинг ризиків та своєчасно реагувати на репутаційні загрози. Рекомендовано впровадити методику як інструмент внутрішнього контролю та зовнішньої оцінки підприємств у процесі тендерів, інвестування та партнерства. Запропонована методика може бути адаптована для застосування у міжнародних рейтингах підприємств, що сприятиме підвищенню довіри до українського бізнесу на світовій арені. Рекомендовано

впровадження методики в діяльність українських компаній через механізми корпоративного регулювання, що забезпечить її інтеграцію в систему стратегічного управління економічною безпекою.

Використання запропонованих підходів дозволить українським підприємствам посилити економічну безпеку, підвищити репутаційну стійкість та зміцнити ринкові позиції у глобальному конкурентному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Олексій Гош. Головне що повинні знати про управління репутацією у 2022 р. *Reputation Capital Grup. Блог.* URL: <https://reputationcapital.blog/2021/12/glavnoe-cto-vy-dolzny-znat-ob-upravlenii-reputaciej-v-2022-godu/> (дата звернення 17.07.2022 р.).
2. Ярешко О. В. Категорія «Ділова репутація» в цивільному праві. *Вісник Львівського університету. Серія юридична.* 2003. Вип. 32. С. 321.
3. Pierre Clastres. *La société contre l'État.* Les Éditions de Minuit, 2009. — P. 161-186.
4. Закони Ур-Намму. URL: <https://www.biblicalstudy.ru/Lib/Epigraph/7.html> (дата звернення 15.10.2021 р.).
5. Закони Хаммурапі. URL: <https://dovidka.biz.ua/zakony-khammurapi-kоротко/> (дата звернення 15.10.2021 р.).
6. Вихід 20:1-17. Біблія. Старий заповіт. Друга Книга Мойсеєва: веб-сайт. URL: <https://bibleonline.ru/bible/ubio/ехо-20/>. (дата звернення 23.10.2021 р.)
7. Від Матвія 5:2-12. Біблія. Новий заповіт. Веб-сайт: URL: <https://bibleonline.ru/bible/ubio/mat-5/>. (дата звернення 23.10. 2021 р.).
8. П'ять стовпів ісламу. Вікіпедія. URL: <https://surl.gd/wpbwwe> (дата звернення 23.10.2021 р.)
9. Коржевський І.І. Історичні етапи становлення поняття «ділова репутація» / І.І. Коржевський // *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей III Наукової конференції (2 грудня 2021р.).* - Київ: Університет "КРОК", 2021. URL: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2021/paper/view/905>
10. Barnett, M., Jermier, J. & Lafferty, B. Corporate Reputation: The Definitional Landscape. *Corp Reputation Rev* 9, 26–38 (2006). URL: <https://doi.org/10.1057/palgrave.crr.1550012>.
11. Fombrun, Charles J., *The Building Blocks of Corporate Reputation: Definitions, Antecedents, Consequences,* in Timothy G. Pollock, and Michael L.

- Barnett (eds), *The Oxford Handbook of Corporate Reputation* (2012; online edn, Oxford Academic, 21 Nov. 2012), <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199596706.013.0005>.
12. Gotsi, M. and Wilson, A.M. (2001), "Corporate reputation: seeking a definition", *Corporate Communications: An International Journal*, Vol.6 No.1, pp. 24-30. <https://doi.org/10.1108/13563280110381189>
13. Wartick, S. L. (2002). Measuring Corporate Reputation: Definition and Data. *Business & Society*, 41(4), 371–392. <https://doi.org/10.1177/0007650302238774>
14. Eckert, C. (2017), "Corporate reputation and reputation risk: Definition and measurement from a (risk) management perspective", *Journal of Risk Finance*, Vol. 18 No. 2, pp. 145-158. <https://doi.org/10.1108/JRF-06-2016-0075>
15. Korzhevskiy I. (2022). Concepts and indicators of assessing the business reputation of enterprises. International Conference on Corporation Management: abstract, (May 19, 2022). Slovakia, <https://conf.scnchub.com/index.php/ICCM/ICCM-2022/paper/view/403>
16. Коржевський І.І. Перевірка ділової репутації в системі економічної безпеки підприємства. / І.І. Коржевський // Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей II Наукової конференції (20-21 листопада 2020 р.).- Київ: Університет "КРОК", 2020. <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE2020/paper/view/292/0>
17. Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV (редакція від 01.01.2025 р.) *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. ст.144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15#Text>
18. Про банки і банківську діяльність: Закон України. № 2121-III (редакція від 10.01.2025 р.) *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 5-6. ст. 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2121-14#Text>
19. Про запобігання корупції: Закон України. № 1700-VII (редакція від 01.01.2025 р.). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 49. ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1700-18#Text>

20. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. №2664-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2002. № 1. С. 1.
21. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2014. № 50-51. С. 2057.
22. Про захист персональних даних України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. № 34. С. 481.
23. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних: Конвенція. Міжнародний документ від 28.01.1981 р. № 994_326. Рада Європи. Ратифікована: Закон України від 06.07.2010 р. № 2438-VI.
24. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.11.1992 р. № 2135-XII. (редакція від 09.08.2024). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 22. С. 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
25. Коржевський І. Ділова репутація - виникнення, критерії оцінки, підстава вивчення, можливості та інструменти перевірки / І. Коржевський // *Вчені записки Університету «КРОК»*.- 2022.- №1(65). С. 76-83.-DOI [10.31732/2663-2209-2022-65-76-83](https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-65-76-83)
26. Schanz, KU. Reputation and Reputational Risk Management. *Geneva Pap Risk Insur Issues Pract* 31, 377–381 (2006). <https://doi.org/10.1057/palgrave.gpp.2510092>
27. Van, D. (2013). Reputational risk management in the corporate world. *Keeping Good Companies*, 65(4), 215–220. <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.324234888878814>.
28. Нагребельний В. П. Честь, гідність та ділова репутація: можливості захисту. Київ. 1998.
29. Robert G. Eccles, Scott C. Newquist & Roland Schatz (2007). Reputation and Its Risks. *Harvard Business Review*. URL: <https://hbr.org/2007/02/reputation-and-its-risks>

its-risks

30. Korzhevskiy I. (2023). Digital reputation analytics for business models. *Business model innovation in the digital economy* : monograph. P. 152-172. - ISBN 978-9916-9927-0-8. DOI: [10.36690/bm-id-eu-152-172](https://doi.org/10.36690/bm-id-eu-152-172)
31. Алькема, В. (2024). Методичні підходи до оцінки ділової репутації підприємства: забезпечення економічної безпеки та сталого розвитку. *Вчені записки Університету «КРОК»*, (4(76)), 90–95. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-76-90-95>
32. Korzhevskiy, I., & Mihus, I. (2022). Business reputation of enterprises: definitions, structure and reputation risk management. *Economics, Finance and Management Review*, (3), 89–99. <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2022-3-89>
33. 40/173 Міжнародна економічна безпека. *У Резолюції прийняті по доповідях другого комітету. 119 пленарне засідання ООН.* URL: <https://docs.un.org/ru/A/RES/40/173>
34. Про економічну самостійність УРСР: Закон України від 03.08.1990 р. № 142-ХІІ. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1990. № 34. ст. 499.
35. Конституція України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. ст. 141.
36. Про Раду національної безпеки і оборони України: Указ Президента України. 1996. № 772/96. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772/96#Text>
37. Про Раду національної безпеки України: Закон України від 05.03.1998. № 183/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1998. № 35. ст.237.
38. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України: Постанова Верховної Ради України від 16.01.1997. №3/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1997. № 10, ст. 85. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
39. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2014. №964-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003. № 39. ст. 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>

40. Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. № 31. Ст. 241.
41. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України": Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12>
42. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25.03.2021 року "Про Стратегію воєнної безпеки України": Указ Президента України " URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>
43. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.05.2021 року "Про Стратегію кібербезпеки України": Указ Президента України " URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>
44. Україна: поступ у XXI століття Стратегія економічної та соціальної політики на 2000 - 2004 рр: Послання Президента України до Верховної Ради України 2000 рік від 23.02.2000. № 276/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276%D0%B0/2000#Text>
45. Про Стратегію економічного та соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції" на 2004-2015 роки: Указ Президента України від 28.04.2004. № 493/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493/2004#Text>
46. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 12.02.2007. №105/2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105/2007#Text>
47. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року "Про Стратегію забезпечення державної безпеки": Указ Президента України від 16.02.2022. № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text>
48. Діалектика як розділ філософії, що досліджує категорії розвитку. Освіта UA. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12752/>

49. Конституція України. Розділ 1. Загальні засади. Стаття 3. URL: <https://constitution.in.ua/articles/3/>
50. Кабінет міністрів України. Інші органи виконавчої влади. Конституція України. Розділ VI. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-vi>
51. Пріоритети Уряду. Стійка економіка: Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/priorytety-uriadu/stiika-ekonomika>
52. Конституція України. Закон України. Розділ 1. Загальні засади: Стаття 17. URL: <https://constitution.in.ua/articles/17/>
53. Шиманська В. В., Саух І. В. Економічна безпека як фактор підвищення конкурентоспроможності держави. URL : http://eprints.zu.edu.ua/21409/1/eui_2009_2_41.pdf
54. Тодаро М. П., Сміт С. К. "Економічний розвиток". — К.: Основи. 2003. с.784. URL : <https://libcats.org/book/670241>
55. Голіков І. В. Сутність та еволюція поняття економічна безпека. Проблеми економіки. 2014. № 1. С. 309-314. -Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pecon_2014_1_4
56. Ареф'єва О. В., Планування економічної безпеки підприємств / Ареф'єва О. В., Кузенко Т. Б. К.: Вид-во Європ. ун-ту. 2005. 170 с.
57. Варналій З.С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації : монографія / Захарій Степанович Варналій ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : Знання України, 2020. – 423 с. З.С.
58. Єрмошенко М. Фінансова безпека держави : національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. Київ : КНТЕУ. 2001. 309 с.
59. Брикхем Ю. Гапенскі Л. Финансовый менеджмент. URL: https://efbgu.narod.ru/stud/files/ebook/fin_manage_gapensky/00_vvedenie.pdf
60. Штангрет А. М. Еволюція поглядів на категорію "економічна безпека". Наукові записки [Української академії друкарства]. 2010. № 1. С. 88-97.

Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2010_1_12

61. Геєць В. М. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство. Х. : ВД «ИНЖЕК». 2006. 240 с.
https://www.researchgate.net/publication/349043177_Modeluvanna_ekonomichnoi_bezpeki_derzava_region_pidpriemstvo_monografia
62. Пригунов П. Я. Сучасні підходи до визначення суб'єктів забезпечення економічної безпеки підприємств . Формування ринкових відносин в Україні. 2013. № 11. С. 120-125. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2013_11_27.
63. Стадник В. П. Економічна безпека в системах ринкових трансформацій. Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. 2012. Вип. 9(2). С. 483-489. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnem_2012_9%282%29_68
64. Мартин О. М. Економічна безпека як складова національної безпеки. Наукові записки НУ "Острозька академія". Економіка. 2013. Вип. 22. С. 68-74. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_22_16
65. Бойко Г. Ф. Категорія "економічна безпека" як повноправний об'єкт дослідження економічної науки / Г. Ф. Бойко, Н. В. Дулеба // Вісник НТУ. 2010. № 21(1). С. 251-254. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vntu_2010_21%281%29_62
66. Черевко І. Економічна безпека: сутність, значення і детермінанти / Черевко І., Фляк Ю.// Аграрна економіка. 2024. Т. 17. № 1. С. 3-16.
67. Стігліц Дж. Глобалізація: тривожні тенденції. К.: К.І.С. 2003. 252 с.
68. Сакс Д. Кінець бідності: економічні можливості нашого часу. М.: Альпіна Бізнес Букс. 2006. 398 с.
69. Живко З. Б. Управління економічною безпекою підприємства в умовах ринкових відносин. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 10. С. 138-145. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_10_17
70. Пушак Я. Я. Корпоративна репутація як ключовий вектор підвищення рівня економічної безпеки / Пушак Я. Я., Завербний А. С. // Соціально-правові студії. 2020. Випуск 2 (8). С. 130-136.

71. Алькема В. Г. Генезис і розвиток системи економічної безпеки суб'єктів логістичної діяльності : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 / В. Г. Алькема; ВНЗ Ун-т економіки та права "КРОК". - К., 2011. - 40 с.
72. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09, 21.04.02 / Л. В. Гнилицька; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К., 2013. - 33 с.
73. Ляшенко О.М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. / О.М. Ляшенко – Луганськ: вид-во СНУ ед. В. Даля, 2011. – 400 с.
74. Андрієнко В. М. Організація безпеки праці в системі економічної безпеки будівельних підприємств : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 / В. М. Андрієнко; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". - Київ, 2015. - 40 с.
75. Копитко М. І. Комплексне забезпечення економічної безпеки підприємств (на матеріалах підприємств транспортного машинобудування) : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 / М. І. Копитко; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". - Київ, 2015. - 40 с.
76. Мігус (Шульга) І. П. Формування системи економічної безпеки емісійної діяльності акціонерних товариств: автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 / І. П. Шульга ; ВНЗ "Ун-т економіки та права КРОК". — К., 2011. — 39 с.
77. Франчук В. І. Теоретико-методологічні засади організації системи економічної безпеки акціонерних товариств : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 / В. І. Франчук; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". К., 2012. 40 с.
78. Живко З. Б. Управління системою економічної безпеки підприємства : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 / З. Б. Живко; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. - Луганськ, 2014. - 40 с.
79. Fombrun, C. J., & Van Riel, C. B. M. (2004). *Fame & fortune: How successful companies build winning reputations*. Pearson Education.
80. Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Cambridge University Press.

81. Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120. <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>
82. Reputation Institute. (n.d.). RepTrak methodology. Retrieved from <https://www.reputationinstitute.com>
83. Fortune. (n.d.). *World's most admired companies*. Retrieved from <https://fortune.com/worlds-most-admired-companies>
84. Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33–47). Brooks/Cole.
85. Spence, M. (1973). Job market signaling. *The Quarterly Journal of Economics*, 87(3), 355–374. <https://doi.org/10.2307/1882010>
86. Net Promoter Score (NPS). (n.d.). Retrieved from <https://www.netpromoter.com>
87. Державна служба статистики України. Веб-сайт. Режим доступу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/ksg/ksg_u/arch_ksg_u.htm
88. Державна служба статистики України. Веб-сайт. Режим доступу: https://stat.gov.ua/uk/search?search_api_fulltext=%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B8+%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8
89. Державна служба статистики України. Веб-сайт. Режим доступу: https://stat.gov.ua/uk/search?search_api_fulltext=%D1%81%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C
90. Кількість кібератак на рік на критичну інфраструктуру України зросла з 800 до 4500: СБУ назвала організаторів. Мінфін. Режим доступу : <https://minfin.com.ua/ua/2024/05/07/126427603/>
91. CERT-UA. Computer Emergency Response Team of Ukraine. Режим доступу: <https://cert.gov.ua/>
92. Russia conducted mass cyberattack on Ukraine's state registries, deputy PM

says. Reuters. Режим доступу:

<https://www.reuters.com/technology/cybersecurity/russia-conducted-mass-cyber-attack-ukraines-state-registries-deputy-pm-says-2024-12-19/>

93. KYIVSTAR BUSSINES HUB. Тренди кібербезпеки на 2025 рік: як захистити бізнес. Джерело: <https://hub.kyivstar.ua/articles/ostanni-trendy-kiberbezpeky>

94. Бізнес знизив оцінку системи оподаткування у 2024 році, – опитування ЕВА. Європейська Бізнес асоціація ЕВА. Режим доступу:

<https://surl.li/fyfujc>

95. Податковий кодекс України: Закон України від 23.12.2010 р. № 2755-VI. (редакція від 21.01.2025). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. ст.112.

96. Ukraine imposes first wartime tax hikes to fight Russian invasion. Reuters. Режим доступу: <https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-imposes-first-wartime-tax-hikes-fight-russian-invasion-2024-11-28/>

97. Ковель П. М. Аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в Україну. *Бізнес Інформ*. 2024. №3. С. 87–95. Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-87-95>

98. Іноземні інвестиції в Україні – дослідження YOUCONTROL. *Pravo.ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА*. Режим доступу: <https://pravo.ua/inozemni-investytsii-v-ukraini-doslidzhennia-youcontrol/>

99. Інвестиційна діяльність в Україні за 1 квартал 2024 року. Міністерство економіки України. Режим доступу:

<https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=9cb46b66-6285-4f7f-a08e-f450f32f0cb2&lang=uk-UA&title=InvestitsiinaDialnistVUkrainiZa1-Kvartal2024-Roku>

100. Державна служба статистики України. *Веб-сайт*. Режим доступу:

<https://stat.gov.ua>

101. Державне Публічне Акціонерне товариство «Украгролізинг». *Веб-сайт*.

Режим доступу: <https://ukragroleasing.com.ua/>

102. ПАТ Національна акціонерна компанія «УКРАГРОЛІЗИНГ» Smida. Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/prof/30401456>
103. ПАТ «Запоріжжяобленерго». Веб-сайт. Режим доступу: <https://www.zoe.com.ua/>
104. ПАТ «Запоріжжяобленерго». Smida. Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/prof/00130926>
105. ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття». Веб-сайт. Режим доступу: <https://nnpz.com.ua/>
106. ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття». Smida. Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/prof/00152230>
107. АТ «Укрспецтрансгаз». Веб-сайт. Режим доступу: <https://ustg.com.ua/>
108. АТ «Укрспецтрансгаз». Smida. Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/prof/00157842>
109. ПРАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш». Веб-сайт. Режим доступу: https://kpselmash.prom.ua/ua/about_us
110. ПРАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш». Smida. Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/prof/00236062>
111. АТ «Подільський цемент». Веб-сайт. Режим доступу: <https://cemark.ua/zavodi/at-podilskiy-cement>
112. АТ «Подільський цемент». Smida. Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/prof/00293091>
113. Конкурентна розвідка (2022), Вікіпедія. URL: <https://surl.gd/ghmmssp>.
114. Жарков Я. М., А. О. Васильєв Наукові підходи щодо визначення суті розвідки з відкритих джерел / Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. — 2013. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_vsn_2013_30_12.
115. Постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 року № 835. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text> (Дата звернення 20.02.2023).

116. Рекомендації для оприлюднення наборів відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/pages/835-rec-index>. (Дата звернення 20.02.2023).
117. The Open Data Charter. URL: https://www.huffingtonpost.com/joel-gurin/the-open-data-charter-a-r_b_8391470.html. (Дата звернення 20.02.2023).
118. Коржевський І. (2023). Використання відкритих джерел інформації для вивчення ділової репутації суб'єктів господарювання: вітчизняний досвід. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. №6 (324). С. 340-349. DOI [10.31891/2307-5740-2023-324-6-55](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-55)
<https://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=20938>
119. Єдиний державний веб-портал відкритих даних. *Веб-сайт*. Режим доступу: <https://data.gov.ua/>
120. Про доступ до публічної інформації. Закон України від 13.01.2011 №2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>. (Дата звернення 20.02.2023).
121. Інтерфейс користувача (2022), Вікіпедія. URL: <https://surl.lu/csvwtm> (Дата звернення 22.02.2023).
122. Інформаційна система (2022), Вікіпедія. URL: <https://surli.cc/okfuhn> (Дата звернення 22.02.2023).
123. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Міністерство Юстиції. *Веб-сайт*. Режим доступу: <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search>
124. Державної податкової служби України. ДПС. *Веб-сайт*. Режим доступу: <https://tax.gov.ua/>
125. Кабінет електронних сервісів Мінюсту. *Веб-сайт*. Режим доступу: (https://kap.minjust.gov.ua/services?product_id=1&is_registry=1&keywords&user_type=all).
126. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ). Smida. Режим доступу: <https://smida.gov.ua/>
127. Єдиний реєстр боржників. Міністерство юстиції. *Веб-сайт*. Режим доступу: <https://erb.minjust.gov.ua/#/search-debtors>

128. Автоматична система виконавчого впровадження. Міністерство юстиції. Веб-сайт. Режим доступу: <https://asvpweb.minjust.gov.ua/#/search-debtors>
129. Держзакупівлі онлайн. Веб-сайт. Режим доступу: <https://www.dzo.com.ua/tenders/contracts>
130. Єдиний державний реєстр судових рішень. Веб-сайт. Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/>
131. Судова влада України. Веб-сайт. Режим доступу: <https://court.gov.ua/fair/>
132. Спеціальна інформаційна система УКРНОІВІ. Веб-сайт. Режим доступу: <https://wanted.mvs.gov.ua/> <https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/advanced/>
133. Сервіси. Міністерство внутрішніх справ. Веб-сайт. Режим доступу: <https://wanted.mvs.gov.ua/> <https://wanted.mvs.gov.ua/>
134. Служба безпеки України. Веб-сайт. Режим доступу: <https://ssu.gov.ua/u-rozshuku?page=1>
135. Санкції. Фінмоніторинг. Національний банк України. Веб-сайт. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring/sanctions>
136. Реєстр ліцензіатів, які отримали ліцензії у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Міністерство економіки України. <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=cb0d055a-69f0-4087-8f41-30cc584c07d0&tag=RestrLitsenziativ%20YakiOtrimaliLitsenziiUSferiZovnishnoekonomichnoiDiialnosti>
137. Національні інформаційні системи. Державне підприємство. Веб-сайт. Режим доступу: <https://nais.gov.ua/about>
138. Агрегатор (2022), Вікіпедія. URL: <https://surl.gd/ztipvn> (Дата звернення 22.02.2023).
139. Перевіряйте контрагентів та стежте за їх змінами. YouControl. Веб-сайт. Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua/>
140. Портал вебмайстрів PR-CY. URL: <https://pr-cy.ru/>. (Дата звернення 22.02.2023).
141. Clarity-project. Веб-сайт. Режим доступу: <https://clarity-project.info/edrs>

142. Опендатабот. Веб-сайт. Режим доступу: <https://opendatabot.ua/>
143. Creative Commons. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons. (Дата звернення 22.02.2023).
144. Комплексна перевірка контрагентів. VkursiPro. Веб-сайт. Режим доступу: <https://vkursi.pro/>
145. Ділова інформація про компанії України. Nomis. Веб-сайт. Режим доступу: <https://nomis.com.ua/>
146. Korzhevskiy I. (2023). Using sources of information to study business reputation of business entities: foreign experience. *Electronic scientific and practical journal with open access "INTELLECTUALIZATION OF LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT"*. Issue 22 (2023). P. 25-31.
147. Закон України «Про іноземні інвестиції» від 13.03.1992 року №2198-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2198-12#Text>. (Дата звернення 22.02.2023).
148. CEOpediaManagement.
URL:https://ceopedia.org/index.php/Certificate_of_good_standing
149. Американська комісія з цінних паперів та бірж. (U.S. Securities and Exchange Commission). Веб-сайт. Режим доступу: <https://www.sec.gov/>
150. U.S. Securities and Exchange Commission (2022), Вікіпедія. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/U.S._Securities_and_Exchange_Commission. (Дата звернення 23.02.2023).
151. Державні секретарв штатів (State Solicitation Registration Charities of America). Веб-сайт. Режим доступу: https://charitystateregistration.org/essistant_category/secretaryofstate/
152. Реєстраційної палати Великої Британії (Companies House service) - GOV.UK. Веб-сайт. Режим доступу: <https://www.gov.uk/>
153. Companies House (2022), Вікіпедія. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Companies_House. (Дата звернення 23.02.2023).
154. OpenCorporates. Веб-сайт. Режим доступу: <https://opencorporates.com/>

155. Copyleft (2022), Вікіпедія. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Copyleft>. (Дата звернення 23.02.2023).
156. Постанови Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 року №263 про «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-2022-%D0%BF#Text>. (Дата звернення 23.02.2023).
157. Принцип єдиноначальності. ІПС ЛІГА:ЗАКОН: веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/TS000683> (дата звернення 20.08.2021).
158. Наумова, О., Наумова, М., Шевчук А. (2024). Вплив ділової репутації на забезпечення економічної безпеки компанії. *Економіка та суспільство*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-150>
159. SystemDay. URL: <https://surl.li/wvvlqk>.
160. Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження вартості користування даними Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України від 25.07.2022 № 209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0999-22#Text/>
161. Платний запит. Міністерство юстиції України. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. URL: <https://usr.minjust.gov.ua/content/paid-search>
162. Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів): Закон України від 23 вересня 2021 року № 1780-IX (редакція від 31.03.2023 р.). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 20217. № 5. С.421.
163. Ділова репутація. Вікіпедія. URL : <https://surli.cc/cdimrw>
164. Васільєва Л.М, Бондарчук Н. В. Ділова репутація підприємства як об'єкт бухгалтерського обліку. *Вісник ДДАЕУ*. 2017. № 2. С. 109-112. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddau_2017_2_21
165. Шумінська О.Б. «Ділова репутація»: теоретико-методологічний підхід.

Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2021. Т.2. №2. С.349-357.

166. Поклонська Л.С. Ділова репутація та імідж організації та бренду. *Вісник КНУТД. Серія: Економічні науки.* 2019. №2. С7 60-69. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vknutden_2019_2_7

167. Селезньова О.О., Стренковська А. Ю., Євдокимова О. М. Ділова репутація як визначальний фактор формування бренду підприємства. *Науковий вісник УНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2019. Вип. 25(2). С. 115-119. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_25%282%29_25

168. Товма О.А. Теоретичні аспекти застосування процесів управління діловою репутацією торговельного підприємства. *Причорноморські економічні студії.* 2016. Вип. 10. С. 139-145. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_10_31

169. Михальчишин Н.Л. Ділова репутація підприємств як засіб забезпечення прибутковості на товарних ринках. *Вісник НУЛП. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку.* 2015. № 835. С. 76-81. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2015_835_13

170. Кравченко Т.С. Співвідношення поняття "ділова репутація суб'єктів господарювання" з суміжними поняттями. *Правовий часопис Донецького університету.* 2018. № 1-2. С. 123-132. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pchdu_2018_1-2_18

171. Коваленко Є. Ділова репутація менеджменту як ключовий чинник стратегії розвитку підприємств соціально-культурного сервісу. *Економіка і менеджмент культури.* 2015. № 1. С. 59-65. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ekmk_2015_1_9

172. Остапенко А. С., Головченко Т. М. Ділова репутація: сутність, складові та її вплив на фінансовий розвиток фірми. *Вісник НТУХПІ. Сер. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства.* 2013. - № 50. - С. 145-152. - Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiaу_2013_50_26

173. Гребешкова О. М., Шиманська О. В. Ділова репутація як стратегічний актив компанії: *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журнал*. вип. 1-2/ за гол. ред. А. П. Степанов. Київ: НАУ, 2007. С. 493-502.
174. Йонас Сіклер. Чому репутація важлива у біз? *Reputation Management.com*. 2022 р. URL: <https://www.reputationmanagement.com/blog/why-is-reputation-important/>
175. Редакційна група. Репутація компанії: що це таке і як її поліпшити. *Indeed*. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/company-reputation>
176. Кравчук Н.О. Ділова репутація як стратегічний чинник компанії. ТНЕУ. URL: <https://surl.li/bhvjgb>
177. Хортюк О.В. Типологія наукових підходів до вивчення категорії "ділова репутація". *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 188-191. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2012_2_46
178. Савіна Г. Г., Баличова В. О., Калугін Ю. О., Позитивний імідж та ділова репутація у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Полісся*. 2015. Вип. 3. С. 96-99. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2015_3_15
179. Тарашевська О. В. Ділова репутація суб'єкта господарювання: правове обґрунтування. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 5(2). С. 285-293. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_5%282%29_58
180. Фармацевтична енциклопедія. Ділова Репутація. URL : <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/2543/dilova-reputaciya>
181. Живко З., Живко М., Шегинська А. Проблеми ділової репутації як індикатора економічної безпеки бізнесу. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 4 (76). С.104-113.
182. Кравченко Т. Поняття «Ділова репутація суб'єктів господарювання»:

- Визначення та правова природа. Підприємництво господарство і право. 2019 (3). С. 93-99. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/3/18.pdf>
183. Гончарова К.Г. Рівень ділової репутації. ТОП-менеджменту банку, як індикатор системи економічної безпеки. Ефективна економіка. 2015. № 12. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4868>
184. Завербний А.С. Ломага Ю.Р. Проблеми та перспективи формування репутаційного менеджменту українськими підприємствами і організаціями з метою підвищення їх конкуренції. Економіка та суспільство. 2020. № 2. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/93/88>
185. Меліхова Т.О. Наукові підходи до визначення сутності поняття "економічна безпека підприємства". Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 17(1). С. 167-170. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_17%281%29__38
186. Зайченко В. В., Коваленко С. В. Економічна безпека підприємства: сутність та основні складові. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2013. Вип. 23. С. 410-414. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2013_23_62
187. Момот Т. В. Економічна безпека корпоративних підприємств будівельної галузі / Момот Т. В., Філатова І. О., Тофанюк О. В. // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. 2011. № 2. С. 14–26. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2011_2_4
188. Сосновська О. О. Економічна безпека підприємства: сутність та ознаки забезпечення /. Сосновська О. О., Житар М. О. // Облік і фінанси. 2018. № 3. С. 124-132. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_ark_2018_3_18.
189. Гаркуша, В., & Єршова, Н. (2021). Систематизація наукових поглядів щодо сутності поняття «Економічна безпека підприємства». *Економіка та суспільство*, (28). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>

Додаток А

NORDSAGE, SIA
Marupes street 2-3
Riga, LV-1002,
Latvia

Riga,

24.01.2024

Statement on the use of research results of Mr. Ihor Korzhevsky

NORDSAGE Risk Advisory Management extends its sincere appreciation to Mr. Ihor Korzhevskiy for his exceptional efforts in systematizing open state and non-state Ukrainian and international information registers. This work significantly enhances our ability to conduct high-quality risk assessments, particularly in the context of reputation evaluations for counterparties in the Ukrainian and international sectors, supporting the needs of European businesses.

Kind regards,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "M. Pumpurs", written over a yellow rectangular background.

Marcis Pumpurs
Chairman of the Board
NORDSAGE
e-mail: marcis.pumpurs@nordsage.com

* In accordance with the legislation of the Republic of Latvia, NORDSAGE SIA does not use a company seal.

№ 29/5 "14" травня 2024 р.

ДОВІДКА

**про впровадження результатів дисертаційного дослідження на тему
«Оцінювання економічної безпеки за станом ділової репутації підприємства»
аспіранта кафедри управлінських технологій ВНЗ
«Університет економіки та права «КРОК» за спеціальністю 073 «Менеджмент»
Коржевського Ігоря Івановича**

Рада Міжнародної Асоціації ветеранів підрозділів антитерору «АЛЬФА» висловлює вдячність Коржевському І.І. за його активну участь у роботу по виконанню статутних завдань Асоціації, а особливо в реалізації програми яка активована задля отримання пенсіонерами – військовослужбовцями теоретичних та практичних знань щодо організації «Служби економічної безпеки суб'єкта господарювання».

Результати проведеної роботи по систематизації відкритих національних та іноземних державних і недержавних інформаційних ресурсів, значно розширюють інформаційний складову по оцінці ділової репутації підприємств різних форм власності, в тому числі нерезидентів України.

Рада Асоціації «АЛЬФА» вважає за можливе результати дисертаційного дослідження Коржевського І.І. додати до освітнього (теоретичного) компоненту зазначеної програми, та запропонувати корпоративним членам Асоціації використовувати результатів дослідження в своїй роботі при проведенні ними заходів щодо виявлення і попередження ризиків пов'язаних з економічною безпекою підприємств.

Президент Міжнародної Асоціації ветеранів
підрозділів антитерору «АЛЬФА»

С.І. Скорохватов

STraBiS

group of companies

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СТРАБІС ВЕБ"
вул. Паралджанова Сергія, будинок 5, м. Київ, 04060, тел. : (044) 393-34-90, код за ЄДРПОУ 36856246

Вих. № 67 від 19 листопада 2024 року

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження на тему
«Оцінювання економічної безпеки за станом ділової репутації
підприємства» аспіранта кафедри управлінських технологій ВНЗ
«Університет економіки та права «КРОК» за спеціальністю
073«Менеджмент» Коржевського Ігоря Івановича

Керівництво компанії «СТРАБІС ВЕБ», розглянувши матеріали дисертаційного дослідження Коржевського І.І. в контексті систематизації національних та іноземних державних і недержавних інформаційних ресурсів, підтверджує їх релевантність та необхідність для використання в процесі забезпечення економічної безпеки, а особливо при проведенні оцінки ділової репутації підприємств різних форм власності.

Пропозиції аспіранта суттєво поглиблюють інформаційну базу для проведення оцінювання ділової репутації підприємств задля подальшого прийняття рішення щодо можливої співпраці з резидентами та не резидентами України.

У ході експериментального дослідження, проведеного в компанії «СТРАБІС ВЕБ» встановлено, що результати дозволяють суттєво підвищити якість та рівень оцінки об'єктів аналізу та можуть бути рекомендовані для подальшого впровадження у практику роботи інформаційно-аналітичних систем, наявних сьогодні в Україні.

Директор
ТОВ "СТРАБІС ВЕБ"

Володимир БИСАФА

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Публікації, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Коржевський, І. (2022). Ділова репутація - виникнення, критерії оцінки, підстави вивчення, можливості та інструменти перевірки. *Вчені записки Університету «КРОК»*, (1(65), 76–83. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-65-76-83> (Index Copernicus, Google Scholar, SIS, Academic Resource Index, ResearchBib, Ulrichsweb Global Serials Directory, PKP Index, Eurasian Scientific Journal Index, OUCI, Dimensions, OpenAire) (0,7 д.а.).
2. Korzhevskiy, I., & Mihus, I. (2022). Business reputation of enterprises: definitions, structure and reputation risk management. *Economics, Finance and Management Review*, (3), 89–99. <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2022-3-89> (Index Copernicus, Google Scholar, Academic Resource Index, ResearchBib, PKP Index, Eurasian Scientific Journal Index, OUCI, Dimensions, OpenAire) (0,8 д.а, в т.ч. особистий внесок автора – 0,5 д.а.).
3. Korzhevskiy I. (2023). Digital reputation analytics for business models. *Business model innovation in the digital economy* : monograph. P. 152-172. - ISBN 978-9916-9927-0-8. DOI: [10.36690/bm-id-eu-152-172](https://doi.org/10.36690/bm-id-eu-152-172) (Index Copernicus, Google Scholar, Dimensions, OpenAire) (1,8 д.а.).
4. Коржевський, І. (2023). Використання відкритих джерел інформації для вивчення ділової репутації суб'єктів господарювання: вітчизняний досвід. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 324(6), 340-349. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-55> (Google Scholar, Dimensions) (0,8 д.а.).
5. Korzhevskiy I.I. (2023) “Using open sources of information to study business reputation of business entities: foreign experience”. *Intellectualization of logistics and Supply Chain Management.*, vol.22, pp.25-31,

DOI: <https://doi.org/10.46783/smart-scm/2023-22-3> (Google Scholar, Dimensions) (0,6 д.а.).

6. Коржевський, І. (2025). Концептуальний підхід щодо удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств під впливом ділової репутації. *Економіка та суспільство*, (73). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-121> (Google Scholar, Dimensions) (0,8 д.а.).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Коржевський І.І. Перевірка ділової репутації в системі економічної безпеки підприємства. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей II Наукової конференції* (20-21 листопада 2020). Київ: Університет "КРОК", 2020. <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE2020/paper/view/292/0> (Google Scholar, Dimensions) (0,02 д.а.).

2. Коржевський І.І. (2021). Історичні етапи становлення поняття «ділова репутація». *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей III Наукової конференції* (2 грудня 2021). Київ: Університет "КРОК", 2021. <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2021/paper/view/905> (Google Scholar, Dimensions) (0,02 д.а.).

3. Korzhevskiy I. (2022). Concepts and indicators of assessing the business reputation of enterprises. *International Conference on Corporation Management: abstract*, (May 19, 2022). Slovakia, <https://conf.scnchub.com/index.php/ICCM/ICCM-2022/paper/view/403> (Google Scholar, Dimensions) (0,02 д.а.).

ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку (20-21 листопада 2020; Україна; участь онлайн).
2. Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку (2 грудня 2021; Україна; участь онлайн).
3. International Conference on Corporation Management (May 19, 2022; Slovakia; участь онлайн).

Додаток В

Таблиця В.1

Аналіз наукових уявлень щодо ділової репутації

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерії оцінювання та їх характеристика
1	Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. [18]. <i>Ділова репутація</i> (англ. business reputation) - відомості, зібрані Національним банком України, про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи.	НБУ	-Юридична або фізична особа; -Керівники юридичної особи; -Власників істотної участі у юридичній особі.	Відомості.	Відповідність діяльності: -Вимогам закону; -Діловій практиці; -Професійній етиці. Для фізичної особи: -Порядність; -Професійні та управлінські здібності. <i>Критерії конкретизовані, що значно звужує поняття «ділова репутація».</i>
2	Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. [20]. <i>Ділова репутація</i> - сукупність документально підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи - також про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду, а також відсутність в особи судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку.	У визначенні не відображено. Суб'єктом оцінювання може бути - юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.	Суб'єкти підприємницької діяльності: - юридична особа; - фізична особа;	Сукупність документально підтвердженої інформації.	-Відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства; -Належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду (для фізичної особи); -Відсутність в особи судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності (для фізичної особи); -Відсутність в особи не знятої або не погашеної в установленому законом порядку (для фізичної особи). <i>Критерії конкретизовані в юридичному аспекті, що значно звужує поняття ділова репутація.</i>
3	Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, розповсюдження фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р. [21] <i>Бездоганна ділова репутація</i> - - сукупність підтвердженої інформації про фізичну особу, що дає можливість зробити висновок про	Компетентні органи, або суд. Бюро економічної безпеки України відповідно до Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» від 28 січня	Фізична особа.	Сукупність підтвердженої інформації.	Відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) порушень вимог законодавства: -Про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції;

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	<p>відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) компетентними органами або судом порушень вимог законодавства про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції, а також про відсутність судимості за злочини проти основ національної безпеки України, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, громадської безпеки, власності, у сфері господарської діяльності, у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку та у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку.</p>	<p>2021 року [92] використовує поняття <i>«бездоганна ділова репутація»</i> у розумінні, яке вживається в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, розповсюдження тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р. [91]</p>			<p>-Відсутність судимості за злочини проти громадської безпеки, злочини проти власності, злочини у сфері господарської діяльності, злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку; -Відсутність судимості за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку. <i>Критерії конкретизовані в юридичному аспекті, що значно звужує поняття «ділова репутація».</i></p>
4	<p>Ст. 10 Закону України "Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)" від 23.09.2021 року [162], надається визначення термінам <i>«бездоганна ділова репутація»</i> та <i>«ознаки небездоганної ділової репутації»</i>. Стаття 10. Бездоганна ділова репутація 1. Вважається, що покупець має бездоганну ділову репутацію, за умови відсутності будь-якої з ознак, передбачених частиною другою цієї статті. 2. Ознаками небездоганної ділової репутації фізичної особи, пов'язаними з дотриманням закону та публічного порядку, є: 1) наявність в особи судимості, не погашеної та не знятої у встановленому законом порядку; 2) застосування стосовно особи Україною, іноземними державами (крім держав, які</p>	<p>Порядок проведення перевірки (оцінки) ділової репутації покупця (потенційного покупця) засобу масової інформації затверджено Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення. Рішення Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення від 28.07.2022 № 495 «Про затвердження Порядку проведення</p>	Фізична особа.	Супровідний лист Мініюсту.	<p>Відсутність будь яких з ознак: 1)Наявність в особи судимості, не погашеної та не знятої у встановленому законом порядку; 2)Застосування стосовно особи Україною, іноземними державами (крім держав, які здійснюють збройну агресію проти України), міждержавними об'єднаннями або міжнародними організаціями санкцій - протягом строку дії санкцій і протягом трьох років після їх скасування або закінчення строку застосування; 3)Включення особи до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, - протягом строку перебування особи в переліку і протягом 10 років після її виключення з переліку; 4)Позбавлення особи права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю згідно з вироком або іншим рішенням суду - протягом строку дії такого покарання; 5)Неналежне виконання особою обов'язків зі сплати податків, зборів, аліментів або інших</p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	<p>здійснюють збройну агресію проти України), міждержавними об'єднаннями або міжнародними організаціями санкцій - протягом строку дії санкцій і протягом трьох років після їх скасування або закінчення строку застосування;</p> <p>3) включення особи до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, - протягом строку перебування особи в переліку і протягом 10 років після її виключення з переліку;</p> <p>4) позбавлення особи права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю згідно з вироком або іншим рішенням суду - протягом строку дії такого покарання;</p> <p>5) неналежне виконання особою обов'язків зі сплати податків, зборів, аліментів або інших обов'язкових платежів, якщо загальна сума несплати дорівнює або перевищує 100 розмірів мінімальної місячної заробітної плати, встановленої законодавством України на період, у якому вчинено порушення, або еквівалент цієї суми в іноземній валюті, - протягом строку цього порушення і протягом трьох років після його припинення;</p> <p>6) придбання (намір придбати) засобу масової інформації за ціною, яка є істотно нижчою за ринкову, або за рахунок коштів, джерело походження яких документально не підтверджено;</p> <p>7) істотні та/або систематичні порушення особою вимог законодавства про засоби масової інформації, банківського, фінансового, валютного, податкового законодавства, законодавства з питань фінансового моніторингу, законодавства про цінні папери, акціонерні товариства та фондовий ринок.</p>	<p>перевірки ділової репутації покупця (потенційного покупця) засобу масової інформації» [94].</p> <p>«Порядок» вперше встановлює механізм оцінки ділової репутації покупця (потенційного покупця) засобу масової інформації.</p> <p>Відповідно до «Порядку» суб'єктом оцінювання є Міністерство Юстиції.</p>			<p>обов'язкових платежів, якщо загальна сума несплати дорівнює або перевищує 100 розмірів мінімальної місячної заробітної плати, встановленої законодавством України на період, у якому вчинено порушення, або еквівалент цієї суми в іноземній валюті, - протягом строку цього порушення і протягом трьох років після його припинення;</p> <p>6) Придбання (намір придбати) засобу масової інформації за ціною, яка є істотно нижчою за ринкову, або за рахунок коштів, джерело походження яких документально не підтверджено;</p> <p>7) Істотні та/або систематичні порушення особою вимог законодавства про засоби масової інформації, банківського, фінансового, валютного, податкового законодавства, законодавства з питань фінансового моніторингу, законодавства про цінні папери, акціонерні товариства та фондовий ринок.</p> <p><i>Критерії конкретизовані в юридичному аспекті, що значно звужує поняття «ділова репутація».</i></p>
5	<p>Міжнародна організація International Reputation Institute (IRI) [163].</p>	<p>Суб'єктом оцінювання може бути - юридична або</p>	<p>Юридична особа (будь-який бізнес).</p>	<p>Сукупність підтвердженої інформації.</p>	<p>- Гудвіл — грошове визначення ділової репутації компанії;</p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	<p>Основні складові ділової репутації, які в комплексі дають адекватну оцінку будь-якому бізнесу:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Гудвіл — грошове визначення ділової репутації компанії; -Імідж — здатність підприємства емоційно приваблювати; -Фінансова стійкість — один з різновидів стабільності як показника здатності протистояти кризовим ситуаціям; -Соціальна відповідальність — дії, що викликають довіру як у працівників, так і у суспільства; -Репутація керівництва, яка не може бути нижчої за репутацію самої компанії; -Організаційна культура — формується одночасно із репутацією керівництва та показує внутрішню атмосферу колективу. 	<p>фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	<p>Фізична особа (керівництво компанії).</p>		<ul style="list-style-type: none"> -Імідж — здатність підприємства емоційно приваблювати; -Фінансова стійкість — один з різновидів стабільності як показника здатності протистояти кризовим ситуаціям; -Соціальна відповідальність — дії, що викликають довіру як у працівників, так і у суспільства; -Репутація керівництва, яка не може бути нижчої за репутацію самої компанії; -Організаційна культура — формується одночасно із репутацією керівництва та показує внутрішню атмосферу колективу. <p><i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «ділова репутація».</i></p>
6	<p>Американський Інститут Репутації [82]. 7 елементів, з яких складається репутація компанії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Продукція або послуги компанії (products/services); 2.Інноваційність (innovation); 3.Привабливість компанії як роботодавця (workplace); 4.Управління (governing); 5.Поведінка компанії як громадянина (citizenship); 6.Ступінь лідерства (leadership); 7.Фінансові результати (performance). 	<p>Суб'єктом оцінювання може бути - юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	<p>Юридична особа (компанія).</p>	<p>Сукупність підтвердженої інформації.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Продукція або послуги компанії (products/services); 2.Інноваційність (innovation); 3.Привабливість компанії як роботодавця (workplace); 4.Управління (governing); 5.Поведінка компанії як громадянина (citizenship); 6.Ступінь лідерства (leadership); 7.Фінансові результати (performance). <p><i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «ділова репутація».</i></p>
7	<p>Нагребельний В.П. [28]. Ділова репутація - (франц. reputation - відомість, добре ім'я, від лат. reputatio — міркування, роздум) — як оцінка діяльності юридичних або фізичних особи — суб'єктів підприємницької діяльності, яка ґрунтується на висновках щодо ділових якостей та морального обличчя цих суб'єктів, дотримання ними вимог законодавства (законоступність) і належного виконання</p>	<p>У визначенні не відображено. Суб'єктом оцінювання може бути - юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової</p>	<p>Об'єкт оцінювання - суб'єкти підприємницької діяльності: -юридична особа; -фізична особа.</p>	<p>Висновки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Ділові якості; -Моральне обличчя; -Дотримання вимог законодавства (законоступність); -Належне виконання договірних та інших зобов'язань перед діловими партнерами і споживачами. <p><i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «ділова репутація».</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	договірних та інших зобов'язань перед діловими партнерами і споживачами.	репутації об'єкта зацікавленості.			
8	Васильєва Л.М. [164]. <i>Ділова репутація</i> - принципово новий об'єкт бухгалтерського обліку, що характеризується як нематеріальна, особиста, унікальна природа даного об'єкта; існує причинно-наслідковий зв'язок між наявністю в підприємства ділової репутації та його конкурентними перевагами; взаємозв'язок наявності ділової репутації підприємства з можливістю отримання додаткових економічних вигод.	У визначенні не відображено. Суб'єктом оцінювання може бути - юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.	Юридична особа (підприємство).	Не визначено.	Наявність в підприємстві ділової репутації. <i>Критерії не конкретизовані, що значно розширює поняття «ділова репутація»</i>
9	Шумінська О.Б. [165]. <i>Ділова репутація компанії</i> – це узагальнена думка про неї. <i>Ділову репутацію</i> можна розуміти як вимірну цінність організації, вона допомагає досягати цілей, підтримувати та підвищувати конкурентоспроможність. Вона навіть може підвищити загальну вартість компанії та дозволити їй вибирати партнерів, підвищувати ціни на пропонувані товари, продуктів або накопичити більше активів у вигляді вкладень акціонерів, підвищення ефективності роботи присутніх.	Суб'єктом оцінювання може бути - юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.	Юридична особа (організація).	Узагальнена думка про компанію.	-Вимірна цінність. <i>Критерії не конкретизовані, що значно розширює поняття «ділова репутація»</i>
10	Поклонська Л.С. [166]. <i>Репутація</i> – це уявлення та громадська думка, про організацію, сформована на основі підтвердженої інформації про її якості, достоїнства, недоліки.	Суб'єктом оцінювання може бути - юридична або фізична особа яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.	Юридична особа (організація).	На основі підтвердженої інформації- уявлення та громадська думка.	-Якості; -Достоїнства;- Недоліки. <i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «ділова репутація».</i>
11	Селезньова О.О., Стренковська А. Ю., Євдокимова О. М. [167]. <i>Ділова репутація</i> – це розгорнутий комплекс оціночних уявлень цільових аудиторій про суб'єкт господарювання, сформований на	Цільові аудиторії. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить	Юридична особа (підприємство).	Оціночні уявлення.	Об'єктивні параметри підприємства, що мають значення для цільових аудиторій. <i>Критерії конкретизовані, але кожний параметр має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття «ділова репутація».</i>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	основі об'єктивних параметрів підприємства, що мають значення для цільових аудиторій. Експерти встановили, що ділова репутація в ринковій вартості підприємства складає 20–25%, сягаючи іноді 80%, а зниження ділової репутації на 1% приводить до падіння ринкової вартості на 3%	оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.			
12	<p>Товма О.А. [168]. Ділова репутація підприємства - як один з об'єктів управління є актуальним в умовах сьогодення.</p> <p>Формування ділової репутації торговельного підприємства буде залежати від її складових, контактних аудиторій та факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Основними контактними аудиторіями, що здійснюють вплив на репутацію торговельного підприємства, є споживачі, персонал, постачальники, державні установи і організації, вітчизняні і міжнародні партнери, інвестори, кредитори та конкуренти. Їх вивчення та вмале використання інформації про них дасть змогу розвинути підприємству та підвищувати рівень ділової репутації.</p> <p>Репутація підприємства – поняття багатогранне та складне. Усі її компоненти пов'язані між собою і тільки в комплексі можуть забезпечити адекватне враження про підприємство.</p> <p>Компоненти ділової репутації: -Емоційна привабливість; - Якість товарів і послуг; - Відносини з партнерами; - Репутація керівництва; - Соціальна відповідальність; - Фінансова відповідальність; - Організаційна культура.</p>	Цільові аудиторії. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.	Юридична особа (торговельне підприємство)	Стійка думка.	<p>Емоційна привабливість: загальноприйнята форма фірмового одягу з логотипом підприємства; фірмовий стиль (вивіски, реклама, кольори, обладнання, додаткові програми, регулярні знижки, розпродажі, картки постійних покупців тощо).</p> <p>Якість товарів і послуг: контроль якості продукції (власного виробництва); контроль за термінами зберігання; особливий контроль за кулінарною продукцією; дотримання вимог нормативних документів; контроль за якістю обслуговування споживачів.</p> <p>Відносини з партнерами: налагодження/ підтримка взаємозв'язків із зовнішніми партнерами (постачальниками, кредиторами, торговельними представниками та ін.); регулярні семінари для працівників усіх рівнів (баланс між контролем та довірою); розробка схеми набору, навчання, контролю персоналу.</p> <p>Репутація керівництва: налагодження системи управління (чіткість і прозорість); наявність статуту підприємства, вимогам якого відповідає весь персонал підприємства, зокрема і керівництво; міцний авторитет у підлеглих; комунікабельність; здатність швидко приймати управлінські рішення та регулювати відносини із зовнішніми партнерами будь-якого рівня; підтримка та примноження позитивної репутації підприємства і своєї власної; участь у благодійності, спонсорстві; ініціатива.</p> <p>Соціальна відповідальність: благодійність; участь у різноманітних заходах міста, району, області; участь у державних соціальних програмах; приймання на роботу та навчання інвалідів та соціально незахищених громадян; зниження плинності кадрів; підвищення мотивації</p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
					<p>співробітників; організація корпоративних заходів на добровільній основі.</p> <p>Фінансова відповідальність: відповідальність перед інвесторами, партнерами, контролюючими органами; всебічний контроль за усіма сторонами; оцінка працівників у вигляді високої оплати праці, соц. пакету.</p> <p>Організаційна культура: висока кваліфікація працівників; компетентність у своїй спеціалізації; знання асортименту; ввічливість, посмішка; пунктуальність, організованість; згуртованість колективу, відповідність вимогам підприємства до персоналу.</p> <p><i>Критерії достатньо конкретизовані, кожний параметр має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття «ділова репутація».</i></p>
13	<p>Михальчишин Н.Л. [169].</p> <p><i>Ділова репутація</i> не може належати до структурної категорії, містити складові, оскільки є морально-етичною категорією. Варто враховувати, що ділова репутація формується під впливом численних факторів із зовнішнього та внутрішнього середовища. Діловій репутації притаманні матеріальні та нематеріальні прояви, через вплив на які можна завдавати шкоду діловій репутації, принижувати ділову репутацію. В умовах жорсткої конкуренції, за наявності великої кількості підприємств, які мають більш-менш однакові конкурентні переваги, підприємство зможе вирізнитись і в такий спосіб отримати вищі, аніж інші фірми, прибутки, лише завдяки своїй діловій репутації.</p>	<p>Цільова аудиторія. Споживачі, ділові партнери (постачальники), конкуренти на ринку (і фактичні, і потенційні), державні органи влади. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	Юридична особа (підприємство).	Результати оцінки.	<p>Числені фактори із зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p><i>Критерії не конкретизовані, що значно розширює складові поняття «ділова репутація».</i></p>
14	<p>Кравченко Т.С. [170].</p> <p><i>Ділову репутацію</i> слід розглядати як один з чинників, що впливає на вартість гудвілу; в свою чергу гудвіл у грошовому виразі лише умовно відображає рівень ділової репутації; ділова репутація характеризує суб'єкта господарювання як учасника відносин господарювання, а гудвіл є грошовою</p>	<p>Цільова аудиторія. Клієнти, контрагенти, конкуренти та інші учасники відносин. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах</p>	Юридична особа (суб'єкт господарювання).	Результати оцінки стану та результатів діяльності.	<p>Гудвіл – у грошовому виразі лише умовно відображає рівень ділової репутації.</p> <p><i>Критерії конкретизовані, але формування гудвілу складається з багатьох параметрів, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	<p>оцінкою підприємства як цілісного майнового комплексу (об'єкта правовідносин щодо купівлі-продажу). У господарських відносинах близькими до ділової репутації є гудвіл, клієнтела, публіситі, престиж. У праві зарубіжних країн широко використовується поняття «клієнтела», яке за своїм значенням є близьким до гудвілу. Як свідчить досвід економічно розвинених країн, за останні 15 років частка вартості ділової репутації в загальній вартості західних компаній зросла з 18 % до 82 %.</p>	<p>проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>			
15	<p>Коваленко Є. [171]. <i>Репутація є своєрідним кредитом довіри</i>, джерелом ставлення споживачів продукції(послуги) до фірми (організації) – її виробника. <i>Ділова репутація менеджменту</i> є нематеріальним активом сучасного підприємства, який є стратегічно значущим, а отже, відноситься до стратегічних активів. Стратегічними є така частина активів організації, яка в їхньому унікальному поєднанні забезпечує організацію стійкими конкурентними перевагами і може приносити економічні вигоди у процесі досягнення стратегічних цілей підприємства. <i>Ділова репутація менеджменту</i> є ключовим чинником стратегічного розвитку підприємства, і необхідно вміти раціонально управляти таким чинником. Формування позитивної репутації – необхідна умова досягнення тривалого та стійкого розвитку підприємств соціально-культурного сервісу. Ділова репутація менеджменту стає важливим засобом зміцнення його позицій, оскільки забезпечує додаткові конкурентні переваги на ринках праці, капіталу, ресурсів, цінних паперів. Висока стійка репутація не тільки полегшує доступ до різних ресурсів (кредитних, матеріальних,</p>	<p>Цільова аудиторія. Споживачі. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	Юридична особа (фірма).	Результати діяльності менеджменту.	<p>Ділова репутація менеджменту.</p> <p><i>Критерії конкретизовані, але «ділова репутація менеджменту» складається з багатьох параметрів, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	фінансових і т.д.), але й забезпечує надійний захист інтересів організації в зовнішньому середовищі, впливає на обґрунтованість рішень у галузі управління.				
16	<p>Остапенко А. С., Головченко Т. М. [172].</p> <p><i>Ділова репутація</i> є важливим засобом зміцнення позицій фірми, оскільки забезпечує додаткові конкурентні переваги на ринках праці, капіталу, ресурсів, цінних паперів. Стійка репутація не тільки полегшує доступ до різних ресурсів (кредитних, матеріальних, фінансових і т.д.), але і забезпечує надійний захист інтересів фірми у зовнішньому середовищі, впливає на обґрунтованість рішень в галузі менеджменту.</p> <p>Формування позитивної репутації – необхідна умова досягнення тривалого і сталого розвитку фірми.</p> <p>Кожна фірма, яка формує свою ділову репутацію, перш за все, робить акцент на зв'язках зі споживачами і намагається висвітлити свою діяльність в засобах масової інформації.</p> <p>Отже, ділова репутація фірми – це особисте нематеріальне благо фірми, яке формується на основі існуючої інформації про престиж її торгових марок, фірмового (комерційного) найменування, ділових якостей фірми, оцінки споживачів та інших зовнішніх суб'єктів.</p>	<p>Цільова аудиторія. Споживачі, та інші зовнішні суб'єкти.</p> <p>Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	Юридична особа (фірма).	Оцінка споживачів та інших зовнішніх суб'єктів.	<p>-Престиж торгових марок, фірмового (комерційного) найменування; - ділових якостей фірми.</p> <p><i>Критерії конкретизовані, але «ділові якості фірми» складаються з багатьох параметрів, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>
17	<p>Гребешковій О.М., Шиманській О.В. [173].</p> <p><i>Ділова репутація</i> (3 постулати);</p> <p>-репутація – це загальна проінформованість про діяльність компанії, що не передбачає глибокого аналізу її оцінки;</p> <p>-репутація – це деяке знання, отримане шляхом безпосереднього залучення цільових груп до оцінки стану підприємства на основі власного досвіду або думок сторонніх експертів;</p> <p>-репутація – це нематеріальний об'єкт, що має вартісне вираження, тобто, по суті, є фінансовим або економічним активом.</p>	Цільова аудиторія. Споживачі, та інші зовнішні суб'єкти.	Юридична особа (фірма).	Проінформованість про діяльність компанії. Знання, щодо стану підприємства.	<p>-Діяльність компанії; -Стан підприємства; -Фінансовий або економічний актив.</p> <p><i>Критерії конкретизовані, але вони складаються з багатьох параметрів, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
18	<p>Йонас Сіклер [174]. Репутація – це сукупність того, як суспільство, включаючи клієнтів, зацікавлені сторони, співробітників і широку громадськість, ставиться до компанії або окремої особи. Оскільки це досить абстрактно, ми схильні вимірювати репутацію компанії за якісною шкалою, яка варіюється від «хорошого» до «поганого», а не за числовою оцінкою. І оскільки це ґрунтується на думці, існує багато факторів, які впливають на репутацію, включаючи заяви, дії, асоціації, коментарі третіх сторін, соціальні мережі та особливо результати пошуку Google.</p>	<p>Цільова аудиторія. Суспільство (клієнти, зацікавлені сторони, співробітники, широка громадськість). Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	<p>Юридична особа (компанія). Фізична особа.</p>	<p>Думка сформована на заявах, діях, асоціаціях, коментарях третіх сторін, соціальних мережах, результатах пошуку Google.</p>	<p>Ставлення до компанії, або окремої особи. <i>Критерії конкретизовані, але вони складаються з багатьох параметрів, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>
19	<p>Редакційна група Indeed. [175]. Репутація компанії – це суспільне сприйняття компанії і того, як вона працює. Це включає громадську думку про продукти чи послуги компанії, а також про те, як компанія ставиться до своїх співробітників. Репутація може бути позитивною або негативною, і вона може змінюватися з часом. Наприклад, популярні новини про компанію можуть змінити її репутацію, але так само як і сарафанне радіо серед клієнтів компанії. Оскільки репутація компанії контролюється сприйняттям споживачів, вона не завжди може відображати те, як працює компанія. Важливо, щоб компанія керувала своєю репутацією, щоб точно відображати бізнес.</p>	<p>Цільова аудиторія. Суспільство. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	<p>Юридична особа (компанія).</p>	<p>Громадська думка.</p>	<p>Як працює компанія: -продукти чи послуги компанії; -ставлення до своїх співробітників. <i>Критерії конкретизовані, але вони складаються з багатьох параметрів, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>
20	<p>Кравчук Н.О. [176]. Ділова репутація є цінною для компанії, тобто є складовою її ринкової вартості. У деяких компаній, наприклад, Microsoft та Yahoo, ця частка складає понад 80% вартості. Ділову репутацію не можна скопіювати чи замінити – це унікальна характеристика кожної компанії. Ділова репутація для компанії є рідкісним та унікальним активом, який неможливо купити чи отримати без докладання певних зусиль.</p>	<p>Цільова аудиторія. Зовнішні, та внутрішні суб'єкти. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	<p>Юридична особа (компанія, фірма, організація). Фізична особа (керівник компанії).</p>	<p>Сформована думка цільової аудиторії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Ефективність менеджменту; -Етика ведення бізнесу; -Успішність бізнес-розвитку; -Якість послуг; -Операційні і фінансові показники; -Інформаційна активність; -Кадровий потенціал; -Соціальна відповідальність; -Персональний стиль керівника; -Ефективність менеджменту – головний зміст репутації;

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	<p>Вона набувається у процесі розвитку і є невід'ємним елементом компанії.</p> <p>Отже, <i>ділова репутація</i> є стратегічним активом і компанії необхідно формувати цей актив у відповідності не лише до зовнішніх, а і до внутрішніх умов господарювання.</p> <p>Репутацію доволі складно маніпулювати, адже вона формується під впливом цілого комплексу параметрів: ефективності менеджменту, етики ведення бізнесу, успішності бізнес-розвитку, якості послуг, операційних і фінансових показників, інформаційної активності, кадрового потенціалу, соціальної відповідальності тощо. Так само, як людина повинна створювати собі бездоганну репутацію, так і фірмам та продуктам теж створюється відповідна репутація.</p> <p>Безумовно, персональна репутація керівника впливає на репутацію компанії, наприклад, тим, що репутація керівника не може бути вища за репутацію очолюваної ним організації. Також персональний стиль керівника великою мірою визначає стиль менеджменту компанії. А оцінка ефективності менеджменту – головний зміст репутації.</p> <p>Від репутації залежить і рівень доходів фірми (організації), адже у ринковій економіці значну частину її комерційної ціни становлять нематеріальні активи – кваліфікація кадрів, спеціальні компетенції, фінансова стабільність, права на товарні знаки і торгові марки, патенти, авторитет на ринку, маркетингові прийоми, суспільний вплив тощо.</p>				<p>-Кваліфікація кадрів; -Спеціальні компетенції:- фінансова стабільність, права на товарні знаки і торгові марки, патенти, авторитет на ринку, маркетингові прийоми, суспільний вплив тощо.</p> <p><i>Критерії конкретизовані, але вони складаються з багатьох параметрів, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>
21	<p>Хортюк О.В. [177].</p> <p><i>Ділова репутація юридичної особи</i> – це відомості про юридичну особу, її діяльність (а саме про: можливість, здатність, якість, повноту і своєчасність виконання зобов'язань або обов'язків, дотримання нею та її працівниками вимог законодавства, ділові</p>	Цільова аудиторія (суб'єкти, з якими юридична особа вступає у ділові стосунки, інші суб'єкти, а також	Юридична особа, та фізичні особи (працівники).	Відомості про юридичну особу і її діяльність.	<p>-Можливість або здатність юридичної особи виконувати взяті на себе зобов'язання або покладені законом обов'язки; -Якість, повноту і своєчасність виконання юридичною особою своїх зобов'язань або функцій; -Дотримання юридичною особою і її працівниками вимог законодавства України;</p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	<p>зв'язки, професійні знання, навички та вміння працівників юридичної особи тощо), які (відомості) динамічно формуються і поширюються суб'єктами, з якими юридична особа вступає у ділові стосунки, іншими суб'єктами, а також засобами масової інформації.</p> <p>Основні характеристики юридичної особи і її діяльності, відомості які охоплюються поняттям «ділова репутація», а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> -можливість або здатність юридичної особи виконувати взяті на себе зобов'язання або покладені законом обов'язки; -якість, повноту і своєчасність виконання юридичною особою своїх зобов'язань або функцій; -дотримання юридичною особою і її працівниками вимог законодавства України; ділові зв'язки такої особи; -склад працівників юридичної особи, їх професійні знання, навички та вміння; динамічність оцінки юридичної особи і її діяльності. 	<p>засобами масової інформації).</p>			<p>-Ділові зв'язки юридичної особи; -Склад працівників юридичної особи, їх професійні знання, навички та вміння; -Динамічність оцінки юридичної особи і її діяльності іншими суб'єктами, а також засобами масової інформації.</p> <p><i>Критерій конкретизовані, але вони складаються з багатьох параметрів, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>
22	<p>Савіна Г. Г., Балічова В.О., Калугін Ю.О. [178].</p> <p><i>Ділову репутацію</i> підприємства можна визначати як конкурентну перевагу морально-етичного характеру, яка опосередковано впливає на економічний успіх підприємства. Думка що ділова репутація та гудвіл є тотожними поняттями, не має логічного завершення, вона скоріше має проміжний характер, оскільки діяльність підприємства, як господарюючого суб'єкта, не може бути пов'язана лише із формуванням певного уявлення про себе в інформаційному середовищі. Показником, який акумулює в собі як думку оточуючих про ділові характеристики підприємства, так і економічні результати господарської діяльності, можна вважати «економічний успіх». Показник «економічний успіх»,</p>	<p>Цільова аудиторія (соціум). Юридична або фізична особа яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	<p>Юридична особа (підприємство).</p>	<p>Визнання та схвалення досягнень підприємства соціумом.</p>	<p>-«Економічний успіх» (визнання та схвалення досягнень підприємства соціумом). Показник «економічний успіх» - в найбільшій мірі охоплює багатогранний характер функціонування підприємства на сучасному етапі соціально-економічного розвитку.</p> <p><i>Критерій один, але він багатогранний складається з багатьох параметрів функціонування підприємства, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	який, з одного боку, відображає певні економічні досягнення, а з іншого – визнання та схвалення цих досягнень соціумом, в найбільшій мірі охоплює багатогранний характер функціонування підприємства на сучасному етапі соціально-економічного розвитку.				
23	<p>Тарашевська О. В. [179].</p> <p>Наукові здобутки вчених та кодифікованість норм права дозволили синтезувати визначення поняття <i>«ділова репутація»</i> виключно як правової категорії і базової дефініції для економічного осмислення її змісту у співвідношенні з драйверами зростання вартості суб'єкта господарювання.</p> <p><i>Ділова репутація</i> є особистим немайновим правом фізичної особи в її довічному володінні (частина 4 статті 269 ЦКУ), яке тісно пов'язане з особою (необоротоздатне (стаття 178 ЦКУ), тобто не може відчужуватися (передаватися) (стаття 423 ЦКУ)) і без економічного змісту (стаття 269 ЦКУ) та не порушуване з боку діяльності юридичних і фізичних осіб (частина 3 статті 273 ЦКУ).</p> <p><i>Ділова репутація</i> – це нематеріальне благо (інформація (стаття 200 ЦКУ) й особисте немайнове благо (стаття 201 ЦКУ), яке як об'єкт цивільних прав (стаття 177 ЦКУ) засвідчує діяльність особи відповідно до вимог закону, що в правовому режимі приватного права поширюється на фізичну особу і на юридичну особу з правом на недоторканість (стаття 94 ЦКУ) та регулюється цивільним законодавством як відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників (стаття 1 ЦКУ).</p>	Цільова аудиторія (учасники цивільних юридичних процесів).	Юридична особа. Фізична особа.	Відповідні рішення за цивільним законодавством.	<p>«Ділова репутація» - як правова категорія, є особистим немайновим правом фізичної особи в її довічному володінні, яке тісно пов'язане з особою (необоротоздатне), тобто не може відчужуватися (передаватися) і без економічного змісту та не порушуване з боку діяльності юридичних і фізичних осіб.</p> <p>«Ділова репутація» – нематеріальне благо (інформація) й особисте немайнове благо, яке як об'єкт цивільних прав засвідчує діяльність особи відповідно до вимог закону, що в правовому режимі приватного права поширюється на фізичну особу і на юридичну особу з правом на недоторканість та регулюється цивільним законодавством як відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.</p> <p><i>«Ділова репутація» визначена виключно як правова категорія. ЦКУ трактує її як об'єкт цивільних справ, як нематеріальне благо й особисте немайнове благо, встановлює правила регулювання. Тракткування «ділової репутації» виключно в юридичному контексті, значно звужує поняття структури «ділової репутації».</i></p>
24	<p>Фармацевтична енциклопедія. [180].</p> <p><i>Ділова репутація</i> — одне з нематеріальних благ, яке являє собою оцінку професійних якостей конкретної особи. Д.р. може мати</p>	Цільова аудиторія. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах	Юридична особа. Фізична особа.	Оцінка професійних якостей.	<p>-Нематеріальне благо; -Частинна нематеріальних активів підприємства.</p> <p><i>Критерій абстрактний, не конкретизований</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	<p>будь-який громадянин, у т.ч. який займається підприємницькою діяльністю, а також будь-яка юридична особа: комерційна й некомерційна організація, державні й муніципальні підприємства, установи та ін.</p> <p>Д.р. ФП — частина нематеріальних активів підприємства. У практиці розвинених зарубіжних країн цей термін трактується як різниця між вартістю ФП (або ціною реалізації, з якою згодні покупець і продавець) і вартістю (або підсумком ринкових цін) її активів. Оцінка такого показника відбивається у звітності (балансі) ФП. Інший спосіб оцінки Д.р. полягає в порівнянні чистого прибутку компанії з середньогалузевим прибутком.</p>	<p>проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>			<p>складається з багатьох параметрів функціонування підприємства, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</p>
25	<p>Живко З., Живко М., Шегинська А. [181].</p> <p>Ділова репутація - є важливим елементом економічної безпеки підприємства, який значно впливає на можливість залучення інвестицій, співпраці з партнерами та загальну конкурентоспроможність компанії.</p> <p>Управління репутацією потребує систематичного підходу, що включає як поточну роботу з формуванням позитивного іміджу, так і підготовку до можливих кризових ситуацій. Враховуючи швидкі зміни в економічному середовищі, питання ділової репутації стає дедалі важливішим інструментом для забезпечення стабільного розвитку бізнесу.</p> <p>Основними проблемами, пов'язаними з діловою репутацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> -низьку прозорість бізнесу; -відсутність стратегії управління репутацією; -негативні інформаційні атаки та проблеми управління кризами. 	<p>Цільова аудиторія.</p> <p>Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	Юридична особа.	Оцінки діяльності з боку учасників відносин.	<p>Ділова репутація - важливим елементом економічної безпеки підприємства, який значно впливає на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Можливість залучення інвестицій; - Співпрацю з партнерами; - Загальну конкурентоспроможність компанії. <p>Для реалізації зазначених векторів необхідно вирішувати проблеми пов'язані з діловою репутацією, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> -низьку прозорість бізнесу; -відсутність стратегії управління репутацією; -негативні інформаційні атаки та проблеми управління кризами. <p>Ділова репутація - важливим елементом економічної безпеки, який впливає на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Можливість залучення інвестицій; - Співпрацю з партнерами; - Загальну конкурентоспроможність компанії. <p>Але для того щоби зазначені завдання виконувались необхідно щоб бізнес мав відповідний рівень ризик менеджменту, був прозорим, мав стратегію управління репутацією, міг своєчасно реагувати на негативні інформаційні атаки (нейтралізувати їх).</p> <p><i>Тобто ділова репутація є критерієм оцінки (індикатором) економічної безпеки, що значно</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
					<p><i>розширює поняття структури «ділової репутації» і встановлює її логічний зв'язок з економічною безпекою як частка і ціле.</i></p> <p><i>Критерії не конкретизовані, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>
26	<p>Алькема В.Г. [31].</p> <p>У сучасному конкурентному середовищі репутація компанії – це не просто нематеріальний актив; це критично визначальний фактор її економічної безпеки та сталого розвитку. Репутація впливає на довіру споживачів, впевненість інвесторів і загальну ефективність ринку. Оскільки компанії орієнтуються в складних середовищах, що характеризуються швидким технологічним прогресом і зміною суспільних очікувань, потреба в надійних методологіях для оцінки та управління репутацією стає все більш першорядною.</p> <p>Основними наслідками оцінювання ділової репутації для економічної безпеки підприємств є такі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доступ до капіталу - інвестори більш схильні фінансувати підприємства, які сприймаються як авторитетні, через менші передбачувані ризики. 2. Лояльність клієнтів - міцна репутація сприяє довірі клієнтів, що призводить до повторного бізнесу та збільшення частки ринку. 3. Залучення працівників - компанії, відомі своєю етичною практикою, залучають найкращі таланти, які віддані екологічній практиці. 	<p>Цільова аудиторія.</p> <p>Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.</p>	<p>Юридична особа. (Компанія).</p>	<p>Суспільні очікування.</p>	<p>Репутація компанії – це не просто нематеріальний актив; це критично визначальний фактор її економічної безпеки та сталого розвитку. Репутація впливає на довіру споживачів, впевненість інвесторів і загальну ефективність ринку.</p> <p>Основні наслідки оцінювання ділової репутації для економічної безпеки підприємств є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доступ до капіталу. 2. Лояльність клієнтів. 3. Залучення працівників. <p><i>Тобто ділова репутація є фактором (індикатором) економічної безпеки, що значно розширює поняття структури «ділової репутації» і встановлює її логічний зв'язок з економічною безпекою як частка і ціле.</i></p> <p><i>Критерії не конкретизовані, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>
27	<p>Кравченко Т. [182].</p> <p>«Ділова репутація суб'єкта господарювання» - немайнове благо, що формується в результаті оцінки його діяльності з боку учасників відносин, в яких бере участь суб'єкт господарювання. На формування ділової репутації основний вплив здійснюють економічні, соціальні, екологічні,</p>	<p>Цільова аудиторія.</p> <p>Учасники відносин, в яких бере участь суб'єкт господарювання.</p>	<p>Юридична особа. (Суб'єкт господарювання).</p>	<p>Оцінки діяльності з боку учасників відносин.</p>	<p>Немайнове благо.</p> <p>На формування ділової репутації основний вплив здійснюють економічні, соціальні, екологічні, інноваційні чинники та чинники, пов'язані із законністю діяльності.</p> <p><i>Критерій абстрактний, не конкретизований складається з багатьох параметрів</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	<p>інноваційні чинники та чинники, пов'язані із законністю діяльності. Значення ділової репутації зумовлює необхідність чіткого розуміння поняття «ділова репутація суб'єкта господарювання» та її правової природи для забезпечення належного правового регулювання використання, захисту та охорони ділової репутації суб'єктів господарювання.</p>				<p><i>функціонування підприємства, кожний з яких має широкий спектр елементів, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>
28	<p>Гончарова К.Г. [183]. <i>Рівень ділової репутації топ – менеджменту банку являє собою індикатор ефективності економічної безпеки банку.</i> Оскільки ділова репутація складається як з нематеріальної так і з матеріальної частини – гудвіл, останній має економічний ефект. У зарубіжній практиці гудвіл давно вже набув широкого застосування як об'єкт бухгалтерського й податкового обліку. На Україні дана практика з'явилась нещодавно. Він виражається в грошовому еквіваленті різниці між продажною ціною банківської установи, що придбавається, і його балансовою вартістю. На сьогодні банки із розвинутою системою комплаєнс, що є елементом системи внутрішнього контролю, мають бухгалтерську статтю гудвіл, що є вищою за нуль. А отже ділова репутація у банках із розвинутою системою комплаєнс має економічний ефект, адже ділова репутація топ – менеджменту банку трансформуючись у гудвіл приносить прибуток банківській інституції та є індикатором ефективної та розвинутої системи економічної безпеки банку. Згідно моделі внутрішньої безпеки банку, що є практичною реалізацією системи економічної безпеки, ділова репутація топ – менеджменту є однією з важливих складових ефективної системи комплаєнс банку, та виражається у матеріальній статті гудвіл. Чим</p>	<p>Цільова аудиторія. Учасники відносин, в яких бере участь банк.</p>	<p>Юридична особа. (Банк).</p>	<p>Оцінки діяльності з боку учасників відносин.</p>	<p><i>Ділова репутація</i> складається як з нематеріальної так і з матеріальної частини – гудвіл, останній має економічний ефект. Рівень ділової репутації топ – менеджменту банку являє собою індикатор ефективності економічної безпеки банку. Ділова репутація топ – менеджменту банку трансформуючись у гудвіл приносить прибуток банківській інституції та є індикатором ефективної та розвинутої системи економічної безпеки банку. Чим вища ділова репутація банку, тим вищим є показник бухгалтерської статті гудвіл. Тож важливим інструментом економічної безпеки банку є репутаційний менеджмент банку. Отже, ділова репутація виступає індикатором рівня розвинутої та ефективності економічної безпеки банку. <i>Тобто ділова репутація менеджменту банку є індикатором економічної безпеки, що значно розширює поняття структури «ділової репутації» і встановлює її логічний зв'язок з економічною безпекою як частка і ціле.</i> <i>Критерії не конкретизовані, що значно розширює поняття структури «ділової репутації».</i></p>

№ п/п	Авторське визначення	Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Форма відображення	Критерій оцінювання та їх характеристика
	вища ділова репутація банку, тим вищим є показник бухгалтерської статті гудвіл. Тож важливим інструментом системи комплаєнс, а отже й економічної безпеки банку є репутаційний менеджмент банку. Отже, ділова репутація виступає індикатором рівня розвиненості та ефективності економічної безпеки банку.				
29	<p>Завербний А.С. Ломага Ю.Р. [184].</p> <p>Ділова репутація суттєво впливає на підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств/ організації. Суттєве зростання може досягатися за допомогою синергетичного ефекту. Організації/підприємства, що є орієнтованими на довгостроковий період діяльності, значні капіталовкладення, розраховують на високий рівень прибутковості, повинні на постійній основі слідкувати за рівнем власної ділової репутації (формується різноманітними факторами, що в своїй сукупності даватимуть позитивний ефект, зокрема й завдяки синергетичного ефекту). Репутаційний менеджмент повинен бути безперервним (зі створення/формування ділової репутації, продовжуючи оцінюванням й подальшим розвитком/ коригуванням (за потреби через вплив нових факторів що проявляються чи були недооцінені тощо) та базуватися на функціональних засадах.</p>	Цільова аудиторія. Юридична або фізична особа, яка на законних підставах проводить оцінювання (вивчення) ділової репутації об'єкта зацікавленості.	Юридична особа. (Організація/ підприємство).	Оцінка діяльності репутаційного менеджменту.	<p><i>Ділова репутація</i> - суттєво впливає на підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств/організацій.</p> <p>Репутаційний менеджмент повинен бути безперервним (зі створення/формування ділової репутації, продовжуючи оцінюванням й подальшим розвитком/ коригуванням (за потреби через вплив нових факторів що проявляються чи були недооцінені тощо) та базуватися на функціональних засадах.</p> <p><i>Критерії не конкретизовані, що значно розширює складові поняття «ділова репутація».</i></p>

Джерело: розроблено автором на підставі [18];[20]; [21]; [28];[31]; [162-184].

Аналіз наукових уявлень щодо економічної безпеки

№ п/п	Авторське визначення	Об'єкт економічної безпеки за визначенням	Форма сприйняття	Ризики та загрози	Предмет економічної безпеки за визначенням / Критерії оцінювання економічної безпеки, їх складові / зв'язок з діловою репутацією.
1	Шиманська В. В., Саух І. В. [53]. <i>Економічна безпека</i> – це стан національної економіки, що забезпечує задоволення життєво важливих потреб країни в матеріальних благах незалежно від виникнення в світовій економічній системі чи всередині країни форс-мажорних обставин соціально-політичного, економічного та екологічного характеру.	Національна економіка	Стан національної економіки що забезпечує задоволення життєво важливих потреб країни в матеріальних благах.	Світові, національні форс-мажорних обставин соціально-політичного, економічного та екологічного характеру.	Предмет економічної безпеки: Механізм який генерує відповідний стан національної економіки. Критерії оцінювання: Здатність захистити від світових, національних форс-мажорних обставин соціально-політичного, економічного та екологічного характеру. <i>Критерії конкретизовані як форс-мажорні обставин, але їх структура має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «економічна безпека».</i>
2	Мартин О.М. [64]. <i>Економічна безпека</i> є фундаментальною основою національної безпеки. Як складна багатофакторна категорія економічна безпека визначається станом економічного механізму, який повинен сприяти й забезпечувати економічне зростання і розвиток соціальної сфери при достатньому захисті економічних інтересів країни. У результаті формується здатність протистояти і протидіяти системі загроз зовнішнього і внутрішнього походження, конкурентоздатність національної економіки, високий економічний і оборонний потенціал держави.	Національна безпека	Стан економічного механізму який повинен сприяти й забезпечувати економічне зростання і розвиток соціальної сфери при достатньому захисті економічних інтересів країни.	Загрози зовнішнього і внутрішнього походження.	-Здатність протистояти і протидіяти системі загроз зовнішнього і внутрішнього походження; -Конкурентоздатність національної економіки; -Високий економічний і оборонний потенціал держави. <i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «економічна безпека».</i> Завербний А.С. Ломага Ю.Р. [128]. Ділова репутація суттєво впливає на підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств/організацій.
3	Бойко Г.Ф., Дулеба Н. В [65]. <i>Економічна безпека</i> — синтетична категорія економічної теорії і політології і одночасно універсальна категорія, дія якої проявляється на усіх рівнях, починаючи з національної економіки і закінчуючи окремо взятим підприємством.	Від Національної економіки до окремо взятого підприємства.	Синтетична та універсальна категорія з потенціалом дії на відповідні об'єкти.	Запобігання реалізації загроз (за результатом розгляду статті).	<i>Критерії не конкретизовані, але можна розуміти широкий спектр елементів які мають відношення до... (починаючи від національної безпеки, закінчуючи окремим підприємством)..</i>

4	<p>Черевко І., Фляк Ю. [66].</p> <p>Економічну безпеку логічно буде сприймати як стабільну відсутність можливості реалізації економічних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, причому на всіх ієрархічних рівнях економічної безпеки – від глобального мегарівня до рівня окремої людини. Рівнева диференціація сутності економічної безпеки має значення, оскільки кожен рівень має свою специфіку.</p> <p>.....якщо розуміти безпеку взагалі як стабільну відсутність можливості реалізації загроз (для відповідного об'єкта безпеки – держави, регіону, підприємства, окремої людини – її життя, здоров'ю чи добробуту).</p> <p>Ступінь забезпечення економічної безпеки також залежить від <u>конкретних людей</u>, які мають забезпечувати умови для формування фінансової, політико-правової, інтелектуальної, кадрової, техніко-технологічної, інформаційної, екологічної, фізичної її складових</p>	<p>Держава, регіон, підприємство, окрема людина.</p>	<p>Стабільну відсутність можливості реалізації економічних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру.</p>	<p>Економічні загрози зовнішнього та внутрішнього характеру.</p>	<p><i>Критерії конкретизовані, лише як стабільна відсутність можливості реалізації економічних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру.</i></p> <p>Але науковець звертає увагу, що ступінь забезпечення економічної безпеки залежить від <u>конкретних людей</u> (іншими словами менеджменту) які мають забезпечувати умови для формування складових економічної безпеки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансова; 2. Політико-правова; 3. Інтелектуальна; 4. Кадрова; 5. Техніко-технологічна; 6. Екологічна; 7. Фізична. <p>Висновок (автор): Функціональною складовою економічної безпеки є діяльності конкретних людей щодо Коваленко Є. [115].</p> <p><u>Ділова репутація менеджменту (іншими словами - конкретних людей)</u> ключовим чинником стратегічного розвитку підприємства, і необхідно вміти раціонально управляти таким чинником.</p> <p>Ділова репутація менеджменту стає важливим засобом зміцнення його позицій, оскільки забезпечує додаткові конкурентні переваги на ринках праці, капіталу, ресурсів, цінних паперів. Висока стійка репутація не тільки полегшує доступ до різних ресурсів (кредитних, матеріальних, фінансових і т.д.), але й забезпечує надійний захист інтересів організації в зовнішньому середовищі, впливає на обґрунтованість рішень у галузі управління.</p> <p>Ділова репутація менеджменту полегшує доступ до різних ресурсів і тим самим забезпечує умови для формування складових економічної безпеки.</p> <p>Американський Інститут Репутації [106].</p>
---	--	--	---	--	---

				<p>встановлює 7 елементів, з яких складається репутація компанії. Один з них:</p> <p>Фінансові результати = 1.Фінансова складова економічної безпеки.</p> <p>Кравчук Н.О. [118].</p> <p>Репутація формується під впливом цілого комплексу параметрів:</p> <p>-Кадровий потенціал; -Кваліфікація кадрів; -Ефективність менеджменту (конкретних людей) = 4. Кадрової складової економічної безпеки.</p> <p>Хортюк О.В. [119].</p> <p><i>Ділова репутація юридичної особи</i> – це відомості про юридичну особу, її діяльність, а саме про:</p> <p>-Можливість або здатність юридичної особи виконувати взяті на себе зобов'язання або покладені законом обов'язки; -Якість, повноту і своєчасність виконання юридичною особою своїх зобов'язань або функцій; - Дотримання юридичною особою і її працівниками вимог законодавства України = 2. Політико-правової складової економічної безпеки.</p> <p>Висновки (автор):</p> <p>Критерії Ділової репутації:</p> <p>-Ділова репутація менеджменту;</p> <p>-Фінансовий результат; - Кадровий потенціал; - Кваліфікація кадрів; - Ефективність менеджменту; - Можливість або здатність юридичної особи виконувати взяті на себе зобов'язання або покладені законом обов'язки; - Якість, повноту і своєчасність виконання юридичною особою своїх зобов'язань або функцій; - Дотримання юридичною особою і її працівниками вимог законодавства України</p> <p>– є контекстними складовими за яким оцінюється ступінь забезпечення економічної безпеки.</p>
--	--	--	--	--

5	<p>Пригунов П.Я. [62]. Економічна безпека є стан та результат діяльності суб'єктів безпеки по захисту економічних інтересів власника суб'єкта господарської діяльності, який характеризується утворення сприятливих умов для існування та розвитку підприємства (отримання прибутку).</p>	<p>Власник суб'єкта господарської діяльності.</p>	<p>Стан та результат діяльності суб'єктів безпеки по захисту економічних інтересів власника суб'єкта господарської діяльності</p>	<p>Посягання на економічні інтереси власника суб'єкта господарської діяльності.</p>	<p>Сприятливі умови для існування та розвитку підприємства (отримання прибутку). <i>Критерії не конкретизовані, але можна розуміти широкий спектр елементів які мають відношення до сприятливих умов існування та розвитку підприємства для отримання прибутку.</i> Міжнародна організація International Reputation Institute (IRI) [105]. Основні складові ділової репутації, які в комплексі дають адекватну оцінку будь-якому бізнесу: -Гудвіл — грошове визначення ділової репутації компанії; Кошевець В. В. [134]. Гудвіл – це вартість, яка формується в результаті комплексного управління емоційною привабливістю, якістю продукції, відносинами з партнерами, репутацією керівництва, фінансовими показниками, соціальною відповідальністю, що є джерелом зростання вартості компанії. Податковий кодекс України (ст.14.1.40) [135]. Гудвіл (вартість ділової репутації) – це нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає в результаті використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо. Товма О. А. [136]. Гудвіл - ризикований нематеріальний актив, який дозволяє підприємству отримувати додану економічну цінність (економічний прибуток). Сприятливі умови для існування та розвитку підприємства (отримання прибутку) = умовам, за яких формується Гудвіл. Висновки (автор):</p>
---	--	---	---	---	--

					<p>Ділова репутація у вигляді Гудвіла – є контекстний критерієм за яким оцінюється стан та результат діяльності суб'єктів безпеки по захисту економічних інтересів власника суб'єкта господарської діяльності - тобто економічної безпеки.</p>
6	<p>Меліхова Т.О. [185]. Економічна безпека підприємства – це оптимальна організація роботи служби економічної безпеки на підприємстві, яка забезпечує надійний захист його діяльності від зовнішніх та внутрішніх загроз, підтримує високий рівень економічної незалежності підприємства від впливу непередбачених обставин для попередження збитку, дає змогу миттєвого прийняття рішення для пристосовування роботи підприємства за непередбачуваних змін навколишнього середовища, попереджує небажані наслідки та дає змогу ефективно використовувати наявні на підприємстві ресурси для підвищення рівня фінансового стану, а також забезпечення подальшого розвитку бізнесу через досягнення стратегічних цілей.</p>	Підприємство	Оптимальна організація роботи служби економічної безпеки на підприємстві.	Зовнішні та внутрішні загрози, непередбачені обставини та непередбачувані зміни навколишнього середовища, небажані наслідки.	<p>Оптимальна організація роботи служби економічної безпеки на підприємстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надійний захист діяльності від зовнішніх та внутрішніх загроз; - Підтримання високого рівня економічної незалежності підприємства від впливу непередбачених обставин для попередження збитків; - Змога миттєвого прийняття рішення для пристосовування роботи підприємства за непередбачуваних змін навколишнього середовища; - Попередження небажаних наслідків та змога ефективно використовувати наявні на підприємстві ресурси для підвищення рівня фінансового стану; - Забезпечення подальшого розвитку бізнесу через досягнення стратегічних цілей. <p><i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «економічна безпека».</i></p> <p>Кравчук Н.О. [118]. Комплекс параметрів під впливом яких формується ділова репутація:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ефективність менеджменту; - Етика ведення бізнесу; - Успішність бізнес-розвитку; - Якість послуг; - Операційні і фінансові показники; - Інформаційна активність; - Кадровий потенціал; - Соціальна відповідальність. <p>Висновки: (автор) параметри (критерії) під впливом яких формується ділова репутація, також впливають на оптимальну організацію роботи служби</p>

					економічної безпеки підприємства – тобто на економічну безпеку. Критерії ділової репутації – є контекстний критерієм за яким оцінюється оптимальна організація роботи служби економічної безпеки підприємства – іншими словами економічна безпека.
7	<p>Зайченко В.В., Коваленко С. В. [186]. Під економічною безпекою підприємства пропонує розуміти стан підприємства, що характеризується стійкістю й рівновагою, захищеністю від зовнішніх і внутрішніх загроз і їх нейтралізацією, забезпечення стабільного функціонування підприємства.</p> <p>Основні складові економічної безпеки:</p> <p>1.Фінансова складова - спрямована на досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів. Вона вважається вирішальною для ефективного функціонування усього підприємства.</p> <p>2.Інтелектуальна і кадрова складова - передбачає збереження і розвиток потенціалу підприємства та ефективне управління персоналом.</p> <p>3.Техніко-технологічна складова - ступінь відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найліпшим світовим аналогам за оптимізації витрат ресурсів.</p> <p>4.Політико-правова складова - охоплює всебічне правове забезпечення діяльності підприємства та дотримання чинного законодавства.</p> <p>5.Інформаційна складова - ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення господарської діяльності підприємства.</p> <p>6. Екологічна складова - дотримання чинних екологічних норм мінімізації витрат від забруднення довкілля.</p> <p>7. Силова складова - полягає у забезпеченні фізичної безпеки працівників підприємства і збереження її майна.</p>	Підприємство.	Стан підприємства.	Зовнішні і внутрішні загрози і їх нейтралізація.	<p>-Стійкість й рівновага, захищеність від зовнішніх і внутрішніх загроз і їх нейтралізація;</p> <p>-Забезпечення стабільного функціонування підприємства. <i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «економічна безпека».</i></p> <p>Кравчук Н.О. [118]. Комплекс параметрів під впливом яких формується ділова репутація: -Ефективність менеджменту; -Етика ведення бізнесу; -Успішність бізнес-розвитку; -Якість послуг; -Операційні і фінансові показники; -Інформаційна активність; -Кадровий потенціал; -Соціальна відповідальність.</p> <p>Висновки: (автор) параметри (критерії) під впливом яких формується ділова репутація, також впливають на стійкість й рівновагу, захищеність від зовнішніх і внутрішніх загроз і їх нейтралізацію, забезпечення стабільного функціонування підприємства – тобто на економічну безпеку.</p> <p>Критерії ділової репутації – є контекстний критерієм за якими оцінюється стійкість й рівновага, захищеність від зовнішніх і внутрішніх загроз і їх нейтралізація, забезпечення стабільного функціонування підприємства.</p> <p>іншими словами - економічна безпека.</p>

8	<p>Момот Т. В., Філатова І. О., Тофанюк О. В. [187].</p> <p>Економічна безпека корпоративного підприємств будівельної галузі - це захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначиться негативно на його діяльності та сприятиме ефективному використанню ресурсів будівельного підприємства (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, прав, техніки й устаткування тощо) для забезпечення розширеного відтворення та оновлення основних засобів країни та отримання мультиплікативного ефекту від інвестування коштів у будівництво.</p> <p>Джерела негативних впливів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Свідомі, чи несвідомі дії посадових осіб і суб'єктів діяльності (органів державної влади, підприємств конкурентів). 2. Збіг об'єктивних обставин (стан фінансової кон'юнктури, наукові відкриття та розробки в галузі будівельних технологій, форс мажорні обставини). 	Корпоративне підприємство.	Захищеність діяльності підприємства.	<p>-Негативні впливи зовнішнього середовища:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Свідомі, чи несвідомі дії посадових осіб і суб'єктів діяльності (органів державної влади, підприємств конкурентів). 2. Збіг об'єктивних обставин (стан фінансової кон'юнктури, наукові відкриття та розробки в галузі будівельних технологій, форс мажорні обставини, тощо). <p>- Різноманітні загрози.</p>	<p>-Захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища;</p> <p>-Спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначиться негативно на діяльності будівельного підприємства та сприятиме ефективному використанню ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, прав, техніки й устаткування тощо).</p> <p><i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «економічна безпека».</i></p> <p>Товма О.А. [112].</p> <p>Репутація підприємства – поняття багатогранне та складне. Усі її компоненти пов'язані між собою і тільки в комплексі можуть забезпечити адекватне враження про підприємство.</p> <p>Компоненти ділової репутації:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Емоційна привабливість; - Якість товарів і послуг; - Відносини з партнерами; - Репутація керівництва; - Соціальна відповідальність; - Фінансова відповідальність; - Організаційна культура. <p>Висновки: (автор) компоненти (критерії) під впливом яких формується ділова репутація, також впливають на захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози – тобто на економічну безпеку.</p> <p>Критерії (компоненти) ділової репутації – є контекстними критеріями за якими оцінюється захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози, іншими словами - економічна безпека.</p>
---	--	----------------------------	--------------------------------------	--	--

9	<p>Сосновська І. М. [188]. Економічна безпека підприємства – це комплексна характеристика, під якою розуміють рівень захищеності всіх видів потенціалу підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз, що забезпечує стабільне функціонування та ефективний розвиток і потребує управління з боку керівництва підприємства. Зміст даного поняття містить у собі систему засобів, які забезпечують конкурентостійкість та економічну стабільність підприємства, а також сприяють підвищенню рівня добробуту працівників. Головна мета економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування в теперішньому часі і високий потенціал розвитку в майбутньому. Для економічної безпеки підприємства характерна сукупність якісних і кількісних показників, найважливішим серед яких є рівень економічної безпеки. Рівень економічної безпеки підприємства – це оцінка стану використання корпоративних ресурсів за критеріями рівня економічної безпеки підприємства. З метою досягнення її найбільш високого рівня підприємство повинно провести роботу із забезпечення максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи. Чинники, що формують відповідний рівень економічної безпеки підприємства, різноманітні і в кожній галузі виробництва мають свою специфіку. Однак, є загальні, типові чинники, що впливають на рівень економічної безпеки підприємства незалежно від форм власності та галузі виробництва, а саме: -Безпосередні чинники виробництва; -Стабільний попит на продукцію; -Надійність постачальників, передусім тих, що забезпечують постачання основної сировини і матеріалів; -Зовнішня конкуренція на продукцію, призначену на експорт; -Державне економічне регулювання діяльності підприємства;</p>	Підприємство.	Рівень захищеності всіх видів потенціалу підприємства.	Внутрішні та зовнішні загрози.	<p>Система засобів, яка забезпечує конкурентостійкість та економічну стабільність підприємства, а також сприяє підвищенню рівня добробуту працівників. Безпосередні чинники виробництва: - безпосереднє розміщення підприємства (територія); - наявні природні ресурси та умови їх розміщення на цій території, доступність використання та якісні показники; - наявність трудових ресурсів, їх освітньо-кваліфікаційний рівень; - наявна виробнича інфраструктура, можливий обсяг її використання; - соціально-економічна інфраструктура і рівень матеріального достатку населення. Стабільний попит на продукцію: - укладені довготермінові контракти на реалізацію продукції з її споживачами; - рівень конкурентоспроможності продукції, що виробляється; - якісно-гарантійні показники виробів; - обґрунтовані прогнози щодо стабільності ринку певного виду продукції; - державне та регіональне замовлення на виготовлену продукцію. Надійність постачальників: - довготермінові договори на поставку необхідної сировини і матеріалів, враховуючи терміни постачання та їх якісні показники; - знати можливості постачальників і не допускати монополістичності в їх поставках. Зовнішня конкуренція на продукцію: - відповідати міжнародним стандартам; - за якісними показниками і сервісним обслуговуванням бути конкурентоспроможною; - мати обґрунтовану та прогнозовану перспективу; - бути конкурентоспроможною щодо продукції, яка імпортується в нашу країну, з метою скорочення ввезення в Україну продукції, яку можуть виготовляти вітчизняні підприємства.</p>
---	---	---------------	--	--------------------------------	---

<p>-Надійний захист комерційної таємниці; -Компетентність керівництва підприємства.</p> <p>Найважливіші чинники, які можуть найбільш активно впливати на рівень економічної безпеки підприємства, – це високий професіоналізм керівництва і команди його менеджерів (висококваліфіковані кадри; система їх підготовки і форми навчання; створення для них відповідних виробничих і соціально-економічних умов).</p>			<p>Державне економічне регулювання діяльності підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - захисті власного товаровиробника незалежно від форм власності на засоби виробництва; - регулюванні державної податкової політики; - сприянні виробництву, враховуючи економічні, територіальні та інші аспекти; - сприянні виробництву продукції, яка ввозиться як критичний імпорт; - державному замовленні на товари, які фінансуються за рахунок бюджету, і скорочення імпорту на ці товари. <p>Надійний захист комерційної таємниці. Держава має гарантувати таємницю на науково-технічні досягнення, розроблення нових технологій, інтелектуальну власність, ноу-хау, в тому числі й комерційні таємниці.</p> <p>Компетентність керівництва підприємства і його команди менеджерів- найважливіший чинник. <i>Критерії конкретизовані, але кожний з них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «економічна безпека».</i> Гончарова К.Г. [127].</p> <p>Рівень ділової репутації топ – менеджменту банку являє собою індикатор ефективності економічної безпеки банку. Кравченко Т. [126]</p> <p>«Ділова репутація суб'єкта господарювання» - немайнове благо, що формується в результаті оцінки його діяльності з боку учасників відносин, в яких бере участь суб'єкт господарювання. На формування ділової репутації основний вплив здійснюють економічні, соціальні, екологічні, інноваційні чинники та чинники, пов'язані із законністю діяльності.</p> <p>Висновки: (автор) чинники (компоненти) під впливом яких</p>
--	--	--	---

					<p>формується ділова репутація, також впливають на систему засобів, яка забезпечує конкурентостійкість та економічну стабільність підприємства, а також сприяє підвищенню рівня добробуту працівників.</p> <p>– тобто на економічну безпеку.</p> <p>Чинники (компоненти) ділової репутації – є контекстними критеріями за якими оцінюється система засобів, яка забезпечує конкурентостійкість та економічну стабільність підприємства, а також сприяє підвищенню рівня добробуту працівників іншими словами - економічна безпека.</p>
10	<p>Гаркуша, В., Єршова Н. [189]. Економічна безпека підприємства - це стан, вільний від загроз його економічним інтересам, обумовлений узгодженням в часі й просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним стейкхолдерів через зони можливостей в системі «господарюючий суб'єкт–середовище»</p>	Підприємство	Стан, вільний від загроз його економічним інтересам підприємства.	Загроз економічним інтересам підприємства.	<p>Стан, вільний від загроз економічним інтересам підприємства, обумовлений узгодженням в часі й просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним стейкхолдерів через зони можливостей в системі «господарюючий суб'єкт–середовище».</p> <p><i>Критерій конкретизовані, але він них має широкий спектр елементів (параметрів), що значно розширює поняття «економічна безпека».</i></p>

Джерело: розроблено автором на підставі [53]; [62]; [64]; [65]; [66]; [185-189].

Додаток Г

Таблиця Г.1

Центральні розпорядники інформації

Назва розпорядника
1. Верховна рада України (Апарат Верховної Ради України).
2. Інші органи влади (Верховний Суд, Вища рада правосуддя, Вищий антикорупційний суд, Державна судова адміністрація України, Державне бюро розслідувань, Конституційний Суд України, Національна поліція України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Національний банк України, Офіс Генерального прокурора, Пенсійний фонд України, Служба безпеки України, Український інститут національної пам'яті, Центральне міжрегіональне територіальне управління Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Центрально-західне міжрегіональне територіальне управління, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів).
3. Державні агентства (Державне агентство України з питань кіно, Державне агентство України з управління зоною відчуження, Державне агентство автомобільних доріг України, Державне агентство водних ресурсів України, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, Державне агентство лісових ресурсів України, Державне агентство резерву України, Державне агентство рибного господарства України, Державне агентство розвитку туризму, Державне агентство інфраструктурних проєктів України, Державне космічне агентство України, Національне агентство України з питань державної служби, Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу).
4. Державні підприємства (Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України", Державна установа "Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології Міністерства охорони здоров'я України", Державне авіаційне підприємство "Україна", Державне підприємство "Інформаційно-ресурсний центр", Державне підприємство "Головне управління комплексного обслуговування і будівництва об'єктів дипломатичної служби", Державне підприємство "Енергоринок", Державне підприємство "Національна атомна енергогенеруюча компанія "Енергоатом", Державне підприємство "Фінансування інфраструктурних проєктів", Державне підприємство "Центр інформатики", Національна енергетична компанія "Укренерго", Філія "ГІОЦ" АТ "Укрзалізниця").
5. Державні служби (Державна авіаційна служба України, Державна архівна служба України, Державна аудиторська служба України, Державна казначейська служба України, Державна митна служба України, Державна міграційна служба України, Державна податкова служба України, Державна прикордонна служба України, Державна регуляторна служба України, Державна служба України з безпеки на транспорті, Державна служба України з етнополітики та свободи совісті, Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державна служба України з питань праці, Державна служба геології та надр України, Державна служба експортного контролю України, Державна служба морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України, Державна служба статистики України, Державна служба фінансового моніторингу України, Державна служба якості освіти України, Державна фіскальна служба України, Національна служба здоров'я України).
6. Державні інспекції (Державна архітектурно-будівельна інспекція України, Державна екологічна інспекція України, Державна інспекція енергетичного нагляду України, Державна інспекція ядерного регулювання України).
7. Міністерства (Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство економіки України, Міністерство енергетики України, Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство культури та інформаційної політики України, Міністерство молоді та спорту України, Міністерство оборони України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство у справах ветеранів України, Міністерство фінансів України, Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство юстиції України, Міністерство інформаційної політики України, Міністерство інфраструктури України).
8. Національні комісії (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах

Назва розпорядника
енергетики та комунальних послуг, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Центральна виборча комісія).
9. Центральні органи влади зі спеціальним статусом (Інформаційно-довідковий департамент Державної фіскальної служби України, Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Антимонопольний комітет України, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національне агентство з питань запобігання корупції, Фонд державного майна України).

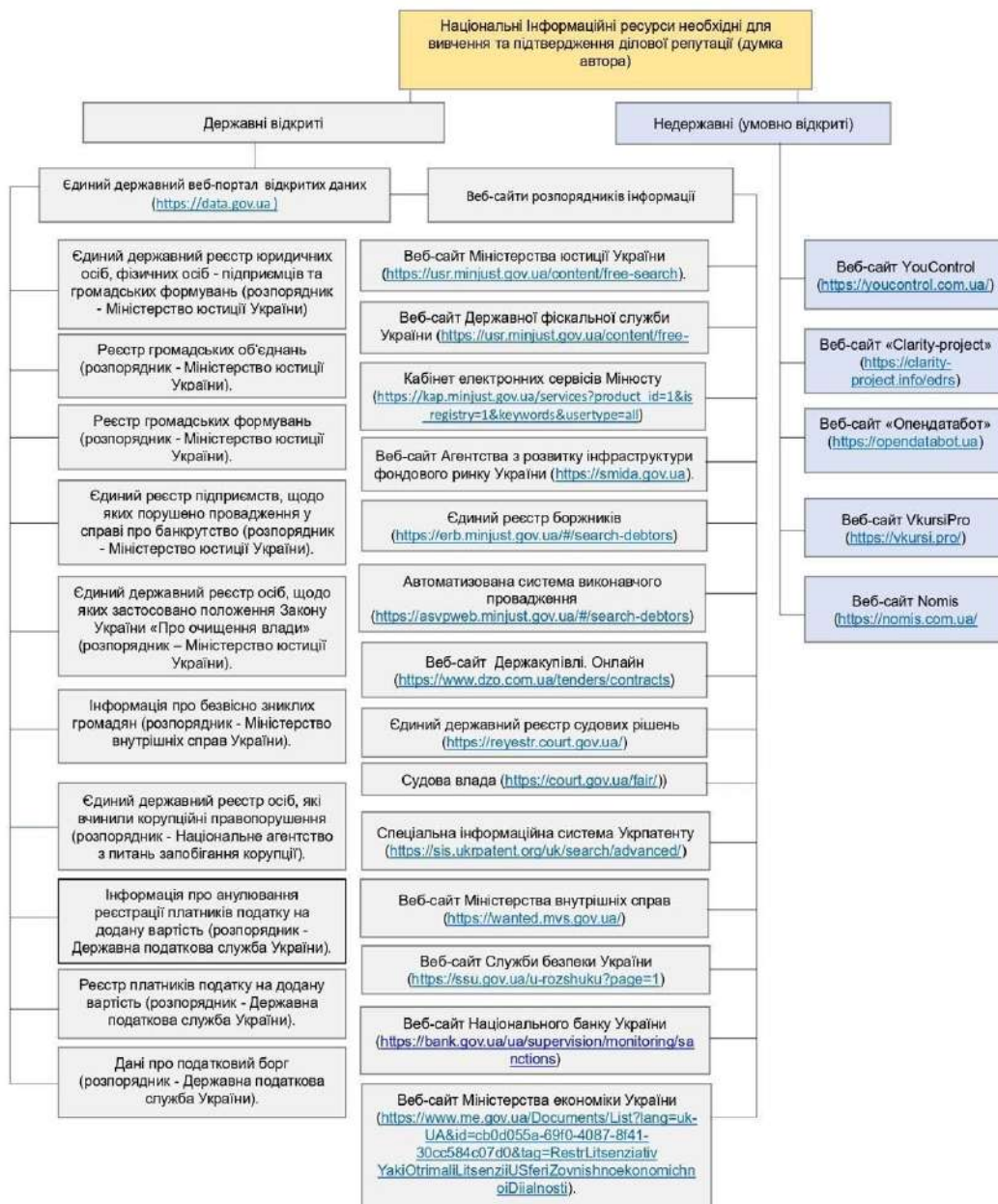

Рис. Г.1. Національні інформаційні ресурси

Джерело розроблено автором

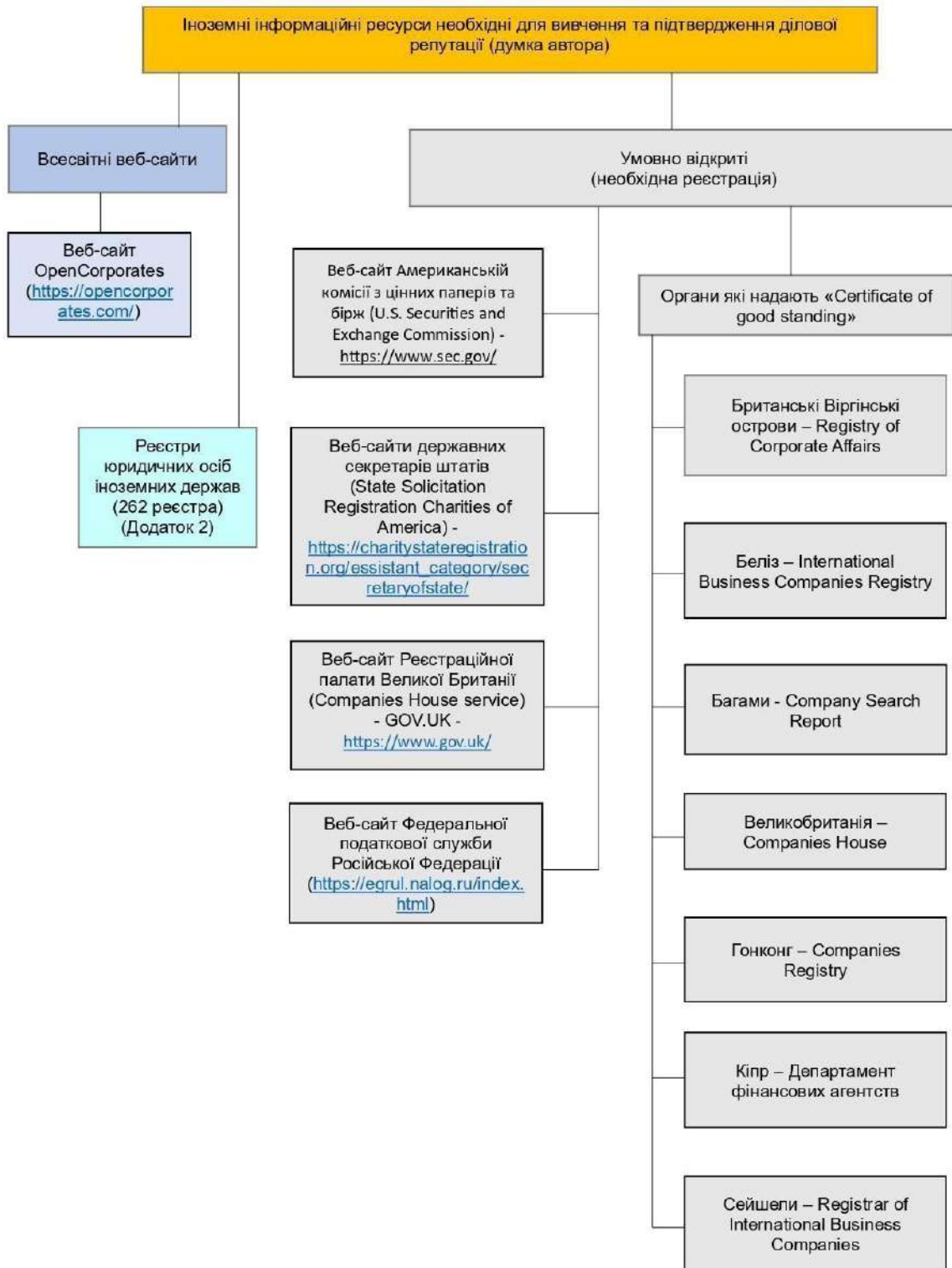

Рисунок Г.2. Іноземні інформаційні ресурси

Джерело розроблено автором

Доступні реєстри юридичних осіб іноземних держав та регіонів

Назва країни (регіону)/адреса реєстру	Назва країни (регіону)/адреса реєстру
1. Австралія – https://connectonline.asic.gov.au/	2. Азербайджан - www.e-taxes.gov.az/
3. Албанія - www.qkr.gov.al/	4. Алжир – www.sidjilcom.cnrc.dz/
5. Ангілья – www.commercialregistry.ai/	6. Ангола - www.minjusdh.gov.ao/
7. Антигуа и Барбуда – www.abipco.gov.ag/	8. Аргентина - www.nosis.com/
9. Афганістан – www.http://acbr.gov.af/	10. Вірменія - www.e-register.am/
11. Аруба - www.arubachamber.com/	12. Багамські острови - www.bahamas.gov.bs
13. Барбадос – www.caipo.gov.bb/	14. Білорусь – www.egr.gov.by/
15. Беліз – www.companysearch.bz/	14. Бельгія – www.kbopub.economie.fgov.be/
15. Болгарія – www.public.br.ra.bg	16. Болівія - www.fundempresa.org.bo/
17. Боснія і Герцеговина - www.bizreg.pravosudje.ba/	18. Ботсвана - www.mtinamesearch.gov.bw/search/
19. Бразилія - реєстри ведуться по регіонах, список реєстрів розмішений за адресою: https://investigativedashboard.org/	20. Британські Віргінські острови - www.bvifsc.vg/
21. Бруней - www.ocp.mofe.gov.bn/	22. Буркіна-Фасо - www.cci.bf
23. Бурунді - www.investburundi.com/	24. Бутан - www.moea.gov.bt/content/index.php/
25. Вануату - www.vfsc.vu/	26. Велика Британія – www.gov.uk/
27. Угорщина - www.e-cegjegyzek.hu/	28. В'єтнам - https://dangkykinhdoanh.gov.vn/
29. Гватемала - www.registromercantil.gob.gt/	30. Німеччина - www.unternehmensregister.de/
31. Габон - www.cdegabon.com/	32. Гамбія - www.icommerceregistry.com/
33. Гана - www.icommerceregistry.com/	34. Гайана - www.legalaffairs.gov.gy/deeds-registry/registry-overview/
35. Гваделупа - www.gov.gd/departments/supreme_court_registry.html	36. Гвінея - www.apiguinee.gov.gn/
37. Гвінея-Бісау - www.guinebissarepublic.com/	38. Гернси - www.greg.gg/
39. Гібралтар - www.companieshouse.gi	40. Гондурас - www.190.5.103.114/clienteremoto/default.aspx/
41. Гонконг - www.icris.cr.gov.hk	42. Гренада - www.gov.gd/
43. Гренландія – www.datacvr.virk.dk/	71. Греція - www.businessregistry.gr/
45. Грузія – www.napr.gov.geenreg.reestri.gov.ge/	46. Данія – www.datacvr.virk.dk/
47. Джерсі - www.jerseyfsc.org	48. Джибуті - www.ccd.dj/
49. Домініканська Республіка – www.servicios.ca/	50. Еквадор - www.supercias.gob.ec/portalinformacion/portal/
51. Екваторіальна Гвінея - www.guineaecuatorialpress.com/index.php/	52. Еритрея - www.shabait.com/index.php/
53. Ефіопія - www.ethiopia.gov.et/	54. Єгипет - www.gafi.gov.eg/ar/onestopshop/onestop.aspx/
55. Замбія - www.pacra.org.zm/	56. Зімбабве - www.dcip.gov.zw/index.php/companies/
57. Ізраїль – www.ica.justice.gov.il/	58. Індія - www.mca.gov.in
59. Індонезія - www.portal.ahu.web.id/info-perseoran/	60. Ірландія – www.search.cro.ie/
61. Ісландія - www.rsk.is , www.firmaskra.is/	62. Іспанія - www.rmc.es/
63. Італія - www.registroimprese.it/	64. Іран - www.ilenc.ir/
65. Ірак - www.bsr-mot.com/English/search.htm/	66. Йорданія - www.ccd.gov.jo/en/home/e-services/
67. Казахстан – www.kgd.gov.kz/	68. Кайманові острови - www.cima.ky
69. Камбоджа - www.businessregistration.moc.gov.kh/	70. Камерун – www.ccima.cm/
71. Канада - www.ic.gc.ca/	71.1. Альберта - www.servicealberta.ca/
71.2. Британська Колумбія – www.2.gov.bc.ca , www.bconline.gov.bc.ca/	71.3. Квебек - www.registreentreprises.gouv.qc.ca/
71.4. Манітоба – www.companiesonline.gov.mb.ca/	71.5. Нунавут – https://nni.gov.nu.ca/
71.6. Нью-Брансуїк - www.pwx2.snb.ca/	71.7. Ньюфаундленд и Лабрадор – www.cado.eservices.gov.nl.ca/

Назва країни (регіону)/адреса реєстру	Назва країни (регіону)/адреса реєстру
71.8. Онтаріо - www.ontario.ca/	71.9. Острів Принца Едуарда – www.data.princeedwardisland.ca
71.10. Саскачеван – www.corporateregistry.isc.ca/	71.11. Південно-Західні Території - www.justice.gov.nt.ca/
71.12. Юкон – www.ycor-reey.gov.yk.ca/	72. Катар – www.eservices.qfc.qa
74. Кенія - www.attorney-general.go.ke/	73. Кіпр – www.efiling.drcor.mcit.gov.cy
76. Китай - www.gsxt.gov.cn , www.nacao.org.cn	75. Киргизія – www.register.minjust.gov.kg
76.2. Пекін – www.qyxy.baic.gov.cn/	76.1. Аньхой - www.ahcredit.gov.cn/
76.4. Фуцзянь – www.wsgs.fjaic.gov.cn/creditpub/home	76.3. Чунцін – www.gsxt.cqgs.gov.cn/
76.6. Гуандун - www.gsxt.gdgs.gov.cn/	76.5. Ганьсу – www.xygs.gsaic.gov.cn/gsxysgs/
76.8. Гуйчжоу - http://www.gsxt.gzgs.gov.cn/	76.7. Гуансі – http://www.gxqyxygs.gov.cn/search.jspx/
76.10. Хебей - www.hebscztxyxx.gov.cn/notice	76.9. Хайнань – www.aic.hainan.gov.cn:1888/aiccips
76.12. Хенань – www.222.143.24.157/search.jspx/	76.11. Хейлунцзян – www.222.171.175.16:9080/ECPS/search.jspx
76.14. Хубей – www.xyjg.egs.gov.cn/ECPS_HB/index.jsp	76.13. Гонконг - www.icris.cr.gov.hk/csci/
76.16. Урад-Хоуци - www.nmgxygs.gov.cn:7001/aiccips/	76.15. Хунань - www.gsxt.hnaic.gov.cn/
76.18. Цзянси – www.gsxt.jxaic.gov.cn/ECPS/ecps.jsp	76.17. Цзянсу - www.jsjgsj.gov.cn:58888/ecipplatform/
76.20. Ляонін - www.gsxt.lnsgs.gov.cn/saicpub/	76.19. Гірін - www.211.141.74.198:8081/aiccips/
76.22. Нінся - www.gsxt.ngsh.gov.cn/ECPS/ecps.jsp	76.21. Макао - www.dsaj.gov.mo/
76.24. Шеньсі - http://117.22.252.219:8002/p/ent2	76.23. Цінхай - www.gsxt.qhaic.gov.cn/search.jspx
76.26. Шанхай - www.sgs.gov.cn/notice	76.25. Шаньдун - www.218.57.139.24/shandong/shandong.jsp
76.28. Сычуань - www.gsxt.scaic.gov.cn/	76.27. Шансі - www.218.26.1.108/Portal/Default.aspx
76.30. Тибет - www.gsxt.xzaic.gov.cn/search.jspx	76.29. Тяньцзінь - www.tjaic.gov.cn/info/
76.32. Чжецзян - www.gsxt.zjaic.gov.cn/zhejiang.jsp	76.31. Сінцзян - www.gsxt.xjaic.gov.cn:7001/
77. Колумбія - www.rues.org.co	76.33. Юньнань - www.gsxt.ynaic.gov.cn/notice/
79. Кувейт - www.kuwaitchamber.org.kw	78. Конго - www.guichetunique.cd/
81. Кюрасао - www.curacao-chamber.cw	80. Куба - www.one.cu/nomencladores.htm
83. Латвія - www.ur.gov.lv	82. Ліберія - www.lbr.gov.lr/
85. Литва - www.registrucentras.lt	84. Лаос - www.moi.gov.la/?page_id=283&lang=en
87. Люксембург - www.rcsl.lu , https://legilux.public.lu/	86. Ліхтенштейн - www.oera.li
89. Мавританія - www.mauritania.mr/	88. Маврикій – www.companies.govmu.org
91. Макао - www.ipim.gov.mo	90. Майотта - www.sirene.fr/sirene/public/accueil
93. Малаві - www.malawi.gov.mw/	92. Македонія – www.ujp.gov.mk
95. Малайзія - www.ssm-einfo.my	94. Малі - www.apimali.gov.ml/api/en/index.php?page=start-a-business
97. Мальта - www.registry.mbr.mt	96. Мальдіви - www.trade.gov.mv/?lid=30
99. Маршаллові острови – www.resources.register-iri.com	98. Марокко - www.directinfo.ma
101. Мозамбік - www.portaldogoverno.gov.mz	100. Мексика - www.gob.mx
103. Монако - www.rci.gouv.mc	102. Молдова - www.idno.md
105. М'янма - www.dica.gov.mm/	104. Монголія - www.burtgel.gov.mn/
107. Нігерія – www.publicsearch.cac.gov.ng	106. Намібія - www.mti.gov.na/index.html
109. Ніуе - www.companies.gov.nu	108. Нідерланди - www.kvk.nl
111. Нова Зеландія – www.companies-register.companiesoffice.govt.nz	110. Нікарагуа - www.mific.gob.ni/
113. Об'єднані Арабські Емірати	112. Норвегія - www.brreg.no
113.2. Ажман – https://www.ajmanchamber.ae/en/	113.1. Абу Дабі - https://www.ajmanchamber.ae/ed/
113.4. Умм Ал-Кувейн - www.uaqcci.ae/en/i	113.3. Рас Ал-Кхаман - www.rakchamber.ae/
115. Пакистан - www.secp.gov.pk	114. Острів Мен – www.services.gov.im
	116. Папуа Нова Гвінея - www.ipa.gov.pg/

Назва країни (регіону)/адреса реєстру	Назва країни (регіону)/адреса реєстру
117. Панама - www.panadata.net	118. Парагвай - www.pj.gov.py
119. Перу - www.sunarp.gob.pe/RelacionS_01.asp	120. Польща – www.ems.ms.gov.pl
121. Португалія - www.eportugal.gov.pt/	122. Південний Судан - www.mojss.org/Busireg/
123. Російська Федерація – www.egrul.nalog.ru/	124. Румунія – https://portal.onrc.ro/ONRCPortalWeb/ONRCPortal.portal
125. Сальвадор - www.e.cnr.gob.sv/portal/	126. Самоа - www.businessregistries.gov.ws
127. Сан Марино – www.registroimpresa.cc.sm	128. Сейшели - www.registry.gov.sc
129. Сенегал – www.creationentreprise.sn	130. Сент-Люсія – www.efiling.rocip.gov.lc
131. Сербія – www.pretraga2.apr.gov.rs	132. Сінгапур - www.bizfile.gov.sg
133. Сирія - www.syrianfinance.gov.sy/english/home.html	134. Словаччина – www.orsr.sksearch_subjekt.asp?lan=en
135. Словенія - www.ajpes.si	136. Сьєрра-Леоне - www.oarg.gov.sl/
137. США - www.sec.gov	137.1. Айдахо - www.accessidahohome.org
137.2. Айова – www.sos.iowa.gov	137.3. Алабама – www.sos.iowa.gov
137.4. Аляска - www.commerce.alaska.gov	137.5. Арізона – www.azcc.gov
137.6. Арканзас - www.sos.arkansas.gov	137.7. Вайомінг – www.wyobiz.wy.gov
137.8. Вашингтон – www.ccfs.sos.wa.gov	137.9. Вермонт - www.sec.gov
137.10. Вірджинія - www.virginia.gov	137.11. Вісконсін - www.wdfr.org/apps/CorpSearch/Search.aspx?
137.12. Гаваї – www.hbe.hawaii.gov	137.13. Делавер – www.icis.corp.delaware.gov
137.14. Джорджія – www.businesssearch.sos.ga.gov	137.15. Західна Вірджинія – www.apps.sos.wv.gov
137.16. Індіана – www.bsd.sos.in.gov	137.17. Каліфорнія – www.businesssearch.sos.ca.gov
137.18. Канзас - https://sos.ky.gov/Pages/default.aspx	137.19. Кентуккі - https://sos.ky.gov/Pages/default.aspx
137.20. Колорадо – www.secretaryofstates.com	137.21. Коннектикут - www.concord-sots.ct.gov/
137.22. Луїзіана – www.coraweb.sos.la.gov/CommercialSearch/	137.23. Массачусетс – www.corp.sec.state.ma.us/
137.24. Мінесота – www.mblsportal.sos.state.mn.us/	137.25. Міссісіпі – www.corp.sos.ms.gov
137.26. Мічиган - www.cofs.lara.state.mi.us/SearchApi/Search/Search	137.27. Монтана – www.sosmt.gov
137.28. Мен – www.icrs.informe.org	137.29. Меріленд – www.egov.maryland.gov
137.30. Небраска - www.nebraska.gov	137.31. Невада - www.nvsos.gov
137.32. Нью-Йорк – www.appext20.dos.ny.gov	137.33. Нью-Мексика - www.sos.state.nm.us
137.34. Нью-Хампшир – www.quickstart.sos.nh.gov/	137.35. Нью-Джерсі - www.njportal.com/DOR/businessrecords/
137.36. Огайо – www.businesssearch.ohiosos.gov/	137.37. Оклахома - www.sos.ok.gov
137.38. Орегон - www.egov.sos.state.or.us/	137.39. Округ Колумбія – www.corponline.dhra.dc.gov
137.40. Північна Дакота – www.apps.nd.gov	137.41. Північна Кароліна - www.sosnc.gov
137.42. Пенсильванія - www.corporations.pa.gov/search/corpsearch	137.43. Теннессі – www.tnbear.tn.gov
137.44. Техас – www.direct.sos.state.tx.us	137.45. Флорида – www.search.sunbiz.org
137.46. Південна Дакота – www.sosenterprise.sd.gov	137.47. Юта – www.secure.utah.gov
138. Судан - www.crd.gov.sd/	139. Суринам - www.surinamedirectory.biz/
140. Таджикистан – www.andoz.tj	141. Таїланд - www.dbd.go.th
142. Тайвань - www.gcis.nat.gov.tw/pub/empy/empyInfoListAction.do	143. Танзанія - www.brela-tz.org/
144. Тонга - www.businessregistries.gov.to/	145. Тринідад и Тобаго – www.rgd.legalaffairs.gov.tt
146. Туніс - www.registre-commerce.tn	147. Туреччина - www.ito.org.tr
148. Уганда – www.brs.ursb.go.ug	149. Узбекистан – www.minjust.uz
150. Уругвай - www.dgr.gub.uy/	151. Фарерські острови - www.skraseting.fo
152. Фіджі - www.egov.gov.fj/g2b/Commerce/default.aspx	153. Філіппіни – www.bnrs.dti.gov.ph
154. Фінляндія – www.virre.prh.fi	155. Франція - www.infogreffe.fr

Назва країни (регіону)/адреса реєстру	Назва країни (регіону)/адреса реєстру
156. Французька Гвінея - www.sirene.fr/sirene/public/accueil	157. Хорватія – www.sudreg.pravosudje.hr , www.1.biznet.hr
158. Центральна Африканська Республіка - www.centrafricaine.info/en.html	159. Чад - www.gouvernementdutchad.org/fr/
160. Чорногорія - www.pretraga.crps.me	161. Чехія – www.or.justice.cz
162. Швейцарія - www.zefix.ch	163. Швеція – www.bolagsverket.se
164. Шрі-Ланка - www.drc.gov.lk	165. Естонія - www.rik.ee
166. ЮАР – www.eservices.cipc.co.za	167. Південна Корея – www.englishdart.fss.or.kr
168. Ямайка - www.orcjamaica.com	169. Японія – www.2.tse.or.jp

Додаток Д

THE COMPANIES ACT 2006

Company No. 1234567

The Registrar of Companies for England and Wales hereby certifies that ABC HOLMES LIMITED was incorporated under the Companies Act 1985 as a limited company on 30th February 2015.

The Registrar further certifies that according to the documents on the file of the company:-

- a) MR. SHERLOCK HOLMES is the director of the company,
- b) the situation of the registered office is 221B BAKER STREET, LONDON, UK.

According to the documents on file and in the custody of the Registrar, the company is up to date with its filing requirements and has at least 1 director, who is a natural person over the age of 16.

The company has been in continuous unbroken existence since its incorporation and no action is currently being taken by the Registrar of Companies to strike the company off the register or to dissolve it as defunct. As far as the Registrar is aware, the company is not currently subject to one or more of the following: liquidation, company voluntary arrangement (or company voluntary arrangement moratorium), administration, moratorium or has a receiver or manager appointed.*****

Given at Companies House, the 30th February 2021

N. Wolfe

NERO WOLFE

for the Registrar of Companies

This certificate records the result of a search of the information registered by the Registrar. This information derives from filings accepted in good faith without verification. For this reason the Registrar cannot guarantee that the information on the register is accurate or complete.

Companies House

Додаток Е

Анкета

щодо діяльності з організації економічної безпеки вітчизняного підприємства

1.Ваша стать*:

- Чоловік
- Жінка
- Не хочу відповідати

2.Ваш вік*:

- менше 25 років
- 25-35 років
- 35-45 років
- 45-55 років
- 55-65 років
- більше 65 років

3.Вкажіть найвищий рівень вашої освіти*:

- повна середня освіта
- середньоспеціальна освіта
- вища освіта
- доктор філософії (кандидат наук)
- доктор наук

4.Вкажіть свою спеціальність (або декілька) за вищою освітою*:

- Економіка
- Право
- Державна безпека
- Безпека державного кордону
- Військове управління (за видами збройних сил)
- Озброєння та військова техніка
- Правоохоронна діяльність
- Медицина
- Журналістика
- Менеджмент
- Фінанси
- Маркетинг
- Other:

5.Вкажіть ваш досвід роботи за всі роки трудової діяльності у одній або декількох сферах:

Виробництво	до 1 року	1-3 роки	3-5 років	5-10 років	10-15 років	понад 15 років
Сфера послуг						
Торгівля						
Медицина						
Освіта						
Правоохоронна діяльність						
Суддівство						
Журналістика						
Управлінська діяльність						

Державна служба						
Військова служба						
Інше						
Виробництво						
Сфера послуг						
Торгівля						
Медицина						
Освіта						
Правоохоронна діяльність						
Суддівство						
Журналістика						
Управлінська діяльність						
Державна служба						
Військова служба						
Інше						

6. Вкажіть сферу діяльності, у якій ви працюєте тепер

- Виробництво
- Сфера послуг
- Торгівля
- Медицина
- Освіта
- Правоохоронна діяльність
- Журналістика
- Державна служба
- Other:

7. Вкажіть вашу посаду*

- Власник
- Керівник 1 рівня
- Заступник керівника
- Керівник структурного підрозділу
- Співробітник, який не приймає управлінські рішення
- Other:

8. Вкажіть наявність досвіду щодо організації економічної безпеки підприємства*

- до 3 років
- 3-5 років
- 5-10 років
- 10-15 років
- 15-20 років
- 20-25 років
- 25-30 років
- понад 30 років

9. Чи є, на вашу думку, необхідною перевірка ділової репутації об'єкта зацікавленості перед прийняттям рішення щодо співпраці з ним? *

Так, обов'язкова (дуже важливо)

Ні, не обов'язкова (не важливо)

Можлива, за наявності вказівки керівництва

Other:

10. Яка, на вашу думку, має бути кількість критеріїв (ознак), за якими повинна оцінюватися ділова репутація об'єкта зацікавленості?*

- 1-3
- 3-6
- 6-10

- 10-15
- 15-20
- Other:

11. Які критерії, на Вашу думку, мають оцінюватись для прийняття рішення щодо співпраці з об'єктом зацікавленості?*

Місцезнаходження об'єкта зацікавленості	Так, обов'язкова (дуже важливо)	Ні, не обов'язкова (не важливо)	Можлива, за наявності вказівки керівництва
Період існування об'єкта зацікавленості			
Основний від діяльності об'єкта зацікавленості			
Офшорний статус засновника /учасника			
Зміни в установчих документах об'єкта зацікавленості			
Наявність майна у власності або оренді			
Фінансові результати діяльності об'єкта зацікавленості			
Кредитна репутація об'єкта зацікавленості			
Податкова репутація об'єкта зацікавленості			
Наявність кримінальних проваджень, відкритих щодо об'єкта зацікавленості або його посадових осіб			
Посадові особи об'єкта зацікавленості			
Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості			
Соціальна відповідальність об'єкта зацікавленості			
Стан корпоративного управління			
Ринкова ємність об'єкта зацікавленості			
Відомість торговельної марки			
Наявність інноваційних розробок та оформлення прав на них			
Зовнішньоекономічна діяльність об'єкта зацікавленості			
Участь у міжнародних проєктах та грантах			
Взаємозв'язки з країнами-агресорами			
Наявність міжнародних санкцій			
інші			
Місцезнаходження об'єкта зацікавленості			
Період існування об'єкта зацікавленості			
Основний від діяльності об'єкта зацікавленості			
Офшорний статус засновника /учасника			
Зміни в установчих документах об'єкта зацікавленості			
Наявність майна у власності або оренді			
Фінансові результати діяльності об'єкта зацікавленості			

Кредитна репутація об'єкта зацікавленості			
Податкова репутація об'єкта зацікавленості			
Наявність кримінальних проваджень, відкритих щодо об'єкта зацікавленості або його посадових осіб			
Посадові особи об'єкта зацікавленості			
Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості			
Соціальна відповідальність об'єкта зацікавленості			
Стан корпоративного управління			
Ринкова ємність об'єкта зацікавленості			
Відомість торговельної марки			
Наявність інноваційних розробок та оформлення прав на них			
Зовнішньоекономічна діяльність об'єкта зацікавленості			
Участь у міжнародних проєктах та грантах			
Взаємозв'язки з країнами-агресорами			
Наявність міжнародних санкцій			
інші			

12. Вкажіть, які загрози діяльності підприємству можуть виникнути, якщо не зважати на ділову репутацію партнерів*

- порушення фінансових угод
- порушення в оплаті за надані товари, роботи, послуги
- втрата активів
- витік конфіденційної інформації
- відкриття кримінальних справ
- накладення санкцій
- втрата власної ділової репутації
- жодна з вказаних загроз не плине
- Other:

Надсилаючи свою анкету, я даю дозвіл на обробку та використання вказаної мною інформації*

- так
- ні

Додаток Ж

Таблиця Ж.1

Перелік внутрішніх документів щодо забезпечення економічної безпеки підприємства

№	Опис з поясненням щодо документу
1.	Статут / Установчий договір зі змінами та доповненнями. (Статут - встановлений засновником (власником майна) організації обсяг правил, що регулюють її правовий стан, відносини, пов'язані з внутрішнім управлінням, стосунки з іншими організаціями чи громадянами).
2.	Структура власності. Дозволи на володіння істотною участю (у разі наявності). (Структура власності – документально підтверджена система взаємовідносин фізичних та юридичних осіб).
3.	Ліцензії. (Ліцензія — це документ, який надає право на провадження конкретного виду господарської діяльності, або її частини, яка підлягає ліцензуванню).
4.	Стислий опис діяльності із зазначенням основних покупців/постачальників.
5.	Перелік кінцевих бенефіціарів.
6.	Перелік пов'язаних осіб. Положення, політики, описи систем контролю щодо операцій із пов'язаними особами.
7.	Перелік операцій з пов'язаними особами.
8.	Організаційна структура (документ, що відображає структуру фірми та підпорядкованість її підрозділів один одному, а також взаємовідносини між працівниками).
9.	Перелік дирекцій, філій, відділень.
10.	Ліміти повноважень дирекцій, філій, колегіальних органів управління щодо здійснення операцій.
11.	Протоколи Загальних зборів акціонерів / учасників.
12.	Протоколи засідань керівних органів.
13.	Протоколи засідань Спостережної ради. Вищим органом управління ТОВ є загальні збори учасників. Під протоколом загальних зборів учасників розуміється документ, в якому відображаються прийняті рішення.
14.	Документи щодо стратегії розвитку: бізнес-план, стратегічні напрями розвитку, бюджет. (Бізнес-план має такі функції: визначення цільової аудиторії, ємності ринку збуту і перспективності подальшого функціонування підприємства; оцінка витрат на виготовлення і реалізацію продукції або надання послуг; прогноз прибутковості та ефективності підприємства, демонстрація його привабливості для інвесторів. Бюджет — це план діяльності підприємства на майбутній період у грошовому вигляді. В ньому вказані очікувані доходи та витрати й розмір капіталу, необхідний для реалізації цілей бізнесу).
15.	Бюджет і аналіз/звіти щодо його виконання.
16.	Звіт та матеріали перевірки регулятором.
17.	Акти перевірки податковими органами.
18.	Перелік судових справ, в яких компанія виступала відповідачем/позивачем, з зазначенням позивача/відповідача, коротка суть, рішення суду, сума позову, думка-прогноз юристів, щодо результату рішення суду.
19.	Перелік штрафів/санкцій, накладених на ПІДПРИЄМСТВО/керівництво.
20.	Робочі документи служби внутрішнього аудиту (за наявності).
21.	Лист керівництву зовнішнього аудитора (у випадку зміни аудитора).
22.	Документи щодо проведеної інвентаризації. (Наказ на проведення інвентаризації, інвентаризаційна відомість з переліком фактичних залишків товарів, залишків грошових коштів у касі, інвентаризація заборгованості і т.д)
23.	Інформація про значні правочини, здійснені в звітному періоді.
24.	Реєстр внутрішніх нормативних документів.
25.	ІТ інфраструктура (переважно фізичне обладнання, програмне забезпечення та інформаційні технології, які забезпечують реалізацію інформаційних систем та телекомунікаційних мереж).
26.	Облікова політика. (Облікова політика підприємства — це сукупність принципів, методів і процедур, що їх використовує підприємство для складання і подання фінансової звітності). Наказ «Про облікову політику».
27.	Оборотна сальдова відомість в розрізі аналітичних рахунків з зазначенням назв рахунків.

№	Опис з поясненням щодо документу
	(За допомогою оборотно - сальдових відомостей контролюють відповідність аналітичного обліку рахункам синтетичного обліку — сума записів за рахунками аналітичного обліку має збігатися із сумою записів за рахунками синтетичного обліку).
28.	Бухгалтерська база (або картки по всіх рахунках).
29.	Фінансова звітність за рік
30.	Опис податків, які сплачує підприємство.
31.	Опис системи податкового обліку, впровадженого у підприємстві. (На якій системі податкового обліку підприємство - це може бути загальна, спрощена , з ПДВ, без ПДВ, тощо).
32.	Декларації з податку на прибуток.
33.	Розрахунок відстроченого податкового активу (зобов'язання). (Відстрочені податкові активи – це суми податків на прибуток, що підлягають відшкодуванню в майбутніх періодах відповідно до: а) тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню; б) перенесення невикористаних податкових збитків на майбутні періоди; та в) перенесення невикористаних податкових пільг на майбутні періоди).
34.	Декларації з ПДВ.
35.	Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (ПДФО, ЄСВ).
36.	Виписки по всіх рахунках капіталу.
37.	Документи, що підтверджують операції на рахунках капіталу.
38.	Відомість основних засобів, нематеріальних активів (включаючи придбання, вибуття, модернізацію та нараховану амортизацію) та інвестиційної нерухомості.
39.	Матеріали переоцінки основних засобів та нематеріальних активів. (Коригування фінрезультату до оподаткування здійснюється на результат переоцінки основних засобів і нематеріальних активів, що передбачає: -збільшення фінрезультату до оподаткування на суму уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів; -зменшення фінрезультату до оподаткування на суму дооцінки та вигід від відновлення корисності основних засобів або нематеріальних активів в межах попередньо віднесених до витрат уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів.
40.	Перелік основних засобів, що знаходяться в заставі у третіх осіб або активи, на використання яких існують обмеження.
41.	Розшифровка залишків незавершених капітальних вкладень на початок і кінець звітного періоду, з відображенням руху (виписки по рахунках) капітальних вкладень.
42.	Розшифровка активів, що призначені для продажу на звітну дату та плани продажу цих активів.
43.	Інформація про діючі договори оренди на звітну дату (коли клієнт виступає орендодавцем та орендарем) з зазначенням об'єкту оренди, № договору, дата, строк оренди, контрагент, щомісячний платіж.
44.	Акти ревізій кас. (Іншими словами - матеріали інвентаризації каси, з відповідним оформленням відомостей).
45.	Перелік рахунків, відкритих в інших банках. Підтвердження залишків за міжбанківськими рахунками.
46.	Перелік банків з якими здійснювалась співпраця.
47.	Перелік фінансових інвестицій.
48.	Документи, що свідчать про право власності на фінансові інвестиції, що обліковуються на балансі (договори купівлі, виписки зберігача).
49.	Розрахунки та вихідна інформація (із зазначенням її джерела), яку було використано у процесі визначення справедливої вартості. (Це розрахунок суми, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання внаслідок операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами).
50.	Реєстр операцій з купівлі/продажу цінних паперів з зазначенням дати, № договору, контрагент, ЄДРПОУ контрагента, емітент, ЄДРПОУ емітента, ЦП серія, номер, вартість купівлі/продажу, кількість, номінал.
51.	Перелік наданих кредитів.
52.	Кредитні договори, що діяли.
53.	Відомість розрахунку резерву під втрати за активними операціями.
54.	Детальна аналітична розшифровка дебіторської заборгованості в розрізі контрагентів, з відображенням нарахованого резерву.
55.	Перелік отриманих кредитів (фінансування).

№	Опис з поясненням щодо документу
56.	Кредитні договори (договори фінансування), що діяли.
57.	Інформація щодо субординованого боргу. (Субординований борг — це звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти (складові елементи капіталу), які відповідно до угоди не можуть бути взяті з банку раніше п'яти років, а у випадку банкрутства чи ліквідації повертаються інвестору після погашення претензій усіх інших кредиторів. (Сума субординованого боргу, включеного до капіталу, щорічно зменшується на 20 відсотків її первинного розміру протягом п'яти останніх років дії договору).
58.	Перелік випущених цінних паперів.
59.	Копії векселів / проспекти емісії. (Вексель -це цінний папер, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити визначену суму грошей власнику векселя після настання строку. Іншими словами - боргове зобов'язання оплатити певну суму в обумовлений час). Засіб платежу, обіговий розрахунковий інструмент, який може передаватися від однієї особи іншій, це -кредитні, торговельні гроші, що виникли з кредиту продавця, який він надав покупцеві).
60.	Детальна аналітична розшифровка кредиторської заборгованості в розрізі контрагентів.
61.	Договори з основними замовниками та постачальниками. Договори з крупними іншими дебіторами та кредиторами.
62.	Детальні аналітичні розшифровки статей інші активи/інші фінансові активи/інші зобов'язання/інші фінансові зобов'язання в розрізі контрагентів/договорів.
63.	Інформація про кількість працівників станом на початок та на кінець звітного періоду та середньооблікову кількість працівників.
64.	Розрахунок забезпечення на виплату відпусток. (Іншими словами -це резерв відпусток-зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу; створюються для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат, зокрема, на оплату відпусток працівникам).
65.	Розрахунково-платіжні відомості з нарахування зарплати.
66.	Колективна угода (Угода, яка укладається між власником або уповноваженим органом (особою) і одним або кількома профспілковими чи іншими уповноваженими на представництво трудовим колективом органами, а у разі відсутності таких органів — представниками трудящих, обраними та уповноваженими трудовим колективом. Мета цього документа - регулювання виробничих, трудових і соціально – економічних відносин і узгодження інтересів обох сторін).
67.	Штатний розклад, та посадові обов'язки згідно штатного розкладу. Інші облікові документи. Накази про прийняття на роботу. Особисті справи робітників (з угоду про нерозголошення конфіденційної інформації). Зразок анкети і листа погодження у додатку 3.
68.	Угоди про матеріальну відповідальність з матеріально-відповідальними особами.
69.	Угоди про колективну відповідальність з матеріально- відповідальними особами (за наявності).
70.	Корпоративний кодекс компанії (за наявності). Зразок у додатку 4.
71.	Документація по охороні праці. Журнали інструктажів.
72.	Розрахунково-платіжні відомості з нарахування зарплати.
73.	Звітність, стосовно нарахованих та виплачених доходів, яка подається до контролюючих органів.

Джерело сформовано автором

**СТРУКТУРА КОРПОРАТИВНОГО КОДЕКСУ
ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ**

Вступна частина

Загальна частина

Розділ I

Правила внутрішнього трудового розпорядку

Розділ II

Положення про охорону праці

Розділ III

Положення про організацію контрольно-пропускного та внутрішньооб'єктового режиму на території офісного центру

Спеціальна частина

Розділ IV

Положення про документообіг

Розділ V

Положення про порядок підготовки, погодження, підписання, реєстрації, обліку, контролю виконання договорів, контрактів, угод

Розділ VI

Положення про забезпечення захисту відомостей, що складають комерційну таємницю та конфіденційну інформацію

Розділ VII

Положення про інформаційну безпеку

Розділ VIII

Положення про облікову політику

Додаток К

Додаток К.1

ПРОЕКТ

Заява на отримання Свідоцтва ділової репутації

1. ЮРИДИЧНА ОСОБА ФІЗИЧНА ОСОБА

2. _____
Назва, ЄДРПОУ/П.І.П., РНОКПП

3. ТЕРМІНОВО? Так (Доплата 100%) Ні

4. СПОСІБ ОПЛАТИ:

Передплата в повному розмірі за тарифами, передбаченими Наказом Державної служби статистики України від 25.07.2022 №209. Рахунок-Фактура зі сплатою додається.

Постачальник	<u>ДЕПАРТАМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ</u>				
	ЄДРПОУ	_____			
	Р/р	<u>UA60899980313020170000028001</u>			
	в <u>Казначейство України</u>	ЄДРПОУ <u>37567646</u>			
	ІПН	_____ Свідоцтво _____			
	Адреса м. Київ, 22010300	_____ тел. _____			
Одержувач	_____				
Платник	ТОВ «_____»				
Замовлення	_____				
Умова продажу	<u>передплата</u>				
Рахунок-фактура № _____					
від "____" _____ 20____ р.					
№	Найменування	Од. вим.	Кількість	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	Свідоцтво справності	шт.	1	77,00 грн	77,00
				Сума без пдв	77,00
				пдв	20%
				Всього з пдв	92
Всього на суму					
Дев'яносто дві грн 00 коп.					
в тому числі ПДВ					
П'ятнадцять грн					
Виписав(ла) _____					

5. ДАНІ ЩОДО ЗАМОВНИКА:

Електронна адреса, телефон	_____
Поштова адреса	_____
П.І.П.	_____

СВІДОЦТВО ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ

м.Київ, Україна, дванадцятого жовтня дві тисячі двадцять третього року.
Я, державний реєстратор Департаменту реєстрації Міністерства юстиції України _____ засвідчую, що

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
« _____ »,
код ЄДРПОУ _____

zareєстроване відповідно до законодавства України і є діючим. Згідно з даними, наявними в Департаменті, станом на вказану вище дату, воно не перебуває в стані припинення, ліквідації, санації та реформування. Щодо підприємства немає відкритих виконавчих проваджень зі стягнення боргів та відносно нього не розпочата процедура банкрутства.

Реєстратор засвідчує, що:

а) керівником товариства є громадянин України _____
б) кінцевим бенефіціарним власником є громадянин України _____

в) товариство своєчасно надало річну декларацію та звіти про результати його фінансово-господарської діяльності.

Інформація щодо товариства була перевірена в обсязі передбаченому у статті 2 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

_____ (П.І.П. державного реєстратора)

ПОГАШЕНО

AAA 000000 Увага! Банк має право багаторазової запити від надрукування

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Додаток Л

Таблиця Л.1

Класифікація якісних критеріїв ділової репутації

№	Назва критерію	Зміст критерію та оцінка його ризикової складової (значення К суб)		
		Недоцільність співпраці з об'єктом зацікавленості	Наявність підвищеного ризику співпраці з об'єктом зацікавленості	Можливість співпраці з об'єктом зацікавленості
		Ксуб (0,05 - 0,39)	Ксуб (0,4 – 0,69)	Ксуб (0,7 – 1,0)
1	Місце знаходження об'єкта зацікавленості	-Об'єкт зацікавленості знаходиться за не існуючою адресою, або не було проінформовано відповідні органи про адресу фактичного розміщення; -Місцезнаходження об'єкта зацікавленості не відповідає інформації Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб підприємств та громадських формувань.	-Місцезнаходження об'єкта зацікавленості згідно інформації Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб підприємств та громадських формувань є адресою, яка є місцем реєстрації значної кількості юридичних осіб, та/або об'єкт зацікавленості не знаходиться за місцем державної реєстрації (знаходиться за іншою - фактичною адресою);	-Місцезнаходження об'єкта зацікавленості відповідає інформації Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб підприємств та громадських формувань, юридична та фактична адреса співпадають.
2	Період існування об'єкта зацікавленості	-Короткий період існування об'єкта зацікавленості (провадження діяльності), який, як правило не перевищує податкового звітного періоду (1 квартал) для уникнення перевірок контролюючими органами.	-Період існування (провадження діяльності) об'єкта зацікавленості, не перевищує 1 рік;	-Період існування (провадження діяльності) об'єкта зацікавленості, перевищує більш ніж 1 рік;
3	Основний вид діяльності об'єкта зацікавленості	-Основний вид діяльності об'єкта зацікавленості згідно з установчими документами - неспеціалізована оптова торгівля, та/або наявний широкий перелік зареєстрованих видів діяльності, які характеризуються окремою специфікою діяльності.	-Об'єкт зацікавленості найчастіше не є виробником товару, а виступає посередником, зокрема, здійснює купівлю та продаж різних груп товарів.	-Об'єкт зацікавленості є виробником сертифікованого товару.
4	Взаємозв'язки з країнами-агресорами	-Об'єкт зацікавленості зареєстрован на території країн агресорів; -Власники, бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (інші посадові особи), об'єкта зацікавленості є громадянами країн агресорів; -Виробничі потужності розміщені на непідконтрольній території; -Здійсненна формальна перереєстрація юридичної адреси підприємства на підконтрольній території України.	-Контрагенти об'єкта зацікавленості пов'язані з країнами агресорами (зареєстровані на їх території співпрацюють з компаніями зареєстрованими на їх території); -Власники, бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (інші посадові особи) об'єкта зацікавленості мають близьких родичів, що є громадянами країн агресорів; -Власники, бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (інші посадові особи), контрагентів об'єкта зацікавленості є громадянами країн агресорів.	-Об'єкт зацікавленості або його контрагенти не пов'язані з країнами агресорами; -Власники, бенефіціари, керівництво (їх близькі родичі) VIP менеджмент (інші посадові особи), об'єкта зацікавленості або його контрагентів, не є громадянами країн агресорів.
5	Участь у міжнародних проектах та грантах	-Об'єкт зацікавленості не приймає участі у міжнародних проектах та не подавався на отримання грантів.	-Об'єкт зацікавленості є субпідрядником компанії яка бере участь у міжнародних проектах; -Об'єкт зацікавленості подавався на гранти, але їх не отримав.	-Об'єкт зацікавленості приймає участі більш ніж у одному міжнародному проекті, та отримав більш ніж один грант.

6	Зовнішньоекономічна діяльність об'єкта зацікавленості	<ul style="list-style-type: none"> -Об'єкт зацікавленості є новоствореним, або у нього невизначений період діяльності; -Здійснення попередньої оплати за зовнішньоекономічними (імпортними) контрактами при наявності інформації з відкритих (та інших) джерел про невиконання нерезидентом своїх зобов'язань за іншими зовнішньоекономічними договорами; -Проведення розрахунків за зовнішньоекономічними контрактами (експортно-імпортними) на умовах передоплати, за якими не відбулася поставка товарів у визначені у таких договорах строки; -Проведення діяльності при відсутності достатньої кількості персоналу підприємства. 	-Діяльність підприємства в різних сегментах ринку, яка підтверджена виконаними контрактами.	<ul style="list-style-type: none"> -Підприємство має документальне підтвердження виконаних контрактів, разом з відгуками контрагентів; -Має діючий повноцінний сайт.
7	Соціальна відповідальність об'єкта зацікавленості	<ul style="list-style-type: none"> -Відсутність соціально-відповідальної внутрішньої і зовнішньої політики у діяльності об'єкта зацікавленості; -не прозора та не підзвітна діяльність об'єкта зацікавленості; -неврахування інтересів суспільства, клієнтів, партнерів; -відсутність етичних норм у бізнес діяльності об'єкта зацікавленості; -не дотримання прав людини, норм державного та міжнародного права; - Відсутність соціально-відповідальних трудових практик, а саме: -відсутність гендерної рівності, відсутність у трудовому колективі первинних профспілкових організацій, відсутність членства керівництва об'єкта зацікавленості у асоціації галузевих роботодавців; -Відсутність програм благодійництва та спонсорства. 	<ul style="list-style-type: none"> -Політика соціальної відповідальності об'єкта зацікавленості має ознаки дезінформації та фіктивності; -недостатня прозорість підзвітності діяльності об'єкта зацікавленості; -«селективне» врахування інтересів суспільства, клієнтів, партнерів (тільки корисних для об'єкта зацікавленості); -ігнорування етичних норм, прав людини, норм державного та міжнародного права у бізнес діяльності об'єкта зацікавленості; -впровадження вибіркового (тільки корисних для об'єкта зацікавленості) соціально-відповідальних трудових практик, а саме: - показова гендерна рівність, «ручні» первинні профспілкові організації, «корисне тільки для себе» членство керівництва об'єкта зацікавленості у асоціації галузевих роботодавців, показові програм благодійництва та спонсорства. 	<ul style="list-style-type: none"> -Об'єкт зацікавленості веде соціально-відповідальну внутрішню і зовнішню політику; -прозорість та підзвітність діяльності об'єкта зацікавленості; -повага до інтересів суспільства, клієнтів, партнерів, дотримання етичних норм у бізнес діяльності; -дотримання прав людини, норм державного та міжнародного права; -впровадження соціально-відповідальних трудових практик, а саме: - дотримання норм гендерної рівності, наявність у трудовому колективі первинних профспілкових організацій, членство керівництва об'єкта зацікавленості у асоціації галузевих роботодавців, наявність програм благодійництва та спонсорства.
8	Ринкова смність об'єкта зацікавленості	-Компанія є новоствореною і зовсім не відома на ринку.	-Компанія добре відома на ринку, хоча її доля на ринку може бути не значною.	-Компанія займає значну долю на ринку, має бездоганну репутацію, та налагоджене сервісне обслуговування продукції за необхідністю.
9	Наявність інноваційних розробок та оформлення прав на них	-Об'єкт зацікавленості не має інноваційних розробок та оформлених прав на них.	- Інноваційна розробка об'єкта зацікавленості в стадії проектування (виробництва), права на неї в стадії оформлення.	-Об'єкт зацікавленості має більш ніж одну інноваційну розробку і має оформлені на них права.
10	Офшорний статус засновника/учасника	-Засновником об'єкта зацікавленості є особа з місцем реєстрації у країні, що має офшорний статус.	-Засновником об'єкта зацікавленості є особа - не резидент країні реєстрації об'єкта зацікавленості;	-Засновником об'єкта зацікавленості є особа з місцем реєстрації у країні де також

			-Офшорний статус засновника не встановлений (не має можливості для перевірки).	zareєстрований об'єкта зацікавленості (яка не має офшорного статусу).
11	Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості	<p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості є громадянами країн агресорів;</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості також є власниками та бенефіціарами підприємств які знаходяться у зоні ризику (використовуються для відмивання, або переведення в готівку фінансових коштів);</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості притягувались до кримінальної відповідальності за вчинення злочинів з господарської діяльності, вони мають непогашені судимості, перебувають під слідством, у розшуку, схильні до зловживання алкогольними напоями або наркотичними засобами;</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості знаходяться у санкційних списках США; ЕС;</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості знаходяться у чорних списках США; ЕС.</p>	<p>-Близькі родичі власників та бенефіціарів об'єкта зацікавленості є громадянами країн агресорів;</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості також є власниками та бенефіціарами підприємств які раніше знаходились у зоні ризику (використовувались для відмивання, або переведення в готівку фінансових коштів);</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості притягувались до кримінальної відповідальності за вчинення злочинів з господарської діяльності, але справи були закриті, мають погашені судимості, не перебувають під слідством, у розшуку, схильність до зловживання алкогольними напоями або наркотичними засобами не встановлена;</p> <p>-Близькі родичі власників та бенефіціарів об'єкта зацікавленості знаходяться у санкційних списках США; ЕС;</p> <p>-Близькі родичі власників та бенефіціарів об'єкта зацікавленості знаходяться у чорних списках США; ЕС;</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості належать до фінансово-промислової групи, відносно якої розпочаті резонансні кримінальні справи.</p>	<p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості та їх близькі родичі не є громадянами країн агресорів;</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості, не притягували до кримінальної відповідальності, вони не схильні до зловживання алкогольними напоями або наркотичними засобами;</p> <p>-Власники, бенефіціари об'єкта зацікавленості та їх близькі родичі не знаходяться у санкційних списках США; ЕС;</p> <p>-Власники та бенефіціари об'єкта зацікавленості та їх близькі родичі не знаходяться у чорних списках США; ЕС;</p>
12	Посадові особи об'єкта зацікавленості	<p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості є громадянами країн агресорів;</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості притягувались до кримінальної відповідальності за вчинення злочинів з господарської діяльності, вони мають непогашені судимості, перебувають під слідством, у розшуку, схильні до зловживання алкогольними напоями або наркотичними засобами;</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості знаходяться у санкційних списках США; ЕС;</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості знаходяться у чорних списках США; ЕС;</p> <p>-Встановлені випадки призначення на посаду керівника об'єкта зацікавленості особи:</p> <p>-яка належить до соціально вразливих верств населення (студенти, пенсіонери, тимчасово непрацюючі, знаходяться в декретній відпустці, тощо);</p> <p>-реально існуючого громадянина із специфічним соціальним статусом (малозабезпечені), тощо;</p>	<p>-Близькі родичі посадових осіб об'єкта зацікавленості є громадянами країн агресорів;</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості були пов'язані з підприємствами які раніше знаходились у зоні ризику (використовувались для відмивання, або переведення в готівку фінансових коштів);</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості притягувались до кримінальної відповідальності за вчинення злочинів з господарської діяльності, але справи були закриті, мають погашені судимості, не перебувають під слідством, у розшуку, схильність до зловживання алкогольними напоями або наркотичними засобами не встановлена;</p> <p>-Близькі родичі посадових осіб об'єкта зацікавленості знаходяться у санкційних списках США; ЕС;</p> <p>-Близькі родичі посадових осіб об'єкта зацікавленості знаходяться у чорних списках США; ЕС;</p>	<p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості не є громадянами країн агресорів;</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості не притягувались до кримінальної відповідальності за вчинення господарських злочинів, вони не мають непогашені судимості, не перебувають під слідством, та у розшуку, не схильні до зловживання алкогольними напоями або наркотичними засобами</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості не мають близьких родичів що є громадянами країн агресорів;</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості раніше не керували підприємствами які знаходяться у зоні з ризику (використовувались для відмивання, або переведення в готівку фінансових коштів);</p>

		<p>-осіб молодого (до 20 років) чи похилого віку (після 75 років);</p> <p>-особи яка зареєстрована на непідконтрольній Україні території.</p>	<p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості мають зв'язки з фінансово-промисловими групами, відносно яких розпочаті резонансні кримінальні справи.</p>	<p>-Близькі родичі посадових осіб об'єкта зацікавленості не знаходяться у санкційних списках США; ЕС;</p> <p>-Близькі родичі посадових осіб об'єкта зацікавленості не знаходяться у чорних списках США; ЕС;</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості не мають зв'язків з фінансово-промисловими групами, відносно яких розпочаті резонансні кримінальні справи.</p> <p>-Посадові особи об'єкта зацікавленості раніше керували підприємствами з аналогічним видом діяльності.</p>
13	Відомість торговельної марки	<p>-Об'єкт зацікавленості не має своєї торговельної марки (бренду).</p>	<p>-Торговельна марка (бренд) об'єкта зацікавленості знаходиться в стадії розробки (оформлення);</p> <p>-Торговельна марка (бренд) об'єкта зацікавленості відома тільки в країні реєстрації об'єкта зацікавленості.</p>	<p>-Об'єкт зацікавленості має свою відому (міжнародну) торговельну марку (бренд).</p>
14	Фінансові результати діяльності об'єкта зацікавленості	<p>-Відсутність прибутку через діяльність об'єкта зацікавленості;</p> <p>-Об'єкт зацікавленості має значний обсяг операцій з готівкою, а саме проведення об'єктом зацікавленості операцій з готівкою на мільйонні суми, що не пов'язані з основним видом діяльності, та/або проведення значної кількості операцій з використанням карткових рахунків;</p> <p>-«Штучне» створення статутного капіталу об'єкта зацікавленості в наслідок проведення «циклічних» фінансових операцій із неодноразового поступового перерахування певної суми коштів з рахунку на рахунок кола юридичних осіб з призначенням платежу «поповнення статутного капіталу».</p> <p>-Наявність в фінансовій діяльності об'єкта зацікавленості "Схемних" розрахунків:</p> <p>-Кошти за рахунками об'єкта зацікавленості після їх зарахування, упродовж одного або декількох найближчих днів "транзитом" перераховуються іншим суб'єктам господарювання з різним призначенням платежу, що може свідчити про проведення оплати за товар без фактичної поставки/переміщення товару (безтоварні операції);</p> <p>-Вхідний і вихідний залишок за рахунком об'єкта зацікавленості є мінімальним та/або нульовим за одночасним проведенням операцій на суми, що складають мільйони гривень протягом дня або декількох найближчих днів. При цьому, за рахунками такого об'єкта зацікавленості, за короткий період можуть проводитися фінансові операції на суму, що становить мільйони гривень як оплата за різні види</p>	<p>-Зміна обслуговуючого банку об'єкта зацікавленості безпосередньо після зміни власника та/або керівника підприємства зумовлена об'єктивною необхідністю, пов'язаною зі фінансовим станом банку (наявність у банку санкцій).</p>	<p>-Фінансова діяльність об'єкта зацікавленості здійснюється відповідно до нормативно - правових актів;</p> <p>-Відсутність операцій з готівкою не пов'язаних з основним видом діяльності, та/або проведення значної кількості операцій з використанням карткових рахунків;</p> <p>-Відсутність ознак «штучного» створення статутного капіталу і «схемних розрахунків»;</p> <p>-Рахунками об'єкта зацікавленості управляють відповідні посадові особи.</p>

		<p>товарів, послуг, в тому числі за договорами переуступки боргу/відступлення прав вимоги, фінансової допомоги тощо;</p> <p>-Надання права управління рахунками об'єкта зацікавленості третім особам, які не пов'язані з об'єктом зацікавленості (не є посадовими особами, не отримують заробітної плати), на підставі довіреностей;</p> <p>-Зміни контрагентів об'єкта зацікавленості для виплати кредитної заборгованості за товари, роботи, послуг (переуступлення прав вимоги);</p> <p>- Здійснення транзитних операцій з використанням карткових рахунків багатой кількості фізичних осіб.</p>		
15	<p>Наявність кримінальних проваджень, відкритих щодо об'єкта зацікавленості або його посадових осіб</p>	<p>-Наявність стосовно об'єкта зацікавленості інформації щодо кримінальних проваджень з розслідування злочинів у сфері господарської діяльності, отриманої від:</p> <p>-правоохоронних органів;</p> <p>-Державної служби фінансового моніторингу України;</p> <p>-Єдиного державного реєстру судових рішень;</p> <p>-засобів масової інформації, в тому числі мережі інтернет;</p> <p>-юридичних /державних органів, тощо;</p> <p>-Наявність нещодавно відкритих кримінальних справа щодо об'єкта зацікавленості.</p>	<p>-Наявність справ, що розглядається господарськими судами, та за якими ще немає відповідних рішень.</p>	<p>-Відсутність стосовно об'єкта зацікавленості інформації щодо кримінальних проваджень з розслідування злочинів у сфері господарської діяльності, отриманої від:</p> <p>-правоохоронних органів;</p> <p>-Державної служби фінансового моніторингу України;</p> <p>-Єдиного державного реєстру судових рішень;</p> <p>-засобів масової інформації, в тому числі мережі інтернет;</p> <p>-юридичних /державних органів тощо;</p> <p>-Відсутність відкритих кримінальних справа щодо об'єкта зацікавленості.</p>
16	<p>Стан корпоративного управління</p>	<p>-Корпоративне управління компанії перебуває на низькому рівні. Ризики, пов'язані зі станом корпоративного управління, дуже високі. Інтереси власників та інших зацікавлених осіб, в основному, не дотримуються;</p> <p>-відсутність посадової особи, призначеної відповідальною за корпоративне управління;</p> <p>-відсутність ради директорів;</p> <p>-відсутність розробленого кодексу корпоративного управління;</p> <p>-відсутність контрольного середовища (внутрішній аудит, контроль, ризик-менеджмент);</p> <p>-непрозорість і закритість інформації.</p>	<p>-Корпоративне управління компанії перебуває на середньому рівні. Ризики, пов'язані зі станом корпоративного управління, помірні. Інтереси власників та/або інших зацікавлених осіб дотримуються не повністю;</p> <p>- посадова особа, призначена відповідальною за корпоративне управління не має відповідних повноважень;</p> <p>-формально створена ради директорів (не відповідність довгостроковим цілям об'єкта зацікавленості);</p> <p>-наявність розробленого кодексу корпоративного управління;</p> <p>- не дотримання встановленої періодичності і глибини перевірок (формальний внутрішній аудит, контроль і ризик-менеджмент);</p> <p>-не повнота розкриття інформації.</p>	<p>-Корпоративне управління об'єкта зацікавленості перебуває на дуже високому рівні. Ризики, пов'язані зі станом корпоративного управління, мінімальні. Інтереси власників та інших зацікавлених осіб дотримуються у повному обсязі;</p> <p>-наявність посадової особи, призначеної відповідальною за корпоративне управління;</p> <p>-наявність ради директорів (відповідний склад і структура ради);</p> <p>-наявність розробленого кодексу корпоративного управління;</p> <p>-наявність комітету з питань корпоративного управління в Раді директорів об'єкта зацікавленості;</p>

				-наявність відповідного контрольного середовища (внутрішній аудит, контроль, ризик-менеджмент); -прозорість і відкритість інформації (бухоблік, зовнішній аудит, фінансова і нефінансова звітність).
17	Зміни в установчих документах об'єкта зацікавленості	-Наявність частих змін (більш 1 разу на рік) в установчих документах об'єкта зацікавленості, зокрема, пов'язаних зі зміною його найменування, структури власності та керівників; -Наявні випадки зміни напрямів діяльності об'єкта зацікавленості у разі придбання існуючої компанії (у тому числі зі значним обсягом кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги) з метою приховання незаконної діяльності.	-Уставний фонд знаходиться в стадії формування, але підприємство здійснює господарчу діяльність.	-В установчих документах об'єкта зацікавленості, більш ніж 2 років не проводились зміни зокрема, пов'язаних зі зміною його найменування, структури власності та керівників.
18	Наявність міжнародних санкцій	- Об'єкт зацікавленості знаходиться у санкційних списках США; ЕС; - Об'єкт зацікавленості знаходиться у чорних списках США; ЕС; -Бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (посадові особи), об'єкта зацікавленості знаходяться у санкційних списках США; ЕС; -Бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (посадові особи), об'єкта зацікавленості знаходяться у чорних списках США; ЕС.	-Контрагенти об'єкта зацікавленості знаходяться у санкційних списках США; ЕС; -Контрагенти об'єкта зацікавленості знаходяться у чорних списках США; ЕС; -Бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (посадові особи), контрагентів об'єкта зацікавленості знаходяться у санкційних списках США; ЕС; -Бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (посадові особи), контрагентів об'єкта зацікавленості знаходяться у чорних списках США; ЕС.	- Об'єкт зацікавленості або його контрагенти не знаходяться в санкційних списках США; ЕС; - Об'єкт зацікавленості або його контрагенти не знаходяться у чорних списках США; ЕС; -Бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (посадові особи), працівники об'єкта зацікавленості або його контрагентів не знаходяться у санкційних списках США; ЕС; -Бенефіціари, керівництво, VIP менеджмент (посадові особи), працівники об'єкта зацікавленості або його контрагентів не знаходяться у чорних списках США; ЕС.
19	Кредитна репутація об'єкта зацікавленості	-Об'єкт зацікавленості не погашає заборгованості за кредитами, наданими банками.	-Об'єкт зацікавленості не своєчасно погашає заборгованості за кредитами, наданими банками.	-Об'єкт зацікавленості своєчасно погашає заборгованості за кредитами, наданими банками.
20	Податкова репутація об'єкта зацікавленості	-Об'єкт зацікавленості зареєстрован нещодавно та ще не надавав до органів ДСС та ДПС України звітів про результати своєї фінансової діяльності, а його керівники (засновники), раніше не керували (не засновували) ніяких підприємств з аналогічним видом діяльності; - Об'єкт зацікавленості за інформацією органів ДСС та ДПС України знаходиться у зоні ризику (використовується для відмивання, або переведення в готівку фінансових коштів). -Об'єкт зацікавленості є банкрутом, або стосовно нього розпочато процедуру банкрутства або ліквідації; -На рахунки об'єкта зацікавленості накладено арешти;	-Невідповідність ресурсів обсягам здійснюваної діяльності об'єкта зацікавленості : - у штаті об'єкта зацікавленості працює одна, або декілька осіб; - засновником, керівником та бухгалтером об'єкта зацікавленості є одна й та сама особа; - несформований статутний капітал або мінімальний розмір капіталу, а саме - статутний фонд клієнта не перевищує 10000 грн; - обіг грошових потоків за рахунками складає мільйони гривень;	-Об'єкт зацікавленості зареєстрован більше року, та надає до органів ДСС та ДПС України звіти про результати своєї фінансової діяльності. а Керівники (засновники), раніше керували (засновували) підприємств з аналогічним видом діяльності; - Об'єкт зацікавленості за інформацією органів ДСС та ДПС України не знаходиться у зоні ризику (не використовується для відмивання, або переведення в готівку фінансових коштів).

		<p>-Об'єкт зацікавленості веде збиткову діяльність (на суми понад 1 мільйон грн.) протягом останніх 2-х років;</p> <p>- Купівля-продаж цінних паперів, емітент яких включений до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності ("сміттєві" цінні папери).</p>	<p>- мають місце випадки проведення за рахунками об'єкта зацікавленості фінансових операцій на суму, що складає мільйони гривень з призначенням "оплата за товар/послуги без ПДВ".</p>	<p>-Об'єкт зацікавленості не є банкрутом, стосовно нього не розпочато процедуру банкрутства або ліквідації;</p> <p>-На рахунки об'єкта зацікавленості не накладено арештів;</p> <p>-Об'єкт зацікавленості веде прибуткову діяльність;</p> <p>-Об'єкт зацікавленості є виробником товару.</p>
21	Наявність майна у власності або оренді	<p>- Об'єкт зацікавленості не має нерухомості, (майно).</p>	<p>-Нерухомість, (майно) об'єкта зацікавленості перебуває в обтяженні або навколо неї йдуть судові тяжби.</p>	<p>-Нерухомість, (майно) об'єкта зацікавленості не перебуває в обтяженні, навколо неї не йдуть судові тяжби.</p>

Постійні розрахункові значення матриці

№	$N_{кр}$	$\sin(360/N_{кр})$	$Dp_{абс}$	Dp_{max}	$KДр_{max/абс}$	%	$\cos(360/N_{кр})$	$B_{абс}$	$B_{рац}$	$Kзах_{рац/абс}$	%
1	3	0,8660	3,14	1,2990	0,4137	41,37	-0,5000	6,28	5,196	0,8274	82,74
2	4	1,0000	3,14	2,0000	0,6369	63,69	0,0000	6,28	5,656	0,9006	90,06
3	5	0,9511	3,14	2,3778	0,7573	75,73	0,3090	6,28	5,880	0,9363	93,63
4	6	0,8660	3,14	2,5980	0,8274	82,74	0,5000	6,28	6,000	0,9554	95,54
5	7	0,7818	3,14	2,7363	0,8714	87,14	0,6235	6,28	6,076	0,9675	96,75
6	8	0,7071	3,14	2,8284	0,9008	90,08	0,7071	6,28	6,120	0,9745	97,45
7	9	0,6428	3,14	2,8926	0,9212	92,12	0,7660	6,28	6,156	0,9803	98,03
8	10	0,5878	3,14	2,9390	0,9360	93,60	0,8090	6,28	6,180	0,9841	98,41
9	11	0,5406	3,14	2,9733	0,9469	94,69	0,8412	6,28	6,204	0,9879	98,79
10	12	0,5000	3,14	3,0000	0,9554	95,54	0,8660	6,28	6,216	0,9898	98,98
11	13	0,4647	3,14	3,0206	0,9620	96,20	0,8855	6,28	6,227	0,9916	99,16
12	14	0,4339	3,14	3,0373	0,9673	96,73	0,9010	6,28	6,230	0,9920	99,20
13	15	0,4067	3,14	3,0503	0,9714	97,14	0,9135	6,28	6,240	0,9936	99,36

Джерело: розроблено автором

Кількісні значення критеріїв ділової репутації

К _{суб} - Значення критеріїв														
К1 _{суб}	К2 _{суб}	К3 _{суб}	К4 _{суб}	К5 _{суб}	К6 _{суб}	К7 _{суб}	К8 _{суб}	К9 _{суб}	К10 _{суб}	К11 _{суб}	К12 _{суб}	К13 _{суб}	К14 _{суб}	К15 _{суб}
0,050	0,300	0,390	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0,400	0,450	0,600	0,690	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0,700	0,750	0,800	0,900	1,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0,050	0,200	0,250	0,300	0,350	0,390	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0,400	0,450	0,500	0,550	0,600	0,650	0,690	-	-	-	-	-	-	-	-
0,700	0,750	0,800	0,850	0,900	0,950	0,980	1,000	-	-	-	-	-	-	-
0,050	0,100	0,150	0,200	0,250	0,300	0,350	0,370	0,390	-	-	-	-	-	-
0,400	0,450	0,500	0,550	0,600	0,630	0,640	0,650	0,680	0,690	-	-	-	-	-
0,050	0,055	0,100	0,150	0,200	0,250	0,280	0,300	0,350	0,380	0,390	-	-	-	-
0,400	0,450	0,500	0,550	0,560	0,580	0,600	0,620	0,630	0,660	0,680	0,690	-	-	-
0,050	0,100	0,150	0,200	0,230	0,250	0,290	0,300	0,340	0,350	0,360	0,380	0,390	-	-
0,400	0,450	0,460	0,480	0,500	0,530	0,580	0,590	0,600	0,630	0,640	0,650	0,670	0,690	-
0,700	0,720	0,750	0,790	0,800	0,850	0,870	0,890	0,900	0,930	0,940	0,950	0,960	0,990	1,000

Джерело: розроблено автором

Результати розрахунків

Др_{суб}	КДдр суб/мах	%	КДдр суб/абс	%	Б інд	Кзах інд/рац	%	Кзах інд/абс	%	К_{пф}	Ілюстрація
0,1385	0,1066	10,66	0,0441	4,41	1,984	0,3818	38,18	0,316	31,59	0,279	Рис.3
0,4050	0,2025	20,25	0,1290	12,90	2,759	0,4878	48,78	0,439	43,93	0,415	Рис.4
0,5196	0,2185	21,85	0,1655	16,55	4,861	0,8267	82,67	0,774	77,40	0,264	Рис.5
0,1236	0,0476	4,76	0,0394	3,94	5,556	0,9260	92,60	0,885	88,47	0,051	Рис.6
0,4644	0,1697	16,97	0,1479	14,79	6,344	1,0441	104,41	1,010	101,02	0,163	Рис.7
1,9340	0,6838	68,38	0,6159	61,59	5,563	0,9090	90,90	0,886	88,58	0,752	Рис.8
1,1435	0,3953	39,53	0,3642	36,42	5,865	0,9527	95,27	0,934	93,39	0,415	Рис.9
0,5397	0,1836	18,36	0,1719	17,19	4,403	0,7125	71,25	0,701	70,11	0,258	Рис.10
0,9580	0,3222	32,22	0,3051	30,51	5,052	0,8143	81,43	0,804	80,45	0,396	Рис.11
1,4986	0,4995	49,95	0,4773	47,73	6,190	0,9958	99,58	0,986	98,57	0,502	Рис.12
0,1090	0,0361	3,61	0,0347	3,47	2,573	0,4132	41,32	0,410	40,97	0,087	Рис.13
0,4256	0,1401	14,01	0,1355	13,55	7,378	1,1843	118,43	1,175	117,48	0,118	Рис.14
0,9461	0,3102	31,02	0,3013	30,13	9,309	1,4918	149,18	1,482	148,23	0,208	Рис.15

Джерело: розроблено автором

Питома вага критеріїв (К суб)

п/п	N _{кр}	1/N _{кр}	ПВ К1 _{суб}	ПВ К2 _{суб}	ПВ К3 _{суб}	ПВ К4 _{суб}	ПВ К5 _{суб}	ПВ К6 _{суб}	ПВ К7 _{суб}	ПВ К8 _{суб}	ПВ К9 _{суб}	ПВ К10 _{суб}	ПВ К11 _{суб}	ПВ К12 _{суб}	ПВ К13 _{суб}	ПВ К14 _{суб}	ПВ К15 _{суб}
1	3	0,333	0,017	0,100	0,130	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	4	0,250	0,100	0,113	0,150	0,173	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	5	0,200	0,140	0,150	0,160	0,180	0,200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	6	0,167	0,008	0,033	0,042	0,050	0,058	0,065	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	7	0,143	0,057	0,064	0,071	0,079	0,086	0,093	0,099	-	-	-	-	-	-	-	-
6	8	0,125	0,088	0,094	0,100	0,106	0,113	0,119	0,123	0,125	-	-	-	-	-	-	-
7	9	0,111	0,006	0,011	0,017	0,022	0,028	0,033	0,039	0,041	0,043	-	-	-	-	-	-
8	10	0,100	0,040	0,045	0,050	0,055	0,060	0,063	0,064	0,065	0,068	0,069	-	-	-	-	-
9	11	0,091	0,005	0,005	0,009	0,014	0,018	0,023	0,025	0,027	0,032	0,035	0,035	-	-	-	-
10	12	0,083	0,033	0,038	0,042	0,046	0,047	0,048	0,050	0,052	0,053	0,055	0,057	0,058	-	-	-
11	13	0,077	0,004	0,008	0,012	0,015	0,018	0,019	0,022	0,023	0,026	0,027	0,028	0,029	0,030	-	-
12	14	0,071	0,029	0,032	0,033	0,034	0,036	0,038	0,041	0,042	0,043	0,045	0,046	0,046	0,048	0,049	-
13	15	0,067	0,047	0,048	0,050	0,053	0,053	0,057	0,058	0,059	0,060	0,062	0,063	0,063	0,064	0,066	0,067

Джерело: розроблено автором

Додаток М

Порівняльні діаграми ПРАТ «Украгролізинг»; ПАТ «Запоріжжяобленерго»; АТ «Укрспецтрансгаз».

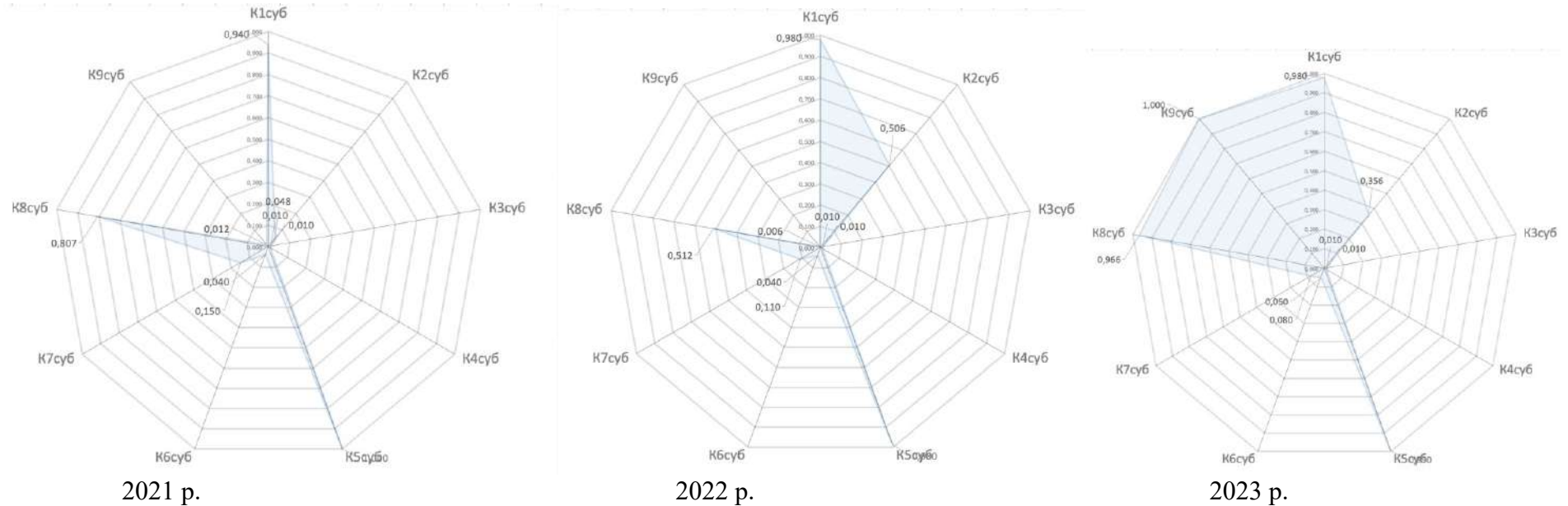

Рис. М.1. ПРАТ «Украгролізинг»

K1_{суб} - Коефіцієнт незалежності ;

K2_{суб} -Коефіцієнт абсолютной ліквідності;

K4_{суб} -Коефіцієнт рентабельності капіталу;

K5_{суб} -Коефіцієнт плинності кадрів;

K7_{суб} - Коефіцієнт зносу основних фондів;

K8_{суб} – Фондовіддача;

K3_{суб} -Коефіцієнт рентабельності активів;

K6_{суб}- Рівень З/П у порівнянні з min З/П;

K9_{суб}- Дінаміка кількості судових позовів .

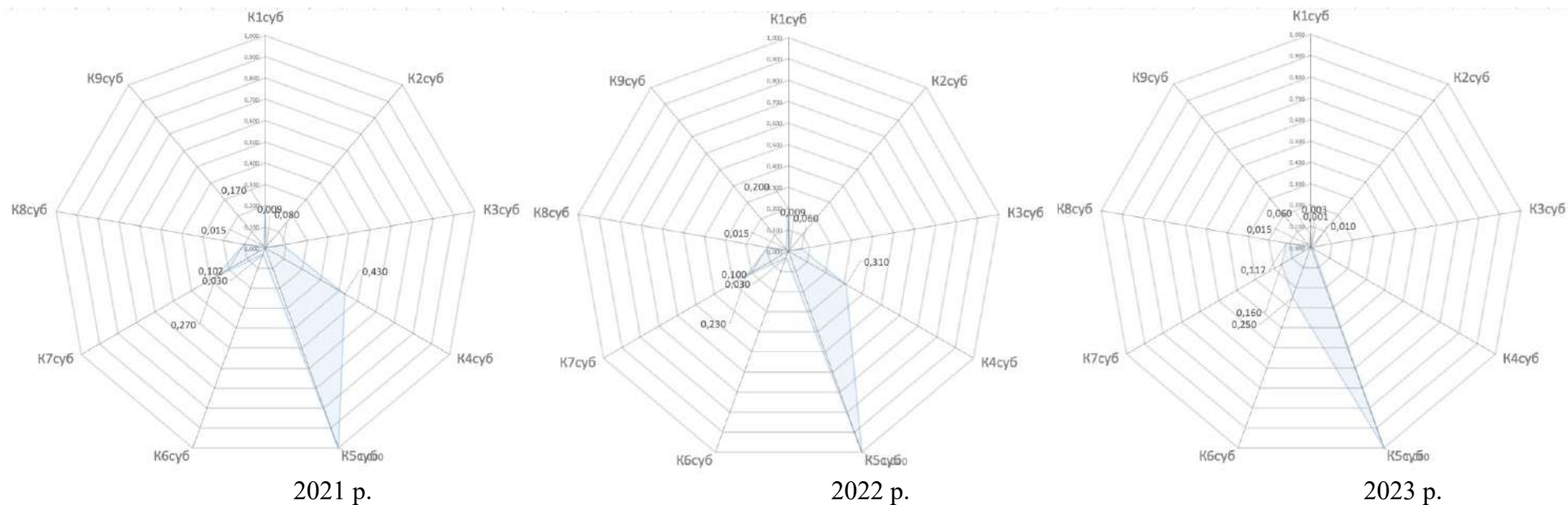

Рис. М.2. ПАТ «Запоріжжяобленерго»

K1_{суб} - Коефіцієнт незалежності ;

K2_{суб} -Коефіцієнт абсолютної ліквідності;

K3_{суб} -Коефіцієнт рентабельності активів;

K4_{суб} -Коефіцієнт рентабельності капіталу; K5_{суб} -Коефіцієнт плинності кадрів;

K6_{суб}- Рівень З/П у порівнянні з min З/П;

K7_{суб} - Коефіцієнт зносу основних фондів; K8_{суб} – Фондовіддача;

K9_{суб}- Дінаміка кількості судових позовів .

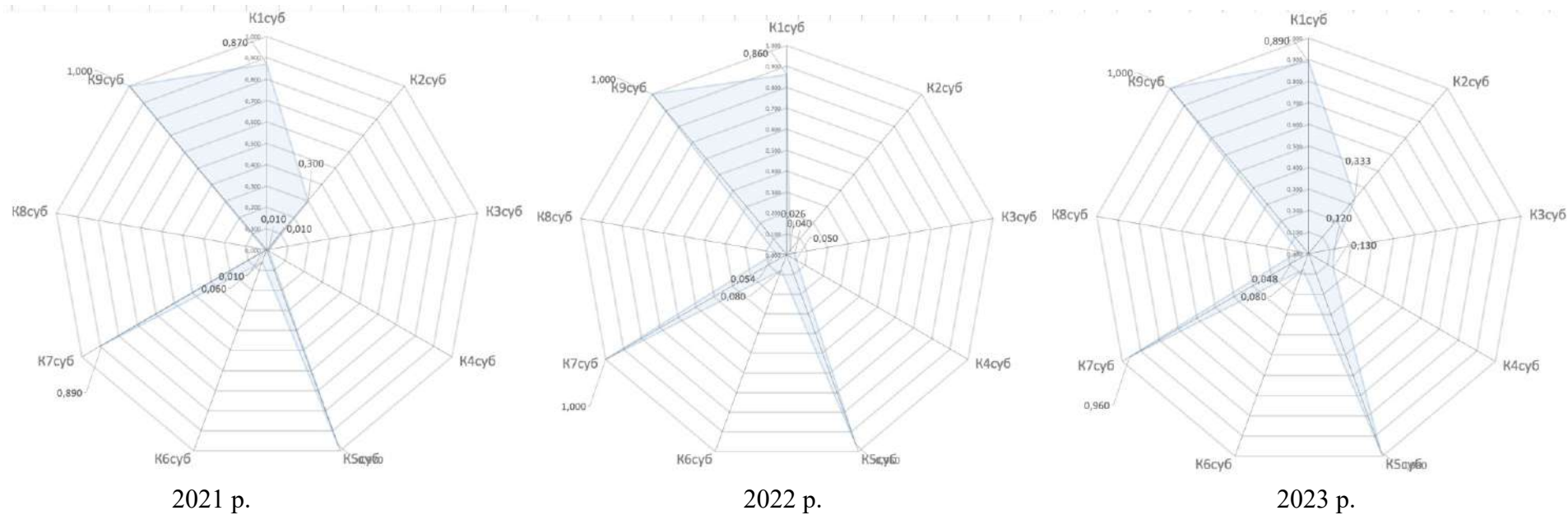

Рис. М.3. АТ «Укрспецтрансгаз»

K1_{cyб} - Коефіцієнт незалежності ;

K2_{cyб} -Коефіцієнт абсолютной ліквідності;

K3_{cyб} -Коефіцієнт рентабельності активів;

K4_{cyб} -Коефіцієнт рентабельності капіталу; K5_{cyб} -Коефіцієнт плинності кадрів;

K6_{cyб}- Рівень З/П у порівнянні з міні З/П;

K7_{cyб} - Коефіцієнт зносу основних фондів; K8_{cyб} - Фондовіддача;

K9_{cyб}- Дінаміка кількості судових позовів